

מקבוצת הבינלאומי

תוכן עניינים

3	דוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2016
4	דבר יו"ר הדירקטוריון
5	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
12	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
31	סקירת הסיכונים
63	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים
70	הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי
72	דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
73	דוח כספי שנתי מבוקר
75	חוות דעת רואה החשבון המבקר
217	ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספח לדוח הרבעוני
217	ממשל תאגידי
237	פרטים נוספים
253	נספחים
261	מילון מונחים
268	אינדקס

דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית של בעלי המניות

רשימת לוחות הכלולים בדוחות

7	מידע כספי תמציתי תקופתי	1
13	הרכב הרווח המימוני – נטו	2
13	ניתוח סך הרווח המימוני, נטו	3
14	נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות ריבית	4
14	פירוט העמלות וההכנסות אחרות	5
15	פירוט ההוצאות התפעוליות והאחרות	6
15	פירוט ההוצאות האחרות	7
17	התפתחות בסעיפי המאזן העיקריים	8
17	התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים	9
18	נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	10
18	אשראי לציבור לפי מגזרי פעילות	11
19	התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק	12
20	הרכב תיק ניירות הערך	13
21	פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים לקביעת השווי ההוגן של ניירות הערך	14
24	הרכב ההון לצורך חישוב יחס ההון	15
27	תמצית התפתחות תוצאות הפעילות לפי מיגזרים	16
35	סיכון אשראי בעייתי	17
37	סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק	18
39	חשיפה למדינות זרות	19
43	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים במקביל בעקומי הריבית	20
44	ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים בריבית	21
46	החשיפה של הבנק לשינויים בשיעורי הריבית	22
54	חשיפות ההון הפעיל לשערי חליפין ואינפלציה	23
54	רגישות הון הבנק לשינויים בשערי חליפין	24
59	דיון בגורמי סיכון	25
66	ניתוח רגישות של השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על חישוב הפרשות האקטואריות	26
68	נתוני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים	27

דוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2016

דבר יו"ר הדירקטוריון

אני מתכבד להציג בפניכם את הדוחות הכספיים של בנק אוצר החייל לשנת 2016.

האינדיקטורים לפעילות הראלית הינם חיוביים ומעידים כי המשק הוסיף לצמוח בקצב המתון שאפיין אותו בשנים האחרונות. יחד עם זאת, המערכת הבנקאית עומדת בפני אתגרים רבים וביניהם:

- תחרות הולכת וגוברת בתוך המערכת הפיננסית.
- מדיניות מוניטרית מרחיבה המתבטאת בשיעור ריבית אפסי.
- רגולציה מחמירה, רפורמות ויזמות חקיקה רבות.

הבנק הינו חלק מקבוצת הבנק הבינלאומי, עיקר הפעילות בבנק הינה בקרב משקי הבית. באופן מסורתי מהווים משקי הבית מקרב אוכלוסיית מערכת הביטחון חלק משמעותי מלקוחות הבנק. המשך ההתמקדות באוכלוסייה זו מאפשרת לבנק ניהול מבוקר של הסיכון. הבנק שומר על איתנות פיננסית המתבטאת בין היתר ביחס נזילות, בהלימות הון גבוהים ובפיזור רחב של אשראי ופיקדונות.

הרווח הנקי של הבנק בשנת 2016 הסתכם ב- 83.8 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 65.6 מיליון ש"ח בשנת 2015. השינוי ברווח הנקי מושפע בעיקר מהסכמים שנחתמו במהלך השנה ואשר הביאו לרישום הכנסות בגין שנים קודמות, ומגידול בהיקף הפעילות ומהשפעת צעדי התייעלות על היקף ההוצאות.

בחודש אוקטובר 2016 אישר דירקטוריון הבנק תכנית 5 שנתית הכוללת צעדי חיסכון והתייעלות שמטרתם לשפר באופן משמעותי את יחסי היעילות בבנק. דירקטוריון הבנק רואה את השיפור ביחסי היעילות התפעולית של הבנק כיעד הכרחי להמשך פעילותו של הבנק במשק תחרותי.

במקביל, בוצעו במהלך השנה שינויים נרחבים במעטפת השירות האישי והדיגיטלי בערוצי שירות באתר הבנק ובסלולר, שינויים שיביאו לשיפור ויעול השירות.

הבנק מעודד את עובדיו להשתלב בפעילות תרומה לקהילה, משתתף במבצע "אמץ לוחם" ומאמץ מזה שנים גדוד תותחנים ומקיים מסלולי תרומה בשיתוף עם גורמים נוספים.

תוצאות הבנק והישגיו, נעשו תודות לפעילות ומסירות של ציבור העובדים וההנהלה ועל כך נתונה תודה והערכה בשמי ובשם דירקטוריון הבנק.

יוסי לוי
יו"ר הדירקטוריון

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

<u>6</u>	תיאור פעילות הבנק
<u>7</u>	מידע כספי תמציתי עיקרי
<u>9</u>	הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
<u>10</u>	יעדים ואסטרטגיה
<u>10</u>	התייעלות
<u>11</u>	מידע צופה פני עתיד

דוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2016

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 26 בפברואר 2017 הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים של בנק אוצר החייל בע"מ לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016.

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

פעילות הבנק

פעילותו העסקית של הבנק מתמקדת במספר מישורים עיקריים:
- תיווך פיננסי בין מפקידים ללווים, העומד ביסודה של הבנקאות המסחרית. ההכנסות מפעילות זו מקבלות את ביטוין בהכנסות ריבית, נטו ומהוות את מקור הרווח העיקרי של הקבוצה.
- שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי עמלות במגוון רחב של פעילויות, בתחומי ניירות הערך, שירותי מידע, כרטיסי אשראי, מכשירים פיננסיים נגזרים, מט"ח, סחר בינלאומי, וכיו"ב.
- ייעוץ השקעות וייעוץ פנסיוני.
- השקעת הנוסטרו של הבנק וניהול סיכוני שוק ונזילות.

עיקר פעילותו של הבנק הינה פעילות קימעונאית. הבנק פועל באמצעות 47 סניפים ושלוחות, חלקם ממוקמים בקירבת ובתוך בסיסי צה"ל ומשרתים את לקוחות הבנק מקרב אוכלוסייה זו. חלקו של הבנק בקרב אוכלוסיית מערכת הביטחון גדול באופן משמעותי מחלקו במערכת הבנקאית. הבנק פועל בקרב לקוחותיו באמצעות שתי חטיבות עסקיות עיקריות:

החטיבה לבנקאות קימעונאית - מרכזת את פעילות הסניפים של הבנק בתחומי הבנקאות האישית, הפרטית והעסקים הקטנים ואחראית על תחום הבנקאות הישירה על מגוון פעילויותיה ועל הפעילות בשוק ההון ופעילות הייעוץ הפנסיוני. החטיבה ממונה על תחום השיווק והפרסום של הבנק. מנהל החטיבה הקימעונאית אחראי לפעילות התפעול והלוגיסטיקה המתבצעת בעיקרה באמצעות הבנק הבינלאומי.

החטיבה לבנקאות עסקית – מנהלת את פעילות הבנק בתחום הלקוחות העסקיים, אחראית לאישורי אשראי ללקוחות בסכומים שמעבר לסמכות החטיבה הקימעונאית, אחראית על יחידת הבקרה העוסקת באיתור, סיווג וטיפול בלווים במעקב ובעייתיים ועל יישום נוהלי הבנק באשראי וכן אחראית לניהול מערך גביית חובות.

מידע כספי תמציתי עיקרי

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בשנת 2016 הסתכם ב- 83.8 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 65.6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 27.7%.

השינוי ברווח הנקי בשנת 2016 בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד משקף בעיקר:
- גידול בהכנסות ריבית נטו בסך של 73.3 מיליון ש"ח הנובע מהכנסות ריבית בגין שנים קודמות, מגידול במרווח על אשראי ומגידול בהיקף הפעילות.
- גידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 24.9 מיליון ש"ח המשקף גידול בהפרשה השוטפת בגין משקי בית ובגין לקוחות מסחריים קטנים.
- שיעור ההפרשה להפסדי אשראי בשנת 2016 מסתכם ב- 0.22% בהשוואה ל- 0.02% בשנת 2015 וביחס ל- 0.20% בממוצע ב- 5 השנים האחרונות.
- קיטון בהכנסות מימון שאינן ריבית בסך 9.0 מיליון ש"ח הנובע בעיקר מירידה ברווח ממימוש ניירות ערך זמינים למכירה, שקוזזה בחלקה בהפרשי שער ופעילות מכשירים נגזרים.
- קיטון בהכנסות מעמלות בסך 5.9 מיליון ש"ח הנובע בעיקר מירידה בהכנסות מפעילות בשוק ההון ובחלקה מעמלות מניהול חשבון, ירידה שקוזזה בחלקה בגידול בהכנסות מעמלות מטיפול באשראי.
- גידול בהוצאות שכר בסך 5.3 מיליון ש"ח הנובע משינויים בהוצאות בגין פיצויי פרישה הכוללות סילוקין בסך של 10.6 מיליון ש"ח בניכוי השפעת ירידה בהיקף כוח אדם.
- קיטון בהוצאות התפעוליות בסך 4.8 מיליון ש"ח המשקף בעיקר קיטון בהוצאות אחזקה, פחת והוצאות עיבוד נתונים.
- עלייה בשיעור ההפרשה למס הנובעת מהשפעת הירידה בשיעור המס על יתרת המיסים הנדחים המסתכמת בכ- 6.8 מיליון ש"ח.

שיעור תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק בשנת 2016 הסתכם ב- 6.97% בהשוואה ל- 5.78% בתקופה המקבילה אשתקד.

סך נכסי הבנק ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב- 20,773.6 מיליון ש"ח, בהשוואה ל- 19,172.0 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של 8.4%.

האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב- 12,380.7 מיליון ש"ח, בהשוואה ל- 11,791.4 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של 5.0%.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכמו ב- 17,268.1 מיליון ש"ח, בהשוואה ל- 15,454.3 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של 11.7%.

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב- 1,208.5 מיליון ש"ח, בהשוואה ל- 1,164.7 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של 3.8%.

יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2016 עמד על שיעור של 10.63% בהשוואה ל- 9.83% ביום 31 בדצמבר 2015. יחס ההון הכולל עמד על 13.39% בהשוואה ל- 13.25% ביום 31 בדצמבר 2015.

נתונים עיקריים

מידע כספי תמציתי תקופתי

	2012	2013	2014	2015	2016	
מדדי ביצוע עיקריים (באחוזים)						
תשואה להון עצמי	11.12%	9.47%	3.32%	5.78%	6.97%	
תשואה לנכסים	0.7%	0.6%	0.2%	0.4%	0.4%	
יחס הון עצמי רובד 1	8.83%	9.60%	9.67%	9.83%	10.63%	
יחס המינוף	-	-	-	5.73%	5.56%	
יחס כיסוי הנזילות	-	-	-	376%	352%	
יחס יעילות	72.4%	73.3%	81.4%	82.3%	75.4%	
מדדי איכות אשראי עיקריים (באחוזים):						
שיעור הפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור	1.13%	0.87%	1.24%	1.09%	1.13%	
שיעור חובות פגומים או חובות בפיגור של 90 ימים או יותר מתוך האשראי לציבור						
	1.49%	1.17%	1.40%	0.92%	0.96%	
שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מתוך אשראי ממוצע לציבור						
	0.11%	0.45%	0.13%	0.21%	0.14%	
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד לשנת הדיווח:						
במיליוני ש"ח						
רווח נקי מיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	105.2	99.8	37.6	65.6	83.8	
הכנסות ריבית, נטו	450.2	432.5	416	378.1	451.4	
הוצאות בגין הפסדי אשראי	29.2	35.9	60.2	2.5	27.4	
הכנסות שאינן מריבית	244.5	276.5	237.9	251.2	236.8	
מזה: עמלות	225.4	234.2	226.1	226.9	221.0	
הוצאות תפעוליות ואחרות	503.3	520.0	532.5	518.1	518.6	
מזה: משכורות והוצאות נלוות	280.5	292.1	296.7	293.3	298.6	
רווח נקי למניה רגילה לשנת הדיווח:						
בשקלים חדשים, המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי						
רווח בסיסי למניה רגילה בת 0.0001 ש"ח	0.83	0.79	0.3	0.52	0.66	
רווח מדולל						
נתונים עיקריים מהמאזן, לסוף שנת הדיווח:						
סך כל הנכסים	16,422.4	16,353.4	16,892.1	19,172.0	20,773.6	
מזה: מזומנים ופקדונות בבנקים	2,841.3	3,426.9	3,356.2	5,196.4	6,688.6	
ניירות ערך	2,024.8	1,249.8	1,821.4	1,809.0	1,379.9	
אשראי לציבור נטו	11,334.3	11,403.6	11,347.1	11,791.4	12,380.7	
סך כל ההתחייבויות	15,394.6	15,269.6	15,784.9	18,007.3	19,565.1	
מזה: פקדונות מבנקים	242.6	205.2	201.5	185.2	87.1	
פקדונות הציבור	12,762.2	12,558.3	13,072.7	15,454.3	17,268.1	
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	748.7	814.3	777.1	665.9	497.4	
הון עצמי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	1,027.8	1,083.8	1,107.2	1,164.7	1,208.5	
נתונים נוספים						
מספר משרות	857	863	843	821	785	
יחס עמלות לנכסים	1.4%	1.4%	1.3%	1.2%	1.1%	

הסיכונים העיקריים אליהם חשוף הבנק

פעילותו של הבנק מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים שבהם הינם: סיכוני האשראי לרבות ריכוזיות (ענפים ולווים), סיכוני שוק שהעיקרי בהם הינו סיכון הרבית (סיכון כלל מערכתי), סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים וסיכון ציות והלבנת הון.

כל הסיכונים המהותיים מנוהלים על ידי חברי הנהלה ממונים ובאחריותם. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל. במסגרת תהליך ה-ICAAP (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) הבנק מבצע תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.

להלן סקירה תמציתית של הסיכונים המתפתחים המהותיים ביותר, השלובים בפעילות הבנק:

יעילות תפעולית נמוכה היעילות התפעולית של המערכת הבנקאית נמוכה, ביחס למדינות מתקדמות אחרות, כפי שבא לידי ביטוי ביחסי היעילות. התחרות הגוברת במערכת הפיננסית וסביבת הריבית הנמוכה הובילו לקידום מהלכי התייעלות במסגרתם ננקטו צעדים שונים לרבות שינויים ביעדי הבנק ארוכי הטווח בד בבד עם התייעלות בהוצאות. בהמשך למהלכי התייעלות בהם נקט הבנק בשנתיים האחרונות, אישר הדירקטוריון מהלכי התייעלות, הכוללים, בין היתר, המשך הרחבת פעילות באמצעים דיגיטליים; צמצום במספר הסניפים ושיפורים בתהליכי עבודה בסניפים ובמטה.

סיכוני סייבר ואבטחת מידע (כחלק מהסיכון התפעולי) - סיכון סייבר מוגדר כפוטנציאל לנזק הנובע מאירוע סייבר בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו. לסיכוני סייבר, דלף מידע ואבטחת מידע פוטנציאל גבוה לגרימת נזק בהתממש אירוע מסוג זה כמו גניבת נכסים פיננסיים, שיבוש הפעילות עד כדי השבתה ועלויות שיקום גבוהות. עקב כך, לצורך ניהול נאות של סיכוני סייבר. הבנק נוקט בפעולות מניעה רבות להפחתת הסיכון, וכן נבנתה אסטרטגיה ונכתבה מדיניות הגנת סייבר ואבטחת מידע, ומונה מנהל הגנת סייבר.

סיכון רגולטורי - סיכון רוחבי המנוהל בעיקר כחלק מהסיכון המשפטי סיכון הציות וסיכון אסטרטגיה. מקורו במגבלות המוטלות על הבנק ו/או בהיערכות הנדרשת מהבנק כתוצאה משינויים והתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה, אשר ליוויים, יישומם והטמעתם עשויים לגרום לעלויות כבדות. תמורות ותחרותיות במערכת הפיננסית הנובעות מהרגולציה ויישום רפורמות, מגבירים את אי הוודאות בסביבה התחרותית. קיימת אפשרות שהשפעות הרגולציה יביאו להשקעות גדולות אך מאידך גם מהווה הזדמנות לחיסכון. השינויים הרגולטורים באים לידי ביטוי כסיכון רוחבי המנוהל בעיקר במסגרת הסיכון המשפטי סיכון הציות וסיכון האסטרטגיה בבנק.

סיכונים הנובעים מהגברת התחרות בתחום משקי הבית והעסקים הקטנים- הסרת חסמי הכניסה, סביבת הריבית הנמוכה, רמת הסיכון של אוכלוסיית משקי הבית מביאים לכך שגופים נוספים במערכת הבנקאית ומחוצה לה מבקשים לראות באוכלוסיית משקי הבית והעסקים הקטנים מנוע צמיחה. ואכן בשנת 2016 (נכון לספטמבר 2016) גדל האשראי למשקי בית ב-5 הקבוצות הבנקאיות הגדולות בשיעור של כ-9% בהשוואה לשנת 2015, היקף האשראי לעסקים קטנים גדל באותה תקופה בשיעור של כ-6%. במטרה לשמר את חלקו באוכלוסייה הבנק מציע הצעות ערך יעודיות לאוכלוסיית היעד ופועל להרחבת השירותים הדיגיטליים במקביל לקביעת מגבלות איכותיות וכמותיות על תיק האשראי הצרכני.

סיכונים הנובעים מחדשנות בבנקאות בתקשורת (כחלק מהסיכון התפעולי והאסטרטגי) - במקביל להתפתחויות בבנקאות הדיגיטלית וחופש פעולה גדול יותר בתחום שמאפשר בנק ישראל, נדרש לשפר ולהתאים את מסגרת ניהול הסיכונים לסביבה הטכנולוגית הדינאמית. הסיכונים הגלומים בכך הם סיכונים תפעוליים, בדגש על סיכוני אבטחת מידע וסייבר וסיכון אסטרטגי כחלק מהגברת התחרותיות בשוק הבנקאי. הבנק נערך בהתאם וקבע מדיניות בנקאות בתקשורת. בהיבט האסטרטגי - התכנית האסטרטגית של הבנק כוללת התייחסות לתמורות אלו תוך קידום החדשנות בתחום.

סיכון התנהגותי (כחלק מסיכון הציות) - הבנק נדרש להטמיע ערכי הגינות ושקיפות בפעילותו מול לקוחותיו וככלל לוודא כי ההצעות הניתנות ללקוח מותאמות לצרכיו. אי עמידה בכך חושפת את הבנק לסיכונים שונים כמו סיכוני ציות, משפטי, מוניטין וכיו"ב. בסוף 2016 אושרה מדיניות בנושא התנהלות עסקית נאותה (conduct risk).

סיכונים חוצי גבולות (CROSS BORDER) (כחלק מסיכון הציות) - על רקע המאמצים המוגברים של מדינות שונות באיתור כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות והמגמה של שיתוף פעולה בינלאומי במאבק בהעלמות מס, עלולה פעילות הבנק מול תושבי החוץ כאמור להגדיל את החשיפה של הבנק לסיכוני ציות שמקורם בפעילות חוצת גבולות (Cross Border) וכן לסיכוני מוניטין. הבנק קבע מדיניות ייעודית ונהלי עבודה, וכן ננקטו שורה של צעדים אופרטיביים לניהול וצמצום הסיכון.

למידע נוסף ראה דוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

יעדים ואסטרטגיה

הבנק פועל על פי תכנית אסטרטגית רב שנתית המאושרת על ידי הדירקטוריון מדי 5 שנים, תכנית שעודכנה בחודש ספטמבר 2016.

התוכנית שומרת על מרכזיותה של הפעילות הקיימנואית ועל התמקדות במתן שירות לאוכלוסיית מערכת הביטחון ומעגלים הקשורים אליה מתוך שאיפה לרווחיות נאותה, ויציבה לאורך זמן תוך נקיטת צעדי התייעלות ושימוש גובר בערוצי הבנקאות הישירה.

בבנקאות העסקית/ מסחרית מושם דגש על המשך התרחבות תיק האשראי, בעיקר בלקוחות קטנים ובינוניים.

הבנק בוחן את התוכנית מדי שנה בהתייחס לסביבה המקרו כלכלית, להתפתחויות התחרותיות במשק, לסביבה הרגולטורית, להתפתחויות הטכנולוגיות ומעדכן במידת הצורך את התוכניות והמהלכים הנובעים מהתוכנית האסטרטגית.

התייעלות

ביום 12 בינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - "הוראת התייעלות").

בהתאם למכתב, דירקטוריון הבנק יתווה תכנית רב-שנתית להתייעלות.

תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו במכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת עלויות התכנית לעניין חשוב הלימות ההון על פני חמש שנים בקו ישר.

בהמשך למהלכי התייעלות בהם נקט הבנק בשנתיים האחרונות, ביום 30 באוקטובר 2016 אישר דירקטוריון הבנק עדכון התוכנית האסטרטגית של הבנק בהיבט מהלכי התייעלות. מהלכי התייעלות כוללים, בין השאר, המשך הרחבת הפעילות באמצעים דיגיטליים; צמצום שטחי נדל"ן בין השאר בשל צמצום מספר הסניפים; מהלכי התייעלות בתהליכי עבודה בסניפים ובמטה; ירידה במצבת כח האדם של הבנק בכ- 120 עובדים עד לסוף שנת 2020 (מתוכם כ- 40% בפרישה מרצון). הבנק ימשיך לפעול בנושא פרישה מרצון של עובדים על בסיס הצעות פרטניות ולגופם של מקרים.

הבנק קיבל אישור עקרוני של הפיקוח על הבנקים לפריסת עלות המהלכים לעניין חישוב הלימות ההון על פני חמש שנים בקו ישר.

עלות ההטבות לעובדים במסגרת מהלכי התייעלות בשנים 2016 ועד 2020 הוערכה בכ-63 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס, מזה, סך של 10.6 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס, נזקפו כהוצאה ברווח והפסד בשנת 2016 (העלות מבוססת על הנחות אקטואריות, בין השאר ביחס לעלות הפרישה של עובדים). השפעת מהלכי התייעלות על יחס ההון העצמי לרכיבי סיכון מוערכת בקיטון של כ-0.4% ותיזקף, כאמור, לשיעורין על פני 5 שנים.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח זה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות בארץ ובעולם והשפעתן על מצב הנזילות והיציבות בשוקי ההון בחברות עסקיות בארץ ובעולם, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בריבית, שערי חליפין ואינפלציה, שערי מניות, מחירי אגרות חוב, התנהגות המתחרים ושינוי בתנאי התחרות. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "חזוי", "צפוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "יכול", "יתכן", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי כתוצאה, בין היתר, מהגורמים המפורטים לעיל או כתוצאה מהתממשות אחד או יותר מגורמי הסיכון המפורטים בפרק טבלת גורמי הסיכון להלן. המידע המוצג בדוח זה נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר ונתוני בנק ישראל, וכן על מידע פומבי שנמסר על ידי גורמים שונים הפעילים והקשורים לשוקי ההון והכספים.

הסבר וניתוח התוצאות והמצב העסקי

13	התפתחות בהכנסות, בהוצאות וברוח הכולל
17	מבנה והתפתחות הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
26	מגזרי פעילות פיקוחיים

התפתחות בהכנסות, בהוצאות וברוח הכולל

רווח ורווחיות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בשנת 2016 הסתכם ב- 83.8 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח נקי בסך של 65.6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 27.7%.

הכנסות והוצאות

הכנסות ריבית, נטו הסתכמו בשנת 2016 ב- 451.4 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 378.1 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 19.4%, הנובע בעיקר מהכנסה מריבית בגין תקופות קודמות, מגידול במרווח על אשראי ומגידול בהיקף הפעילות.

רישום ההכנסות בגין ריבית שנים קודמות נובע מביטול התחייבות שנרשמה בספרי הבנק עקב הסדר פשרה, שנחתם בחודש מרס 2016, בין הבנק לצד שלישי לשוב מחלוקת בין הצדדים לגבי חישוב הפרשי הריבית אותם על הבנק לשלם.

הכנסות המימון שאינן מריבית הסתכמו בשנת 2016 ב- 11.4 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 20.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה בהכנסות מימון שאינן מריבית נובעת בעיקר משינוי ברווח ממימוש ניירות ערך זמינים למכירה, שקוזזה בחלקה בעלייה בהכנסות מהפרשי שער וממכשירים פיננסיים נגזרים.

להלן מרכיבי הרווח מפעילות מימון הכולל הכנסות ריבית והכנסות מימון שאינן ריבית:

לשנה שהסתיימה		
ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
במיליוני ש"ח		
408.1	479.0	הכנסות ריבית
30.0	27.6	הוצאות ריבית
378.1	451.4	הכנסות ריבית, נטו
20.4	11.4	הכנסות מימון שאינן מריבית
398.5	462.8	סך הרווח מפעילות מימון נטו

להלן ניתוח סך הרווח מפעילות מימון, נטו:

לשנה שהסתיימה		
ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
במיליוני ש"ח		
368.5	452.9	רווח מפעילות שוטפת
18.8	1.7	הכנסות ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב
2.2	1.5	רווחים (הפסדים) מהשקעות אחרות
9.0	6.7	התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים
398.5	462.8	סך הכל

להלן נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות ריבית:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
2.59%	2.67%	שיעור ההכנסה על נכסים נושאי ריבית
0.34%	0.31%	שיעור ההוצאה על התחייבויות נושאות ריבית
2.25%	2.36%	פער הריבית הכולל
2.40%	2.52%	יחס בין הכנסות מריבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הריבית

הגידול בשיעור ההכנסה על נכסים בשנת 2016 נובע מהכנסות ריבית בגין תקופות קודמות, מעלייה במרווח על האשראי ומגידול בהיקף הפעילות. לפירוט שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית, ראה נספח 1 בפרק ממשל תאגידי.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2016 הסתכמו ב- 27.4 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 2.5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי בהפרשה להפסדי אשראי משקף בעיקר עלייה בהפרשה בגין משקי בית ובגין לקוחות מסחריים קטנים. שיעור ההפרשה להפסדי אשראי בשנת 2016 מסתכם ב- 0.22% בהשוואה ל- 0.02% בשנת 2015 וביחס ל- 0.20% בממוצע ב- 5 השנים האחרונות.

פרטים על הרכב החובות הבעייתיים ראה בפרק "מבנה והתפתחות הנכסים ההתחייבויות ההון והלימות ההון" ובפרק "סקירת הסיכונים" להלן.

העמלות וההכנסות האחרות, הסתכמו בשנת 2016 ב- 225.4 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 230.8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 2.3%, מרביתו ירידה בהכנסות משוק ההון, חלקו קוזז בעלייה בהכנסות מעמלות מאשראי.

להלן פירוט ההכנסות מעמלות והכנסות אחרות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
שינוי	2015	2016	
במיליוני ש"ח			
			עמלות
(4.8%)	48.0	45.7	פעילות עוש
13.0%	52.4	59.2	אשראי, ערבויות וסחר חוץ
2.3%	25.6	26.2	כרטיסים מגנטיים
(11.8%)	94.3	83.2	מפעילות בשוק ההון
1.5%	6.6	6.7	עמלות אחרות
(2.6%)	226.9	221.0	סך כל העמלות
12.8%	3.9	4.4	הכנסות תפעוליות אחרות (א)
(2.3%)	230.8	225.4	סך כל ההכנסות מעמלות והתפעוליות האחרות

(א). כולל רווחי הון ממימוש מקרקעין בסך 2.8 מיליון ש"ח ו- 2.7 מיליון ש"ח בשנים 2016 ו-2015, בהתאמה.

הוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2016 ב- 518.6 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 518.1 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 0.1%.

לשנה שהסתיימה			
ביום 31 בדצמבר			
	2015	2016	
במיליוני ש"ח			
משכורות והוצאות נלוות	293.3	298.6	1.8%
אחזקה ופחת בניינים וציוד	81.8	74.8	(8.6%)
הוצאות אחרות	143.0	145.2	1.5%
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	518.1	518.6	0.1%

משכורות והוצאות נלוות הסתכמו בשנת 2016 ב- 298.6 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 293.3 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 1.8%.

הגידול בהוצאות השכר בשנת 2016 בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד המסתכם ב- 5.3 מיליון ש"ח נובע בעיקר מעלויות פיצויים המשקפות את הרישום החשבונאי של חלק מההפרשה בגין תכנית ההתייעלות בקיזוז השפעת ירידה בהיקף כוח האדם המועסק.

הוצאות אחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בשנת 2016 ב- 74.8 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 81.8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 8.6%. הירידה משקפת ירידה בהוצאות פחת עקב האצת פחת אשתקד, ירידה בהוצאות שכר דירה הנובעת משינוי בהסכמי השכירות ומהתייעלות וירידה בהפרשות לתביעות ארנונה שנרשמו אשתקד.

ההוצאות האחרות הסתכמו בשנת 2016 ב- 145.2 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 143.0 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 1.5% הנובע בעיקר מגידול בהוצאות עיבוד נתונים.

לשנה שהסתיימה			
ביום 31 בדצמבר			
	2015	2016	
במיליוני ש"ח			
שיווק ופרסום	15.0	14.0	(6.7%)
תקשורת (דואר, טלפון, משלוחים וכו')	10.0	9.9	(1.0%)
עיבוד נתונים	89.2	91.3	2.4%
משרדיות	2.4	2.2	(8.3%)
ביטוח	1.9	1.6	(15.8%)
שירותים מקצועיים (ייעוץ משפטי ואחר, ביקורת, שמאות וכו')	4.9	5.0	2.0%
שכר חבר הדירקטוריון והחזר הוצאות לדירקטורים	2.6	2.4	(7.7%)
הדרכה, השתלמויות וכו'	1.3	2.4	84.6%
עמלות	4.9	5.6	14.3%
אחרות	10.8	10.8	0.0%
סך כל ההוצאות האחרות	143.0	145.2	1.5%

ההפרשה למיסים הסתכמה בשנת 2016 ב- 58.4 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 43.1 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 35.5%.

שיעור ההפרשה למיסים בשנת 2016 הסתכם ב- 41.1% בהשוואה לשיעור של 39.7% בתקופה המקבילה אשתקד.

שיעור המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים בשנת 2016 מסתכם ב- 35.90% בהשוואה ל- 37.71% בתקופה המקבילה אשתקד ול- 37.58% בכל שנת 2015.

שיעור המס האפקטיבי בשנת 2016 הושפע בעיקר מההוצאה שנרשמה בגין השפעת השינוי בשיעור מס החברות על יתרות המסים הנדחים מ-26.5% ל-25.0% בשנת 2016 וירידה צפויה בשיעור של 1% נוספים בכל אחת מן השנים 2017 ו-2018. השפעת השינויים המתוארים לעיל על הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2016 מתבטאת בקיטון ביתרות נכסי המסים הנדחים בסך 8.8 מיליוני ש"ח. עדכון יתרות המסים הנדחים הוכר כנגד הוצאות מסים נדחים בסך 6.8 אלפי ש"ח, כנגד רווח כולל אחר בסך 2.0 אלפי ש"ח. לפרטים נוספים ראה ביאור 8 לדוחות הכספיים.

הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשנת 2016 ב-43.8 מיליון ש"ח, סכום זה הושפע מהרווח הנקי בשנת 2016 המיוחס לבעלי מניות הבנק בסך של 83.8 מיליון ש"ח, מהתאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי שוק בסך של 2.3 מיליון ש"ח, ומשינוי בהטבות לעובדים בסך של (42.3) מיליון ש"ח. השינוי ברווח הכולל הנובע מהטבות לעובדים לאחר פרישה משקף את השינוי באמדן האקטוארי בעקבות אישור מהלכי ההתייעלות.

מבנה והתפתחות הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון התפתחות סעיפי המאזן העיקריים

שינוי אחוזים	ליום 31 בדצמבר		
	2015	2016	
8.4%	19,172.0	20,773.6	סך כל המאזן
5.0%	11,791.4	12,380.7	אשראי לציבור, נטו
28.7%	5,196.4	6,688.6	מזומנים ופקדונות בבנקים
(23.7%)	1,809.0	1,379.9	השקעה בניירות ערך
(9.6%)	81.2	73.4	השקעות בבניינים וציוד
11.7%	15,454.3	17,268.1	פקדונות הציבור
3.8%	1,164.7	1,208.5	הון מיוחס לבעלי מניות הבנק
	6.1%	5.8%	יחס ההון לסך המאזן
	61.5%	59.6%	יחס האשראי לציבור, נטו לסך המאזן

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

שינוי אחוזים	ליום 31 בדצמבר		
	2015	2016	
44.6%	6.5	9.4	אשראי תעודות
6.9%	63.9	68.3	ערבויות להבטחת אשראי
(61.1%)	337.8	131.4	ערבויות לרוכשי דירות
5.8%	185.6	196.3	ערבויות והתחייבויות אחרות
(9.0%)	2,675.0	2,433.9	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
			מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
5.9%	1,597.0	1,690.8	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן (1)
263.3%	382.3	1,389.0	התחייבויות להוצאת ערבויות
107.8%	84.4	175.4	מסגרות לפעולות למכשירים נגזרים שלא נוצלו (2)
25.0%	1.6	2.0	סך הכל
14.3%	5,334.1	6,096.5	

מכשירים פיננסיים - ערך נקוב

שינוי אחוזים	ליום 31 בדצמבר		
	2015	2016	
(100.0%)	100.2	-	חוזי ריבית שקל מדד
(33.9%)	425.5	281.2	חוזי ריבית - אחר
20.1%	893.6	1,073.5	חוזי מטבע חוץ
18.7%	934.2	1,109.0	חוזים בגין מניות
4.7%	2,353.5	2,463.7	סך הכל

- (1) כולל התחייבות להעמיד אשראי במסגרת מכרז למתן הלוואות לעובדי מערכת הביטחון.
 (2) הוצג מחדש בהתאם לכללים הנהוגים על פי הוראות באזל.

האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב- 12,380.7 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 11,791.4 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של 5.0%.

אשראי לציבור, נטו לפי מגזרי הצמדה:

חלק המגזר מסך האשראי לציבור		ליום 31 בדצמבר		מטבע ישראלי
ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	2015	2016	
אחוזים	אחוזים	במיליוני ש"ח		
94.0%	94.6%	11,081.6	11,711.8	לא צמוד
3.6%	2.8%	427.2	343.7	צמוד
2.4%	2.6%	282.6	325.2	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
100.0%	100.0%	11,791.4	12,380.7	סך הכל

אשראי לציבור לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשרי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

שינוי אחוזים	ליום 31 בדצמבר		מטבע ישראלי
	2015	2016	
אחוזים	במיליוני ש"ח		
3.9%	8,191.3	8,513.4	מיגזר משקי בית
7.5%	2,037.4	2,189.3	עסקים קטנים וזעירים
3.8%	755.3	783.9	עסקים בינוניים
10.6%	935.2	1,034.0	עסקים גדולים
5.3%	1.9	2.0	מוסדיים
5.0%	11,921.1	12,522.6	סך הכל

סיכון האשראי הכולל לציבור, מורכב מאשראי לציבור, השקעה באגרות חוב של הציבור, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור ומסיכון אשראי חוץ מאזני, הכולל ערבויות, עסקאות במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, מסגרות אשראי בלתי מנוצלות והתחייבויות להעמיד אשראי. סיכון האשראי הכולל לציבור הסתכם ביום 31 בדצמבר 2016 ב- 18,529.9 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 17,110.9 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של 8.3%.

התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק

שינוי אחוזים	ליום 31 בדצמבר		מטבע ישראלי
	2015	2016	
אחוזים	במיליוני ש"ח		
(1.7%)	812.6	799.0	בינוי ונדלן
6.5%	1,243.3	1,323.9	תעשייה
7.7%	2,870.9	3,093.2	מסחר ושירותים
9.3%	12,184.1 *	13,313.8	אנשים פרטיים
8.3%	17,110.9	18,529.9	סך הכל

* כולל התחייבות להעמיד אשראי במסגרת מכרז למתן הלוואות ושירותים לעובדי מערכת הביטחון החל מחודש מאי 2016.

בהתפלגות לפי ענפי משק מהווה האשראי לאנשים פרטיים את עיקר האשראי בבנק. ביום 31 בדצמבר 2016 היה חלקו של אשראי זה כ- 72% מסיכון האשראי לציבור בבנק, בהשוואה לכ- 71% ביום 31 בדצמבר 2015.

על פי התפלגות האשראי לפי גודל חבות לווה, ליום 31 בדצמבר 2016, כאמור בביאור 28 לדוחות הכספיים מרבית האשראי בבנק ניתן ללוים שסך החבות שלהם עד 300 אלפי ש"ח ללווה. להלן יתרות סיכון האשראי הכולל של לווים לפי קבוצות גודל. פרוט מלא ראה בביאור 28 לדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר				
2015		2016		
במיליוני ש"ח				
מאזני	חוץ מאזני	מאזני	חוץ מאזני	
3,850.8	6,575.4	* 4,503.3	6,550.1	עד 300 אלפי ש"ח
320.2	1,904.6	412.7	2,108.2	עד 600 אלפי ש"ח
162.0	1,064.5	215.1	1,223.7	עד 1200 אלפי ש"ח
780.0	2,453.4	806.9	2,709.9	מעל 1200 אלפי ש"ח
5,113.0	11,997.9	5,938.0	12,591.9	סך הכל

* כולל התחייבות להעמיד אשראי במסגרת מרכז למתן הלוואות ומתן שירותים לעובדי מערכת הביטחון החל מחודש מאי 2016.

פעילות משכנתאות – פעילות המשכנתאות בבנק מתבצעת באמצעות דלפקי משכנתאות של הבנק הבינלאומי המוצבים בחלק מסניפי הבנק. יתרות האשראי אינן כלולות בספרי הבנק.

סיכון האשראי לדיור הכלול בספרי הבנק ביום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב- 250.2 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 209.2 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של 19.6%. היקף האשראי האמור מהווה כ- 2.0% מסיכון האשראי המאזני ביום 31 בדצמבר 2016 בהשוואה ל-1.8% ביום 31 בדצמבר 2015. מרבית האשראי לדיור הינו אשראי למטרות דיור ללא משכון נכס הניתן לאוכלוסיית מערכת הביטחון כחלק מן האשראי בתנאי מרכז.

היקף האשראי הבעייתי בבנק ביום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב- 323.4 מיליון ש"ח בהשוואה ל-296.0 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של 9.3%.

השיעור הכולל של החובות הבעייתיים ביחס לסיכון האשראי מסתכם ביום 31 בדצמבר 2016 ב- 1.7% בדומה ליום 31 בדצמבר 2015. השיעור הכולל של חובות משקי בית בעייתיים ביחס לסיכון האשראי שלהם מסתכם ביום 31 בדצמבר 2016 ב- 0.9% בהשוואה לשיעור של 0.7% ביום 31 בדצמבר 2015. השיעור הנמוך של החובות הבעייתיים מכלל משקי הבית משקף בעיקר את איכות הלווים בקרב אוכלוסיית מערכת הביטחון.

לפרטים נוספים ראה פרק "סיכון אשראי" להלן ובדוח על ניהול הסיכונים באתר הבנק.

ההשקעה בניירות ערך

ההשקעה בניירות ערך הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2016 ב- 1,379.9 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 1,809.0 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, קיטון בשיעור של 23.7%, בהתאמה.

א. הרכב ניירות הערך בהתאם לסווגם המאזני

שינוי אחוזים	ליום 31 בדצמבר		
	2015	2016	
	במיליוני ש"ח		
(2.3%)	123.6	120.8	תיק לפדיון
(25.2%)	1,673.4	1,251.0	תיק זמין למכירה
(32.5%)	12.0	8.1	תיק למסחר
(23.7%)	1,809.0	1,379.9	סך כל תיק ההשקעות

ב. להלן הרכב תיק ניירות הערך לפי מנפיק בערכם המאזני

שינוי אחוזים	ליום 31 בדצמבר		
	2015	2016	
	במיליוני ש"ח		
(23.1%)	1,532.2	1,178.5	אגרות חוב ממשלתיות
(32.5%)	199.9	134.9	אגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל
(16.3%)	31.9	26.7	של אחרים בישראל סחיר
(11.6%)	45.0	39.8	של אחרים בישראל לא סחיר
(23.7%)	1,809.0	1,379.9	סך הכל

ג. ביום 31 בדצמבר 2016 גבוה השווי ההוגן של ניירות הערך בתיק הזמין למכירה ב- 5.7 מיליון ש"ח מעלותם המותאמת, בהשוואה ל- 2.3 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015.

ליום 31 בדצמבר 2015			ליום 31 בדצמבר 2016			
עלות מותאמת שווי הוגן הפרש במיליוני ש"ח	עלות מותאמת שווי הוגן הפרש במיליוני ש"ח		עלות שווי מותאמת הוגן הפרש במיליוני ש"ח	עלות שווי מותאמת הוגן הפרש במיליוני ש"ח		
	עלות	פרש		עלות	פרש	
3.6	1,446.3	1,442.7	7.3	1,093.8	1,086.5	
(3.4)	195.7	199.1	(1.0)	131.3	132.3	אגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל
(2.0)	27.3	29.3	(1.5)	25.0	26.5	אגרות חוב של אחרים בישראל
4.1	4.1	-	0.9	0.9	-	מניות
2.3	1,673.4	1,671.1	5.7	1,251.0	1,245.3	סך הכל

ד. פרוט המקורות לציטוט המחירים המשמשים את הבנק לקביעת השווי ההוגן של ניירות הערך ליום 31 בדצמבר 2016:

מחיר מצד	מחיר	מחיר	מחיר
נגדי	מחיר	מחיר	מצוטט
סך הכל	אינדיקטיבי* לעסקה**	בשוק פעיל	בשוק פעיל
במיליוני ש"ח			
0.9	-	0.9	-
917.1	-	-	917.1
175.5	-	36.1	139.3
286.4	-	286.4	-
1,379.9	-	323.4	1,056.4
100.0%	-	23.4%	76.6%

* מחיר אינדיקטיבי – אינדיקציה הנקבעת על ידי הבנק ואשר מבוססת בעיקר על ציטוטי מחיר המתקבלים מגוף, או גופים חיצוניים, אשר התמחותם בכך, והיתרה מבוססת על מודלים פנימיים שנקבעו על ידי הבנק.

** מחיר מצד נגדי לעסקה – ציטוט מחיר המתקבל מהגורם מולו בוצעה העסקה. לגבי קרנות השקעה פרטיות, בחינת הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך מתבססת על הדוחות הכספיים שלהן.

פיקדונות הציבור הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2016 ב- 17,268.1 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 15,454.3 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של 11.7%.

פיקדונות הציבור היוו ביום 31 בדצמבר 2016 כ- 83.1% מסך מקורות הבנק לרבות ההון בהשוואה ל- 80.6% ביום 31 בדצמבר 2015.

יחס פיקדונות הציבור לאשראי לציבור, נטו ביום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב- 139.5% בהשוואה ל- 131.1% ביום 31 בדצמבר 2015.

מרבית פיקדונות הציבור הינם פיקדונות של אנשים פרטיים (כ- 86%) בסכומים פחותים מ- 1 מיליון ש"ח (כ- 73%).

בשנת 2016 נמשכה המגמה בהתפתחות נכסי הציבור בבנק שהחלה בשנת 2015 ומשתקפת בגידול ביתרות הפיקדונות ובעיקר בפיקדונות לפי דרישה. מגמת הירידה המקבילה בהיקף ההשקעה בשוק ההון שאפיינה את הפעילות בשנת 2015 הואטה.

יתרת הפיקדונות לפי דרישה ביום 31 בדצמבר 2016 הסתכמה ב- 9,628.0 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 7,879.2 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של 22.2%.

מידע בדבר הרכב פיקדונות הציבור בפירוט לפי מפקיד ראה ביאור 18 לדוחות הכספיים.

תיק ניירות הערך של לקוחות הבנק

סך תיק ניירות הערך של לקוחות הבנק ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב- 12.1 מיליארד ש"ח בהשוואה ל- 12.8 מיליארד ש"ח ב- 31 בדצמבר 2015.

כתבי התחייבות נדחים שהנפיק הבנק הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2016 ב-497.4 מיליון ש"ח בהשוואה ל-665.9 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, קיטון בשיעור של 25.3%. כתבי ההתחייבות שהנפיק הבנק אינם ניתנים להמרה במניות ואינם מקנים זכות לרכישת מניות. זכויותיהם בעת פירוק נדחות מפני התחייבויות אחרות.

כתבי התחייבות רשומים למסחר - בהתאם להסכם עם הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ (להלן: "הבינלאומי הנפקות") חברה בת בבעלות מלאה של הבנק הבינלאומי, התחייב הבנק לשאת בכל התשלומים למחזיקי תעודות ההתחייבות שתנפיק הבינלאומי הנפקות לציבור עבור הבנק וכל ההוצאות הכרוכות בהנפקה כאמור. כמו כן התחייב הבנק כי תמורת ההנפקה תופקד בבנק בהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם. יתרת כתבי ההתחייבות הרשומים למסחר ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכמה ב-81.7 מיליון ש"ח בהשוואה ל-163.4 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015.

כתבי התחייבות שאינם רשומים למסחר- מרבית מחזיקי כתבי ההתחייבות שאינם סחירים הינם גופים מוסדיים, כגון קופות גמל וקרנות השתלמות. סך כל כתבי ההתחייבות אלו הגיע ביום 31 בדצמבר 2016 ל-209.5 בהשוואה ל-295.9 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015. יתרת כתבי ההתחייבות שהונפקו לחברה האם ואינם רשומים למסחר הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2016 ב-206.2 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2015 - 206.6 מיליון ש"ח).

יתרת כתבי ההתחייבויות הנדחים שנכללו ברובד השני של ההון בחישוב יחס ההון המזערי ליום 31 בדצמבר 2016 משוקללים, בהתאם להוראת בנק ישראל, בהתחשב בתקופה שנותרה לפירעונם הסתכמה ב-207.2 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-291.4 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015. על פי הוראה 299 של המפקח על הבנקים כתבי התחייבות אלו אינם מוכרים כחלק מן ההון לצרכי באזל. בתקופת ביניים מותרת ההכרה בהם כהון רובד 2 בשיעור ההולך ופוחת שבין 60% בשנת 2016 ועד לביטול מלא בהכרתם בשנת 2022.

חברות מוחזקות עיקריות

לבנק חברה בת פעילה אחת, חברת נכסים של אוצר החייל בע"מ, מוחזקת בשיעור של 100%, מחזיקה בחלק מהנכסים שרכש הבנק ומשכירתם בעיקר לבנק.

הון והלימות ההון

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב- 1,208.5 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 1,164.7 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של 3.8%. לפרטים בדבר התפתחות הרווח הכולל האחר, ראה פרק התפתחות ההכנסות וההוצאות.

הלימות ההון

ביום 30 במאי 2013 פירסם בנק ישראל תיקון להוראות ניהול בנקאי תקין 201-205, 208, 211 ו-299 בנושא "מדידה והלימות ההון", אשר מאמצות את הוראות באזל. מועד יישומן לראשונה נקבע ליום 1 בינואר 2014, כאשר היישום יהיה באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר". לפי הוראות אלו יעדי ההון המזעריים יהיו כדלקמן:

1. יחס הון עצמי רובד 1 לנכסי סיכון משוקללים לא יפחת מ-9%, וזאת מיום 1 בינואר 2015. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, ידרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 10%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו אינה חלה על הבנק.

2. יחס הון כולל לנכסי סיכון משוקללים לא יפחת מ-12.5%, וזאת מיום 1 בינואר 2015. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, ידרש לעמוד ביחס הון כולל מינימלי בשיעור של 13.5%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו אינה חלה על הבנק.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים החל מיום 1 בינואר 2015 מתווספת ליחסי ההון המזעריים דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה, על פני שמונה רבעונים, עד ליום 1 בינואר 2017.

בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון וכן זכויות המיעוט שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי ינוכו מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי יוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת תופחת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. נכון ליום 31 בדצמבר 2016 שיעור הניכויים מההון הרגולטורי עומד על 60% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 60%, נכון ליום 1 בינואר 2017 שיעור הניכויים מההון הרגולטורי עומד על 80% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 50%.

התייעלות

ביום 30 באוקטובר 2016 אישר דירקטוריון הבנק מהלכי התייעלות שעלותם הוערכה בכ-41 מיליון ש"ח (לאחר מס). השפעת עלות מהלכי התייעלות על יחס ההון לנכסי סיכון ליום אישור התוכנית הינה הפחתה בשיעור של 0.4%. בהתאם למכתב המפקח על הבנקים מיום ה-12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל", יקבל הבנק, אם יעמוד בתנאים שהוגדרו, הקלה לפיה לעניין חישוב יחסי הלימות ההון ויחס המינוף יוכל לפרוס את השפעת מהלכי התייעלות על פני חמש שנים בקו ישר.

יישום ההוראות

הנדבך הראשון- כאמור לעיל, לפי הוראות בנק ישראל, הבנק החל ליישם את הוראת באזל, החל מיום 1 בינואר 2014.

סיכויי אשראי, שוק ותפעולי - הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית לפי הוראות בנק ישראל. הנדבך השני - הבנק נדרש לקיים תהליך פנימי להערכת נאותות ההון (תהליך ה-ICAAP). תהליך זה נועד להבטיח קיום רמה הולמת של אמצעים הוניים שתתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק. תשתית תהליך הנאותות ההונית שאושרה בחברה האם שימשה בסיס לתהליך הפנימי שבוצע בבנק בהתאמות הנדרשות ועל בסיס פרופיל הסיכון הספציפי של הבנק. במהלך הרבעון הראשון של 2016 ביצע הבנק את תהליך ה-ICAAP מבוסס על נתוני ה-31 בדצמבר 2015.

יחס ההון לרכיבי סיכון

בחודש אפריל 2016 החליט דירקטוריון הבנק לאחר דיון במסמך שהוכן במסגרת תהליך הערכת נאותות ההון (תהליך ה ICAAP), כי בשנת 2016 יחס ההון הכולל של הבנק לא יפחת מ- 12.5% יחס ההון רובד 1 לא יפחת מ- 9.3%. דרישה זו אינה כוללת את התוספת הנדרשת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בנושא הלוואות לדיור בגיבן נדרש הבנק בשנת 2016 לתוספת ליחס ההון רובד 1 וליחס ההון הכולל המסתכם ביום 31 בדצמבר 2016 בשיעור של 0.02%.

במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.5% יחס ההון הכולל לא יפחת מ-9.0%.

להלן פרטים על יחס ההון לנכסי סיכון המחושב בהתאם להוראות בדבר "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" (באזל):

הרכב ההון לצורך חישוב יחס ההון

31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2016	
במיליוני ש"ח		
1,165.3	1,245.8	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
404.9	324.2	הון רובד 2, לאחר ניכויים
1,570.2	1,570.0	סך הכל הון כולל
יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
10,761.7	10,629.5	סיכון אשראי
47.5	49.5	סיכונים שוק
1,045.0	1,043.0	סיכון תפעולי
11,854.2	11,722.0	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
יחס ההון לנכסי סיכון		
9.83%	10.63%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
13.25%	13.39%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.01%	9.02%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים (1)
12.51%	12.52%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים (1)

(1) לרבות דרישת הון בשיעור המבטאת 1% מיתרת הלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה בשיעורים רבעוניים שווים החל מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס הון הכולל המזערי שידרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינו 9.02% ו- 12.52%, בהתאמה.

(2) נתונים אלה כוללים התאמות בגין מהלכי ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקחת על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן – התאמות בגין מהלכי ההתייעלות), אשר פותחות בהדרגה עד יום 1 בינואר 2021. לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין מהלכי ההתייעלות ראה ד. להלן.
מסך היתרות המשוקללות של נכסי הסיכון הופחתו כ- 47 מיליון ש"ח בשל התאמות בגין מהלכי ההתייעלות.

השינוי ביחס ההון לנכסי סיכון ביום 31 בדצמבר 2016 בהשוואה ליחס ביום 31 בדצמבר 2015 נובע בעיקר מירידה בנכסי סיכון אשראי המשקפת הסכם עם המדינה שהושג במהלך הרבעון הראשון של שנת 2016 וקוזזה בגידול בנכסי סיכון מפעילות שוטפת.

יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים - ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף. יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון עצמי רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שיידרש מהבנק הוא 5%, תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס מינוף המזערי החל מיום 1 בינואר 2018. יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2016 עומד על 5.56% בהשוואה ל-5.73% ביום 31 בדצמבר 2015.

מגבלות על חלוקת דיבידנד

חלוקת דיבידנד כפופה לכך שיחסי ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחתו מהיעדים שנקבעו ושייקבעו על ידי דירקטוריון הבנק מעת לעת, בכפוף להוראות הדין ונוהל בנקאי תקין, וככל שלא יתרחשו שינויים לרעה ברווחי הבנק ו/או במצבו העסקי ו/או הכספי ו/או במצב המשק הכללי ו/או בסביבה החוקית. כל חלוקה של דיבידנד תהיה טעונה אישור נפרד של הדירקטוריון, וכפופה לכל המגבלות החלות על הבנק בעניין חלוקת דיבידנד, ותפורסם בהתאם להוראות הדין, בצירוף כל הפרטים הנדרשים על פי דין, לרבות אלו הקבועות בחוק החברות.

מגזרי פעילות פיקוחיים

א. הגדרות

אנשים פרטיים - יחידים, לרבות יחידים המנהלים חשבון משותף, אשר למועד הדיווח אין להם חבות לבנק, או שהחבות שלהם סווגה בענף משק "אנשים פרטיים - הלוואות לדירור ואחר".

- מגזר בנקאות פרטית – אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק הנכסים הפיננסיים שיש להם בבנק על בסיס מאוחד (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליוני ש"ח.

- משקי בית - אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.

לקוחות עיסקיים מסווגים למגזרי פעילות לפי מחזור הפעילות כלומר מחזור מכירות או היקף הכנסות שנתיות.

- עסק זעיר - עסק שמחזור פעילותו קטן מ- 10 מיליוני ש"ח.

- עסק קטן - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 10 מיליוני ש"ח וקטן מ- 50 מיליוני ש"ח.

- עסק בינוני - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 50 מיליוני ש"ח וקטן מ- 250 מיליוני ש"ח.

- עסק גדול - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 250 מיליוני ש"ח.

בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בקובץ שאלות ותשובות של בנק ישראל נקבע כי לקוח עיסקי אשר החבות שלו לבנק עד 300 אלפי ש"ח ולבנק אין מידע על מחזור הפעילות שלו, יסווג למגזר הפעילות הפיקוחי הרלוונטי לפי סך הנכסים הפיננסיים של הלקוח בבנק (לרבות פקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) כאשר במקום סך הנכסים במאזן הסיווג יעשה לפי סך הנכסים הפיננסיים לאחר הכפלתם במקדם של 10.

גופים מוסדיים- בהתאם להגדרות המפקח על הבנקים כולל קופות גמל קרנות נאמנות קרנות פנסיה קרנות השתלמות חברות ביטוח

מגזר ניהול פיננסי כולל פעילות למסחר, פעילות ניהול נכסים והתחייבויות, פעילות השקעה ריאלית ופעולות נוספות כהגדרתן בהוראות המפקח על הבנקים. בהתאם להוראות אילו לא נכלל גילוי נפרד אודות מגזר זה.

מגזר אחר - לרבות פעילויות שהופסקו, רווחים מיעודות ותוצאות אחרות הקשורות לזכויות עובדים שלא שויכו למגזרי הפעילות האחרים, פעילויות שלא שויכו למגזרים האחרים, והתאמות בין סך כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך כל הפריטים בדוח הכספי המאוחד.

ב. העקרונות בחלוקת תוצאות הפעילות בין מגזרי הפעילות השונים:

הכנסות ריבית נטו- כוללות את:

- המרווח הפיננסי, הן בצד האשראי והן בצד הפיקדונות, המחושב כפער בין הריבית המתקבלת או המשולמת לבין ממוצע מחירי הכסף של הבנק, הנגזרים ממשך החיים התואם את תנאי האשראי או הפיקדון במגזרי ההצמדה הרלוונטיים.

- ריבית על ההון המשוקלל המיוחס למגזר (על בסיס נכסי הסיכון המשויכים לכל מגזר).

- מגזרי הלקוחות מחויבים בעלויות המימון העודפות (מעבר לעלות גיוס המקורות) של שטרי ההון המיוחסים למגזר.

הוצאות בגין הפסדי אשראי – לכל מגזר פעילות מיוחסות ההוצאות בגין הפסדי אשראי שנרשמו בגין לקוחותיו.

הכנסות שאינן מרבית - לכל מגזר פעילות נזקפות ההכנסות מעמלות, הכנסות מימון שאינן מרבית וההכנסות האחרות, הנובעות מפעילות לקוחותיו.

הוצאות תפעוליות - לכל מגזר פעילות מיוחסות ההוצאות הישירות בסניפי הבנק ובהנהלה המרכזית, הנובעות ממתן שירותים ללקוחות המגזר, וזאת, בהתבסס על תקן "מדד פעולה", המתרגם את הפעילות עם הלקוח לתשומות עבודה ולעלויות ישירות אחרות. יתר ההוצאות הישירות במטה, מועמסות על המגזר על בסיס פרמטרים ומפתחות העמסה המזוהים עם פעילות היחידה העסקית. ההוצאות העקיפות מועמסות על בסיס מפתחות העמסה קבועים.

מיסים על ההכנסה - ההפרשה למס על הרווח של כל מגזר, חושבה על פי שיעור המס הסטטוטורי, תוך ביצוע התאמות מסוימות הנובעות מהוצאות לא מוכרות וכיו"ב.

רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנה שליטה - זקיפת חלק ברווח המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה במגזרי הפעילות השונים, הוקצה על פי יחס הרווח נטו של חברות הבת בהן יש זכויות שאינן מקנות שליטה, כפי שרווח זה שויך למגזרי הפעילות השונים.

תשואה להון - מבטאת את היחס שבין הרווח הנקי של כל אחד מהמגזרים לבין ההון המוקצה למגזר. ההון המוקצה למגזר כולל את ההון הנדרש בגין סיכוני אשראי ובגין הסיכון התפעולי.

להלן תמצית התפתחות תוצאות הפעילות לפי מגזרים:
א. סך ההכנסות*

חלק המגזר מסך ההכנסות בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	השינוי	2015	2016	
במיליוני ש"ח					
58.8%	65.5%	21.7%	370.0	450.4	מיגזר משקי בית**
1.5%	1.6%	13.5%	9.6	10.9	מיגזר בנקאות פרטית
21.6%	19.6%	(1.0%)	136.0	134.6	מיגזר עסקים קטנים וזעירים
5.1%	4.4%	(5.3%)	31.8	30.1	מיגזר בנקאות עסקים בינוניים
4.5%	3.9%	(7.3%)	28.6	26.5	מיגזר בנקאות עסקים גדולים
-	-	-	-	-	גופים מוסדיים
8.5%	5.2%	(33.0%)	53.3	35.7	מיגזר ניהול פיננסי
100.0%	100.0%	9.4%	629.3	688.2	סך הכל

* כולל הכנסות ריבית, נטו והכנסות שאינן מריבית
** בשנת 2016 כולל הכנסות ריבית בגין שנים קודמות במגזר משקי בית.

ב. רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
השינוי	2015	2016	
במיליוני ש"ח			
-	(9.3)	29.1	מיגזר משקי בית
57.9%	1.9	3.0	מיגזר בנקאות פרטית
(48.8%)	29.9	15.3	מיגזר עסקים קטנים וזעירים
81.8%	4.4	8.0	מיגזר בנקאות עסקים בינוניים
(8.1%)	11.1	10.2	מיגזר בנקאות עסקים גדולים
-	(0.4)	(0.1)	גופים מוסדיים
(34.6%)	28.0	18.3	מיגזר ניהול פיננסי
27.7%	65.6	83.8	סך הכל

ג. יתרות ממוצעות של אשראי לציבור

חלק המגזר מסך האשראי לציבור בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	השינוי	2015	2016	
במיליוני ש"ח					
67.6%	68.2%	5.1%	7,884.7	8,285.2	מיגזר משקי בית
0.1%	0.2%	28.8%	15.3	19.7	מיגזר בנקאות פרטית
18.9%	18.5%	2.0%	2,201.1	2,245.6	מיגזר עסקים קטנים וזעירים
6.1%	6.0%	2.2%	713.0	728.6	מיגזר בנקאות עסקים בינוניים
7.3%	7.1%	1.7%	853.0	867.4	מיגזר בנקאות עסקים גדולים
-	-	-	2.1	1.2	גופים מוסדיים
100.0%	100.0%	4.1%	11,669.2	12,147.7	סך הכל

ד. יתרות ממוצעות של פיקדונות הציבור

חלק המגזר מסך פקדונות הציבור בתשעה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	השינוי	2015	2016	
במיליוני ש"ח					
79.3%	80.6%	18.9%	11,206.8	13,326.3	מיגזר משקי בית
3.8%	4.9%	50.1%	541.2	812.3	מיגזר בנקאות פרטית
10.3%	10.1%	14.5%	1,454.2	1,664.4	מיגזר עסקים קטנים וזעירים
2.6%	2.5%	11.5%	373.1	415.9	מיגזר בנקאות עסקים בינוניים
3.3%	1.8%	(36.2%)	469.4	299.3	מיגזר בנקאות עסקים גדולים
0.6%	0.1%	(74.0%)	88.2	22.9	גופים מוסדיים
100.0%	100.0%	17.0%	14,132.9	16,541.1	סך הכל

פעילות אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית

פעילות אנשים פרטיים המוצגת להלן כוללת את פעילות משקי הבית ופעילות הבנקאות הפרטית. פעילות הבנקאות הפרטית בבנק אינה משמעותית (מידע מפורט ראה ביאור 27 לדוחות הכספיים)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
193.8	278.0	הכנסות ריבית, נטו
185.8	183.3	הכנסות שאינן מריבית
379.6	461.3	סך הכנסות
(1.9)	12.5	הוצאות בגין הפסדי אשראי
393.6	394.5	הוצאות תפעוליות ואחרות
(7.4)	32.1	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
7,900.0	8,304.9	יתרה ממוצעת של נכסים ^(א)
8,191.3	8,513.4	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
11,748.0	14,138.6	יתרה ממוצעת של התחייבויות ^(א)
13,088.8	14,774.2	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות הקמעונאית בבנק בשנת 2016 בהשוואה לשנת 2015

הרווח הנקי של מגזר אנשים פרטיים בהגדרתו כאמור, המיוחס לבעלי מניות הבנק בשנת 2016 הסתכם ב- 32.1 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך (7.4) מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי ברווח הנקי נובע בעיקר משינוי בהכנסות מריבית, אשר כללו בשנת 2016 הכנסות בגין שנים קודמות, ומשינוי בהפרשה להפסדי אשראי.

סך ההכנסות בשנת 2016 הסתכמו ב- 461.3 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 379.6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 21.5% מזה כ- 11.9% מהכנסה בגין שנים קודמות והיתרה מגידול בהיקף הפעילות והמרווח הפיננסי.

סך ההוצאות להפסדי אשראי בשנת 2016 הסתכמו ב- 12.5 מיליון ש"ח בהשוואה להכנסה בסך- (1.9) מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד גידול המתבטא בהיקף הפרשות והמחיקות של חובות משקי בית ביחס לתקופה המקבילה.

שיעור ההפרשה להפסדי אשראי בשנת 2016 הסתכם ב-0.15% בהשוואה ל- (0.02%) בשנת 2015 ול- 0.04% בממוצע ב-5 השנים האחרונות. שיעור ההפרשה ברוטו בשנת 2016 הסתכם ב-0.39% בהשוואה ל- 0.26% בשנת 2015 ול- 0.35% בממוצע ב-5 השנים האחרונות.

סך ההוצאות התפעוליות ואחרות בשנת 2016 הסתכמו ב- 394.5 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 393.6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול הנובע בעיקר מגידול בהוצאות השכר המיוחסות ומשקף בעיקר גידול בהוצאות מיוחסות בגין פיצויים.

האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב- 8,513.4 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 8,191.3 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015 גידול בשיעור של 3.9%.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכמו ב- 14,774.2 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 13,088.8 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של 12.9%.

הפעילות העיסוקית

הפעילות העיסוקית בבנק כוללת את מגזרי הפעילות עסקים קטנים וזעירים, בנקאות מסחרית ועסקים גדולים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2015				2016				
סך הכל עסקים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	סך הכל עסקים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	
151.7	24.3	24.3	103.1	150.5	23.2	24.9	102.4	הכנסות ריבית, נטו
44.7	4.3	7.5	32.9	40.7	3.3	5.2	32.2	הכנסות שאינן מריבית
196.4	28.6	31.8	136.0	191.2	26.5	30.1	134.6	סך הכנסות
4.4	(4.1)	10.2	(1.7)	14.9	(6.9)	3.1	18.7	הוצאות בגין הפסדי אשראי
116.6	14.4	14.2	88.0	119.5	16.2	13.4	89.9	הוצאות תפעוליות ואחרות
45.4	11.1	4.4	29.9	33.5	10.2	8.0	15.3	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
3,822.8	908.7	713.0	2,201.1	3,857.4	883.2	728.6	2,245.6	יתרה ממוצעת של נכסים
3,727.9	935.2	755.3	2,037.4	4,007.2	1,034.0	783.9	2,189.3	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
2,296.7	469.4	373.1	1,454.2	2,518.9	379.4	455.2	1,684.3	יתרה ממוצעת של התחייבויות
2,356.3	408.8	421.0	1,526.5	2,470.7	363.1	429.0	1,678.6	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות העיסוקית בשנת 2016 בהשוואה לשנת 2015

הרווח הנקי של הפעילות העיסוקית, בהגדרתה כאמור, המיוחס לבעלי מניות הבנק בשנת 2016 הסתכם ב- 33.5 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 45.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי ברווח הנקי מתבטא בגידול בהפרשה להפסדי אשראי, קיטון בסך ההכנסה ובגידול בהוצאות המיוחסות.

סך ההכנסות בשנת 2016 הסתכמו ב- 191.2 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 196.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הירידה נובעת מירידה בהכנסות שאינן מריבית בעיקר בעמלות מאשראי.

סך ההוצאות להפסדי אשראי בשנת 2016 הסתכמו ב- 14.9 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 4.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהוצאה נרשם בעסקים קטנים (בעסקים בינוניים וגדולים נרשמה ירידה). הגידול משקף ירידה בהיקף הגבייה, עלייה בהיקף ההפרשה המחושבת על בסיס קבוצתי ועלייה בהפרשות שוטפות.

סך ההוצאות התפעוליות ואחרות בשנת 2016 הסתכמו ב- 119.5 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 116.6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב- 4,007.2 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 3,727.9 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של כ-7.5%.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכמו ב- 2,470.7 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 2,356.3 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של 4.9%.

סקירת הסיכונים

32	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
33	סיכון אשראי
42	סיכון שוק
55	סיכון נזילות ומימון
57	סיכונים תפעוליים
58	סיכוני אבטחת מידע וסייבר
58	סיכונים אחרים

סקירת הסיכונים

תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

א. סביבת הסיכון של הבנק

פעילותו של הבנק מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים שבהם הינם: סיכוני האשראי לרבות ריכוזיות (ענפים ולווים), סיכוני שוק שהעיקרי בהם הינו סיכון הרבית (סיכון כלל מערכתי), סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים וסיכון ציות והלבנת הון.

ב. עקרונות ניהול הסיכון

- הסיכונים מנוהלים על ידי חברי הנהלה, נושאי משרה אחרים או בעלי תפקידים בכירים אחרים בבנק ובחברה האם.
- בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל. במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Assessment Process), הבנק מבצע תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואיתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.
- מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק מותאמת למדיניות קבוצת הבנק הבינלאומי ומכוונת להשגת היעדים האסטרטגיים והעסקיים שנקבעו, תוך טיפוח התמחויות בקבוצה, ניצול היתרונות למגוון וגודל, תוך שמירה על רמות הסיכון שאושרו ועל קיומם של מנגנוני ניהול, בקרה, ביקורת ודווח נאותים.
- תפישת הסיכון הכוללת של הבנק עולה בקנה אחד עם המסגרת הרגולטורית שנקבעה על ידי המפקח על הבנקים ועם העקרונות המנחים של וועדת באזל ומושתתת על העיקרון כי לכל פעילות בנקאית הטומנת בחובה סיכון יוגדרו ויאופיינו: מדיניות ותיאבון סיכון, מגבלות חשיפה לתחום והגדרת היקף ועומק החשיפה, מערך בקרה וביקורת, מערך דיווח, ומנגנון לכימות הרווח, מדידתו ודיווח עליו על פי אמות מידה מקובלות.
- ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח ובקרה, ומיושמים באמצעות שלושה קווי הגנה עיקריים: קו הגנה ראשון של האחראיים על יצירת הסיכון וניהול הסיכון המקיימים בקרות שונות בעת נטילת הסיכון. קו הגנה שני של מבצעי בקרה לאחר אך בסמוך לנטילת הסיכון באמצעות יחידות הכפופות למנהל הסיכונים הראשי שהינו בלתי תלוי. קו הגנה שלישי של מטה הביקורת הפנימית.
- הבנק מיישם מתווה תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית. המתווה כולל בין היתר תרחישים בתחום סיכוני השוק, הנזילות והאשראי, ותרחישים המשלבים התממשות של כמה סיכונים בו זמנית. התרחישים שמפעיל הבנק כוללים תרחישים מסוג ניתוחי רגישות, תרחישים היסטוריים, תרחישים היפותטיים ותרחישים מאקרו כלכליים.
- במסמך סיכונים רבעוני המוגש לדיירקטוריון מוצגת בנוסף, סקירת מנהלת הסיכונים הראשית על מצב ניהול הסיכונים בבנק, עמידה בתיאבון הסיכון ביחס לסיכונים השונים והערכות דרגות הסיכון וכן טיפול היחידה בתהליכים מרכזיים בסוגי הסיכונים השונים ופעולות מיוחדות, שננקטו על ידי היחידה ברבעון הרלוונטי.
- למידע המפורט על ניהול הסיכונים הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ראה פרק משנה "גילויים פיקוחיים נוספים" בפרק מידע כספי באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון אשראי כללי

סיכון האשראי הינו הסיכון שלוה או צד נגדי, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק על פי הסכם האשראי. כדי למזער את הסיכון מוגדרת בבנק מדיניות ניהול סיכונים אשראי ומגבלות החשיפה לגבי לווים/ענפים במגזרי הפעילות והמוצרים השונים, בהתאם לנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין 311.

תיאבון הסיכון

תיאבון הסיכון של הבנק משקף נכונות מידתית לנטילת סיכונים אשראי, תואם פעילות בנקאית זהירה, תואם לדרישות הפיקוחיות ותואם להיקף פעילות הבנק לצביונו.

מסמכי המדיניות

בתחום ניהול סיכונים האשראי כוללים הגדרת תיאבון סיכון ותחומי פעילות שאינם במיקוד השיווקי של הבנק, מגבלות ואמות מידה למתן אשראי וכן כללים לניהול על בסיס קבוצתי של חשיפות האשראי, תוך שימור מאפייניו הייחודיים של הבנק.

מידת סיכון האשראי

מתבצעת במרבית המקרים באופן ממוכן באמצעות מודלים פנימיים המתבססים ברובם על פרמטרים אובייקטיביים בקשר עם מצבו של הלקוח ועל בחינת הנכסים שהתקבלו כבטוחות לאשראי.

מערך הבקרה הפנימית באשראי – קווי הגנה

מערך יוצרי הסיכונים שמהווה גם את

קו ההגנה הראשון - החטיבה הקמעונאית ומערך הסניפים והחטיבה העסקית על מחלקותיהן, בין היתר, מנהלת הסניפים והמטה העסקי, ומחלקת תפעול פיקוח ובקרת אשראי. בקו ההגנה זה נכלל גם מנהל הנוסטרו ביחידה לניהול הפיננסי.

קו ההגנה השני כולל את מנהלת הסיכונים ואת היחידה להערכת סיכונים אשראי הכפופה לה וכן יחידת בקרת אשראי והיחידה האנליטית לתיקוף מודלים הכפופות למנהל הסיכונים הראשי בחב' האם ויחידות דווח על פי כללי באזל בחטיבת החשבונאי הראשי.

קו ההגנה השלישי כולל את מערך הביקורת הפנימית הבלתי תלויה, הכפופה ישירות לדירקטוריון, ואת כל גופי הביקורת החיצוניים.

א. סיכונים בתיק ההלוואות למשקי בית

1. כללי

מרבית הלקוחות במגזר משקי הבית בבנק הינם שכירים, חלק ניכר מהם עובדים או עובדים לשעבר במערכת הביטחון. יחד עם זאת הבנק מעניק שירותים ללקוחות פרטיים אחרים על בסיס הסכמים אישיים ועל בסיס הסכמים מפעליים.

אוכלוסיית השכירים במערכת הביטחון הינה אוכלוסייה בעלת מקורות הכנסה יציבים ובעלת כושר החזר. חלק מן האשראי לאוכלוסייה זו ניתן במסגרת מכרזים שונים למתן אשראי וקביעת תנאי ניהול חשבון בהם זכה הבנק לאורך השנים (האחרון שבהם מאוקטובר 2015).

היקף האשראי המאזני ללקוחות הפרטיים נכון ל-31.12.16 הינו 8,263.2 מיליון ש"ח. בהשוואה ל-7,982.1 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015. גידול בשיעור של 3.9% המשקף, בין היתר, גיוס לקוחות חדשים.

ממוצע היקף האשראי כולל משיכת יתר בעו"ש וכרטיסי אשראי והלוואות ללקוח במגזר משקי הבית בשנת 2016 הינו כ- 8,102 אלפי ש"ח ללקוח בהשוואה ל 7,705 מיליון ש"ח בשנת 2015 גידול בשיעור של 5.1%. סך יתרת מסגרות עו"ש לא מנוצל ללקוחות הפרטיים ביום 31.12.16 הינה 1,579.2 מיליון ש"ח, בהשוואה ל 1,330.4 ביום 31.12.15.

סך יתרת מסגרות כרטיסי אשראי לא מנוצלות ללקוחות הפרטיים ביום 31.12.16 הינה 2,321.0 מיליון ש"ח, בהשוואה ל- 2,565.8 מיליון ש"ח ביום 31.12.15.

2. חיתום האשראי למשקי בית מבוסס על פרמטרים אישיים של הלקוח הבאים לידי ביטוי במודל לדירוג אשראי צרכני המשמש בבנק לצד מודלים לדירוג אשראי מסחרי.

המודל מביא בחשבון את הפרמטרים האישיים של כל לקוח, ובכלל זה: הכנסתו ויציבות ההכנסה, עושרו הפיננסי, כושר ההחזר שלו וניסיון העבר של הבנק עם הלקוח. במהלך הרבעון הראשון של 2017 הושקו בבנק, כחלק מהקבוצה, מודלי דירוג סיכוני אשראי חדשים, הבנק מציע אשראי ללקוחות באופן יזום ע"ב ניטור מאפייני הסיכון של הלקוח ואיתור צרכיו. תהליך זה מושתת על ערכי הגינות ושקיפות כלפי הלקוח, כאשר בכל שיחה יזומה של הבנק (או אגב חשיפת הלקוח למידע שיווקי באתר האינטרנט או באפליקציה) ניתן ללקוח גילוי מלא על הנכסים וההתחייבויות בחשבונות והתשואות בגינם ככל שניתן לחשבן. מידע זה נועד לאפשר ללקוח קבלת החלטה מושכלת בדבר כדאיות לקיחת ההלוואה, וזאת טרם ביצוע הפעולה.

המודל בצירוף נהלי מתן אשראי בבנק העוסקים בפרמטרים נוספים על אילו המשמשים במודל, משקף נכונות מידתית של הבנק לנטילת סיכוני אשראי בכלל וסיכוני אשראי צרכני בפרט. תפיסה זו משתקפת בקביעת מגבלות כמותיות ואיכותיות.

(3) שיעור גידול האשראי למשקי בית ב-5 הקבוצות הבנקאיות הגדולות בשנים 2016-2015 מסתכם בממוצע בכ- 9%. שיעור הגידול הממוצע בבנק שמרני והסתכם בכ- 5%. חלקו של הבנק באשראי הצרכני (לא כולל הלוואות לדיור) הוא כ- 5%.

(4) אשראי משקי בית בעייתי

שיעור הפסדי האשראי והיקף ביצוע הסדרי אשראי למשקי בית בבנק נמוך ומבטא הן את איכות האשראי והן את איכות מנגנוני המעקב, הבקרה והגבייה.

שיעור ההוצאה להפסדי אשראי במגזר משקי הבית מסך האשראי בשנת 2016 הינו 0.13% בהשוואה ל- (0.05%) בשנת 2015. ממוצע שיעור הפסדי האשראי במגזר משקי הבית בחמש השנים האחרונות הינו- 0.05%.

יתרת החובות בעייתיים במגזר משקי הבית הינה 115.3 מיליון ש"ח ליום 31.12.16 (שיעור של כ-1.4% מסך האשראי במגזר), בהשוואה ל- 89.2 מיליון ש"ח ליום 31.12.15 (שיעור של כ- 1.1% מסך האשראי במגזר).

יתרת ארגוני החוב שבהסדר מתוך האשראי הבעייתי הינה 23.1 מיליון ש"ח ליום 31.12.16 ו- 20.6 מיליון ש"ח ליום 31.12.15.

(5) סיכוני אשראי בתיק הבנקאי-

בבנק מערכות ממוחשבות תומכות החלטה, בקרה ומעקב לאיתור מוקדם של לווים בפיגור או תסמינים שליליים. הבנק מגדר את עצמו בנטילת סיכוני אשראי באמצעות פיזור הסיכון בין הלקוחות ובין היתר, באמצעות ערביות צד ג', ניתוח כושר ההחזר ובדיקת מאגרי מידע.

במסגרת התנאים שנקבעו במכרז נקבעה אחריותו של משרד הביטחון לתשלום בגין כשלי אשראי בכך פחת סיכון האשראי הניתן במסגרת זו למינימום. ההלוואות הניתנות במסגרת זו כוללות בין היתר הלוואות המשקפות הוון זכויות לתקופות ביניים והן מאופיינות בסכומים גדולים יחסית ובתקופות ארוכות.

סך נכסי הסיכון של האשראי למשקי בית כהגדרתו בהוראות באזל הסתכם ביום 31 בדצמבר 2016 ב- 5,287.1 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 6,333.3 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015. הירידה בנכסי הסיכון נובעת ממסגרת התנאים שנקבעו במכרז כמפורט לעיל.

(6) בקרות

ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים בבנק באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת. הבקרות בנושא האשראי הצרכני מבוצעות הן באמצעות קו ההגנה הראשון שאחראי על יצירת הסיכון וניהולו והן באמצעות קו ההגנה השני הכולל את היחידה לניהול סיכונים הראשית האחראית לקיום הבקרות ואתגור קו ההגנה הראשון.

במסגרת הבקרות המבוצעות ע"י הקו הראשון: מעקב אחר חריגה ממסגרת עו"ש וחח"ד, בדיקת אשראי בעייתי בפיגור, פיקוח על טיב הביטחונות, סירוב חיובים מסיבת אין כיסוי מספיק וכו'.

בקרות הקו השני מבוצעות ע"י היחידה להערכת סיכוני אשראי. בקרות אלו נועדו לבחון את ההתנהלות הפיננסית בחשבונות ולאחר סימנים להתדרדרות במצב החוב. סימני התדרדרות יכולים לנבוע מחוסרי ביטחונות מתמשכים, ירידה במחזורי פעילות, חריגות ממסגרות מאושרות וכדומה. ממצאי הבקרות מועברים לטיפול מידי בסניפי הבנק הרלוונטיים לגורמי האשראי במטה.

ב. חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

ליום 31 בדצמבר 2016, ישנה קבוצת לווים אחת אשר חבותה נטו, על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראה 313, עולה על 15% מהון הבנק המחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין בדבר מדידה והלימות ההון. חבות זו דווחה וקיבלה אישור הדירקטוריון.

ג. חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים (זרים ומקומיים)

פעילות לקוחות הבנק ופעילות הבנק עבור עצמו מתבצעת באמצעות חדרי העיסקות בבנק הבינלאומי. חשיפות הנוצרות בגין פעילות שוטפת בחדרי העיסקות הינן מול הבנק הבינלאומי בלבד.

ד. סיכון אשראי בעייתי -

סיכון האשראי הבעייתי הסתכם ביום 31 בדצמבר 2016 ב- 323.4 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 296.0 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015. יחס סיכון האשראי הבעייתי לסיכון האשראי הכולל לציבור הסתכם ביום 31 בדצמבר 2016 ב- 1.7% בדומה ליתרה ביום 31 בדצמבר 2015.

1.) סיכון אשראי בעייתי

יתרה ליום 31 בדצמבר 2015			יתרה ליום 31 בדצמבר 2016			
סיכון אשראי			סיכון אשראי			
במיליוני ש"ח						
חוץ		מאזני	חוץ		מאזני	
כולל	מאזני	מאזני	כולל	מאזני	מאזני	
108.0	4.8	103.2	103.3	3.3	100.0	סיכון אשראי פגום
58.5	-	58.5	63.4	-	63.4	סיכון אשראי נחות
129.5	33.7	95.8	156.7	17.6	139.1	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת
296.0	38.5	257.5	323.4	20.9	302.5	סך סיכון אשראי בעייתי*
						מזה: חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 יום או יותר
						16.6
						9.9

עיקר העלייה באשראי בעייתי משתקפת באשראי בהשגחה מיוחדת בענף המסחר.

2.) נכסים שאינם מבצעים:

יתרה ליום 31 בדצמבר 2015			יתרה ליום 31 בדצמבר 2016			
סיכון אשראי			סיכון אשראי			
במיליוני ש"ח						
חוץ		מאזני	חוץ		מאזני	
כולל	מאזני	מאזני	כולל	מאזני	מאזני	
93.9	4.8	89.1	85.7	3.3	82.4	חובות פגומים שנבדק על בסיס פרטני
-	-	-	-	-	-	שנבדק על בסיס קבוצתי
93.9	4.8	89.1	85.7	3.3	82.4	סך הכל נכסים שאינם מבצעים

3.) חובות פגומים בארגון מחדש של חוב בעייתי שצוברים ריבית

31.12.15	31.12.16	
במיליוני ש"ח		
10.2	14.9	חובות פגומים בארגון מחדש של חוב בעייתי שצוברים הכנסות ריבית

4. שינויים בחובות הפגומים במהלך השנה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
במיליוני ש"ח		
159.0	99.3	יתרת חובות פגומים לתחילת התקופה
51.9	55.9	סוגו כחובות פגומים
(28.5)	-	הועברו לחובות לא פגומים
(41.8)	(41.2)	גביית חובות פגומים
(41.3)	(16.7)	מחיקות חשבונאיות
99.3	97.3	יתרת חובות פגומים לסוף התקופה

5. מדדי סיכון אשראי

ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 31 בדצמבר 2016	
0.83%	0.78%	שיעור יתרת אשראי פגום לציבור מיתרת האשראי לציבור
0.08%	0.19%	שיעור יתרת אשראי שאינו פגום לציבור שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
1.09%	1.13%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
130.61%	145.84%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי הפגום לציבור
1.20%	1.11%	שיעור סיכון אשראי מסחרי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
1.73%	1.75%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
0.02%	0.23%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור
0.21%	0.14%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור
18.81%	11.77%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי בגין אשראי לציבור

סיכון אשראי לפי ענפי משק סכומים מדווחים, במיליוני ש"ח פעילות בישראל בלבד

ליום 31 בדצמבר 2016

		סיכון אשראי כולל (1)					חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3) הפסדי אשראי (4)				
יתרת הפרשה	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי חשבונאות להפסדי אשראי	מחיקות הפסדי אשראי	פגום	בעייתי (6)	מזה: חובות (2)	סך הכל	דירוג ביצוע אשראי (5)	בעייתי (6)	סך הכל		
											נטו
										ציבור - מסחרי	
2.9	0.7	1.9	5.6	8.7	124.8	146.3	8.7	133.5	146.3	חקלאות	
-	0.1	-	-	-	25.5	29.2	-	28.0	29.4	כרייה וחציבה	
16.0	(0.7)	(8.7)	14.1	38.3	799.8	982.9	38.3	915.3	1,006.0	תעשייה	
6.6	(0.1)	0.6	5.6	20.0	320.9	636.4	20.0	564.1	636.4	בינוי ונדל"ן - בינוי	
0.5	-	(0.4)	0.5	0.5	142.9	158.1	0.5	159.7	162.6	בינוי ונדל"ן - נדל"ן	
0.3	-	(0.2)	0.1	0.3	95.1	114.2	0.3	141.8	142.2	אספקת חשמל ומים	
28.8	9.9	17.2	23.8	77.3	1,223.6	1,399.2	77.3	1,290.1	1,399.3	מסחר	
										בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	
12.1	2.6	3.3	12.9	23.6	162.1	195.5	23.6	141.3	195.7	תחבורה ואחסנה	
3.2	-	0.8	1.6	6.6	179.0	210.7	9.3	197.4	221.5	מידע ותקשורת	
2.9	(0.7)	0.2	2.0	8.5	214.4	312.9	8.5	284.7	312.9	שרותים פיננסיים	
0.7	(0.4)	(0.5)	1.5	2.1	76.1	81.0	2.1	62.3	81.0	שרותים עסקיים אחרים	
3.4	0.8	2.1	2.1	11.4	284.1	408.2	11.4	351.9	408.2	שרותים ציבוריים וקהילתיים	
1.7	(0.3)	(0.4)	2.0	5.3	360.9	474.6	5.3	451.7	474.6	סך הכל מסחרי	
79.1	11.9	15.9	71.8	202.6	4,009.2	5,149.2	205.3	4,721.8	5,216.1	אנשים פרטיים	
1.8	0.3	0.6	0.3	2.8	250.2	250.2	2.8	225.1	250.2	הלוואות לדיור אנשים פרטיים - אחר	
67.5	4.5	10.9	28.5	115.3	8,263.2	13,058.6	115.3	12,291.8	13,063.6	סך הכל ציבור - פעילות בישראל	
148.4	16.7	27.4	100.6	320.7	12,522.6	18,458.0	323.4	17,238.7	18,529.9	בנקים בישראל	
-	-	-	-	-	2,016.4	2,016.4	-	2,185.1	2,185.1	ממשלה בישראל	
-	-	-	-	-	28.4	33.5	-	1,212.0	1,212.0	סך הכל פעילות בישראל	
148.4	16.7	27.4	100.6	320.7	14,567.4	20,507.9	323.4	20,635.8	21,927.0		

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אג"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 14,567.4 מיליון ש"ח, 1,379.0 מיליון ש"ח, 15.1 מיליון ש"ח, 5,965.5 מיליון ש"ח, בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)
 סכומים מדווחים, במיליוני ש"ח
 פעילות בישראל בלבד

ליום 31 בדצמבר 2015

סיכון אשראי כולל (1)					חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)					הפסדי אשראי (4)				
דירוג ביצוע					מזה:					הוצאות				
בעייתי					בעייתי					יתרת				
סך הכל					סך הכל					מחיקות				
אשראי (5) (6)					חובות (2) (6)					הפרשה				
סך הכל					פגום					אשראי				
אשראי					נטו					אשראי				
ציבור - מסחר														
חקלאות					148.4					1.7				
כרייה וחציבה					26.0					0.1				
תעשייה					928.1					24.0				
בינוי ונדל"ן - בינוי					602.6					5.9				
בינוי ונדל"ן - נדל"ן					210.0					0.9				
אספקת חשמל ומים					140.8					0.5				
מסחר					1,352.2					21.5				
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל														
184.7					184.6					11.4				
תחבורה ואחסנה														
185.2					181.3					2.4				
מידע ותקשורת														
264.7					264.7					2.0				
שרותים פיננסיים														
73.2					73.2					0.8				
שרותים עסקיים														
367.8					367.8					2.1				
אחרים														
443.1					443.1					1.8				
שרותים ציבוריים														
443.1					443.1					1.8				
וקהילתיים														
4,926.8					4,853.2					75.1				
סך הכל מסחרי														
209.2					209.2					1.5				
אנשים פרטיים														
209.2					209.2					1.5				
הלוואות לדיור														
209.2					209.2					1.5				
אנשים פרטיים - אחר														
11,974.9					11,968.9					61.1				
סך הכל ציבור - פעילות בישראל														
17,110.9					17,031.3					137.7				
בנקים בישראל														
1,050.1					830.1					-				
ממשלה בישראל														
1,585.5					53.3					-				
סך הכל פעילות בישראל														
19,746.5					17,914.7					137.7				

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אג"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 12,802.7 מיליון ש"ח, 1,804.9 מיליון ש"ח, 10.2 מיליון ש"ח, 5,128.7 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות)
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

חשיפה למדינות זרות (1)

חלק א' - מידע בדבר כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך * (4)

ליום 31 בדצמבר 2016

חשיפה מאזנית (2)		חשיפה חוץ מאזנית (2),(3)		חשיפה מאזנית מעבר לגבול			המדינה
מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית	סיכון אשראי מאזני בעייתי	חובות פגומים	לאחרים	
לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	לפרעון מעל שנה	
-	2.7	-	4.9	-	0.3	2.7	ספרד
-	14.3	-	1.8	-	-	14.3	איטליה
-	2.0	-	-	-	0.6	2.0	פורטוגל
-	0.8	-	0.6	-	-	0.8	אירלנד
-	30.3	-	38.4	-	0.5	30.3	הודו
-	71.2	-	13.8	-	0.7	71.2	בריטניה
0.1	174.4	-	72.9	-	7.4	174.5	אחרות
סך כל החשיפות למדינות זרות							
0.1	295.7	-	132.4	-	9.5	295.8	
0.1	54.8	-	46.9	-	1.0	54.9	סך החשיפות למדינות LDC

ליום 31 בדצמבר 2015

חשיפה מאזנית (2)		חשיפה חוץ מאזנית (2),(3)		חשיפה מאזנית מעבר לגבול			המדינה
מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית	סיכון אשראי מאזני בעייתי	חובות פגומים	לאחרים	
לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	לפרעון מעל שנה	
-	3.1	-	4.7	-	-	3.1	ספרד
-	2.9	-	1.4	-	-	2.9	איטליה
-	1.3	-	-	-	-	1.3	פורטוגל
-	0.4	-	1.4	-	-	0.4	אירלנד
-	46.6	-	23.0	-	3.9	46.6	הודו
-	74.0	-	16.9	-	1.3	74.0	בריטניה
0.1	122.4	-	63.6	-	3.5	122.5	אחרות
סך כל החשיפות למדינות זרות							
0.1	250.7	-	111.0	-	8.7	250.8	
-	67.9	-	30.3	-	4.7	67.9	סך החשיפות למדינות LDC

* עיקר האשראי שניתן בפועל הינו אשראי פקטורינג המובטח בביטוח אשראי בחברות ביטוח.

חשיפה למדינות זרות (1) (המשך)

חלק ב' – מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% ובין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% ובין 20% מההון, לפי הנמוך בימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 לא קיימת חשיפה למדינות זרות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% ובין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% ובין 20% מההון, לפי הנמוך.

חלק ג' – מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות *

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

אירלנד	פורטו ריקו	קפריסין	פורטוגל	
0.4	2.7	0.3	1.3	סכום החשיפה בתחילת תקופה
(0.1)	(0.9)	(6.2)	0.7	שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
0.5	-	5.9	-	חשיפות שהתווספו
-	-	-	-	שינויים אחרים (לרבות הפרשות ומחיקות)
0.8	1.8	-	2.0	סכום החשיפה בסוף תקופה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

יוון	רומניה	פורטו ריקו	קפריסין	הונגריה	פורטוגל	
0.1	-	2.2	-	-	-	סכום החשיפה בתחילת תקופה
(4.7)	1.2	(1.0)	(0.1)	(0.6)	-	שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
4.6	2.7	1.5	0.4	1.0	1.3	חשיפות שהתווספו
-	-	-	-	-	-	שינויים אחרים (לרבות הפרשות ומחיקות)
-	3.9	2.7	0.3	0.4	1.3	סכום החשיפה בסוף תקופה

* עיקר האשראי שניתן בפועל הינו אשראי פקטורינג המובטח בביטוח אשראי בחברות ביטוח.

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערביות, בטחונות נזילים וניגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני וחוזן מאזני, סיכון אשראי מסחרי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ולשל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוזן מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) ניתן מידע גם בדבר כל החשיפות למדינות פורטוגל, איטליה, אירלנד, יוון וספרד.

Leveraged Finance - מימון ממונף

ככלל, מימון ממונף מוגדר כאשראי למימון עסקאות הוניות בתאגידים (כמוגדר בהוראת בנק ישראל מספר 323) אשר עונה על תבחינים מסויימים, ואשראי הניתן ללווים המאופיינים ברמות מינוף פיננסי גבוהות. בפרט, הבנק מחשיב מימון ממונף כאשראי הנכלל באחת מארבע הקבוצות כמפורט במידע נוסף על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

לנוכח פרופיל הסיכון הגבוה שטמון במימון הממונף, מדיניות האשראי של הבנק קובעת הנחיות מחמירות לחיתום ומגבלות על היקף החשיפה למימון ממונף. סך כל החשיפה המאזנית בגין עסקאות בגין אשראי לרכישת אמצעי שליטה ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם בכ- 21.1 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2015 - 26.6 מיליון ש"ח). לימים 31 בדצמבר 2016 ו- 2015 אין חשיפה חוץ מאזנית למימון ממונף.

סיכון שוק

כללי

סיכון שוק (סיכון פיננסי) הינו סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובע משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים. ובכללם: סיכון ריבית, סיכון מטבע, סיכון אינפלציה, סיכון מחיר מניות, סיכון תנודתיות סיכון מרווח (Basis Spread).

לבנק מדיניות מפורטת לניהול החשיפה לסיכונים פיננסיים אשר מתווה ומפרטת, בין היתר, תיאבון כולל לסיכונים פיננסיים ותיאבון לסיכון בחתך הסיכון הבודד ועקרונות לפעילות

התיאבון לסיכון

דירקטוריון הבנק קבע כי החשיפה לסיכון שוק כפי שמוצאת את ביטוייה בערך בסיכון (VAR) בכל המגזרים לא תעלה על 5% מסך כל ההון לפי אופק של 21 ימים בשיטה ההיסטורית.

ערך ה VAR ההיסטורי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2016 עמד על כ- 13.7 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 9.7 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015.

משקלו של ה-VAR ביחס להון המיוחס לבעלי מניות הבנק ליום 31 בדצמבר 2016 עומד על כ- 1.1% בהשוואה ל-0.8% ביום 31 בדצמבר 2015.

מודלים לניהול סיכון שוק

הבנק, כחלק מקבוצת הבינלאומי, עושה שימוש במספר מודלים מקובלים לניהול, מדידת והערכת סיכון שוק לרבות מדדי חשיפה לשחיקה בשווי ההוגן כתוצאה משינוי בלתי צפוי בגורמי הסיכון, מדד הערך בסיכון (ה-VAR) וכן מבחני קיצון.

מערכי הפיקוח והבקרה

מערך הפיקוח והבקרה על סיכונים פיננסיים ובכללם סיכוני שוק, מושתת על שלושה קווי הגנה:

קו הגנה ראשון הכולל את מערך ביניים (יחידה במערך הפיננסי בחברה האם), מערך אחורי (בחטיבת המשאבים בחברה האם) והיחידה לניהול פיננסי בבנק.

קו הגנה שני הכולל את יחידת תחום ניהול סיכוני שוק ונזילות (יחידה בחטיבה לניהול סיכונים בחברה האם), היחידה לבקרת אשראי (יחידה בחטיבה לניהול סיכונים בחברה האם), היחידה לתיקוף מודלים (יחידה בחטיבה לניהול סיכונים בחברה האם) והיחידה להערכת סיכוני אשראי בבנק

קו הגנה שלישי הכולל את מערך הביקורת הפנימית של הבנק משלב בתוכניות העבודה השנתיות שלו ביקורות בנושא ניהול סיכונים פיננסיים בבנק, ובכללן ביקורות על היחידות בקו ההגנה הראשון והיחידות הרלוונטיות בקו ההגנה השני.

א. החשיפה לריבית

סיכון הריבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הריבית, המשפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, מכיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (ובמקרים מסוימים התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הריבית. צורות העיקריות של סיכון הריבית שאליו נחשף הבנק כוללות: סיכון תמחור מחדש, סיכון עקום התשואה סיכון בסיס וסיכון אופציות.

סיכון הריבית, לכלל התיק, הינו אחד הסיכונים הדומיננטיים להם חשוף הבנק בכל הקשור להשפעה על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות ועל הרווח. הבנק מנהל את סיכוני הריבית בהתאם להוראת בנק ישראל בנושא ניהול סיכון הריבית (הוראה 333), בדגש על סיכון הריבית בתיק הבנקאי. נקבעה מדיניות בנושא ניהול סיכון הריבית בהתאם להוראות.

התיאבון לסיכון

דירקטוריון הבנק קבע מגבלות על החשיפה הכוללת לסיכונים הריבית באמצעות תחמת החשיפה המקסימאלית לשחיקת השווי ההוגן של ההון העצמי עם שינוי מקביל של 1% בעקום הריבית במיגזר הצמוד, במיגזר השקלי ובמיגזר המט"ח כלהלן:

- מיגזר פעילות צמוד מדד: מגבלה בשיעור של 3.5% מההון העצמי.
- מיגזר פעילות שקל לא צמוד: מגבלה בשיעור של 3.5% מההון העצמי.
- מיגזר פעילות מטח וצמוד מטח: מגבלה בשיעור של 1% מההון העצמי.

המגבלה על סך החשיפה בכלל מגזרי ההצמדה הינה עד 5% מההון העצמי.

תרחישי קיצון - דירקטוריון הבנק קבע מגבלה על גובה השחיקה המקסימאלי בשווי ההוגן הנבדקת באמצעות הפעלתם של מספר תרחישי קיצון לרבות מגבלה על השפעת זעזוע סטנדרטי בריבית (2%) על התיק הבנקאי. מגבלה זו נקבעה לעד 10% מסך כל ההון.

החשיפה בפועל ליום הדוח

סיכון הריבית נמדד ומנוהל על בסיס הנחות שונות באשר לזמני הפירעון של הנכסים וההתחייבויות. בחשבונות עו"ש שאינם נושאים ריבית קיימות יתרות זכות בסכום יציב לאורך זמן. תקופת הפירעון של יתרות העו"ש, המשמשת בחישוב החשיפה לריבית, הינה כשנה. השפעת פירעונות מוקדמים של הלואות ושל פיקדונות ללא זמן פירעון שולית.

להלן תיאור רגישות ההון לשינויים במקביל בעקומי הריבית - השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מתרחיש של ירידה מקבילה של 1% בעקום הריבית:

ליום 31 בדצמבר 2015		ליום 31 בדצמבר 2016		
אחוז החשיפה	המגבלה	אחוז החשיפה	המגבלה	
4.3%	4.5%	0.9%	3.5%	מט"י לא צמוד
1.8%	4.0%	1.9%	3.5%	מט"י צמוד מדד
(0.1%)	1.0%	0.2%	1.0%	מט"ח וצמוד מט"ח

ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים בריבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

להלן מידע על נכסים והתחייבויות החשופים לשינויים בריבית על פי שוויים ההוגן, כולל ניתוח רגישות לגבי השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעור הריבית על שוויים ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק למעט פריטים לא כספיים, על פי כללים חשבונאיים:

ליום 31 בדצמבר 2016

(1). שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים תיאורטיים בשיעורי הריבית):

סך הכל	מטבע חוץ (2)		מטבע ישראלי		
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
במיליוני ש"ח					
20,208.1	493.7	415.2	1,281.8	18,017.4	נכסים פיננסיים (1)
1,233.9	172.3	1,015.9	-	45.7	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים (3)
19,355.1	504.2	1,164.9	1,320.3	16,365.7	התחייבויות פיננסיות (1)
1,244.3	164.7	230.5	-	849.1	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים
842.6	(2.9)	35.7	(38.5)	848.3	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

(2). השפעת שינויים תיאורטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (5):

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית (4)

סך הכל	מטבע חוץ (2)		מטבע ישראלי		שינויים בשיעורי הריבית			
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד				
במיליוני ש"ח								
(6.37%)	(53.7)	788.9	-	(2.7)	34.2	(18.4)	775.8	גידול מידי מקביל של אחוז אחד
(0.65%)	(5.5)	837.1	-	(2.8)	35.5	(36.3)	840.7	גידול מידי מקביל של 0.1 אחוז
6.41%	54.0	896.6	-	(2.8)	33.4	(61.0)	927.0	קיטון מידי מקביל של אחוז אחד

ליום 31 בדצמבר 2015

(1). שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים תיאורטיים בשיעורי הריבית):

סך הכל	מטבע חוץ (2)		מטבע ישראלי		
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
במיליוני ש"ח					
18,650.1	421.1	426.7	1,222.3	16,580.0	נכסים פיננסיים (1)
1,324.5	171.9	1,015.5	99.6	37.5	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים (3)
17,878.6	438.1	1,079.0	1,568.1	14,793.4	התחייבויות פיננסיות (1)
1,346.9	151.9	355.1	-	839.9	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים
749.1	3.0	8.1	(246.2)	984.2	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

הערות לעמוד זה ראה בעמוד הבא

(2). השפעת שינויים תיאורטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (5):

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים. לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית (4)

מטבע ישראלי	מטבע חוץ (2)	סך הכל		מיליוני ש"ח		שינויים בשיעורי הריבית
		השפעות סך מקצזות הכל	שינוי בשווי הוגן	דולר	אחר	
976.5	(227.9)	759.9	10.9	8.0	3.3	גידול מידי מקביל של אחוז אחד
983.1	(244.2)	750.1	1.1	8.2	3.0	גידול מידי מקביל של 0.1 אחוז
992.3	(266.9)	734.3	(14.7)	6.1	2.8	קיטון מידי מקביל של אחוז אחד
			1.46%			
			0.15%			
			(1.96%)			

הערות:

- (1) לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
- (2) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (3) סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, שהם מהוונים ברביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן בכל שאר המטבעות ושאינם דולר ארה"ב ואינם מטבעות עיקריים שניתן להם גילוי נפרד.
- (4) שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים המוצג בכל מיגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במיגזר זה בהנחה שחל שינוי שצוין בכל שיעורי הריבית במיגזר ההצמדה. סך השווי ההוגן נטו של מכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים), בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית בכל מיגזרי ההצמדה.
- (5) בחישוב החשיפה לשינויי הריבית המחושב על פי כללים חשבונאיים ההתייחסות לחשבונות עו"ש שאינם נושאים ריבית היא כפיקדונות שזמן פירעונם עם דרישה ועד חודש. כמו-כן החישוב אינו כולל הנחה של פירעונות מוקדמים של הלוואות לדיוור.

חשיפה של הבנק לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2016
סכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

	מעל 10	מעל 5	מעל 3	מעל 3	מעל 3	מעל 3	מעל 3	מעל 3
20 מעל 20	עד 20	עד 10	עד 5	עד 3	עד 3	עד 3	עד 3	עד 3
שנה	שנה	שנים	שנים	שנים	שנה	שנה	שנה	שנה
מטבע ישראלי לא צמוד								
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים								
0.5	194.1	482.9	309.7	1,005.1	1,286.6	759.4	13,961.6	נכסים פיננסיים (1)
-	-	-	-	-	6.2	22.8	5.6	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	-	-	-	7.5	1.0	2.6	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
-	-	-	-	-	-	-	-	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
0.5	194.1	482.9	309.7	1,005.1	1,300.3	783.2	13,969.8	סך כל השווי ההוגן
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים								
0.1	(0.8)	6.7	408.3	414.9	397.8	354.5	14,784.2	התחייבויות פיננסיות (1)
-	-	19.4	1.4	1.5	6.9	803.2	5.7	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	-	-	-	7.5	1.0	2.6	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
-	-	-	-	-	-	-	-	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
0.1	(0.8)	26.1	409.7	416.4	412.2	1,158.7	14,792.5	סך כל השווי ההוגן
-	-	-	-	-	-	-	-	מכשירים פיננסיים, נטו
0.4	194.9	456.8	(100.0)	588.7	888.1	(375.5)	(822.7)	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר
830.7	830.3	635.4	178.6	278.6	(310.1)	(1,198.2)	(822.7)	החשיפה המצטברת במגזר

הערות לעמודים 46 עד 53 ראה עמוד 52.

31 בדצמבר 2015

משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים			שיעור תשואה פנימי באחוזים			סך הכל שווי הוגן			משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים			שיעור תשואה פנימי באחוזים			ללא תקופת פרעון שווי הוגן		
0.16	1.53%	16,584.1	0.58	2.32%	18,018.3	18.5			0.21		37.4	0.20		34.6	-		
-		6.3	0.41		17.5	6.4			-		-	-		-			
0.20	1.53%	16,627.8	⁽²⁾ 0.58	2.32%	18,070.4	24.9			0.20		6.3	0.41		17.5	6.4		
0.10	0.81%	14,793.4	0.16	1.25%	16,365.7	-			0.33		839.8	0.32		838.1	-		
-		-	-		-	-			-		6.3	0.41		17.5	6.4		
0.07	0.81%	15,639.5	⁽²⁾ 0.17	1.25%	17,221.3	6.4			-		-	-		-			

חשיפה של הבנק לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2016 (המשך)
סכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

	מעל 10	מעל 5	מעל 3	מעל 3	מעל 3	מעל 3	מעל 3	מעל 3
מעל 20	עד 20	עד 10	עד 5	עד 3	עד 3	עד 3	עד 3	עד 3
שנה	שנה	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים
מטבעי ישראלי צמוד למדד								
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים								
-	6.8	94.6	232.7	753.5	140.9	28.1	24.9	(1)
נכסים פיננסיים (למעט								
מכשירים פיננסיים נגזרים) (אופציות)								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
אופציות (במונחי נכס הבסיס)								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים								
-	6.8	94.6	232.7	753.5	140.9	28.1	24.9	
סך כל השווי ההוגן								
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים								
7.5	38.9	349.0	211.0	495.2	161.8	26.3	30.6	(1)
התחייבויות פיננסיות (למעט								
מכשירים פיננסיים נגזרים) (אופציות)								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
אופציות (במונחי נכס הבסיס)								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים								
7.5	38.9	349.0	211.0	495.2	161.8	26.3	30.6	
סך כל השווי ההוגן								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
מכשירים פיננסיים, נטו								
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית								
(7.5)	(32.1)	(254.4)	21.7	258.3	(20.9)	1.8	(5.7)	
במגזר								
(38.8)	(31.3)	0.8	255.2	233.5	(24.8)	(3.9)	(5.7)	
החשיפה המצטברת במגזר								

הערות לעמודים 46 עד 53 ראה עמוד 52.

31 בדצמבר 2015

משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים			שיעור תשואה פנימי באחוזים			סך הכל שווי הוגן		משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים			שיעור תשואה פנימי באחוזים			סך הכל שווי הוגן		ללא תקופת פרעון
3.29	1.72%	1,222.3	2.32	1.84%	1,281.8	0.3	0.27	99.6	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(2) 3.06	1.72%	1,321.9	(2) 2.32	1.84%	1,281.8	0.3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.81	1.16%	1,568.1	3.85	1.16%	1,320.3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(2) 3.81	1.16%	1,568.1	(2) 3.85	1.16%	1,320.3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

חשיפה של הבנק לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2016 (המשך)
סכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

מטבע חוץ (3)	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל שנה עד 3 שנים	מעל שנה עד 5 שנים	מעל שנה עד 10 שנים	מעל שנה עד 20 שנים	מעל שנה עד 20 שנים
מטבע חוץ (3)							
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים							
נכסים פיננסיים (1)	377.1	248.4	7.3	73.3	40.5	162.3	-
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	144.5	1,013.3	15.0	2.3	0.9	1.0	-
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	2.6	1.0	7.6	-	-	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	-	-	-	-	-
סך כל השווי ההוגן	524.2	1,262.7	29.9	75.6	41.4	163.3	-
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים							
התחייבויות פיננסיות (1)	1,467.9	60.9	123.8	16.5	-	-	-
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	65.2	28.9	16.4	67.4	37.8	168.2	-
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	2.6	1.0	7.6	-	-	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	-	-	-	-	-
סך כל השווי ההוגן	1,535.7	90.8	147.8	83.9	37.8	168.2	-
מכשירים פיננסיים, נטו	-	-	-	-	-	-	-
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	(1,011.5)	1,171.9	(117.9)	(8.3)	3.6	(4.9)	-
החשיפה המצטברת במגזר	(1,011.5)	160.4	42.5	34.2	37.8	32.9	32.9

הערות לעמודים 46 עד 53 ראה עמוד 52.

31 בדצמבר 2015					
משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	ללא תקופת פרעון שווי הוגן
1.81	2.46%	847.8	1.67	2.32%	908.9 -
0.15		1,187.1	0.19		1,177.0 -
-		0.3	-		11.2 -
-		-	-		-
⁽²⁾ 0.84	2.46%	2,035.2	⁽²⁾ 0.83	2.32%	2,097.1 -
0.05	0.85%	1,517.1	0.06	1.18%	1,669.1 -
3.20		506.7	3.90		383.9 -
-		0.3	-		11.2 -
-		-	-		-
⁽²⁾ 0.84	0.85%	2,024.1	⁽²⁾ 0.77	1.18%	2,064.2 -
					-

חשיפה של הבנק לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2016 (המשך)
סכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

מעל 20	מעל 10	מעל 5	מעל 3	מעל 3 חודשים	מעל 3 חודשים	מעל 3 חודשים	מעל 3 חודשים	מעל 3 חודשים
מעל 20 שנה	עד 20 שנה	עד 10 שנים	עד 5 שנים	עד 3 שנים	עד 3 שנים	עד 3 שנים	עד 3 שנים	עד 3 שנים
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית								
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים								
0.5	200.9	739.8	582.9	1,831.9	1,434.8	1,035.9	14,363.6	נכסים פיננסיים (1)
-	-	1.0	0.9	2.3	21.2	1,036.1	150.1	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	-	-	-	15.1	2.0	5.2	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
-	-	-	-	-	-	-	-	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
0.5	200.9	740.8	583.8	1,834.2	1,471.1	2,074.0	14,518.9	סך כל השווי ההוגן
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים								
7.6	38.1	355.7	619.3	926.6	683.4	441.7	16,282.7	התחייבויות פיננסיות (1)
-	-	187.6	39.2	68.9	23.3	832.1	70.9	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	-	-	-	15.1	2.0	5.2	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
-	-	-	-	-	-	-	-	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
7.6	38.1	543.3	658.5	995.5	721.8	1,275.8	16,358.8	סך כל השווי ההוגן
-	-	-	-	-	-	-	-	מכשירים פיננסיים, נטו
(7.1)	162.8	197.5	(74.7)	838.7	749.3	798.2	(1,839.9)	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר
824.8	831.9	669.1	471.6	546.3	(292.4)	(1,041.7)	(1,839.9)	החשיפה המצטברת במגזר

הערות לעמודים 46 עד 53:

- פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימושו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 18 לדוחות הכספיים.
- שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- 1. למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- 2. ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- 3. לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

31 בדצמבר 2015							
משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פרעון	
0.44	1.80%	18,654.2	0.92	2.50%	20,209.1	18.8	
0.16		1,324.1	0.20		1,211.6	-	
-		6.6	-		28.7	6.4	
-		-	-		-	-	
⁽²⁾ 0.42	1.80%	19,984.9	⁽²⁾ 0.71	2.50%	21,449.4	25.2	
0.42	1.09%	17,878.6	0.40	1.19%	19,355.1	-	
1.41		1,346.5	0.20		1,222.0	-	
-		6.6	-		28.7	6.4	
-		-	-		-	-	
⁽²⁾ 0.49	1.09%	19,231.7	⁽²⁾ 0.46	1.19%	20,605.8	6.4	

ב. חשיפת הבסיס

חשיפת בסיס נוצרת כתוצאה מאי הקבלה בעיתוי, בבסיס המדידה ובסכומי ההשקעה עם או ללא פעולות גידור.

על פי כללי החשבונאות ההון מוגדר כמקור שקלי לא צמוד, כך שהשקעת ההון במגזר שאינו המגזר השיקלי הלא צמוד מוגדרת כחשיפת בסיס.

התיאבון לסיכון

דירקטוריון הבנק קבע מגבלות לגבי הפוזיציות המותרות (עודף או חוסר) של נכסים על התחייבויות וחשיפת ההון הפנוי, המוגדר כהון עצמי, בתוספת זכויות מיעוט ובניכוי פריטים לא כספיים נטו.

החשיפה בפועל ליום הדוח

להלן תיאור חשיפת ההון הפנוי בפועל, בהשוואה למגבלות הדירקטוריון:

להלן פרטים על חשיפות ההון הפעיל של הבנק לשערי חליפין ואינפלציה:

כחלק מההון הפעיל ליום				
	31 ליום	31 ליום	31 ליום	31 ליום
מגבלת הדירקטוריון	בדצמבר 2015	בדצמבר 2016	בדצמבר 2015	בדצמבר 2016
	במיליוני ש"ח			
	116.5%	98.3%	1,134.2	1,009.8
				מיגזר שיקלי לא צמוד
	(30%)/+30%	(1.5%)	(172.4)	(15.8)
				מיגזר שיקלי צמוד מדד
	(10%)/+10%	3.3%	11.4	33.4
				מט"ח וצמוד מט"ח
	100.0%	100.1%	973.2	1,027.4
				סך הכל

רגישות ההון לשינויים בשער חליפין

הבנק פועל בשוק המטבע בעיקר באמצעות עסקות ספוט ופורוורד הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. הבנק פועל במטבעות הסחירים בעולם וסך החשיפה המטבעית נטו של הבנק נמוכה. להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים. המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוזי מאזניים:

ליום 31 בדצמבר 2016

ליום 31 בדצמבר 2016				
	החלשות של 10%	החלשות של 5%	התחזקות של 10%	התחזקות של 5%
	במיליוני ש"ח			
דולר	(3.6)	(1.8)	3.6	1.8
אירו	0.5	0.3	(0.5)	(0.3)

ליום 31 בדצמבר 2015

ליום 31 בדצמבר 2015				
	החלשות של 10%	החלשות של 5%	התחזקות של 10%	התחזקות של 5%
	במיליוני ש"ח			
דולר	(0.8)	(0.4)	0.8	0.4
ארו	0.2	0.1	(0.2)	(0.1)

הערות:

- (1) תרחיש עלייה פירושו התחזקות המטבע הנדון כנגד השקל.
- (2) הנתונים משקפים את השפעת השינויים בשערי החליפין על השווי ההוגן לאחר השפעת המס.
- (3) לשינויים בשערי החליפין של שאר המטבעות יש השפעה זניחה על רווחי הבנק.

סיכון נזילות ומימון

סיכון הנזילות הינו הסיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות מפיקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי, אי ודאות לגבי זמינות המקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים שעומדים לרשות הבנק. התממשות הסיכון עלולה לפגוע ברווחיות הבנק, ואף להוות סכנה ליציבותו.

מדיניות ניהול הסיכון

מדיניות ניהול הסיכון הנזילות ברמת קבוצת הבנק מיושמת בהתאם להוראת ניהול בנקאי 342 ו-221 של הפיקוח על הבנקים, ולפיה כל תאגיד בנקאי צריך לקיים מדיניות, למדוד את יחס כיסוי הנזילות שלו באופן עצמאי, ולקיים מודל נזילות פנימי שאושר בדירקטוריון. המדיניות כוללת, בין היתר, מגבלות על יחסי כיסוי נזילות, אופק ההישרדות בתרחיש רגיל ובתרחיש קיצון, על תזרים המזומנים, והתייחסות לכלי המדידה, השליטה והבקרה ולמנגנוני הדיווח שיש לקיים כחלק מניהול סיכון הנזילות השוטף. כמו כן, הבנק קבע מתודולוגיה שתסייע בזיהוי משבר נזילות בבנק, וזאת בכדי להבטיח את יכולתו של הבנק לעמוד באתגרים העולים מניהול העסקים השוטף, וכאלה שעלולים להתעורר בעת מקרי לחץ בשווקים הפיננסיים.

למידע מפורט על התשתית לניהול סיכון הנזילות ועל המערכות והמודלים למדידה וניהול של החשיפה, הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים - ראה בדוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק

תיאבון הסיכון

הבנק והקבוצה פועלים לשמירה על מלאי נכסים ברמה נאותה, במקביל לניהול השימושים, באופן שיניב הכנסה לבנק. הבנק רואה משנה חשיבות בניהול שמרני אך אקטיבי של הנזילות בבנק. תיאבון הסיכון של הבנק והקבוצה מידתי ומתבטא במבנה הנכסים וההתחייבויות, כלי המדידה וניטור הסיכון הרבים שמוקצים לעניין זה, ומערכי הניהול והבקרה שמופקדים על ניהול סיכון זה.

יחס כיסוי נזילות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221

יחס כיסוי נזילות הינו תקן אחיד הנועד לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הקצר, ומבטיח זאת באמצעות דרישה שתאגידים בנקאיים יחזיקו מלאי הולם של נכסים נזילים באיכות גבוהה (High Quality Liquid Assets - HQLA) לא משועבדים, הניתנים להמרה למזומן במהירות ובקלות בשווקים הפרטיים, כדי לענות על צרכי הנזילות בתרחיש קיצון של נזילות המשלב זעזוע ספציפי לתאגיד וזעזוע מערכת, והנמשך 30 ימים קלנדריים.

הדרישה המזערית הרלוונטית לבנק נקבעה על יחס כיסוי נזילות כולל יחס כיסוי נזילות במט"ח של 100% יחס כיסוי הנזילות - LCR, מכיל שני רכיבים:

(א) שווי מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה בתנאי קיצון (HQLA),

(ב) סך תזרים מזומנים יוצא נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים, המחושב על פי הפרמטרים של התרחיש.

היחס מחושב כשיעור של מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה מתוך סך תזרים מזומנים יוצא נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים.

הבנק עומד בכל מגבלות סיכון הנזילות, הרגולטוריות והפנימיות לשנת 2016.

כחלק ממדיניות לניהול סיכונים פיננסיים, דירקטוריון הבנק אימץ מגבלה פנימית, בשנת 2016, המחמירה מהדרישה הרגולטורית ליחס כיסוי נזילות.

יחס כיסוי הנזילות במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות חודשיות לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר 2016 עמד על 352%.

מצב הנזילות והרכב הנכסים וההתחייבויות

עיקר הנכסים הנזילים של הבנק, הכוללים מזומנים, פיקדונות בבנק ישראל (עו"ש ופיקדונות מוניטריים) וניירות ערך, הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2016 ב- 6.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל- 6.2 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, מזה, יתרת המזומנים ופיקדונות בבנק ישראל הסתכמה ב- 4.7 מיליארד ש"ח וכ- 1.4 מיליארד ש"ח הושקעו בניירות ערך, בעיקר באגרות חוב של ממשלת ישראל (ב- 31 בדצמבר 2015 - 4.4 מיליארד ש"ח ו- 1.8 מיליארד ש"ח, בהקבלה).

יחס הפיקדונות לאשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2016, עומד על 139.5% בהשוואה ל- 131.1% ביום 31 בדצמבר 2015. ב- 31 בדצמבר 2016 הסתכמו פיקדונות הציבור וכתבי התחייבות נדחים, בכ- 17.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל- 16.1 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015.

הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק מצביע על נזילות גבוהה. הבנק מנטר את היקף וריכוזיות המקורות על פי קריטריונים שונים, כגון גודל ומח"מ באופן שוטף, ומציב יעדים ומגבלות להיקף הפיקדונות הגדולים ולתמהיל המקורות בכלל.

במהלך תקופת הדיווח לא נדרש הבנק לבצע פעולות לעמידה ביחסי כיסוי והיחסים שנמדדו גבוהים מהנדרש על פי הוראות ניהול בנקאי תקין 221 ו-342.

בצד אלה ביחס למגזר המט"ח נקבעה במסגרת מודל "קצר/ארוך" במט"ח מגבלה על היחס בין שימושים מעל שנה ובין המקורות במט"ח.

כמו כן, נקבעה מגבלה על גובה ההפסד המקסימלי בגין שינוי הריבית במגזר השיקלי הלא צמוד במסגרת מודל "קצר/ארוך" בשקלים.

למידע המפורט על סיכונים הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים - ראה פרק משנה "גילויים פיקוחיים נוספים" בפרק "מידע כספי" באתר הבנק באינטרנט.

סיכונים תפעוליים

תיאור הסיכון

בהתאם להגדרת הוראת ניהול בנקאי תקין 350, סיכון תפעולי הוא סיכון להפסד כתוצאה מאי-נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים או מערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכונים מעילות והונאות וסיכון משפטי, ואינה כוללת סיכון אסטרטגי או סיכון מוניטין.

תיאבון הסיכון

הסיכונים התפעוליים הם חלק בלתי נפרד ממערך הסיכונים הכולל בתהליכי הבנק. הבנק רואה בסיכונים אלו מציאות הכרחית הנלווית לפעילותו העסקית. דירקטוריון הבנק קבע מדיניות כוללת ומקיפה לניהול הסיכונים התפעוליים, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 310, 350. המדיניות מגדירה את תיאבון הסיכון, וכן מתווה את סביבת הבקרה, המסגרות הארגוניות והפונקציות הניהוליות שיפעלו לניהול ולמזעור החשיפה לסיכונים תפעוליים בבנק.

המבנה הארגוני ומסגרת העבודה לניהול הסיכונים התפעוליים

מסגרת העבודה לניהול הסיכונים התפעוליים נשענת על כללי ממשל תאגידי נאות ומבוססת על מודל שלושת קווי ההגנה:

קו הגנה ראשון - החטיבות/היחידות העיסוקיות, הלשכה המשפטית ומת"ף, אחראים לניהול הסיכונים התפעוליים המובנים בתהליכים שבתחומי אחריותם. שירותים הניתנים לבנק וללקוחותיו ע"י חב' האם נכללים בקו הגנה זה.

קו הגנה שני - היחידה לניהול הסיכונים הראשית ובכללה היחידה לניהול הסיכונים התפעוליים, המהווה פונקציה בלתי תלויה האחראית ליישום מתודולוגיה קבוצתית לזיהוי ולאומדן הסיכונים התפעוליים, באופן בלתי תלוי ביוצרי הסיכון, להנחיה ולפיקוח על יישום כללי המתודולוגיה בבנק, לריכוז דיווחים ולהכנת מסמכי סיכונים רבעוניים להנהלת הבנק ולדירקטוריון כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין 310 ו-350. קו הגנה זה כולל גם את יחידת ניהול הסיכונים של הבנק הבינלאומי שהינה גורם מנחה בנושא הסדרה ומתודולוגיה וכן אחראית על ניהול הסיכון התפעולי בתהליכי העבודה המשותפים/הקבוצתיים וגם את מנהל הגנת הסייבר ומדור SOX בחטיבת חשבונאי ראשי בנושא דיווח על ליקויים ואירועי כשל.

קו הגנה שלישי - הביקורת הפנימית, אשר אחראית לקיום סקירה בלתי תלויה של מסגרת העבודה ושל הבקורת כנגד הסיכונים התפעוליים.

סיכוני אבטחת מידע ואירועי סייבר

התקפות סייבר מבוצעות במטרה להסב נזק מאסיבי באמצעות פגיעה בפעילות אסטרטגית. הנזק הצפוי מהתקפות אלו עשוי לנבוע מפגיעה באמינות, שלמות, סודיות המידע ו/או בזמינות מערכות הבנק. נזקים אלו עלולים להוביל לפגיעה בפעילות העסקית של הבנק ולהשפעה על לקוחותיו. הבנק מקיים מערך הגנה כולל וייעודי להתמודדות עם התקפות סייבר, בנוסף לפעילות הכוללת המבוצעת בתחום אבטחת מידע. מערך ההגנה כולל היבטים טכנולוגיים ותהליכיים שמטרתם לצמצם את הפגיעה בפעילות הבנק וההשפעה על לקוחותיו, והכל על פי תרחישי תקיפה ייעודיים המוגדרים על ידי מנהל הגנת הסייבר.

דירקטוריון הבנק והנהלתו קבעו מדיניות מפורטת בנושא מדיניות אבטחת מידע. הבנק מבצע את כל הסקרים והמיפויים הנדרשים לעמידה בהוראת ניהול בנקאי תקין 357. הבנק נערך לכל הנדרש מהנחיות בנק ישראל בנושא מדיניות חברתיות.

במהלך 2016 התבצעו ניסיונות תקיפה אך הבנק לא חווה עד כה התקפות סייבר בעלות השפעה מהותית על תפקודו.

סיכונים אחרים

פרטים בדבר סיכונים נוספים הכוללים בין היתר סיכוני ציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור, סיכון חוצה גבולות, סיכון אסטרטגי, סיכון מוניטין, סיכונים משפטיים ורגולטוריים ראה בדוח סיכונים באתר הבנק.

טבלת גורמי סיכון

מידת ההשפעה של גורמי הסיכון נקבעה בהתאם למתודולוגיה שמשמשת את הבנק בתהליך ה-ICAAP ובמסמך הסיכונים הרבעוני. המתודולוגיה לוקחת בחשבון את רמת הסיכון והתפתחות פרופיל הסיכון של הבנק אל מול תאבון הסיכון שנקבע ואיכות ניהול הסיכון. כל גורם סיכון המופיע בטבלה נבחן, כאשר הוא עומד בפני עצמו, ומתוך הנחה של אי-תלות בין גורם סיכון אחד לבין גורמי סיכון אחרים המופיעים בטבלה.

להלן דרוג גורמי הסיכון שפורטו לעיל בהתאם להשפעת הסיכון הכוללת הגלומה בהם:

סיכון	השפעה	רמת סיכון
1. סיכוי שוק	סיכון שוק (סיכון פיננסי) הינו סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובע משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים. כדי למזער את החשיפה לסיכוי שוק לבנק מדיניות מפורטת לניהול החשיפה לסיכוי שוק המפרטת, בין היתר: תיאבון כולל לסיכוי שוק ותיאבון לסיכון בחתך הסיכון הבודד, עקרונות לפעילות ומגבלות ברמת המכשירים והדסקים השונים, דיווח תקופתי להנהלה ולדירקטוריון על החשיפה לסיכוי שוק, הגדרת מערך סמכויות, כלי המדידה, הבקרה והפיקוח אחר החשיפה לסיכונים.	קטנה
1.1 סיכון ריבית	סיכון הריבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הריבית. שינויים בריבית משפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, כיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (או אף התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הריבית.	קטנה-בינונית
1.2 סיכון האינפלציה	סיכון להפסד כתוצאה משינויים בעקום הציפיות למדד המחירים לצרכן עקב ההפרש בין שווי הנכסים לבין שווי ההתחייבויות (כולל השפעת עסקאות עתידיות ואופציות גלומות).	קטנה
1.3 סיכון שער החליפין	סיכון מטבע – סיכון להפסד כתוצאה משינוי שער חליפין או כתוצאה משינויים בעקום הציפיות לשינוי בשערי החליפין, עקב ההפרש בין שווי הנכסים לבין שווי ההתחייבויות (כולל השפעת עסקאות עתידיות ואופציות גלומות).	קטנה
2. סיכון אשראי	סיכון האשראי הינו סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הבנק, בהכנסות והון הבנק עקב הרעה ביכולת הלווים לעמוד בהתחייבויותיהם לבנק ו/או הרעה באיכותם ו/או הרעה בשווי הביטחונות שהועמדו כבטוחה לאשראי. כדי למזער את החשיפה לסיכון אשראי מוגדרות בבנק מדיניות ניהול סיכויי האשראי ומגבלות חשיפה לגבי לווים/ענפים במגזרי הפעילות השונים.	קטנה-בינונית
2.1 איכות לווים ובטחונות	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הבנק, בהכנסות והון הבנק שעלול להתרחש כתוצאה מהרעה באיכות הלווים על רקע פגיעה בכושר החזר שלהם, ו/או בשווי ובטיב הבטחונות שהועמדו כבטוחה לאשראי, כלהלן: - חוסנו הפיננסי של הלווה - איתנות, נזילות, רווחיות, כושר החזר, רמת המינוף וכו', ו/או פגיעה בהם כתוצאה מתמורות בפרמטרים כלכליים שונים (ש"ח, שיערי הריבית וכו'), ו/או סיבות עסקיות ותמורות בענף פעילותו של הלווה. - שווי, איכות או תמהיל הבטחונות הניתנים על ידי הלווה להבטחת האשראי בחשבונותיו.	קטנה-בינונית

סיכון	השפעה	רמת סיכון
2.2 ריכוזיות ענפית	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הבנק, בהכנסות והון הבנק הנובע מהיקף גבוה של אשראי שניתן ללווים המשתייכים לענף משק מסויים ו/או השקעות במוצרים הרגישים לענף. הרעה בפעילות העסקית בענף משק כזה, על רקע שינויים בביקוש או בהיצע, שינוי במחירי חומרי גלם, שינויים בטחוניים ו/או פוליטיים, שינויים רגולטוריים ועוד, עלולה להביא לפגיעה ביכולת ההחזר ו/או בשווי הבטחונות שניתנו על ידי חלק מהלווים המשתייכים לענף זה, וכתוצאה מכך, להשפיע לרעה על שווי נכסי הבנק ורווחיותו. כדי למזער את החשיפה לסיכון קבע דירקטוריון הבנק מגבלות חשיפה לגבי החשיפה לענפי המשק השונים שבחלקן מחמירות מהמגבלות של בנק ישראל. כמו כן, קיים תהליך של בקרת קיום המגבלות ודיווח להנהלה ולדירקטוריון.	קטנה
2.3 ריכוזיות לווים וקבוצת לווים	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הבנק, בהכנסות והון הבנק הנובע מהרעה במצב של לווה/קבוצת לווים גדולה יחסית לתיק האשראי, שעלולה להשפיע לרעה על סיכויי גביית האשראי, ובהתאמה על שווי נכסי הבנק ורווחיותו. השפעת הסיכון הינה נגזרת, בין היתר, של התמהיל הפנימי של הקבוצות, הקשר בין החברות המרכיבות אותן עסקית או ענפית, פיזורן, והשפעת הבעיות באחת מהן על היתר. כדי למזער את החשיפה לסיכון קבע דירקטוריון הבנק מגבלות חשיפה לגבי החשיפה ללווה/קבוצת לווים שבחלקן מחמירות מהמגבלות של בנק ישראל. כמו כן, קיים תהליך של בקרת קיום המגבלות ודיווח להנהלה, לוועדה לניהול סיכונים ולדירקטוריון.	קטנה
3. סיכון תפעולי	סיכון תפעולי הינו סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הבנק, בהכנסות והון הבנק הנובע מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות לרבות מערכות יישומיות ותשתיות טכנולוגיות או כתוצאה מאירועים חיצוניים ובכלל זה איומים קיברנטיים (סייבר). ההגדרה כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי או סיכון מוניטין. כדי למזער את החשיפה לסיכון תפעולי מיישם הבנק מדיניות כוללת לניהול הסיכונים התפעוליים המתווה את סביבת הבקרה, המסגרות הארגוניות והפונקציות הניהוליות שיפעלו לניהול ולמזעור החשיפה לסיכונים תפעוליים. כמו כן, מעוגנים במסגרת המדיניות מנגנוני המדידה, הבקרה והניטור וכן מערכי הדיווח. הבנק נערך לשיפור מתמיד של סביבת הבקרה והמסגרות הארגוניות לניהול הסיכון התפעולי בהתאם לנדרש בהוראות נב"ת של ב"י המתייחסות לסיכון התפעולי ול-Sound Practices של ועדת באזל שאומצו על ידי הפיקוח על הבנקים.	קטנה-בינונית
4. סיכון נזילות	סיכון הנזילות הינו הסיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות מפיקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי, אי ודאות לגבי זמינות המקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים שעומדים לרשות הבנק. כדי למזער את החשיפה לסיכון נזילות מיישם הבנק מדיניות כוללת לניהול סיכון הנזילות במטב ע"י ישראל ובמט"ח וצמוד מט"ח, בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 221 ו-342 של הפיקוח על הבנקים בנק ישראל. המדיניות כוללת, בין היתר: מגבלות על יחס הכיסוי (בהתאם לנב"ת 221), מגבלות על פער יחס הנזילות בתרחיש רגיל ובתרחיש קיצוני, (בהתאם לנב"ת 342), וכן התייחסות לכלי המדידה השליטה והבקרה ולמנגנוני הדיווח שיש לקיים כחלק מניהול סיכון הנזילות השוטף.	קטנה

סיכון	השפעה	רמת סיכון
5. סיכון משפטי	סיכון משפטי נכלל בגדר סיכון תפעולי כהגדרתו בבוהל בנקאי תקין מס' 350 - ניהול הסיכון התפעולי וכולל גם, אך אינו מוגבל ל"חשיפה לקנסות (fines, penalties) או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), כמו גם מהסדרים פרטניים (private settlements)".	קטנה
6. סיכון מוניטין	סיכון הנובע מתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עלולה להשפיע לרעה על יכולתו של תאגיד בנקאי לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות מימון. סיכון המוניטין מושפע באופן מהותי מהתממשות של סיכונים משיקים כגון סיכון תפעולי, סיכון אשראי, סיכון ציות, סיכון הלבנת הון ומימון טרור ועוד, אשר דבר פרסומם עלול לגרור התממשות של סיכון המוניטין (לדוגמא: אירועי גניבה או מעילה, אירועי הלבנת הון, הפסד כספי גבוה וכו').	קטנה
7. סיכון חקיקה ורגולציה	סיכון חקיקה ורגולציה הינו סיכון קיים או עתידי להכנסות והון הבנק העלול להיווצר משינויים ברגולציה או בחקיקה, שיש בהם להשפיע על פעילות הבנק ועסקיו. הבנק, כתאגיד בנקאי, והחברה המוחזקת על ידו, כפופים להוראות רגולטוריות רבות הבאות לידי ביטוי בחקיקה, חקיקת משנה ומדיניות רשויות הפיקוח והאכיפה כגון: הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון באוצר, הרשות לניירות ערך, רמו"ט- הרשות למשפט וטכנולוגיה, הרשות להגבלים עסקיים, גופים סטאטוטוריים בתחום הגנת הצרכן וכיו"ב. תחום המחשוב רגיש אף הוא לשינויים בחקיקה וברגולציה, על רקע שדרוגים ושינויים שנדרש לעיתים לעשות במערכות המחשוב. בתחומים אלו קיימים שינויים ו/או חידושים תכופים בחקיקה ובמדיניות הרשויות השונות. שינויים כאמור בחקיקה ובמדיניות רשויות הפיקוח והאכיפה השונות עלולים להשפיע על פעילות הבנק ועל עסקיו, וכן לרוב דורשים השקעות והקצאת משאבים על מנת להתאים את הפעילות אליהם, הן בהשקעה במערכות והן בכח אדם ובהכשרתו.	בינונית

רמת סיכון	השפעה	סיכון
רמת סיכון		<p>8. סיכון ציות, הלבנת הון ומימון טרור</p> <p>סיכון ציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי-מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שאין הוא מקיים את הוראות הציות. סיכון הציות כולל את הסיכון לאי קיום הוראות הדין כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 308 ובכלל זה, הסיכון לאי קיום הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור, הסיכון לאי קיום הוראות תכנית האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך בהתאם לחוק יעול האכיפה בדיני ניירות ערך ואת הסיכונים הנובעים מהפעילות מול תושבי חוץ. סיכון זה כולל גם סיכון התנהלות (CONDUCT RISK) אשר הינו סיכון חוצה ארגון השואב את מסגרתו הנורמטיבית משורה ארוכה של הוראות דין ורגולציה ומושתת על ערכי יסוד בדמות הוגנות, הגינות ושקיפות באופן בו מתנהל הבנק אל מול מחזיקי העניין השונים.</p> <p>התחזקות הרגולציה והאכיפה של רשויות המס במדינות שונות, מתוך כוונה לאתר כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות עלולים להשליך על דפוסי התנהלות של לקוחות ומכאן לחשוף את הבנק לסיכונים ציות, סיכונים מוניטין ו-Cross border risk.</p> <p>ההשפעה של סיכון ציות, הלבנת הון ומימון טרור משליכה על כל תחומי הפעילות של הבנק, לרבות, האכיפה המנהלית, ורגולציה בינלאומית בתחומי מיסוי לרבות ה-FATCA.</p>
בינונית		<p>9. סיכון תחרות ואסטרטגיה</p> <p>סיכון התחרות נובע מחשיפת הבנק לתחרות בישראל בכל תחומי עסקיו. במהלך פעילותו השוטפת מתמודד הבנק עם גורמים מתחרים, בהם התאגידים הבנקאיים האחרים וגופים פיננסיים אחרים המספקים מוצרים פיננסיים חלופיים לאלו המוצעים על ידו, כגון: חברות ביטוח ובתי השקעות. סיכון התחרות מבטא את סיכון השחיקה ברווחיות ובהון על רקע הלחץ התחרותי להקטנת גובה העמלות והמרווחים.</p> <p>סיכון האסטרטגיה הינו "הסיכון של ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על רווחים, הון, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה הינו פונקציה של התאימות בין היעדים האסטרטגיים של התאגיד הבנקאי, האסטרטגיות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו ואיכות היישום".</p> <p>לאור אופי תהליך ניהול הסיכונים האסטרטגי הסדור בבנק, הכולל זיהוי, מיפוי, מדידה ונקיטת פעולות להפחתת הסיכון, בצד מדיניות שמרנית, מוערכת השפעת הסיכון כקטנה.</p>
קטנה		

בנוסף לסיכונים כאמור לעיל, התוצאות העסקיות של הבנק וביצועיו מושפעים באופן ישיר ממצב המשק בישראל. הרעה בתנאים הכלכליים במשק הישראלי, ו/או הרעה בתנאים הפוליטיים ו/או הבטחוניים עלולים להביא לפגיעה בהכנסות הקבוצה. עיקר פעילותו של הבנק וכן של חלק ניכר מהחברות המוחזקות על ידו הינה במדינת ישראל. לפיכך, מיתון במשק, הוצאה משמעותית של ההשקעות הזרות שהושקעו במשק בשנים האחרונות, האטה כלכלית מהותית וירידה ברמת החיים בישראל עלולים להשפיע באופן מהותי על תוצאות הבנק. מיתון במשק עשוי להגדיל את היקף החובות הבעייתיים, להקטין את מחזורי הפעילות בשוק ההון, להשפיע על הביקוש לשירותים בנקאיים שוטפים שצורכים משקי הבית, להביא לירידה בהיקף הפעילות בכרטיסי אשראי ועוד.

מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

64	מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים
69	הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי בדוחות הכספיים

מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים

כללי

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם מפורט בביאור 1 לדוחות הכספיים.

הדוחות הכספיים כוללים תוצאות של חישובים, הנחות ואומדנים המתייחסים לפעילויות, אירועים והתפתחויות שונות, המשפיעים על רווחיותו של הבנק. הנהלת הבנק מתבססת בהערכתה על הנחות סובייקטיביות והערכות של עובדים וגורמים חיצוניים בעלי מיומנויות והתמחויות בתחומים בהם נדרשים האומדנים השונים.

לבעלי המקצוע החיצוניים ולעובדים העוסקים בפיקוח, בקרה והכנת האומדנים והערכות בנושאים המוגדרים כבעלי השפעה קריטית על התוצאות הכספיות של הבנק, אין, ככל שהדבר מתאפשר, מעורבות וקשר עסקי שוטף עם הגורם או הסוגיה נשוא האומדן.

הנהלת הבנק והדירקטוריון סבורים כי האומדנים וההערכות בנושאי המדיניות החשבונאית הקריטית, נעשו על פי מיטב ידיעתם ושיקול דעתם של הגורמים המקצועיים שעסקו בהכנתם, והם יושמו באופן נאות בדוחות הכספיים של הבנק.

להלן סקירה תמציתית של התחומים בהם נדרשת הנהלת הבנק לבצע הערכות ואומדנים חשבונאיים בנושאים שהשפעתם על הרווח והפסד עשויה להיות קריטית ומהותית. לשינויים באומדנים ובהערכות בנושאים שיתוארו להלן ובכלל זה התממשות שונה של האירוע מהאומדן שנעשה לגביו, יכולה להיות השפעה מהותית על תוצאותיו העסקיות של הבנק ועל מבנה הנכסים וההתחייבויות שלו (לרבות – תלויות).

א. הפרשה להפסדי אשראי

הבנק מיישם את הוראת הדיווח לציבור בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" המאמצת את תקני החשבונאות האמריקאיים בנושא (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב.

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כפגומים. בהתאם לנהלים אלו, הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום. כמו כן - הבנק קבע מדיניות למדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי.

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית".

ההפרשה הפרטנית, הרלוונטית לחובות בעייתיים בסיווג פגום, נעשית בהתבסס על הערכות ההנהלה לגבי הפסדים הגלומים בתיק האשראי המאזני והחוץ מאזני. הפרשה זו נאמדת באמצעות הפער שבין יתרת החוב הרשומה לבין הערך הנוכחי של התקבולים הצפויים לפירעון החוב, או השווי ההוגן של הבטוחות.

אמידת התקבולים הצפויים לפירעון החוב, המתבססת על מגוון מקורות החזר הרלוונטיים, לרבות פעילות העסקית של הלווה, ערך הבטוחות שהעמיד הלווה, מקורות פרעון פרטיים וערך מימוש ערבויות שניתנו על ידי הלווה או צדדים שלישיים, מחייבת שימוש בשיקול דעת ואומדנים אשר הנהלת הבנק מאמינה כי הינם סבירים במועד ההערכה, אולם, מטבע הדברים, אין ודאות כי הסכומים שיתקבלו בפועל יהיו זהים לאומדנים שנקבעו. בנוסף, הבנק בוחן את החובות ומבצע מחיקה חשבונאית בחובות אשר עומדים בתנאי המחיקה החשבונאית.

ההפרשה הקבוצתית, הרלוונטית לכלל החובות שלא סווגו כפגומים, מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית, הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שאינם פגומים.

ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי בגין סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מחושבת על בסיס שיעורי הפסד היסטוריים בענפי המשק השונים תוך חלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי. בהתאם להנחיית הפיקוח על הבנקים מחדש יולי 2016 קביעת ההפרשה הקבוצתית בשנת 2016 תסמך על שיעורי המחיקות החשבונאיות ב 6 השנים האחרונות ובשנת 2017 על שיעורי המחיקות החשבונאיות ב 7- השנים האחרונות.

בשל מיעוט יחסי של מספר מקרי הכשל ביחס לאוכלוסיית החייבים בכל ענף ובשל מדגם סטטיסטי לא מייצג החליט הבנק להשתמש בתוצאות חישוב המקדמים המתקבלות בחברה האם, למעט בענף משק פרטיים ובענפי משק "שירותים ציבוריים" ו"חשמל ומים". בענפים אלו משתמש הבנק במקדמים המבוססים על נתוני

הבנק. השימוש בנתוני הבנק בענפים אלו נעשה על מנת לשקף בהפרשה את האופי העיסוקי השונה של הבנק בפעילות ענפים אלו.

בנוסף, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות בקשר לאשראי לציבור, הבנק לוקח בחשבון נתונים נוספים (התאמות איכותיות). לעניין זה, נקבע בחוזר של הפיקוח על הבנקים מיום 19 בינואר 2015 כי בקשר לאשראי לאנשים פרטיים שאינו בעייתי, למעט סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית, לא יפחת שיעור ההתאמות האיכותיות בגין גורמים איכותיים הרלוונטיים לסיכוי הגביה מ-0.75% מיתרת האשראי שאינו בעייתי במועד הדיווח. בנקים ששיעור ההפסד השנתי שלהם נמוך מ-0.3% בכל אחת מחמש השנים שהסתיימו במועד הדיווח רשאים לשקול לעשות שימוש בהתאמות בגין גורמים סביבתיים בשיעור של לא פחות מ-0.5%. הבנק פועל בהתאם לאישור שנתקבל מבנק ישראל במסגרת המותר לבנקים בעלי שיעור הפסד שנתי נמוך כאמור. בהלוואות לדיור מחושבת הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי הפסד גדלים ככל שמעמיק הפיגור. כמו כן, על יתרת ההלוואות לדיור שאין בהן פיגור מבוצעת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בשיעור שלא יפחת מ-0.35% מיתרת ההלוואות האמורות למועד הדיווח.

בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, החל מיום 1 ביולי 2015 קבע הבנק כי לאשראי שניתן במסגרת קרנות מדינה לעידוד עסקים קטנים ובינוניים המובטח בערבות מדינה, נמדד במסלול הקבוצתי ונמצא בפיגור של מ-150 יום ועד שנתיים, ינתן מקדם מחיקה חשבונאית המתאים לשיעור מימוש הערבות בתקופה. לאחר תקופה זו תמחק יתרת החוב הרשומה במלואה. ההפרשה בגין חובות מובטחים כאמור הנמדדים במסלול פרטני מותאמת לשיעור המימוש האמור. מידע נוסף בקשר למדיניות החשבונאית ראה בביאור (4.ד.1) לדוחות הכספיים.

ב. תביעות משפטיות והתחייבויות תלויות

הערכת הסיכון ומתן ביטוי חשבונאי לתביעות משפטיות והתחייבויות תלויות, נעשית על ידי הבנק וזאת על סמך חוות דעת משפטית של עורך הדין המטפל, על סמך בקיאותו וידיעתו את החוק והפסיקה, ניסיונו בעבודה המשפטית, הכרת הפעילות הבנקאית, וכן בנושאים של אי וודאות מובהקת – גם על סמך "חוש המומחיות של המשפטן". הערכת הסיכון נתמכת ומבוקרת על ידי הלשכה המשפטית של הבנק. לשם השגת מטרה זו פועלת הלשכה ליעוץ משפטי במספר מישורים:

1. הכרת הדין הכללי.
קיימת הקפדה, שיש לה אף ביטוי בנהלים הפנימיים של הלשכה המשפטית, על עדכון שוטף בחקיקה ובפסיקה. תשומת לב מיוחדת ניתנת לנושאים שיש להם השלכה על פעילות הבנק לענפיה ולגווניה השונים, לרבות הסקת מסקנות והמלצה על היערכויות בעקבות אירועים שאירעו בבנקים אחרים.
2. טיפול בתביעות ותלונות נגד הבנק.
כנגד הבנק תלויות ועומדות מספר תביעות משפטיות (לרבות בקשות להכיר בחלק מהן כתובענות ייצוגיות) בנושאים שונים. (לפירוט נוסף ראה ביאור 24.ב.)

כל התביעות נגד הבנק עוברות לטיפול של הלשכה המשפטית, המטפלת בתביעות באמצעות יועץ משפטי בכיר, שזו התמחותו. חלקן של התביעות מטופלות על ידי הלשכה המשפטית וחלקן מועברות לטיפול של עורכי דין חיצוניים, תוך ליווי ופיקוח יועץ משפטי בכיר ובאישור היועצת המשפטית הראשית. לכל תביעה משפטית (ללא רצפת סכום) מבוצעת הערכת סיכון על ידי עורך הדין המטפל, באישור היועץ המשפטי הבכיר. בתיקים בסכומים גבוהים, קיימת גם בקרה של היועצת המשפטית הראשית של הבנק. אומדנים לחשיפות שיש לבנק בתביעות ובתלויות לגביהן נדרשה הפרשה או נדרש גילוי לגבי רמת החשיפה הגלומה בהם, נעשים בשיתוף פעולה עם הגורמים המקצועיים הרלבנטיים בבנק. המנכ"ל, חברי ההנהלה, ומנהלת הסיכונים הראשית מקבלים דוח רבעוני על עדכונים ושינויים מהותיים בתיקי התביעות ותלונות נגד הבנק. אחת לרבעון מתכנס צוות לבחינת סבירות הפרשות לתביעות משפטיות.

חוות הדעת המתקבלות מידי רבעון לגבי הסיכון הגלום לבנק בתלונות ובתביעות נגדו, הינן כאמור על סמך מומחיותם של העוסקים בדבר נוכח דינים רלוונטיים, פסיקה לרבות מגמות בפסיקה. לגבי מרבית התביעות והתלויות ישנם אומדנים לרמת הסיכון שיש לבנק ובהתאם לכך מבוצעות הפרשות. בדוחות הכספיים ניתן גילוי לרמת החשיפה שיש לבנק ביחס לתביעות ותלויות שהאומדן להתממשות נע בין 20% ל-70% ואשר לא נעשתה בגין הפרשה.

ניתן גילוי לכל תביעה שסכומה מעל 1% מהון הבנק ולגבי תביעות שלא ניתן בשלב זה להעריך את תוצאותיהן, ניתן גילוי לגבי כל תביעה שסכומה מעל 0.5% מהון הבנק.

ג. זכויות עובדים

עובדי הבנק זכאים להטבות מסוימות בתקופת עבודתם, בעת פרישתם ולאחר פרישתם לגמלאות. הטבות אלו כוללות, בין השאר:

- תוכניות להטבה מוגדרת לאחר פרישה - פיצויי פרישה והטבות לגמלאים.
- הטבות אחרות כגון מענקי ותק.

ההתחייבות בגין הטבות אלו מחושבת על בסיס אקטוארי בהתאם להוראות המפקח על הבנקים המאמצות החל מיום 1 בינואר 2015 את כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים.

לצורך עריכת החישובים האקטואריים נעזר הבנק באקטואר חיצוני. החישובים האקטואריים מבוססים על מספר פרמטרים ובכלל זה, ההסתברות שיתמלאו כל התנאים לתשלום, תוחלת החיים הצפויה, גיל הפרישה, שיעורי הפרישה של העובדים טרם מועד הפרישה לגמלאות, שיעור עליית השכר הצפויה ושיעור ההיוון. פרמטרים אלו נקבעו, בין היתר, על פי תצפיות בנוגע לשיעור עליית השכר בבנק, שיעורי עזיבה והחלטות ההנהלה והדיקטוריון בקשר עם הזכויות השונות. שיעור ההיוון מחושב על בסיס תשואת אגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח בגובה ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון על אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב לבין שיעורי התשואה לפדיון על אגרות חוב של ממשלת ארה"ב.

חישוב ההפרשה האקטוארית לתוכניות ההטבה השונות רגיש לשינויים בכל אחד מהערכים של הפרמטרים שצוינו לעיל.

בעקבות מהלכי התייעלות בהם נוקט הבנק, הכוללים צמצום הדרגתי במצבת כח אדם בבנק כפי שפורטו בביאור זכויות עובדים (ראה ביאור 22 לדוחות הכספיים) עודכנו הנחות העבודה לעניין שיעורי העזיבה בבנק.

להלן ניתוחי רגישות לסכום ההתחייבות ביחס לשינוי של 1% בפרמטרים הבאים:

31 בדצמבר 2016		
עליה של 1%	ירידה של 1%	
במיליוני ש"ח		
השפעת השינוי בשיעור ההיוון על		
		פיצויים
(4.2)	6.4	
(4.9)	6.4	הטבות לפנסיונרים
(0.2)	0.2	מענק ותק
(1.0)	1.3	נופש 25 שנה
השפעת השינוי בשכר על		
		פיצויים
6.5	(3.8)	
6.5	(5.0)	הטבות לפנסיונרים
0.2	(0.2)	מענק ותק
1.3	(1.1)	נופש 25 שנה
השפעת השינוי בשיעור העובדים שעוזבים על		
		פיצויים
11.3	(12.3)	
(1.1)	1.3	הטבות לפנסיונרים
(0.2)	0.2	מענק ותק
(1.1)	0.8	נופש 25 שנה

ד. מדידות שווי הוגן

1. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים

הבנק פועל בהיקפים משמעותיים בתחום המכשירים הפיננסיים הנגזרים, שהצגתם בדוחות הכספיים מושתתת על בסיס השווי ההוגן, להבדיל מהשווי על פי עקרון הצבירה.

הבנק מיישם את כללי FAS 157 למדידת השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנגזרים החל משנת 2012. FAS 157 מגדיר את השווי ההוגן כמחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך סילוק התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. התקן מחייב לעשות שימוש מירבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים, לצורך הערכת שווי הוגן. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק אשר מתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי.

סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג של שווי הוגן כלהלן:

- נתוני רמה 1 - מחירים מצוטטים משוק פעיל.
- נתוני רמה 2 - מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר הנתונים המשמעותיים בהם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים.
- נתוני רמה 3 - מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים בהם אינם נצפים.

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק עיקרי הוערכו לפי שווי שוק, שנקבע בשוק העיקרי ובהעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכדומה). חישובי השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנגזרים, בגין מרכיב המט"ח שלהם, מתבססים על הנתונים השוררים בשוקי הכספים הבינלאומיים ובשוק המקומי, ובגין המרכיב של המטבע הישראלי, על שיעורי ריבית לא צמודה וריבית צמודת מדד, בהתחשב במחירי השוק, הנזילות והסחירות הקיימת בשוק המקומי בהתחשב בסוג המכשיר ובתקופת העסקה.

בהתאם להוראות FAS 157 שעורי הריבית הם אחידים, בין אם שווי המכשירים מהווה נכס בבנק ובין אם הוא מהווה התחייבות (אין מרווח בין ריבית הקניה לריבית המכירה). סיכון האשראי הגלום במכשירים הפיננסיים הנגזרים בא לידי ביטוי בשווי ההוגן, על ידי הכללת פרמיית סיכון בחישוב השווי. פרמיית סיכון נכללה בחישוב כל העסקאות. בעסקאות שהשווי ההוגן שלהן מהווה נכס נכללה פרמיית סיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה ובעסקאות שהשווי ההוגן שלהן מהווה התחייבות נכללה פרמיית הסיכון של הבנק.

פרמיית סיכון האשראי של הבנקים בארץ התקבלה מגורמים חיצוניים המסתמכים על מכשירי חוב ונגזרי אשראי הנסחרים בשוק פעיל. לגבי יתר הלקוחות, פרמיית הסיכון נקבעה לפי מודל פנימי המדרג את טיב הלקוחות וסיכון האשראי שלהם.

השווי ההוגן של אופציות לסוגיהן השונים מתבסס ברובו הגדול, על מודל Black and Scholes והוא מושפע מהתנודתיות הגלומה בשערי החליפין, הריבית והמדדים הרלבנטיים לאופציה שהבנק רכש או כתב. נתוני התנודתיות של שערי החליפין מט"ח-שקל ונתוני התנודתיות של שערי החליפין מט"ח-מט"ח נקבעים על ידי חברה חיצונית המתמחה בשערוך אופציות על פי הנתונים הנגזרים משוקי הכספים בארץ ובעולם. לגבי מכשירים פיננסיים נגזרים מורכבים שאין להם שוק סחיר, מתקבלים, בדרך כלל, ציטוטי שווי הוגן מגורמים בחו"ל, וסבירותם נבחנת על ידי חדרי העסקאות של החברה האם.

להלן נתוני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ליום 31 בדצמבר 2016:

ליום 31 בדצמבר 2016		
התחייבויות פיננסיות	נכסים פיננסיים	
במיליוני ש"ח		
3.8	3.8	מחירים מצוטטים בשוק פעיל
21.8	10.4	מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר הנתונים המשמעותיים בהם נצפים בשוק
-	0.9	מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר הנתונים המשמעותיים בהם אינם נצפים בשוק
25.6	15.1	סך הכל

2. שווי הוגן של ניירות ערך

פעילות הבנק בניירות הערך בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר נמדדת במאזן על פי שוויים ההוגן. השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

ירידת ערך בעל אופי אחר מזמני

הבנק מכיר בתקופת הדיווח בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, לכל הפחות, בגין ירידת ערך של כל נייר המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

- נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו;
- נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר;
- איגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוגה במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוגה במועד פרסום הדוח לתקופה זו;
- איגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית;
- איגרת חוב שלגביה חל כשל בתשלום לאחר רכישתה;
- נייר ערך, אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת דיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים, היה נמוך בשיעור העולה על 40% מהעלות (לגבי איגרות חוב - העלות המופחתת) ומשך התקופה בה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו הינה מעל 3 רבעונים ברציפות. זאת, אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלוונטיים, אשר מוכיחות ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.

בנוסף, הבחינה בדבר קיום ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני מתבססת על השיקולים הבאים:

- שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו;
- הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק את נייר הערך לתקופת זמן ארוכה מספיק שתאפשר עליה בשווי ההוגן של נייר הערך או עד לפדיון;
- במקרה של איגרות חוב - שיעור התשואה לפדיון;
- במקרה של מניות - הפחתה של חלוקת דיבידנדים או ביטול שלה.

כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, עלותו של נייר הערך מופחתת לשווי ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. ההפסד המצטבר, המתייחס לנייר ערך המסווג כזמין למכירה שנזקק בעבר לסעיף נפרד בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר, מועבר לרווח והפסד כאשר מתקיימת בגינו ירידת ערך שאינה בעלת אופי אחר מזמני. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד (בסיס העלות החדש).

לבעלי המקצוע החיצוניים ולעובדים העוסקים בפקוח, בקרה והכנת האומדנים והערכות בנושאים המוגדרים כבעלי השפעה קריטית על התוצאות הכספיות של הבנק, אין, ככל שהדבר מתאפשר, מעורבות וקשר עסקי שוטף עם הגורם או הסוגיה נשוא האומדן.

הנהלת הבנק והדירקטוריון סבורים כי האומדנים וההערכות בנושאי המדיניות החשבונאית הקריטית, נעשו על פי מיטב ידיעתם ושיקול דעתם של הגורמים המקצועיים שעסקו בהכנתם, והם יושמו באופן נאות בדוחות הכספיים של הבנק.

הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי בדוחות הכספיים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובהתאם להנחיות הוראת ניהול בנקאי תקין 309 שפורסמה בחודש דצמבר 2008, הבנק מקיים זה מספר שנים בקרות ונהלים לגבי גילוי, וכן פרס מערך בקרה פנימית על דיווח כספי, שיושם לראשונה בדוח כספי, לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008. ההוראות, שעניינן אחריות ההנהלה על הבקרה פנימית על דיווח כספי וחוות דעת של רואה החשבון המבקר לגבי ביקורת הבקרה הפנימית על דיווח כספי, נערכו בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם Sarbanes-Oxley Act שנחקק בארה"ב, והוראות והנחיות שנקבעו בארה"ב בין היתר ע"י ה-PCAOB. לדוחות צורף דוח דירקטוריון והנהלה בדבר מערך בקרה פנימית על דיווח כספי, וכן הצהרות של מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחת בנפרד, בנושא הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי. הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 31 בדצמבר 2016 את אפקטיביות הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע, שהבנק נדרש לגלות בדוח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2016 לא חל כל שינוי בבקרה הפנימית על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

יעקב מלכין
מנכ"ל הבנק

יוסי לוי
יו"ר הדירקטוריון

רמת גן, 26 בפברואר 2017

**הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי
הצהרה**

אני, יעקב מלכין מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק אוצר החייל בע"מ (להלן: "הבנק"), לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 (להלן: "הדוח").

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.

4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על הדוח הכספי⁽¹⁾. וכן:

א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח.

ב. קבענו בקרה פנימית על דוח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דוח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדוח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו.

ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע במהלך הרבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי; וכן,

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

יעקב מלכין - מנכ"ל

26 בפברואר 2017

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון".

הצהרה

אני, עופר סלפטר, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק אוצר החייל בע"מ (להלן: "הבנק"), לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 (להלן: "הדוח").

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.

4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על הדוח הכספי⁽¹⁾. וכן:

א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח.

ב. קבענו בקרה פנימית על דוח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דוח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדוח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו.

ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע במהלך הרבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי; וכן,

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

עופר סלפטר – סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

26 בפברואר 2017

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון".

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של בנק אוצר החייל בע"מ (להלן - "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות, הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2016, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO 1992). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2016, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2016 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק, ה"ה סומך חייקין, כפי שצויין בדוח שלהם בעמוד 75 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2016.

עופר סלפטר
סמנכל, חשבונאי ראשי

יעקב מלכין
מנכל הבנק

יוסי לוי
יו"ר הדירקטוריון

רמת גן, 26 בפברואר 2017

דוחות כספיים

תוכן העניינים

תמצית דוחות כספיים ביניים

75	חוות דעת רואה החשבון המבקר
79	דוח רווח והפסד
80	דוח על הרווח הכולל
81	מאזן
82	דוח על השינויים בהון
83	דוח על תזרימי המזומנים
<u>85</u>	באורים לתמצית הדוחות הכספיים

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק אוצר החייל בע"מ - בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק אוצר החייל בע"מ וחברת הבת (להלן ביחד - "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2016, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה- Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב, בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיומה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות ונהלים כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש וכדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של הבנק; ו- (3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות, או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2016, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO. ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את המאזנים - של הבנק ומאוחדים - לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016, והדוח שלנו, מיום 26 בפברואר 2017, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

סומך חייקין
רואי חשבון

26 בפברואר 2017

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק אוצר החייל בע"מ - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המצורפים של בנק אוצר החייל בע"מ (להלן - "הבנק") לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק ובמיוחד לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים - של הבנק ובמיוחד - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה- Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2016, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה- Committee of Sponsoring Organizations Commission of the Treadway (COSO), והדוח שלנו מיום 26 בפברואר 2017, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק.

סומך חייקין
רואי חשבון

26 בפברואר 2017

דוח רווח והפסד שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר סכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

2014	2015	2016	ביאור
483.2	408.1	479.0	2 הכנסות ריבית
67.2	30.0	27.6	2 הוצאות ריבית
416.0	378.1	451.4	2 הכנסות ריבית, נטו
60.2	2.5	27.4	13, 28 הוצאות בגין הפסדי אשראי
355.8	375.6	424.0	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית			
10.0	20.4	11.4	3 הכנסות מימון שאינן מריבית
226.1	226.9	221.0	4 עמלות
1.8	3.9	4.4	5 הכנסות אחרות
237.9	251.2	236.8	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות			
296.7	293.3	298.6	6 משכורות והוצאות נלוות
82.3	81.8	74.8	16 אחזקה ופחת בניינים וציוד
153.5	143.0	145.2	7 הוצאות אחרות
532.5	518.1	518.6	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
61.2	108.7	142.2	רווח לפני מיסים
23.6	43.1	58.4	8 הפרשה למסים על הרווח
37.6	65.6	83.8	רווח נקי: המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח בסיסי למניה בש"ח			
0.30	0.52	0.66	9 רווח למניה רגילה בת 0.0001 ש"ח רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
2.97	5.18	6.61	רווח למניית בכורה בת 0.001 ש"ח רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
14.84	25.89	33.07	רווח למניית יסוד בת 0.005 ש"ח רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

עופר סלפטר
 סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

יעקב מלכין
 מנהל כללי

יוסי לוי
 יו"ר הדירקטוריון

רמת גן, 26 בפברואר 2017

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על הרווח הכולל לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
 סכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

2014	2015	2016	
37.6	65.6	83.8	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
			רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מיסים: התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו
(22.8)	(16.2)	3.5	
0.1	3.2	(64.0)	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים (1)
8.5	4.9	20.5	השפעת המס המתייחס
(14.2)	(8.1)	(40.0)	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מיסים
23.4	57.5	43.8	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

(1) בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף תקופה של תכניות פיצויים להטבה מוגדרת והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

מאזן סכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2016	ביאור	
			נכסים
5,196.4	6,688.6	11	מזומנים ופקדונות בבנקים
1,809.0	1,379.9	12	ניירות ערך(1)
11,921.1	12,522.6	13,28	אשראי לציבור
(129.7)	(141.9)		הפרשה להפסדי אשראי
11,791.4	12,380.7		אשראי לציבור, נטו
51.5	28.4	14	אשראי לממשלה
81.2	73.4	16	בניינים וציוד
10.2	15.1	26	נכסים בגין מכשירים נגזרים
232.3	207.5	17	נכסים אחרים
19,172.0	20,773.6		סך כל הנכסים
			התחייבויות והון
15,454.3	17,268.1	18	פקדונות הציבור
185.2	87.1	19	פקדונות מבנקים
233.0	273.7		פקדונות הממשלה
665.9	497.4	20	כתבי התחייבות נדחים
31.6	23.0	26	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
1,437.3	1,415.8	21	התחייבויות אחרות(2)
18,007.3	19,565.1		סך כל ההתחייבויות
1,164.7	1,208.5	א23	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
19,172.0	20,773.6		סך כל ההתחייבויות וההון

(1) לפרטים על ניירות ערך הנמדדים לפי שווי הוגן וניירות ערך אשר שועבדו למלווים, ראה ביאור 12, ניירות ערך, להלן.

(2) מזה: הפרשה להפסדי אשראי בגין סעיפים חוץ מאזניים בסך 6.5 מיליון ש"ח ו- 8.0 מיליון ש"ח ב- 31 בדצמבר 2016 ו- 31 בדצמבר 2015, בהתאמה.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון
סכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

סך כל ההון	עודפים (גרעונות)	רווח כולל אחר מצטבר	סך כל הון המניות הנפרע וקרנות הון	קרן הון מפרמיה	הון המניות הנפרע	
1,083.8	686.6	19.4	377.8	358.7	19.1	יתרה ליום 1 בינואר 2014
37.6	37.6	-	-	-	-	רווח נקי בשנת החשבון
(14.2)	-	(14.2)	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
1,107.2	724.2	5.2	377.8	358.7	19.1	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014
65.6	65.6	-	-	-	-	רווח נקי בשנת החשבון
(8.1)	-	(8.1)	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
1,164.7	789.8	(2.9)	377.8	358.7	19.1	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
83.8	83.8	-	-	-	-	רווח נקי בשנת החשבון
(40.0)	-	(40.0)	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
1,208.5	873.6	(42.9)	377.8	358.7	19.1	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי מזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר סכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת			
37.6	65.6	83.8	רווח נקי לתקופה
התאמות:			
13.6	12.4	10.8	פחת על בניינים וציוד
60.2	2.5	27.4	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(31.3)	35.1	26.0	הפסד (רווח) משינוי ערך וממכירת ניירות ערך זמינים למכירה ומוחזקים לפדיון
(0.9)	(0.5)	(0.2)	הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר
0.1	(2.7)	(2.8)	הפסד (רווח) ממימוש בניינים וציוד
(13.9)	1.5	7.2	מיסים נדחים, נטו
6.3	5.8	(13.8)	שינוי בהתחייבויות נטו בגין זכויות עובדים
33.4	22.5	18.7	הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון
(0.3)	(0.9)	(0.5)	התאמות בגין הפרשי שער חליפין
שינוי נטו בנכסים שוטפים:			
2.4	3.3	(1,406.5)	פקדונות בבנקים
(0.7)	(456.3)	(618.2)	אשראי לציבור
(13.5)	(14.5)	23.1	אשראי לממשלה
(3.5)	(1.7)	4.1	ניירות ערך למסחר
(23.6)	19.4	(3.5)	נכסים בגין מכשירים נגזרים
(42.6)	(13.9)	38.1	נכסים אחרים
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:			
(3.7)	(16.3)	(98.1)	פקדונות מבנקים
514.4	2,381.6	1,813.8	פקדונות הציבור
35.7	(57.0)	40.7	פקדונות הממשלה
(3.8)	(17.9)	(9.7)	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
(7.6)	50.8	(70.2)	התחייבויות אחרות
558.3	2,018.8	(129.8)	מזומנים נטו מפעילות (לפעילות) שוטפת

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי מזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)
 כסומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
			תזרימי מזומנים מפעילות השקעה
0.9	66.9	1.1	תמורה מפידיון איגרות חוב מוחזקות לפידיון
(1,497.3)	(1,527.4)	(847.6)	רכישת ניירות ערך זמינים למכירה
934.6	1,146.9	766.6	תמורה ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה
13.7	276.4	482.3	תמורה מפידיון ניירות ערך זמינים למכירה
(8.2)	(8.3)	(7.3)	רכישת בניינים וציוד
-	3.0	7.1	תמורה ממימוש בניינים וציוד
(556.3)	(42.5)	402.2	מזומנים נטו מפעילות (לפעילות) השקעה
			תזרימי מזומנים לפעילות מימון
(70.6)	(133.7)	(187.2)	פדיון כתבי התחייבות נדחים
(70.6)	(133.7)	(187.2)	מזומנים נטו לפעילות מימון
(68.6)	1,842.6	85.2	גידול (קיטון) במזומנים
3,173.8	3,105.5	4,949.0	יתרת מזומנים לתחילת התקופה
0.3	0.9	0.5	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים
3,105.5	4,949.0	5,034.7	יתרת מזומנים לסוף התקופה
			ריבית ומיסים ששולמו ו/או התקבלו
569.2	476.9	566.7	ריבית שהתקבלה
191.7	140.4	103.8	ריבית ששולמה
90.1	58.2	56.2	מסים על הכנסה ששולמו
4.3	4.8	62.4	מסים על הכנסה שהתקבלו

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ביאורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2016

תוכן עיניים	
87	1. עיקרי המדיניות החשבונאית
116	2. הכנסות והוצאות ריבית
117	3. הכנסות מימון שאינן ריבית
118	4. עמלות
118	5. הכנסות אחרות
118	6. משכורות והוצאות נלוות
119	7. הוצאות אחרות
119	8. הפרשה למסים על הרווח
123	9. רווח למניה רגילה
124	10. רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר
125	11. מזומנים ופיקדונות בבנקים
126	12. ניירות ערך
129	13. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
130	14. אשראי לממשלות
130	15. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה
131	16. בניינים וציוד
132	17. נכסים אחרים
132	18. פיקדונות הציבור
133	19. פיקדונות מבנקים
133	20. אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
134	21. התחייבויות אחרות
134	22. זכויות עובדים
143	23א. הון עצמי
145	23ב. הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים
151	24. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות
153	25. שעבודים, תנאים מגבילים וביטחונות
154	26א. מכשירים נגזרים ופעילויות גידור
155	26ב. פעילויות במכשירים נגזרים – היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון
161	27. מגזרי פעילות פיקוחיים
174	27א. מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה
177	28. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
177	א. חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים – הפרשה להפסדי אשראי
179	ב. חובות:
179	1. איכות אשראי ופיגורים
180	2. מידע נוסף על חובות פגומים:
180	א. חובות פגומים והפרשה פרטנית
182	ב. יתרות ממוצעות והכנסות ריבית
183	ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש
186	ג. אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של הלווה
187	ד. מכשירים פיננסיים חוץ – מאזניים

ביאורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2016

תוכן העניינים

188	29.	נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
190	30.	נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפרעון
195	31א.	יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים
199	31ב.	פריטים הנמדדים בשווי הוגן
202	31ג.	שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3
203	31ד.	מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה
203	31ה.	מידע בדבר רגישות מדידות השווי ההוגן לשינויים בנתונים לא נצפים
204	32.	בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק
211		חוות דעת אקטואר

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

(1) בנק אוצר החייל בע"מ (להלן- "הבנק") הינו תאגיד בישראל. הדוחות הכספיים של הבנק כוללים את אלה של הבנק ושל חברת נכסים של הבנק, חברה בת בשליטה מלאה. הדוחות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. הבנק נשלט שליטה ישירה על ידי הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן "הבנק הבינלאומי" או "החברה האם" לפי העניין) ועל ידי חבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ (להלן "חבר"). בהיתר השליטה שקיבלו הבנק הבינלאומי וחבר הותר שיתוף פעולה ביניהם בתנאים מגבילים ונקבעו תנאים נוספים באשר לשליטה, למניעת תחרות ולשירותים אותם יקבל הבנק. הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 26 בפברואר 2017.

(2) הגדרות

דוחות כספיים אלה:

תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - "IFRS") - תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS) לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על ידי הוועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.

כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב - כללי החשבונאות שבנקים אמריקאיים הנסחרים בארה"ב נדרשים ליישם. כללים אלה נקבעים על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, רשות ני"ע בארה"ב, המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וגופים נוספים בארה"ב, ומיושמים בהתאם להיררכיה שנקבעה בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 168 (ASC 105-10), הקודיפיקציה של תקני החשבונאות של המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וההיררכיה של כללי החשבונאות המקובלים. בנוסף לכך, בהתאם לקביעת הפיקוח על הבנקים, למרות ההיררכיה שנקבעה ב-FAS 168, הובהר כי כל עמדה שנמסרה לציבור על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב או על ידי צוות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב לגבי אופן היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב היא כלל חשבונאות המקובל בבנקים בארה"ב.

חברות מאוחדות - חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.

מטבע הפעילות - המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה הבנק פועל; בדרך כלל, זהו המטבע של הסביבה שבה התאגיד מפיק ומוציא את עיקר המזומנים. מטבע הפעילות של הבנק הינו שקל.

מטבע ההצגה - המטבע לפיו מוצגים הדוחות הכספיים.

צדדים קשורים - כמשמעותם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.

בעלי עניין - כמשמעותם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.

מדד - מדד המחירים לצרכן בישראל שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

סכום מותאם - סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003, בהתאם להוראות גילויי דעת 23 ו-36 של לשכת רואי חשבון בישראל.

דיווח כספי מותאם - דיווח כספי בערכים המותאמים על פי השינויים בכח הקניה הכללי של המטבע הישראלי בהתאם להוראות גילויי הדעת של לשכת רואי החשבון בישראל.

סכום מדווח - סכום מותאם למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.

עלות - עלות בסכום מדווח.

דיווח כספי נומינלי - דיווח כספי המבוסס על סכומים מדווחים.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

(1) עקרונות הדיווח

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. בנושאים הנותרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי החשבונאות המקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

(2) מטבע פעילות ומטבע הצגה

השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק. הדוחות הכספיים המאוחדים מוצגים בש"ח, ומעוגלים למאות אלפים קרובים, למעט אם צוין אחרת.

(3) בסיס המדידה

הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות המפורטים להלן:

- מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים אשר נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד (כגון: השקעות בניירות ערך בתיק למסחר);
- מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה;
- נכסים שאינם שוטפים המוחזקים למכירה וקבוצת נכסים המוחזקים למכירה;
- נכסי והתחייבויות מסים נדחים;
- הפרשות;
- נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים.

ערכם של נכסים לא כספיים ופריטי הון שנמדדו על בסיס העלות ההיסטורית, הותאם לשינויים במדד המחירים לצרכן עד ליום 31 בדצמבר 2003, היות ועד למועד זה נחשבה כלכלת ישראל ככלכלה היפר-אינפלציונית. החל מיום 1 בינואר 2004 עורך הבנק את דוחותיו הכספיים בסכומים מדווחים.

(4) שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו נדרשת הנהלת הבנק להשתמש בשיקול דעת בהערכות אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה. בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ולאירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים החל מתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2016 מיישם הבנק תקנים חשבונאיים והוראות חדשות בנושאים המפורטים להלן:

- דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא צירופי עסקים, איחוד דוחות כספיים והשקעות בחברות מוחזקות.
- דיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים.
- מגזרי פעילות פיקוחיים ודיווח על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה.
- ארגון מחדש של חוב בעייתי.

להלן תיאור מהות השינויים שננקטו במדיניות החשבונאית בדוחות כספיים מאוחדים אלה ותיאור של אופן והשפעת היישום לראשונה, ככל שהייתה:

(1). דיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים

ביום 22 באוקטובר 2015 פורסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים. בהתאם לחוזר נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות נושא 350 בקודיפיקציה בדבר "נכסים בלתי מוחשיים – מוניטין ואחרים". בפרט, על פי החוזר תאגיד בנקאי נדרש ליישם את הכללים המפורטים בנושא 40-350 בקודיפיקציה בדבר "תוכנה לשימוש עצמי".

בנקים נדרשים ליישם את ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר החל מיום 1 בינואר 2016 ואילך. בעת היישום לראשונה, יש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בתקינה האמריקאית באותם נושאים, בשינויים המתחייבים. האמור כולל תיקון לנתונים המתייחסים לתקופות קודמות, אם הדבר נדרש בהתאם לנושאים אלה. ליישום החוזר לא הייתה השפעה מהותית. סעיפים 1.13 (13) להלן עודכנו בהתאם להוראות החדשות.

להלן סקירת עיקרי ההוראות החדשות ביישום הוראות התקינה האמריקאית בנושא נכסים בלתי מוחשיים:

- ירידת ערך - נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים מוגדר
- נכס בלתי מוחשי ייבחן בהתקיים סממנים לירידת ערך ברמת "קבוצת נכסים". קבוצת נכסים היא הרמה המצומצמת ביותר של נכסים והתחייבויות שמפיקה תזרים מזומנים נפרד.
- תחילה יש לבחון האם הערך בספרים של קבוצת הנכסים גבוה מסכום תזרימי המזומנים הבלתי-מהוון הצפוי לנבוע ממנה. אם כן, יש להכיר בירידת ערך בגובה הפרש שבין הערך בספרים לבין השווי ההוגן של קבוצת הנכסים.
- ירידת הערך תוקצה בצורה פרופורציונאלית (פרו-ראטה) אך ורק בין הנכסים שבקבוצת הנכסים, ובלבד שערכו של נכס בודד לא ירד מתחת לשווי ההוגן.

- ביטול הפסד מירידת ערך

ככלל, לא ניתן לבטל הפסדים מירידת ערך של נכסים בלתי מוחשיים.

- היוון עלויות ליצירת נכס בלתי מוחשי

ככלל, עלויות ליצירת נכס בלתי מוחשי יוכרו כהוצאה בעת התהוותן. עם זאת, קיימות הנחיות ספציפיות עבור מקרים מסוימים, למשל לגבי עלויות לפיתוח תוכנה לשימוש עצמי, כמתואר להלן.

- היוון עלויות תוכנה לשימוש עצמי

עלויות שהתהוו בשלב יישום הפיתוח של תוכנה לשימוש עצמי יהוונו, כאשר ההנהלה מחויבת למימון הפרויקט, וכן צפוי שיושלם והתוכנה תמלא את ייעודה. יצוין, כי כבר כיום הוראות הדיווח לציבור בנושא היוון עלויות תוכנה לשימוש עצמי מבוססות בין השאר על התקן האמריקאי SOP 98-1 (נכלל במסגרת ASC 350-40).

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(2). מגזרי פעילות פיקוחיים ודיווח על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה

(א) מגזרי פעילות פיקוחיים

ביום 3 בנובמבר 2014 פורסם חוזר בנושא *דיווח על מגזרי פעילות* אשר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור בכל הנוגע לדרישת הדיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים ובין השאר כולל שינוי הגדרות מסוימות והנחיות על פיהם יידרשו הבנקים לבצע סיווג לקוחות למגזרים פיקוחיים ולעדכן את דיווחיהם בהתאם להגדרות האחידות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים, אשר מבוססות בעיקרון על סיווג הלקוחות על פי מחזור פעילותם.

(ב) מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה

בנוסף לדיווח האחיד לפי מגזרי פעילות פיקוחיים, בחוזר נקבע כי הגילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה ינתן בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מגזרי פעילות (הנכללים ב- ASC 280), ככל שקיים הבדל מהותי בין גישת ההנהלה לבין מגזרי הדיווח על פי הנחיות הפיקוח על הבנקים.

מגזר פעילות בהתאם לגישת ההנהלה לפי ASC 280-10 הינו מרכיב בבנק אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להניב הכנסות ולשאת בהוצאות, אשר עומדות בקריטריונים המפורטים להלן:

- תוצאות פעילותיו נבחנות באופן סדיר על ידי מקבלי החלטות בבנק לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכות ביצועים; וכן
- קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

הדיווח בדבר מגזרי הפעילות הינו בהתאם לגישת ההנהלה, תוך גילוי מגזרים ופירוט פריטי דיווח כפי שנקבעו בבנק.

הכללים החדשים נכנסו לתחולה בהדרגה, החל מהדוחות הכספיים לשנת 2015. הרחבת מתכונת הדיווח עד למתכונת המלאה תבצע באופן המפורט להלן:

- החל מהדוח הכספי לרבעון הראשון של שנת 2016 ניתן גילוי מלא לפי מגזרים פיקוחיים אשר כוללים מגזרים כגון בנקאות פרטית, משקי בית, עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים, עסקים גדולים וגופים מוסדיים, למעט הגילוי הנפרד על מגזר ניהול פיננסי. מספרי השוואה יותאמו למפרע. ניתן להציג בדוחות בשנת 2016 מספרי השוואה של שנה אחת בלבד בהתייחס לביאור על מגזרי פעילות פיקוחיים. לצורך הצגת מספרי השוואה ניתן היה להסתמך על סיווג הלקוחות למגזרי פעילות פיקוחיים נכון ליום 1 בינואר 2016.

- החל מהדוחות לרבעון הראשון לשנת 2017 נדרש ליישם את הנחיות החוזר במלואן. ליישום ההוראות החדשות לא הייתה השפעה מהותית למעט אופן ההצגה והגילוי. ביאורים 27 ו-27א הותאמו כדי לכלול את הגילוי החדש בכפוף להוראות המעבר כמפורט לעיל.

(3). ארגון מחדש של חוב בעייתי

ביום 22 במאי 2016 פורסם על ידי הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא ארגון מחדש של חוב בעייתי. החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור לאור עדכון מספר 02-2011 לקודיפיקציה שפרסם ה-FASB ולאור הנחיות חדשות של הרשויות הרגולטוריות בארה"ב.

בהתאם לחוזר, נוספו הנחיות בדבר חובות שעוברים תהליך של ארגון מחדש עוקב. בפרט, נקבע כי בנסיבות מסוימות, כאשר נערך לחוב ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר מכן התאגיד הבנקאי והחייב נכנסו להסכם נוסף של ארגון מחדש (להלן: "ארגון מחדש עוקב"), התאגיד הבנקאי אינו נדרש להתייחס יותר לחוב כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי אם מתקיימים שני התנאים הבאים:

(א) החייב אינו נמצא יותר בקשיים פיננסיים במועד הארגון מחדש העוקב.

(ב) בהתאם לתנאי הארגון מחדש העוקב, התאגיד הבנקאי לא העניק ויתור לחייב.

על מנת לעמוד בשני התנאים כאמור, בין היתר, נדרש שהסכם הארגון מחדש העוקב יהיה בתנאי שוק, לרבות: (1) שיעור ריבית חוזי שאינו נמוך משיעור הריבית בהלוואות חדשות עם מאפייני סיכון אשראי דומים, וכן (2) תנאים אחרים בחוזה, שאינם פחות מטיבים עם התאגיד הבנקאי לעומת התנאים שהתאגיד הבנקאי היה מציע בהלוואות חדשות כאמור עם מאפייני סיכון אשראי דומים.

בנוסף, נקבעו מקרים בהם ישנה חזקה שהחידוש של חוב נחות הוא ארגון מחדש של חוב בעייתי. וכן נאמר כי כאשר חוב, שלא נחשב בעבר כחוב פגום באופן פרטני, מאורגן מחדש ונקבע כי הוא עומד בהגדרת ארגון מחדש של חוב בעייתי, ללא מחיקה חשבונאית חלקית, בדרך כלל אין זה נאות להקטין את אומדן ההפרשה להפסדי אשראי במועד הארגון מחדש כתוצאה מהשינוי בשיטת מדידת ירידת הערך.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הוראות שנקבעו בהתאם לחוזר נכנסו לתוקף החל מיום 31 בדצמבר 2016 על ארגונים מחדש שיבוצעו או יחודשו ומיום זה ואילך. כמו כן, הבנק יישם את ההוראות בכל הקשור לשימור הפרשה בחובות שאורגנו מחדש. ליישום הוראה זו על מלאי החובות שאורגנו מחדש בבנק לא הייתה השפעה מהותית.

ד. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים

(1) מטבע חוץ והצמדה

עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבעות הפעילות הרלוונטיים של הבנק לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום. הפרשי שער בגין הפריטים הכספיים הינם ההפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות לתחילת השנה, כשהיא מתואמת לריבית האפקטיבית ולתשלומים במשך השנה, לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שער החליפין לסוף השנה. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי הוגן. פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה. הפרשי שער הנובעים מתרגום למטבע הפעילות מוכרים ברווח והפסד, פרט להפרשים הבאים אשר מוכרים ברווח כולל אחר, הנובעים מתרגום של:

- מכשירים פיננסיים הוניים המסווגים כזמינים למכירה (למעט במקרה של ירידת ערך ואז הפרשי התרגום שהוכרו ברווח כולל אחר מסווגים מחדש לרווח והפסד);
- התחייבויות פיננסיות המגדרות השקעות בפעילות חוץ, בגין החלק האפקטיבי בגידור.

נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

נכסים והתחייבויות הצמודים למדד, נכללים לפי תנאי ההצמדה שנקבעו לגבי כל יתרה.

להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ומדד המחירים לצרכן ושיעורי השינוי בהם:

שיעור השינוי בשנת			ליום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	2014	2015	2016	
%	%	%				שער החליפין של הדולר של ארה"ב (בש"ח)
12.0	0.3	(1.5)	3.889	3.902	3.845	שער החליפין של האירו (בש"ח)
(1.2)	(10.1)	(4.8)	4.725	4.247	4.044	מדד המחירים לצרכן:
(0.1)	(0.9)	(0.3)	102.1	101.2	100.9	לחודש נובמבר (בנקודות)
(0.2)	(1.0)	(0.2)	102.1	101.1	100.9	לחודש דצמבר (בנקודות)

(2) בסיס האיחוד

הבנק מיישם לגבי כל צירופי העסקים את שיטת הרכישה (acquisition method). מועד הרכישה הינו המועד בו הרוכשת משיגה שליטה על הנרכשת. הקבוצה שולטת בנרכשת כאשר יש לה את היכולת לכוון את המדיניות והניהול בנרכשת, לרבות דרך בעלות או הסכם. בבחינת השליטה לא נלקחות בחשבון זכויות פוטנציאליות. להנחיות בנושא צירופי עסקים אין השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

חברות בנות

חברות בנות הינן ישויות הנשלטות על ידי הבנק. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה.

עסקאות שבוטלו באיחוד

יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות שטרם מומשו, הנובעות מעסקאות בין חברתיות, בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים. רווחים שטרם מומשו הנובעים מעסקאות עם חברות כלולות בוטלו כנגד ההשקעה לפי זכויות הקבוצה בהשקעות אלו. הפסדים שטרם מומשו בוטלו באותו אופן לפיו בוטלו רווחים שטרם מומשו, כל עוד לא הייתה קיימת ראייה לירידת ערך.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(3) בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

(א) הכנסות והוצאות ריבית נכללות על בסיס צבירה, למעט:

ריבית שנצברה על חובות בעייתיים שסווגו כחובות שאינם מבצעים מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן כאשר לא קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום. במצבים אלה סכום שנגבה על חשבון הריבית שיוכר כהכנסת ריבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החוזי. הכנסות ריבית על בסיס מזומן מסווגות בדוח רווח והפסד כהכנסות ריבית בסעיף הרלוונטי.

כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן ההלוואה. כמו כן, ריבית על סכומים בפיגור בגין הלוואות לדיור מוכרת בדוח רווח והפסד על בסיס הגבייה בפועל.

הכנסות מפירעון מוקדם שבוצע לפני ה-1 בינואר 2014 מוכרות לפי פריסה על פני יתרת תקופת הפירעון המקורית או תוך שלוש שנים ממועד הפירעון המוקדם, כקצר מביניהם. הכנסות מפירעון מוקדם שבוצע לאחר ה-1 בינואר 2014 מוכרות מיידית במסגרת הכנסות ריבית.

(ב) הכנסות מעמלות בגין מתן שירותים (כגון: מפעילות בניירות ערך ומכשירים נגזרים, מכרטיסי אשראי, ניהול חשבון, טיפול באשראי, הפרשי המרה ופעילות סחר חוץ) מוכרות ברווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכאות לקבלתן. עמלות מסוימות כגון עמלות בגין ערבויות ועמלות מסוימות בגין ליווי פרויקטים מוכרות באופן יחסי על פני תקופת העסקה.

(ג) ניירות ערך - ראה סעיף ד. (5) להלן.

(ד) מכשירים פיננסיים נגזרים - ראה סעיף ד. (6) להלן.

(ה) הכנסות והוצאות אחרות - מוכרות על בסיס צבירה.

(4) חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

בהתאם להוראה של המפקח על הבנקים בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" מיישם הבנק, החל מיום 1 בינואר 2011, את תקן חשבונאות אמריקאי ASC 310 ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור, בעמדות ובהנחיות הפיקוח על הבנקים. בנוסף, החל מאותו מועד מיישם הבנק את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2013 מיישם הבנק את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי.

בנוסף, מעת לעת מעדכן הפיקוח על הבנקים את הוראות הדיווח לציבור ואת קובץ השאלות והתשובות המנחות לגבי אופן היישום של ההוראות בנושא חובות פגומים והפרשה להפסדי אשראי, זאת במטרה לשלב בהם את ההוראות שחלות בנושא זה על הבנקים בארה"ב, לרבות הנחיות של רשויות הפיקוח בארה"ב. החל משנת 2016 עודכנו, בין היתר, ההנחיות בכל הקשור לטיפול בארגון מחדש של חוב בעייתי והנחיות מסוימות בנוגע לאופן הבחינה של החובות.

אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות

ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב, כגון: פיקדונות בבנקים, איגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה וכו'. אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות לגביהם לא נקבעו בהוראות הדיווח לציבור כללים ספציפיים בנושא מדידת הפרשה להפסדי אשראי (כגון: אשראי לממשלה, פיקדונות בבנקים וכד') מדווחים בספרי הבנק לפי יתרת חוב רשומה. יתרת החוב הרשומה מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב. יתרת החוב הרשומה אינה כוללת ריבית צבורה שלא הוכרה, או שהוכרה בעבר ולאחר מכן בוטלה. לגבי יתרות חוב אחרות, לגביהן קיימים כללים ספציפיים בנושא מדידה והכרה של הפרשה לירידת ערך (כגון: איגרות חוב) הבנק ממשיך ליישם את אותם כללי מדידה, ראה סעיף ד.1 (8) להלן.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

זיהוי וסיווג חובות פגומים

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כפגומים. בהתאם לנהלים אלו, הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום. חוב מסווג כחוב בהשגחה מיוחדת כאשר לאשראי חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של הבנק.

חוב מסווג כחוב נחות כאשר האשראי אינו מוגן באופן מספק על ידי השווי הנוכחי המבוסס של הביטחונות ו/או יכולת התשלום של החייב, באופן שקיימת אפשרות ברורה שהבנק יספוג הפסד מסוים בגין אשראי זה, אם לא יתקנו הליקויים.

חוב מסווג כפגום כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. קבלת החלטה בדבר סיווג החוב מבוססת, בין היתר, על מצב הפיגור של החוב, הערכת מצבו הפיננסי וכושר הפירעון של הלווה, קיום ומצב הביטחונות, מצבם הפיננסי של ערבים, אם קיימים, ומחויבותם לתמוך בחוב ויכולת הלווה להשיג מימון מצד ג'.

בכל מקרה חוב מסווג כחוב פגום כאשר הקרן או הרבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר. לצורך כך הבנק עוקב אחר מצב ימי הפיגור אשר נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. חובות (לרבות אגרות חוב ונכסים אחרים) נמצאים בפיגור כאשר הקרן או הרבית בגינם לא שולמו לאחר שהגיע המועד לפירעונם.

בנוסף, חשבונות חח"ד או עו"ש מדווחים כחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, כאשר החשבון נותר ברציפות בחריגה ממסגרת האשראי המאושרת למשך 30 ימים או יותר או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה של 180 ימים. החל ממועד הסיווג כפגום החוב יטופל כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית (חוב כאמור ייקרא "חוב שאינו מבצע").

כמו כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור בהתאם לנספח להוראות ניהול בנקאי תקין 314 בנושא הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות.

החזרה של חוב פגום למצב שאינו פגום

חוב פגום חוזר להיות מסווג כחוב שאינו פגום בהתקיים אחד משני המצבים הבאים:

- (1) אין בגינו רכיבי קרן או ריבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו והבנק צופה פירעון של הקרן הנותרת והריבית בשלמותם לפי תנאי החוזה (כולל סכומים שנמחקו חשבונאית או הופרשו).
- (2) כאשר החייב נעשה מובטח היטב ונמצא בהליכי גבייה.

כללי החזרה מסיווג פגום כאמור לא יחולו על חובות שסווגו כפגומים כתוצאה מביצוע ארגון מחדש של חוב בעייתי.

החזרה של חוב פגום למצב פגום וצובר

חוב אשר עבר פורמאלית ארגון מחדש, כך שלאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב ייפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, מוחזר לטיפול כחוב שצובר הכנסות ריבית, בתנאי שהארגון מחדש וכל מחיקה חשבונאית שבוצעה בחוב נתמכים בהערכת אשראי עדכנית ומתועדת היטב של מצבו הפיננסי של החייב ותחזית הפירעון לפי התנאים החדשים. הערכה מבוססת על ביצועי הפירעון הרציפים ההיסטוריים של החייב בתשלומי מזומן ושווה מזומן למשך תקופה סבירה הנמשכת לפחות שישה חודשים ורק לאחר שהתקבלו תשלומים שהפחיתו באופן מהותי את יתרת החוב הרשומה שנקבעה לאחר הארגון מחדש.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

מדיניות הסדרי חוב וטיפול בחוב בעייתי בארגון מחדש

במטרה לשפר ניהול האשראי וגבייתו, וכן במטרה למנוע מצבי כשל או תפיסת הנכסים המשועבדים, הבנק קבע ומיישם מדיניות לביצוע הסדרי חוב בעייתיים וביצוע שינוי תנאי חובות שלא זוהו כבעייתיים. שיטות שינוי בתנאי החובות עשויות לכלול, בין היתר, דחיית מועדי תשלומים, הפחתת סכומי התשלומים התקופתיים, שינוי תנאי החוב במטרה להתאימם למבנה המימון של הלווה, איחוד חובות הלווה, העברת חובות ללווים אחרים תחת קבוצת לוויים בשליטה משותפת, בחינה מחודשת של האמות המידה הפיננסיות המוטלות על הלווה ועוד. מדיניות הבנק מבוססת על קריטריונים אשר מאפשרים להנהלת הבנק להפעיל שיקול דעת האם הפירעון של החוב צפוי והיא מיושמת רק אם הלווה הוכיח את יכולתו ורצונו לפרוע חוב והוא צפוי לעמוד בתנאים של ההסדר החדש.

חוב אשר פורמאלי עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב (הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב (בחלקו או במלואו).

לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתו הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם: (1) החייב מצוי בקשיים פיננסיים ו- (2) במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב.

לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, הבנק בוחן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר. בין היתר, הבנק בוחן קיום אחת או יותר מהנסיבות המפורטות להלן:

- החייב נמצא כיום בכשל תשלום בחוב כלשהו מהחובות שלו. בנוסף, תאגיד בנקאי יעריך אם צפוי כי החייב יהיה בכשל תשלום בחוב כלשהו מהחובות שלו בעתיד הנראה לעין, ללא ביצוע השינוי. דהיינו, תאגיד בנקאי עשוי להגיע למסקנה כי החייב נמצא בקשיים פיננסיים, גם אם החייב אינו נמצא כיום בכשל תשלום.

- החייב הודיע כי הוא בפשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר או שהוא בתהליך פשיטת רגל או כינוס נכסים אחר.

- קיים ספק מהותי כי החייב ימשיך להתקיים כעסק חי.

- לחייב יש ניירות ערך שנמחקו מרישום (delisted), בתהליך של מחיקה מרישום או שנמצאים תחת איום של מחיקה מרישום בבורסה לניירות ערך.

- על פי אומדנים ותחזיות הכוללים רק את היכולות הקיימות של החייב, התאגיד הבנקאי צופה כי תזרימי המזומנים הספציפיים לישות של החייב לא יספיקו על מנת לשרת חוב כלשהו מהחובות שלו (קרן וריבית) בהתאם לתנאים החוזיים של ההסכם הקיים, בעתיד הנראה לעין.

- ללא השינוי הקיים, החייב אינו יכול לקבל מזומן ממקורות שאינם המלווים הקיימים בשיעור ריבית אפקטיבי השווה לשיעור הריבית הקיים בשוק עבור חוב דומה של חייב שאינו בעייתי.

הבנק מסיק כי במסגרת ההסדר הוענק לחייב ויתור, גם אם במסגרת ההסדר בוצעה העלאה בריבית החוזית, אם מתקיים אחד או יותר מהמצבים הבאים:

- כתוצאה מארגון מחדש, הבנק לא צפוי לגבות את כל סכומי החוב (לרבות רבית שנצברה בהתאם לתנאים החוזיים);

- שווי הוגן עדכני של הביטחון לגבי חובות מותנים בביטחון אינו מכסה את יתרת החוב החוזית ומצביע על היעדר יכולת גביה של כל סכומי החוב;

- לחייב לא קיימת אפשרות לגייס מקורות בשיעור הנהוג בשוק עבור חוב בעל תנאים ומאפיינים כגון אלו של החוב שהועמד במסגרת ההסדר.

- אם תאגיד בנקאי אינו מבצע הליך חיתום נוסף כאמור כאשר הוא מחדש חוב נחות, או שאין שינוי בתמחור החוב או שהתמחור לא הותאם כך שהוא יהיה מתאים לסיכון לפני החידוש, או שהלווה אינו מספק אמצעים נוספים בכדי לפצות על הגידול בסיכון הנובע מהקשיים הפיננסיים של הלווה, קיימת חזקה שהחידוש הוא ארגון מחדש של חוב בעייתי.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפירעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי. לעניין זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחייה בתשלומים אינה מהותית.

טיפול בחובות בארגון מחדש וארגון מחדש עוקב

חובות שתנאיהם שונו בארגון מחדש של חוב בעייתי, לרבות כאלה שטרם הארגון מחדש נבחנו על בסיס קבוצתי, יסווגו כחוב פגום ויוערכו על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי. ככלל, חוב בעייתי שאורגן מחדש ימשיך להימדד ולהיות מסווג כחוב פגום עד שישולם במלואו. עם זאת, בנסיבות מסוימות, כאשר נערך לחוב ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר מכן התאגיד הבנקאי והחייב נכנסו להסכם נוסף של ארגון מחדש, התאגיד הבנקאי אינו נדרש להתייחס יותר לחוב כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי אם מתקיימים שני התנאים הבאים:

- א. החייב אינו נמצא יותר בקשיים פיננסיים במועד הארגון מחדש העוקב.
  - ב. בהתאם לתנאי הארגון מחדש העוקב, התאגיד הבנקאי לא העניק ויתור לחייב (לרבות לא העניק ויתור על קרן על בסיס מצטבר ממועד מתן ההלוואה המקורי).
- חוב כאמור שעבר ארגון מחדש עוקב והוסר לגביו הסיווג כפגום, יוערך על בסיס קבוצתי לצורך כימות ההפרשה להפסדי אשראי ויתרת החוב הרשומה של החוב לא תשתנה בעת הארגון העוקב (למעט אם התקבל או שולם מזומן).
- אם בתקופות עוקבות חוב כאמור נבחן פרטנית ונמצא שיש להכיר בגינו בירידת ערך או שמבוצע לו ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מחזיר לחוב סיווג פגום ומטפל בו כבארגון מחדש של חוב בעייתי.

הפרשה להפסדי אשראי

הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק קבע נהלים הנדרשים לקיום הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים כחשבון התחייבותי נפרד (כגון: התקשרויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות). ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית".

הבחינה כאמור של החובות לצורך קביעת ההפרשה והטיפול בחוב מיושמת באופן עקבי לגבי כל החובות בהתאם לרף הכמותי ומדיניות ניהול האשראי של הבנק ולא מבוצעים מעברים בין המסלול הבחינה הפרטנית לבין המסלול לבחינה על בסיס קבוצתי במשך חיי החוב אלא אם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי כאמור לעיל.

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי

הבנק בחר לזהות לצורך בחינה פרטנית חובות שסך יתרתם החוזית הינה מעל 1 מיליוני ש"ח. הפרשה פרטנית להפסדי אשראי מוכרת לגבי כל חוב שנבחן על בסיס פרטני ואשר סווג כפגום. כמו כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור בהתאם לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בנושא הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות.

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של החוב. כאשר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס, ההפרשה הפרטנית מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו חוב, לאחר הפעלת מקדמים זהירים ועקביים שמשקפים, בין היתר, את התנודתיות בשווי ההוגן של הביטחון, את הזמן שיעבור עד למועד המימוש בפועל ואת העלויות הצפויות במכירת הביטחון.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

לעניין זה הבנק מגדיר חוב כחוב מותנה בביטחון כאשר פרעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מהביטחון המשועבד לטובת הבנק או כאשר הבנק צפוי להיפרע מהנכס שמוחזק על ידי הלווה, גם אם לא קיים שיעבוד ספציפי על הנכס, והכל כאשר אין ללווה מקורות החזר מהותיים זמינים ומהימנים אחרים.

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי הלוואות לדיור

ההפרשה המזערית בגין הלוואות לדיור מחושבת לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. במועד תחילת יישום ההוראה החדשה, נכנס לתוקף תיקון לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314, הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות, המרחיב את תחולת חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור לכלל הלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים של קרן וריבית והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי. בנוסף, הבנק מיישם את הוראות נב"ת 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור". הבנק גיבש מדיניות שנועדה להבטיח כי הוא עומד בדרישות החדשות וכי החל מיום 30 ביוני 2013 יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות האמורות למועד הדיווח.

אשראי שאינו לדיור

ההפרשה קבוצתית להפסדי אשראי - מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מחושבת בהתאם לכללים שנקבעו ב-FAS 5 (ASC 450), "טיפול חשבונאי בתלויות", ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים, בהתבסס על שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים, בחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח של שנים לאורך התקופה המתחילה מיום 1 בינואר 2011 ומסתיימת במועד הדיווח. בנוסף לחישוב טווח שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים כאמור, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות הבנק מתחשב בגורמים סביבתיים רלוונטיים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענף משק, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי.

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, הבנק גיבש שיטת מדידה של ההפרשה הקבוצתית אשר מביאה בחשבון הן את שיעור הפסדי העבר והן את ההתאמות בגין הגורמים הסביבתיים הרלוונטיים. בנוגע לאשראי לאנשים פרטיים שיעור ההתאמה בגין הגורמים הסביבתיים לא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי שאינו בעייתי בכל מועד דיווח בהתייחס לממוצע שיעורי הפסד בטווח השנים. מהאמור מוחרג אשראי הנובע מחייבים בכרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית. עוד נקבע כי בנקים ששיעור הפסד השנתי שלהם נמוך מ-0.3% בכל אחת מחמש השנים שהסתיימו במועד הדיווח רשאים לשקול לעשות שימוש בהתאמות בגין גורמים סביבתיים בשיעור של לא פחות מ-0.5%. הבנק פועל בהתאם לאישור שנתקבל מבנק ישראל במסגרת המותר לבנקים בעלי שיעור הפסד שנתי נמוך כאמור.

החל מיום 1 בינואר 2011 הבנק אינו נדרש להחזיק הפרשה כללית, נוספת ומיוחדת לחובות מסופקים, אולם ממשיך לחשב את ההפרשה הנוספת ובודק כי בכל מקרה סכום יתרת ההפרשה הקבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום יתרת ההפרשה הכללית והנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד, ברוטו ממש.

אשראי חוץ מאזני

ההפרשה הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ מאזניים מוערכת בהתאם לכללים שנקבעו ב-FAS 5 (ASC 450). ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון - סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בנוסף, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של הפרשה להפסדי אשראי. הערכת נאותות כאמור מתבססת על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשב בסיכונים הגלומים בתיק האשראי ובשיטות ההערכה שמיושמות על ידי הבנק לקביעת הפרשה.

מחיקה חשבונאית

הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כאינו בר גביה ובעל ערך נמוך כך שהותרתו כנכס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים). לגבי חוב שגבייתו מותנית בביטחון, הבנק מבצע באופן מיידי מחיקה חשבונאית של כל יתרת הפרשה להפסדי אשראי של החלק של היתרה הרשומה של החוב העודף על השווי ההוגן של הביטחון.

לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם (ברוב המקרים מעל 150 ימי פיגור רצופים) ועל פרמטרים אחרים של בעייתיות. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, קבע הבנק כי החל מיום 1 ביולי 2015 לאשראי שניתן במסגרת קרנות מדינה לעידוד עסקים קטנים ובינוניים המובטח בערבות מדינה, הנמדד במסלול הקבוצתי ונמצא בפיגור של מ-150 יום ועד שנתיים, יינתן מקדם מחיקה חשבונאית מתאים לשיעור מימוש הערבות בתקופה. לאחר תקופה זו תמחק יתרת החוב הרשומה במלואה. יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק.

למרות האמור לעיל, לגבי חובות אשר נבחנו באופן קבוצתי וסווגו כפגומים בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי נבחן הצורך במחיקה המיידית. בכל אופן, חובות כאמור נמחקים חשבונאית לא יאחר מהמועד שבו החוב הפך להיות בפיגור של 60 ימים או יותר, ביחס לתנאי הארגון מחדש.

הכרה בהכנסה

במועד סיווג החוב כפגום הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית ומפסיק לצבור בגינו הכנסות ריבית, למעט האמור להלן לגבי חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. חוב אשר פורמאלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב יפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, יטופל כחוב פגום שצובר הכנסות ריבית. לפירוט לגבי הכרה בהכנסה על בסיס מזומן בגין חובות שסווגו כפגומים ראה סעיף ד.3) לעיל.

לגבי חובות שנבחנו ומופרשים על בסיס קבוצתי אשר מצויים בפיגור של 90 יום או יותר, הבנק אינו מפסיק צבירת הכנסות ריבית. חובות אלה כפופים לשיטות הערכה של הפרשה להפסדי אשראי שמבטיחות שהרווח של הבנק אינו מוטא כלפי מעלה. עמלות בגין איחור על חובות אלה נכללות כהכנסה במועד שבו נוצרה לבנק הזכות לקבלן מהלקוח, ובלבד שהגביה מובטחת באופן סביר.

דרישות הגילוי

הבנק מיישם את דרישות הגילוי על איכות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי כפי שנקבעו במסגרת עדכון תקינה חשבונאית ASU 2010-20. הדרישות מחייבות את הבנק לספק גילוי רחב בקשר ליתרות חוב, תנועות ביתרות הפרשה להפסדי אשראי, אינדיקציות לאיכות האשראי, רכישות ומכירות מהותיות של חובות במהלך התקופה.

כמו כן, החל משנת 2015, בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בדבר שינוי מבנה דוחות הכספיים הבנק מציג ריכוז מידע עיקרי בדבר סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (ראה ביאור 13) ומידע נוסף על סיכון אשראי כאמור (ראה ביאור 28).

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(5) ניירות ערך

- ניירות ערך בהם משקיע הבנק מסווגים לשלושה תיקים כלהלן:
- אגרות חוב מוחזקות לפדיון - אגרות חוב אשר לבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון, למעט אגרות חוב אשר ניתנות לפירעון מוקדם או לסילוק בדרך אחרת כך שהבנק לא יכסה, במהות את כל (substantially all) השקעתו הרשומה. אגרות חוב מוחזקות לפדיון מוצגות במאזן לפי העלות בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער שנצברו, בהתחשב בחלק היחסי של הפרמיה או הניכיון ובניכוי הפסדים בגין ירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני.
- ניירות ערך למסחר - ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה, למעט מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין. ניירות ערך למסחר מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן ביום הדיווח. רווחים והפסדים מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.
- ניירות ערך זמינים למכירה - ניירות ערך אשר לא סווגו כאגרות חוב מוחזקות לפדיון או כניירות ערך למסחר. מניות שקיים לגביהן שווי הוגן זמין ואגרות חוב נכללות במאזן לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח. מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין נמדדות במאזן לפי עלות. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן לא נכללים בדוח רווח והפסד ומדווחים נטו, בניכוי עתודה מתאימה למס, בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר.
- הכנסות מדיבידנד, צבירת ריבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הריבית האפקטיבית), וכן הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני נזקפים לדוח רווח והפסד.
- השקעותיו של הבנק בקרנות השקעה פרטיות מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני. רווח מהשקעות הון סיכון נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה.
- עלות ניירות ערך שמומשו מחושבת על בסיס "נכנס ראשון יוצא ראשון".
- לעניין חישוב שווי הוגן - ראה סעיף ד. (7) להלן.
- לעניין טיפול בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני - ראה סעיף ד. (8) להלן.

(6) מכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות חשבונאות גידור

הבנק מחזיק מכשירים פיננסיים נגזרים לצרכי גידור סיכונים מטבע חוץ וסיכונים ריבית, וכן נגזרים שאינם משמשים לגידור, לרבות נגזרים משובצים שהופרדו.

חשבונאות גידור

במועד יצירת הגידור הבנק מתעד באופן פורמאלי את יחסי הגידור בין המכשיר המגדר והפריט המגודר, לרבות מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה של הבנק לביצוע הגידור, וכן האופן בו הבנק יעריך את אפקטיביות יחסי הגידור. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים שלו.

גידור שווי הוגן

כאשר נגזר משמש כמכשיר המגדר את החשיפה לשינויים בשווי ההוגן של נכס או התחייבות, או חלק מזוהה שלהם, שניתן לייחס אותה לסיכון מסוים, שינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. הפריט המגודר מוצג אף הוא בשווי הוגן, בהתייחס לסיכונים שגודרו, והשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. אם המכשיר המגדר אינו עונה עוד לקריטריונים לגידור חשבונאי, או שהוא פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש, או שהבנק מבטל את הייעוד של גידור שווי הוגן, אזי נפסק הטיפול לפי חשבונאות גידור.

גידור כלכלי

חשבונאות גידור אינה מיושמת לגבי מכשירים נגזרים המשמשים כחלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ניהול ALM). השינויים בשווי ההוגן של נגזרים אלה מוכרים ברווח והפסד עם היווצרותם.

נגזרים שאינם משמשים לגידור

שינויים בשווי ההוגן של נגזרים שאינם משמשים לגידור נזקפים מיידית לרווח והפסד.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח, שינויים בשוויים ההוגן של נגזרים משובצים שהופרדו נזקפים מיידית לרווח והפסד.

במקרים מסוימים (כגון מקרים בהם לבנק אין את היכולת להפריד נגזר משובץ מהחוזה המארח), בהתאם לתקן חשבונאות אמריקאי FAS 155 (ASC 815-15), הטיפול החשבונאי במכשירים פיננסיים משולבים מסוימים, הבנק בוחר לא להפריד את הנגזר המשובץ ולמדוד את המכשיר הפיננסי המשולב (hybrid instrument) בשלמותו בשווי הוגן, תוך דיווח על שינויים בשווי הוגן בדוח רווח והפסד בעת היווצרותם. הבחירה כאמור נעשית במועד רכישת המכשיר המשולב או בקרות אירועים מסוימים בהם המכשיר כפוף למדידה מחדש (remeasurement event), כגון כתוצאה מצירופי עסקים או משינויים מהותיים של מכשירי החוב. בחירה במדידה לפי שווי הוגן כאמור הינה בלתי חוזרת.

(7) קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

החל מיום 1 בינואר 2011 הקבוצה מיישמת את הכללים שנקבעו ב-FAS 157 (ASC 820-10) אשר מגדיר שווי הוגן וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכת שווי הוגן לגבי נכסים והתחייבויות וקביעת מדרג שווי הוגן והנחיות יישום מפורטות. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2012, מיישם הבנק את הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא מדידות שווי הוגן, המשלבת בהוראות הדיווח לציבור את הכללים שנקבעו בעדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-04 בנושא מדידת שווי הוגן (ASC 820): תיקונים להשגת מדידת שווי הוגן ודרישות גילוי אחידות ב-U.S. GAAP וב-IFRS.

שווי הוגן מוגדר כמחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של הבנק. FAS 157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת השווי ההוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים, אשר לבנק יש יכולת לגשת אליהם במועד המדידה.

נתוני רמה 2: נתונים הנצפים עבור הנכס או ההתחייבות, במישורין או בעקיפין, שאינם מחירים מצוטטים הנכללים ברמה 1.

נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות.

היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלבנטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקאות, גודל מרווח ה-bid-ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקאות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את הנזילות של שווקים ואת הרלבנטיות של מחירים נצפים באותם שווקים.

לצורך מדידת שווי הוגן, לא מיושמת הנחת היסוד "בשימוש" (in-use) לגבי מכשירים פיננסיים. בנוסף, מדידת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נעשית ללא הבאה בחשבון של פקטור גודל ההחזקה (blockage factor) הן לגבי מכשירים פיננסיים המוערכים לפי נתוני רמה 1 והן לגבי מכשירים פיננסיים המוערכים לפי רמות 2 או 3, למעט מצבים בהם פרמיה או ניכיון היו מובאים בחשבון במדידת שווי הוגן על ידי משתתפים בשוק בהיעדר נתוני רמה 1.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ניירות ערך

השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. במקרים אלו השווי ההוגן של השקעת הבנק בניירות ערך הינו מכפלה של מספר היחידות באותו מחיר שוק מצוטט. המחיר המצוטט המשמש לקביעת שווי הוגן אינו מותאם בשל גודל ההחזקה על ידי הבנק או גודל הפוזיציה יחסית לנפח המסחר (פקטור גודל ההחזקה). אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

מכשירים פיננסיים נגזרים

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה). ליתר פירוט ראה בהמשך לגבי מתודולוגיית הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע.

מכשירים פיננסיים נוספים שאינם נגזרים

לרוב המכשירים הפיננסיים בקטגוריה זו (כגון: אשראי לציבור ואשראי לממשלה, פקדונות הציבור ופקדונות בבנקים, כתיבי התחייבות נדחים ומלוות שאינם סחירים) לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. לצורך כך, תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות.

כמו כן, במקרים מסוימים, לצורך מדידת שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות לא סחירות, הבנק מיישם הנחיות שנקבעו ב- ASU 2009-05 מדידת התחייבויות לפי שווי הוגן. בפרט, הבנק מעריך את שוויים ההוגן תוך שימוש במחירים מצוטטים של ההתחייבויות (או של התחייבויות דומות) אשר נסחרות כנכסים.

הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע

FAS 157 דורש לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפקו על ידי הבנק ונמדדים לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד. להרחבה לגבי השיטות וההנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 31א, "יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים".

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(8) ירידת ערך מכשירים פיננסיים

ניירות ערך

הבנק בוחן בכל תקופת דיווח האם ירידה בשוויים ההוגן של ניירות ערך המסווגים לתיק הזמין למכירה ולתיק המוחזק לפדיון הינה בעלת אופי אחר מזמני.

הבנק מכיר בתקופת הדיווח בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, לכל הפחות, בגין ירידת ערך של כל נייר המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

- נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו;
- נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר;
- איגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוגה במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוגה במועד פרסום הדוח לתקופה זו. לעניין זה, ירידת דירוג משמעותית תחשב כירידת דירוג הנייר מתחת לדירוג השקעה;
- איגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית;
- איגרת חוב שלגביה חל כשל בתשלום לאחר רכישתה;
- נייר ערך, אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת דיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים, היה נמוך בשיעור העולה על 40% מהעלות (לגבי אגרות חוב - העלות המופחתת), ומשך התקופה בה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו הינה מעל 3 רבעונים ברציפות. זאת, אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלוונטיים, אשר מוכיחות ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.

בנוסף, הבחינה בנושא קיום ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני מתבססת על השיקולים הבאים:

- שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו;
- הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק את נייר הערך לתקופת זמן ארוכה מספיק שתאפשר עליה בשווי ההוגן של נייר הערך או עד לפדיון;
- במקרה של אגרות חוב - שיעור התשואה לפדיון;
- במקרה של מניות - הפחתה של חלוקת דיבידנדים או ביטול שלה.

כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, עלותו של נייר הערך מופחתת לשווי ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. ההפסד המצטבר, המתייחס לנייר ערך המסווג כזמין למכירה, שנזקף בעבר לסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר, מועבר לרווח והפסד כאשר מתקיימת בגינו ירידת ערך שאינה בעלת אופי אחר מזמני. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד (בסיס עלות חדש).

אשראי לציבור ויתרות חוב

ראה באור 1.ד. (4) לעיל.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(9) קיזוז נכסים והתחייבויות פיננסיים

הבנק מיישם את הכללים שנקבעו בחוזר המפקח על הבנקים מיום 12 בדצמבר 2012 אשר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בנושא קיזוז נכסים והתחייבויות. התיקונים המפורטים בחוזר זה נועדו להתאים את סעיף 15א בהוראות הדיווח לציבור לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. בהתאם להוראות, הבנק מקיזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ויציג במאזן את יתרתם נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

- בגין אותן ההתחייבויות, קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה (legally enforceable right) לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים;

- קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית;

- גם הבנק וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה (determinable amounts). הבנק מקיזז נכסים והתחייבויות עם שני צדדים נגדיים שונים ומציג במאזן סכום נטו בהתקיים כל התנאים המצטברים לעיל, ובתנאי שישנו הסכם בין שלושת הצדדים המעגן באופן ברור את זכות הבנק בגין אותן ההתחייבויות, לקיזוז.

כמו כן, הבנק מקיזז פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי.

הבנק לא מקיזז בין נכסים בגין מכשירים נגזרים כנגד התחייבויות בגין מכשירים נגזרים אלא אם מתקיימים כל התנאים המצטברים שלעיל. עם זאת בהוראות נקבע כי במקרים מסוימים בנק רשאי לקיזז סכומי שווי הוגן שהוכרו בגין מכשירים נגזרים וסכומי שווי הוגן שהוכרו בגין הזכות לדרוש חזרה בטחון במזומן (חייבים) או המחויבות להשיב בטחון במזומן (זכאים) הנובעים ממכשירים נגזרים שבוצעו עם אותו צד נגדי בהתאם להסדר ההתחשבות נטו (master netting arrangement).

עם זאת, בהתאם להוראות בנק אינו רשאי לקיזז מאזנית סכומים אלא אם קיבל לכך אישור מראש של המפקח על הבנקים.

לאור זאת, הבנק לא מקיזז מאזנית סכומים אלו.

(10) העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 140 (ASC 860-10), העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות, כפי שתוקן על ידי FAS 166, העברות ושירות של נכסים פיננסיים (ASC 860-10), לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות.

בהתאם לכללים אלו העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) כל מקבל (או, אם המקבלת היא ישות שכל יעודה הינו לעסוק באיגוח או בפעילות מימון מגובה נכסים ואשר אותה ישות מנועה מלשעבד או להחליף את הנכסים הפיננסיים שקיבלה, כל צד שלישי שמחזיק בזכויות מוטב) יכול לשעבד או להחליף את הנכסים (או את זכויות המוטב) שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל (או צד שלישי אשר מחזיק בזכויות המוטב) מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר, או חברות מאוחדות שנכללו בדוחותיו הכספיים, או הסוכנים שלו, אינם שומרים שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים או בזכויות המוטב המתייחסים לנכסים המועברים האלה. החל מיום 1 בינואר 2012 הבנק מיישם את עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-03 בנושא בחינה מחדש של שליטה אפקטיבית בעסקאות רכש חוזר, שמהווה עדכון לכללים שנקבעו ב-FAS 166 (ASC 860). בהתאם לעדכון הערכת קיום שליטה אפקטיבית מתמקדת בזכויות החוזיות ובהתחייבויות החוזיות של המעביר, ולכן לא מובאים בחשבון: (1) קריטריון שדורש שלמעביר תהיה יכולת לרכוש ניירות שהועברו גם במקרה כשל של הנעבר; וכן (2) הנחיות בנושא דרישת הביטחונות בקשר לקריטריון הנ"ל.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בעסקאות העברת נכסים פיננסיים הבנק קובע כי למעבר נותרת שליטה אפקטיבית על הנכסים שהועברו (ולכן העברת הנכסים תטופל כחוב מובטח) אם מתקיימים כל התנאים שלהלן:

- הנכסים שיירכשו חזרה או ייפדו זהים או זהים במהות לנכסים שהועברו;
- ההסכם הוא לרכוש אותם חזרה או לפדות אותם לפני מועד הפירעון, במחיר קבוע או במחיר הניתן לקביעה; וכן
- ההסכם נערך בעת ובעונה אחת עם ההעברה.

בנוסף, כדי שהעברה של חלק מנכס פיננסי תחשב כמכירה, החלק המועבר חייב לקיים את ההגדרה של זכויות משתתפות. זכויות משתתפות חייבות לעמוד בקריטריונים הבאים: הזכות צריכה לייצג זכויות פרופורציונאליות ביחס למלוא הנכס הפיננסי; כל תזרימי המזומנים המתקבלים מהנכסים מחולקים בין זכויות המשתתפות באופן פרופורציונלי לחלקם בבעלות; הזכויות אינן זכויות נחותות (subordinated) ביחס לזכויות אחרות; לא קיימת זכות חזרה למעבר או למחזיקים אחרים בזכויות משתתפות (למעט במקרה של הפרת מצגים או התחייבויות, התחייבויות חוזיות שוטפות לשירות בנכס פיננסי בשלמותו וניהול חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בקיזוז הטבות כלשהן שהתקבלו על ידי מחזיק כלשהו בזכויות משתתפות); ולמעבר וגם למחזיק בזכויות משתתפות אין זכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו, למעט אם כל המחזיקים בזכויות משתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו.

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסיים המועברים נגרעים מהמאזן של הבנק. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת מטופלת כחוב מובטח, היינו, הנכסים המועברים ממשיכים להירשם במאזן של הבנק והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק.

הבנק מיישם הוראות ספציפיות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור לטיפול בעסקאות השאלה או שאילה של ניירות ערך שבהן השאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי הכללית והביטחונות הכלליים של השואל, כאשר השואל אינו מעביר אל המשאיל כביטחון מכשירים נזילים המתייחסים ספציפית לעסקת השאלת ניירות הערך, אשר המשאיל רשאי למכור או לשעבד אותם.

טיפול בהשאלה ובשאילה כאמור מטופלות כאשראי או כפיקדון אשר נמדדים לפי השווי ההוגן של נייר הערך המתייחס. הכנסות על בסיס צבירה בגין ניירות ערך אלו נרשמות כהכנסות ריבית מאשראי ושינויים בשווי ההוגן (מעבר לשינויים בבסיס צבירה) נרשמים במסגרת הכנסות מימון שאינן מריבית כאשר מדובר בניירות ערך בתיק למסחר, או ברווח כולל אחר, כאשר מדובר בניירות ערך זמינים למכירה.

הבנק גורע התחייבות אם ורק אם ההתחייבות סולקה, כלומר התקיים אחד מהתנאים הבאים (א) הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות, או (ב) הבנק שוחרר משפטית בהליך משפטי או בהסכמת המלווה מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

(11) רכוש קבוע (בניינים וציוד)

הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מצטברים מירידת ערך. העלות כוללת יציאות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס. עלות נכסים שהוקמו באופן עצמי כוללת את עלות החומרים ושכר העבודה הישיר, וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב הדרושים לכך שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.

עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד הקשור, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה. כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים (לרבות עלויות של בדיקות תקופתיות משמעותיות) יש אורך חיים שונה, הם מטופלים כפריטים נפרדים (רכיבים משמעותיים) של הרכוש הקבוע.

רווח או הפסד מגריעת פריט רכוש קבוע נקבעים לפי השוואת התמורה מגריעת הנכס לערכו בספרים, ומוכרים נטו, בסעיף הכנסות אחרות בדוח רווח והפסד.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט אם צפוי כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בחלק שהוחלף יזרמו אל הבנק ואם עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות של פריטי רכוש קבוע נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

פחת

פחת הוא הקצאה שיטתית של הסכום בר-פחת של נכס על פני אורך חייו השימושיים. סכום בר-פחת הוא העלות של הנכס, או סכום אחר המחליף את העלות, בניכוי ערך השייר של הנכס. פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע, מאחר ושיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. שיפורים במושכר מופחתים לאורך התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה לבין אורך החיים השימושיים. קרקעות בבעלות הבנק אינן מופחתות. נכס מופחת כאשר הוא זמין לשימוש, דהיינו כאשר הוא הגיע למיקום ולמצב הדרושים על מנת שהוא יוכל לפעול באופן שהתכונה ההנהלה.

אומדן אורך החיים השימושיים לתקופה השוטפת ולתקופות השוואה הינו:

- בניינים ומקרקעין - 25-50 שנים.
- ריהוט וציוד - 7-17 שנים.
- שיפורים במושכר - 7-18 שנים.
- ציוד IT - 3-8 שנים.

האומדנים בנושא שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת כספים ומותאמים בעת הצורך.

(12) חכירות

החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, כאשר הנכסים החכורים אינם מוכרים במאזן של הבנק. דמי חכירה ששולמו מראש למינהל מקרקעי ישראל בגין חכירות של קרקעות המסווגות כחכירות תפעוליות מוצגים במאזן כהוצאות מראש, ונזקפים לדוח רווח והפסד לאורך תקופת החכירה. תקופת החכירה וסכומי ההפחתות מביאים בחשבון אופציה להארכת תקופת החכירה, במידה ובמועד ההתקשרות בחכירה היה וודאי באופן סביר שהאופציה תמומש.

תשלומים במסגרת חכירה תפעולית למעט דמי חכירה מותנים נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תמריצי חכירה שנתקבלו מוכרים כחלק בלתי נפרד מסך כל הוצאות החכירה לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(13) ירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים

למטרת בחינת ירידת ערך, הנכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינם בלתי תלויים בעיקרם בנכסים ובקבוצות אחרות ("יחידה מניבת מזומנים").

נכסי מטה הבנק אינם מפיקים תזרימי מזומנים נפרדים ומשרתים יותר מיחידה מניבת מזומנים אחת. חלק מנכסי המטה מוקצים ליחידות מניבות מזומנים על בסיס סביר ועקבי ונבחנים לירידת ערך כחלק מבחינת ירידת ערך בגין יחידות מניבות המזומנים להן הם מוקצים.

נכסי מטה אחרים, אותם לא ניתן להקצות באופן סביר ועקבי ליחידות מניבות מזומנים, מוקצים לקבוצת יחידות מניבות מזומנים במידה וקיימים סממנים לכך שחלה ירידת ערך בנכס השייך למטה החברה או כאשר קיימים סממנים לירידת ערך בקבוצת היחידות מניבות המזומנים. במקרה זה, נקבע סכום בר השבה של קבוצת היחידות מניבות המזומנים שאותן משרת המטה.

הערך בספרים של הנכסים הלא פיננסיים של הבנק, למעט נכסי מסים נדחים ולרבות השקעות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, נבדק בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. באם קיימים סימנים כאמור, מחושב אומדן של סכום בר השבה של הנכס.

הסכום בר השבה של הנכס או של יחידה מניבת מזומנים הינו הגבוה מבין שווי השימוש ושווי הוגן, בניכוי הוצאות מכירה. בקביעת שווי השימוש, מהונת הקבוצה את תזרימי המזומנים העתידיים החזויים לפי שיעור היוון לפני מסים, המשקף את הערכות השוק לגבי ערך הזמן של הכסף והסיכונים הספציפיים המתייחסים לנכס, בגינם לא הותאמו תזרימי המזומנים הצפויים לנבוע מהנכס.

הפסדים מירידת ערך מוכרים כאשר הערך בספרים של הנכס או של יחידה מניבת מזומנים עולה על הסכום בר השבה, ונזקפים לרווח והפסד.

ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב

בחינת קיום ירידת ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב תתבצע, בין השאר, גם בהתקיים הסממנים שצוינו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב SOP 98-1: Accounting For The Costs Of

Computer Software Developed Or Obtained For Internal Use (ASC 350-40):

(א) לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;

(ב) חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;

(ג) בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;

(ד) העלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;

(ה) לא צפוי יותר שפיתוח התוכנה יושלם וייעשה בה שימוש.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(14) זכויות עובדים

הטבות לאחר פרישה – פנסיה, פיצויים והטבות אחרות (להלן: "פיצויים") – תכניות להטבה מוגדרת הטבת פנסיה הינה חלק מהתגמול המשולם לעובד תמורת שירותיו. בתכנית פנסיה להטבה מוגדרת, הבנק מבטיח לספק, בנוסף לשכר השוטף, תשלומי פיצויים בעת הפרישה או סיום השירות. ברמה הכללית, סכום ההטבה שישולם תלוי באירועים עתידיים מסוימים הכלולים בנוסחת ההטבה של התכנית, אשר לעתים קרובות כוללת את מספר שנות השירות שסיפק העובד ואת התגמול של העובד בשנים מיד לפני הפרישה או הסיום. במרבית המקרים, השירותים מסופקים במהלך מספר שנים לפני שעובד פורש ומקבל את הפיצויים. אף שהשירותים המסופקים על ידי עובד הסתיימו והעובד פרש לגמלאות, סכום ההטבה הכולל שהבנק הבטיח והעלות לבנק של השירותים שסופקו אינם ניתנים לקביעה במדויק, אלא ניתנים לאמידה בלבד באמצעות נוסחת ההטבה ואומדנים של האירועים העתידיים הרלוונטיים, שרובם מחוץ לשליטת הבנק.

עלות פנסיה נטו לתקופה הינה הסכום המוכר בדוחות הכספיים של הבנק כעלות של תכנית פנסיה לתקופה מסוימת. המרכיבים של עלות פנסיה לתקופה נטו הם עלות שירות, עלות ריבית, תשואה בפועל על נכסי התכנית, רווח או הפסד, הפחתה של עלות או זיכוי בגין שירות קודם, והפחתה של נכס או מחויבות בגין המעבר הקיימים במועד היישום לראשונה בהתאם להוראות הדיווח לציבור. (המונח עלות פנסיה נטו לתקופה משמש במקום הוצאת פנסיה נטו לתקופה, מכיוון שחלק מן העלות המוכרת בתקופה עשוי להיות מהוון יחד עם עלויות נוספות כחלק מנכס, כדוגמת תוכנה לשימוש עצמי).

לעניין זה, רווח או הפסד הינו הסכום של (1) ההפרש בין התשואה בפועל על נכסי תכנית לבין התשואה החזויה על נכסי תכנית ושל (2) ההפחתה של הרווח או ההפסד נטו שהוכרו ברווח כולל אחר מצטבר. הטבות פנסיה מיוחסות בדרך כלל לתקופות שירות של עובד בהתבסס על נוסחת ההטבה של התכנית במידה שהנוסחה מציינת ייחוס או שמשתמע ממנה ייחוס.

הבנק מחשב את שיעור התשואה החזוי לטווח ארוך על נכסי התכנית תוך שימוש בשיעורי התשואה ההיסטוריים לאורך תקופת זמן ארוכה בתיק עם הרכב נכסים דומה. לצורך זה, הבנק נעזר בנתונים זמינים בשוק על כל אחת מהקטגוריות המשמעותיות של הנכסים בתיק, ומשקלל אותם לפי ההרכב של נכסי התכנית. המחויבות בגין הטבה חזויה משקפת את הערך הנוכחי האקטוארי של כל ההטבות המיוחסות לשירות של העובד שסופק לפני מועד המאזן. מדידת מחויבות זו תתבסס על הנחות אקטואריות המתאימות למועד המאזן של הבנק (לדוגמה תחלופה, תמותה, שיעורי היוון וכן הלאה) ונתוני מפקד אוכלוסין נכון למועד זה. אם המחויבות בגין הטבה חזויה עולה על השווי ההוגן של נכסי התכנית, הבנק מכיר במאזן בהתחייבות השווה להתחייבות הלא ממומנת בגין הטבה חזויה. אם השווי ההוגן של נכסי התכנית עולה על המחויבות בגין הטבה חזויה, הבנק מכיר במאזן בנכס השווה להתחייבות שממומנת ביתר בגין ההטבה החזויה.

הבנק מקבץ את המצב של כל התכניות במימון יתר ומכיר בסכום זה כנכס במאזן. כמו כן, הבנק מקבץ את המצב של כל התכניות במימון חסר ומכיר בסכום זה כהתחייבות במאזן. הבנק בוחן את הנחותיו על בסיס רבעוני ומעדכן הנחות אלה בהתאם. שינוי בערך של מחויבות בגין הטבה חזויה או של נכסי תכנית, הנובע מכך שהניסיון בפועל שונה מהמשוער, או הנובע משינוי בהנחה אקטוארית, הינו "רווח או הפסד" (להלן: "רווח או הפסד אקטוארי"). רווחים או הפסדים אקטואריים אינם מוכרים בעלות פנסיה נטו לתקופה במועד היווצרותם אלא מוכרים ברווח כולל אחר. בתקופות עוקבות, רווחים או הפסדים אלה מוכרים לאחר מכן בדוח רווח או הפסד כרכיב של עלות פנסיה נטו לתקופה לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פי התכנית.

שיעור ההיוון להטבות לעובדים מחושב על בסיס תשואת איגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע של איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, המרווח נקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על איגרות חוב של ממשלת ארה"ב, והכל במועד הדיווח.

הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים, לרבות לעניין בחינת "מחויבות שבמהות" להעניק לעובדיו הטבות בגין פיצויים מוגדלים.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הטבות לאחר פרישה – תכניות להפקדה מוגדרת

תכנית להפקדה מוגדרת הינה תכנית המספקת הטבות לאחר פרישה בתמורה לשירותים שסופקו, מספקת חשבון אישי לכל משתתף בתכנית, ומגדירה כיצד ייקבעו ההפקדות לחשבונו של העובד במקום לקבוע את סכום ההטבות שהעובד יקבל. בתכנית להפקדה מוגדרת אחרי פרישה, ההטבות שמשתתף בתכנית יקבל תלויות אך ורק בסכום המופקד לחשבון המשתתף בתכנית, בתשואות שנצברו על ההשקעות של הפקדות אלה, ובחילוטם של הטבות של משתתפים אחרים בתכנית שעשויים להיות מוקצים לחשבונו של אותו משתתף. במידה שנדרש כי ההפקדות המוגדרות של תכנית לחשבונו של אדם יעשו לתקופות שבהן אותו אדם מספק שירותים, עלות הפנסיה נטו או עלות ההטבה האחרת לאחר פרישה נטו לתקופה תהיה ההפקדה הנדרשת לאותה תקופה.

התחייבויות הבנק לתשלום פיצויים בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין מטופלות כתכנית להפקדה מוגדרת.

הטבות אחרות לאחר פרישה – חבילת הטבות הכוללת שי לחג, ביגוד, השתתפות בפעילות עובדים משותפת וכו'.

הבנק מכיר בסכום הלא מהוון של ההטבה השוטפת במועד מתן השירות. בנוסף, הבנק צובר את ההתחייבות לאורך התקופה הרלוונטית שנקבעה בהתאם לכללים של הטבות אחרות לאחר הפרישה.

היעדרויות בתשלום

הבנק צובר התחייבות עבור תגמול לעובדים בגין היעדרויות עתידיות אם כל התנאים הבאים מתקיימים: (א) מחויבות הבנק בקשר לזכויות העובדים לקבל תגמול בגין היעדרויות עתידיות מיוחסת לשירותים שהעובדים כבר סיפקו; (ב) המחויבות קשורה לזכויות שמבשילות או נצברות; (ג) תשלום התגמול הוא צפוי; (ד) הסכום ניתן לאומדן באופן סביר.

חופשה - הבנק צובר את ההתחייבות לאורך התקופה הרלוונטית שנקבעה. לצורך חישוב ההתחייבות, לא מובאים בחשבון הנחות אקטואריות ושיעורי היוון. כל מרכיבי עלות ההטבה לתקופה נזקפים מידית לדוח רווח והפסד.

מחלה - הבנק לא צובר התחייבות בגין ימי מחלה.

הטבות אחרות לזמן ארוך לעובדים פעילים – מענקי ותק

הבנק צובר את ההתחייבות לאורך התקופה המזכה בהטבה. לצורך חישוב ההתחייבות בגין הטבות אלה מובאים בחשבון הנחות אקטואריות ושיעורי היוון. כל מרכיבי עלות ההטבה לתקופה, לרבות רווחים והפסדים אקטואריים נזקפים מידית לדוח רווח והפסד.

(15) התחייבויות תלויות

הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בגין תביעות, בהתאם להערכת ההנהלה ובהתבסס על הערכות יועציה המשפטיות. מתכונת הגילוי הינה על פי הוראות המפקח על הבנקים, באופן שהתביעות שהוגשו כנגד הבנק מסווגות לשלוש קבוצות:

1. סיכון צפוי (Probable) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מעל ל- 70%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.

2. סיכון אפשרי (Reasonably Possible) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה בין 20% ל- 70%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. אלא רק ניתן גילוי כאמור להלן.

3. סיכון קלוש (Remote) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מתחת ל- 20%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. אלא רק ניתן גילוי כאמור להלן.

תביעה שלגביה יש קביעה של המפקח על הבנקים כי הבנק נדרש להשיב כספים, מסווגת כצפויה ונערכת בגינה הפרשה בגובה הסכום שהבנק נדרש להשיב.

במקרים נדירים הנהלת הבנק קבעה, בהסתמך על יועציה המשפטיות, כי לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ובגין תביעה שאושרה כתביעה ייצוגית ולכן לא בוצעה הפרשה.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בביאור 24 בנושא התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות נכלל גילוי כמותי לסך החשיפות אשר סבירות התממשותן אינה קלושה שלא בוצעה בגין הפרשה. כמו כן, ניתן גילוי לכל תביעה שסכומה מעל 1% מהון הבנק ולגבי תביעות שלא ניתן בשלב זה להעריך את תוצאותיהן, ניתן גילוי לגבי כל תביעה שסכומה מעל 0.5% מהון הבנק.

(16) הוצאות מסים על ההכנסה

מסים על הכנסה כוללים מסים שוטפים ונדחים. מסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד אלא אם המסים נובעים מצירוף עסקים, או נזקפים ישירות להון במידה ונובעים מפריטים אשר מוכרים ישירות בהון.

מסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוקים שנחקקו או נחקקו למעשה למועד הדיווח, והכולל שינויים בתשלומי המס המתחייבים לשנים קודמות.

ההפרשה למסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

מסים נדחים

ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים. אולם, הקבוצה לא מכירה במסים נדחים לגבי ההפרשים הזמניים הבאים:

- ההכרה לראשונה בנכסים ובהתחייבויות בעסקה שאינה מהווה צירוף עסקים ושאינה משפיעה על הרווח החשבונאי ועל הרווח לצרכי מס,

- הפרשים הנובעים מהשקעה בחברות בנות ובחברות כלולות, במידה והקבוצה שולטת במועד היפוך ההפרש, וכן צפוי שהם לא יתהפכו בעתיד הנראה לעין, בין אם בדרך של מימוש ההשקעה ובין אם בדרך של חלוקת דיבידנדים בגין ההשקעה.

המדידה של מסים נדחים משקפת את השלכות המס שינבעו מהאופן בו הקבוצה צופה, בתום תקופת הדיווח, להשיב או לסלק את הערך בספרים של נכסים והתחייבויות.

המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על ההפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה לתאריך המאזן.

נכס מס נדחה בגין הפסדים מועברים, הטבות מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי מוכר בספרים כאשר צפוי (more likely than not) שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה יהיה ניתן לנצל אותם. נכסי המסים הנדחים נבדקים בכל מועד דיווח, ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתחייבות יתממשו, הם מופחתים.

לצורך הקביעה כי ניתן להכיר בנכס מס נדחה, הקבוצה מביאה בחשבון את כל הראיות הזמינות - הן הראיות החיוביות, התומכות בהכרה בנכס מס נדחה והן הראיות השליליות השוללות הכרה בנכס מס נדחה.

במידה ואין זה צפוי שלקבוצה תהיה הכנסה חייבת מספיקה נכסי מסים נדחים נטו לא יעלו על סכום הפרשים זמניים החייבים במס.

קיצוז נכסי והתחייבויות מסים נדחים

הבנק מקזז נכסי והתחייבות מסים נדחים במידה וקיימת זכות חוקית הניתנת לאכיפה לקיצוז של נכסים והתחייבויות מסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על ידי אותה רשות מס בגין אותה ישות נישומה, או בחברות שונות בקבוצה, אשר כוונתן לסלק נכסי והתחייבויות מסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המסים מיושבים בו זמנית.

תוספת מס בגין חלוקת דיבידנד

הבנק עשוי להתחייב בתוספת מס במקרה של חלוקת דיבידנדים על ידי חברה בת. תוספת מס זו לא נכללת בדוחות הכספיים, כאשר מדיניות הבנק היא שלא לגרום לחלוקת דיבידנד הכרוכה בתוספת מס לחברה המקבלת, בעתיד הנראה לעין. במקרים בהם צפויה החברה הבת לחלק דיבידנד מרווחים הכרוכים בתוספת מס לחברה, יוצר הבנק עתודה למס בגין תוספת המס שעשוי הבנק להתחייב בה, בגין חלוקת הדיבידנד.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

פוזיציות מס לא וודאיות

הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימלי שסבירות התממשותו עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

(17) רווח למניה

הקבוצה מציגה נתוני רווח למניה בסיסי לגבי הון המניות הרגילות שלה. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הקבוצה במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה.

(18) דיווח על מגזרי פעילות

(א) מגזרי פעילות פיקוחיים

מגזר פעילות פיקוחי הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות מסוימות או אשר מאגד לקוחות בסיווגים מסוימים, שהוגדרו על ידי הפיקוח על הבנקים. המתכונת לדיווח על מגזרי הפעילות הפיקוחיים של הבנק נקבעה בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. מגזר פעילות פיקוחי מוגדר בעיקר בהתבסס על סיווג הלקוחות. לקוחות פרטיים מסווגים בהתאם להיקף הנכסים הפיננסיים למגזר משקי הבית ומגזר הבנקאות הפרטית. לקוחות שאינם אנשים פרטיים מסווגים בעיקר על פי מחזור הפעילות שלהם למגזרים עסקיים (תוך הפרדה בין עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים ועסקים גדולים) גופים מוסדיים ומגזר ניהול פיננסי. בנוסף, הבנק נדרש ליישם את דרישות הדיווח על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה כאשר מגזרי הפעילות לפי גישה זו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים.

(ב) מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

בנוסף לדיווח האחיד לפי מגזרי פעילות פיקוחיים, בחוזר נקבע כי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה יינתן בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מגזרי פעילות (הנכללים ב-ASC 280) (ראה ביאור 3B לדיווח). מתכונת הדיווח החדשה יושמה לראשונה החל מהדוח לשנת 2015, זאת בכפוף להקלות והוראות מעבר שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים, לפירוט ראה סעיף 1.ג.3 לעיל. מגזר פעילות המוגדר לפי גישת ההנהלה הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות; תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו; וכן קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

חלוקת המגזרים בבנק מבוססת על המבנה האירגוני בבנק הכולל חטיבות עיסקיות המרכזות את פעילות הלקוחות לפי מאפייני פעילותם הכוללים בנוסף להיקף האשראי ומחזור הפעילות גם קריטריונים להיקף ופוטנציאל הפעילות, מורכבות הפעילות, פעילות בשוק ההון ועוד. החלוקה לפי חטיבות כוללת: חטיבה קימעונאית המרכזת את פעילות סניפי הבנק בתחום משקי הבית והעסקים הקטנים. חטיבה לבנקאות עיסקית המרכזת את פעילות העסקים הבינוניים והגדולים. יחידה לניהול פיננסי האחראית לניהול המקורות והשימושים של הבנק, וניהול הסיכונים הפיננסיים של הבנק לרבות ניהול סיכוני השוק והנזילות.

מתכונת הדיווח החדשה לגבי מגזרי פעילות פיקוחיים יושמה לראשונה החל מהדוח לשנת 2015, זאת בכפוף להקלות והוראות מעבר שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים. לפירוט ראה ביאור 1.ג.3. בהתאם להוראות כאמור, מתכונת הגילוי החדשה לרבות מספרי השוואה נכללו לראשונה החל מהדוח לשנת 2016. מתכונת הדיווח החדשה לגבי מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה יושמה לראשונה בדוח לשנת 2015.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(19) עסקאות עם בעלי שליטה

הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב לצורך טיפול חשבונאי בפעולות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ובין חברה בשליטת הבנק. במצבים בהם בכללים כאמור לא קיימת התייחסות לאופן הטיפול, מיישם הבנק את הכללים שנקבעו בתקן מספר 23 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה. נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה עם בעל שליטה, נמדדים לפי שווי הוגן במועד העסקה. בשל העובדה כי מדובר בעסקה במישור ההוני, זוקפת הקבוצה את ההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה מהעסקה להון.

נטילת התחייבות או ויתור

הבנק גורע את ההתחייבות מהדוחות הכספיים לפי שוויה ההוגן במועד הסילוק. ההפרש בין הערך בספרים של ההתחייבות לבין שוויה ההוגן במועד הסילוק נזקף כרווח או כהפסד. במקרה של נטילת התחייבות ההפרש בין השווי ההוגן של ההתחייבות במועד הסילוק לבין סכום התמורה שנקבעה נזקף להון. במקרה של ויתור השווי ההוגן של ההתחייבות שנמחלה נזקף להון.

שיפוי

סכום השיפוי נזקף להון.

הלוואות, לרבות פיקדונות

במועד ההכרה לראשונה, ההלוואה שניתנה לבעל השליטה או פקדון שהתקבל מבעל השליטה, מוצגים בדוחות הכספיים של הבנק לפי שוויים ההוגן כנכס או כהתחייבות, לפי העניין. ההפרש בין סכום ההלוואה שניתנה או פקדון שהתקבל לבין שוויים ההוגן במועד ההכרה לראשונה נזקף להון. בתקופת הדיווח שלאחר מועד ההכרה לראשונה ההלוואה או הפקדון כאמור מוצגים בדוחות הכספיים של הבנק בעלותם המופחתת תוך יישום שיטת הרבית האפקטיבית, למעט מקרים בהם בהתאם להוראות הדיווח לציבור הם מוצגים בשווי הוגן.

(20) הוראה בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים

בארה"ב בנושא מדידת הכנסות רבית

החל מיום 1 בינואר 2014, הבנק מיישם את ההנחיות שנקבעו בחוזר הפיקוח על הבנקים בנושא אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות רבית (ASC 310-20), אשר, בין היתר, קובע כללים לטיפול בעמלות יצירת אשראי, התחייבויות למתן אשראי, שינוי בתנאי חוב ועמלות פירעון מוקדם.

עמלות ליצירת אשראי

עמלות אשר חויבו ביצירת אשראי, לא מוכרות באופן מיידי כהכנסה בדוח רווח והפסד, אלא נדחות ומוכרות לאורך חיי ההלוואה כהתאמת התשואה. הכנסות מעמלות כאמור נזקפות לפי שיטת הרבית האפקטיבית ומדווחות כחלק מהכנסות רבית.

עמלות הקצאת אשראי

עמלות הקצאת אשראי מטופלות בהתאם לסבירות המימוש של המחויבות למתן האשראי. במידה והסבירות קלושה, העמלה מוכרת על בסיס קו ישר לאורך תקופת המחויבות, אחרת הבנק דוחה את ההכרה בהכנסה מעמלות אלה עד למועד מימוש המחויבות או עד למועד פקיעתה, לפי המוקדם. אם המחויבות מומשה, אזי העמלות מוכרות בדרך של התאמת התשואה לאורך חיי ההלוואה כאמור לעיל. באם המחויבות פקעה מבלי שמומשה העמלות מוכרות במועד הפקיעה ומדווחות במסגרת הכנסות מעמלות.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

עמלות פירעון מוקדם

עמלות פירעון מוקדם שחויבו בגין פירעון מוקדם שבוצע לפני 1 בינואר 2014 ושטרם הופחתו, מוכרות על פני תקופה של שלוש שנים או התקופה הנותרת של ההלוואה, לפי הקצר מביניהם. עמלות שחויבו בגין פירעון מוקדם שבוצע לאחר 1 בינואר 2014 מוכרות מיידית במסגרת הכנסות רבית.

ה. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

(1) הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות

ביום 11 בינואר 2015 פורסם חוזר בנושא אימוץ עדכון לכללי חשבונאות בנושא "הכנסה מחוזים עם לקוחות". החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור לאור פרסום ASU 2014-09 המאמץ בכללי החשבונאות האמריקאיים תקן חדש בנושא הכרה בהכנסה. התקן קובע כי הכנסה תוכר בסכום שצפוי שיתקבל בתמורה להעברת הסחורות או מתן שירותים ללקוח. בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים בנושא הוראות המעבר לשנת 2015, נדרש ליישם את התיקונים להוראות הדיווח לציבור בהתאם לחוזר בדבר אימוץ עדכון לכללי חשבונאות בנושא "הכנסה מחוזים עם לקוחות" החל מיום 1.1.2018, זאת בעקביות לעדכון התקינה בארה"ב ASU 2015-14 אשר דחה את מועד היישום לראשונה.

בעת היישום לראשונה ניתן לבחור בחלופה של יישום למפרע תוך הצגה מחדש של מספרי ההשוואה או בחלופה של יישום בדרך של מכאן ולהבא תוך זקיפת השפעה המצטברת להון במועד היישום לראשונה. התקן החדש אינו חל, בין השאר, על מכשירים פיננסיים וזכויות או מחויבויות חוזיות אשר בתחולת פרק 310 לקודיפיקציה. בנוסף, בהוראות בנק ישראל הובהר, כי ככלל הוראות התקינה החדשה לא יחולו על הטיפול החשבונאי בהכנסות והוצאות ריבית והכנסות מימון שאינן מריבית.

מכיוון שהוראות התקן החדש אינן חלות על הכנסות הנבעות ממכשירים פיננסיים, כגון הלוואות וניירות ערך המטופלים בהתאם לכללים אחרים, הבנק אינו צופה השפעה מהותית על תוצאות הפעילויות המתייחסות למכשירים פיננסיים, כגון רווחים או הפסדים מניירות ערך והכנסות או הוצאות ריבית. הבנק מתכנן ליישם את הוראות התקן החדש החל מהרבעון הראשון לשנת 2018. היערכות הבנק לקראת יישום ההוראות כוללת, בין היתר, מיפוי ההכנסות שבתחולת התקן החדש ובחינת חוזים עם לקוחות. בעוד שהבנק טרם זיהה שינוי מהותי בעיתוי הכרה בהכנסה, סקירת השפעות עודנה בתהליך, והבנק ממשיך לבחון את ההשלכות האפשריות של יישום ההוראות החדשות, לרבות על אופן הצגת הוצאות מסוימות (כחוצאה או כקישון בהכנסה).

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(2) מסים על הכנסה

ביום 22 באוקטובר 2015 פורסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מסים על הכנסה. בהתאם לחוזר נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מסים על הכנסה, ובין היתר את כללי ההצגה, המדידה והגילוי בהתאם לפרק 740 בקודיפיקציה בדבר "סוגיות במטבע חוץ – מסים על הכנסה".

בהתאם לחוזר נדרש ליישם את הכללים החדשים החל מיום 1 בינואר 2017. בעת היישום לראשונה יש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בתקינה האמריקאית לרבות תיקון למפרע של מספרי השוואה, אם הדבר נדרש. תאגיד בנקאי אינו נדרש לתת בדוחות בשנת 2017 את הגילוי בדבר הטבות מס שלא הוכרו בהתאם לסעיפים 740-10-50-15-d ו-740-10-50-15A.

ביום 13 באוקטובר 2016 פורסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. החוזר כולל, בין היתר, הבהרות מסוימות בנושא דיווח על מסים על הכנסה לפי הכללים בארה"ב.

עיקרי התיקונים להוראות הדיווח לציבור הינם כדלקמן:

- הוראות המעבר עודכנו כך שהפרשים זמניים בגין תקופות קודמות ימשיכו להיות מטופלים לפי ההוראות שחלו עד ליום 31.12.2016;
- הובהר כי הכנסות והוצאות ריבית בגין מסים על הכנסה יסווגו בסעיף "מס" על הכנסה"; הובהר כי קנסות לרשויות המס יסווגו בסעיף "מס" על הכנסה";
- הובהר כי חוק יחשב כ"חוקק" רק עם פרסומו ב"רשומות";
- דרישות הגילוי בהוראות הדיווח לציבור, ומתכונת הגילוי בדבר "הפרשה למיסים על הרווח", הותאמו לדרישות בהוראות החדשות;
- הוסרה הדרישה להצגת ביאור מידע על בסיס נתונים נומינליים היסטוריים לצורכי מס לפי תוספות ג'1 ו- ג'2 שנדרשו בהוראות הדיווח לציבור, כיוון שהביאור אינו מוסיף מידע למשתמשים בדוחות. ההוראות החדשות יישמו מיום 1.1.2017 ואילך. כמו כן, יש לסווג מחדש מספרי השוואה, כדי שיתאימו לאופן ההצגה לפי ההוראות החדשות.

להלן סקירת עיקרי ההוראות החדשות ביישום הוראות התקינה האמריקאית בנושא מסים על הכנסה, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור:

- השקעות בחברות בנות מקומיות (הפרשים זמניים אחרי 2017) יש להכיר בהתחייבות מסים נדחים, אלא אם (במקרים הבאים לא יהיה מדובר בהפרש זמני): חוקי המס מתירים השבה של ההשקעה בפטור ממס (למשל באמצעות פירוק או מיזוג סטוטורי בפטור ממס) ללא עלות משמעותית, והחברה האם מצפה לבצע את ההשבה בדרך זו בסופו של דבר (יכולת וכוונה).
- השקעות בחברות בנות זרות יש להכיר בהתחייבות מסים נדחים, למעט אם עומדים בתנאים הבאים (indefinite reversal criteria):
- המשקיע יכול לשלוט במועד ההיפוך; וכן
- רווחים לא מחולקים יושקעו מחדש ללא הגבלת זמן, או שהם יכולים להיות מחולקים בפטור ממס.
- נכס מסים נדחים יוכר רק אם נראה (it is apparent) שההפרש הזמני יתהפך בעתיד הנראה לעין (בפרקטיקה בדרך-כלל שנה). במילים אחרות, אין להכיר בנכס מס נדחה אלא אם נראה (it is apparent) שההפרש הזמני יתהפך בעתיד הנראה לעין. עם ההכרה בנכס, יש לקבוע האם קיים רווח עתידי חייב במס אשר כנגדו ניתן יהיה לנכות את ההפרש הזמני, על מנת לקבוע האם יש צורך ברישום ה- valuation-allowance (הפרשה לנכס מס).
- השקעות, מקומיות או זרות, המטופלות בשיטת השווי המאזני (שיטת האקוויטי) בדרך-כלל, ישות תכיר בנכס או בהתחייבות מסים נדחים בגין הפרשים זמניים הנוצרים מהשקעה המטופלת בשיטת השווי המאזני.
- שינויים במסים נדחים מפריטים שהוכרו במקור מחוץ לרווח והפסד מסים שוטפים ומסים נדחים בגין פריטים שהוכרו בתקופה השוטפת מחוץ לרווח והפסד, יוכרו מחוץ לרווח והפסד. קיימות הוראות ספציפיות להקצאת הוצאות המס בין מרכיבי הדוח השונים (intra-period allocation).

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בדרך-כלל, שינויים עוקבים ב-valuation allowance (הפרשה לנכס מס) הנובעים משינוי בהערכה של האפשרות לממש את נכס המס הנדחה שנוצר או משינוי בשיעור המס, יוכרו ברווח והפסד בתקופה השוטפת גם אם ההפרשה הוכרה לראשונה בהון.

- עמדות מס לא וודאיות
יש להכיר בהטבת מס כאשר צפוי (יותר סביר מאשר לא) שהיא תנוצל. סכום הטבת המס אשר יוכר הוא הסכום הגבוה ביותר אותו צופים (מעל 50%) לקבל. סיכון החשיפה לא נכלל בחישוב ההטבה. קיימות הוראות ספציפיות המתייחסות להיבטים שונים של הכרה, מדידה וגילוי בקשר עם עמדות מס לא וודאיות.

- התחייבויות לא כספיות ונכסים לא כספיים הנמדדים במטבע פעילות השונה מהמטבע לפיו נקבע בסיס המס שלהם
אין להכיר בהתחייבויות או נכסי מסים נדחים בגין הפרשים זמניים הקשורים לנכסים לא כספיים והתחייבויות לא כספיות, כאשר בסיס מס שלהם נקבע במטבע שונה ממטבע הפעילות של הישות, כאשר הפרשים נוצרים בגין שינויים בשער חליפין או בגין הצמדה לצורך מס.

- נכס מס בגין הפרשים זמניים הניתנים לניכוי
נכס מס נדחה מוכר על כל הסכום ובמקביל מכירים בהפרשה נפרדת (valuation allowance) (הפרשה לנכס מס) עבור אותו סכום הכלול בנכס אשר יותר-סביר-מאשר-לא שלא ימומש.

- שינויים בשיעורי המס
נכסים והתחייבויות מסים שוטפים נמדדים בדרך-כלל תוך שימוש בשיעורי המס שנחקקו. נכסים והתחייבויות מסים נדחים בדרך-כלל נמדדים לפי שיעורי המס שצפויים לחול בתקופת ההשבה. שינויים עוקבים במסים נדחים הנוצרים בעקבות שינויים בשיעורי המס בדרך-כלל ייזקפו לרווח והפסד בתקופה השוטפת, גם אם המסים הנדחים הוכרו לראשונה בהון. מובהר, כי בהתאם לפרקטיקה תחת התקינה הבינלאומית, נכסי והתחייבויות מיסים שוטפים נמדדים בדרך כלל תוך שימוש בשיעורי המס שנחקקו או שחקייתם הושלמה למעשה. להערכת הבנק, יישום החוזר יביא לגידול (קיטון) של כ- 2.0 מיליוני ש"ח ברווח כולל אחר מצטבר, גידול (קיטון) של כ- 2.0 מיליוני ש"ח בקרן הון, וקיטון של כ- (2.0) מיליוני ש"ח בעודפים, בהתייחס לנתונים ליום 1 בינואר 2017.

(3) דיווח של תאגידים בנקאיים בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושאים: סוגיות במטבע חוץ; מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות; ואירועים לאחר תאריך המאזן
ביום 21 במרץ 2016 פורסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור ומאמץ תקני חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושאים הבאים:

- כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא 830 בקודיפיקציה בדבר "סוגיות במטבע חוץ".
- כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב הנוגעים למדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות, לרבות נושא 250 בקודיפיקציה בדבר "שינויים במדיניות חשבונאית ותיקון טעויות".
- כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב הנוגעים לאירועים לאחר תאריך המאזן בהתאם לנושא 10-855 בקודיפיקציה בדבר "אירועים לאחר תאריך המאזן".
ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר יחולו מיום 1 בינואר 2017 ואילך. בעת היישום לראשונה, נדרש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים בתקינה האמריקאית בשינויים המתחייבים, לרבות תיקון למפרע של מספרי השוואה אם הדבר נדרש על פי כללי התקינה האמריקאית בנושאים אלו. יודגש, כי ביישום הנחיות נושא 830 בקודיפיקציה בדבר "מטבע חוץ", בתקופות מדווחות עד ליום 1 בינואר 2019, בנקים לא יכללו את הפרשי השער בגין אגרות חוב זמינות למכירה כחלק מההתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב אלו, אלא ימשיכו לטפל בהם כפי שנדרש בהוראות הדיווח לציבור לפני אימוץ נושא זה.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כמו כן, תקן חשבונאות בינלאומי 29 בדבר "דיווח כספי בכלכלות היפר-אינפלציוניות", כפי שאומץ בהוראות הדיווח לציבור, לא יושם החל ממועד תחילת החוזר. מובהר, כי אין שינוי במועד שבו הופסקה ההתאמה של דוחות כספיים של תאגידים בנקאיים לאינפלציה וכי הדוחות הכספיים יערכו על בסיס סכומים מדווחים, אלא אם כן נאמר אחרת בהתאם להוראות הדיווח לציבור.

להלן סקירת עיקרי ההוראות החדשות ביישום הוראות התקינה האמריקאית בנושא סוגיות במטבע חוץ, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור:

- קביעת מטבע פעילות
מטבע פעילות של הישות הוא המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועלת הישות; בדרך כלל, הסביבה העיקרית בה הישות מפיקה ומוציאה מזומנים.

הוראות התקינה האמריקאית מספקות "מסגרת" ו"שיקולים" שונים שיש להביאם בחשבון, אך ללא קריטריונים חד-משמעיים; יש להתחשב בהשתלבותה של הישות בסביבה הכלכלית והיכולת שלה להיות ישות עצמאית; בעת קביעת מטבע הפעילות, יש להפעיל שיקול דעת; אין לתת עדיפות לאינדיקטורים מסוימים על פני אינדיקטורים אחרים.

- עסקאות במטבע חוץ
רווחים או הפסדים מעסקאות במטבע חוץ מדווחים בדוח רווח או הפסד כרווחים או הפסדים מהפרשי תרגום, למעט:

- הפרשי שער בגין פריטים המהווים חלק מההשקעה נטו;
- החלק האפקטיבי של רווח או הפסד בגין מכשיר מגדר בגידור השקעה נטו בפעילות חוץ או בגידור תזרים מזומנים;

- פריטי רווח או הפסד בגין מכשירי חוב זמינים למכירה, אשר כלולים כחלק מהרווח הכולל האחר המצטבר. תיאומים למטבע מדווח

דוחות כספיים במטבע חוץ מתורגמים תוך שימוש תוך בנהלים הבאים:
- נכסים והתחייבויות יתורגמו תוך שימוש בשער סגירה במועד הדוח על המצב הכספי;
- הכנסות והוצאות, רווחים והפסדים יתורגמו תוך שימוש בשערי החליפין במועדי העסקאות, או בשער חליפין ממוצע אשר מהווה קירוב לשער החליפין במהלך התקופה;
- פריטי הון למעט עודפים יתורגמו תוך שימוש בשער חליפין היסטורי במועדי העסקאות;
- עודפים יתורגמו תוך שימוש בשער חליפין היסטורי בהתאם לתקופות הדיווח הרלוונטיות.
כל הפרשי השער הנוצרים יוכרו ברווח כולל אחר, נטו ממס, כרכיב נפרד בהון (קרן מהפרשי תרגום). פעילות חוץ

קרן ההון מהפרשי תרגום מחושבת בהתאם לשיטת האיחוד בשלבים בלבד. כמו כן, כאשר הדוחות הכספיים של פעילות חוץ ערוכים לתאריך שונה מזה של הישות המדווחת וקיימים שינויים משמעותיים בשערי החליפין עד לסוף תקופת הדיווח של הישות המדווחת אין לערך התאמות אך יש לתת לכך גילוי בדוחות הכספיים. גריעה/ מימוש של פעילות חוץ

התקן האמריקאי מבחין בין עסקאות בתוך (Within) ישות זרה לבין עסקאות המתייחסות להשקעה בישות (In) זרה.

- מימוש של חברות בנות או קבוצה של נכסים המוחזקים בתוך (Within) הישות הזרה:
הפרשי תרגום יזקפו לרווח או הפסד רק כאשר אירוע גריעה מביא לחיסול מלא (או מלא באופן מהותי) של כל הישות הזרה.

- עסקאות ואירועים המובילים לאיבוד שליטה בישות (In) הזרה:
כל הפרשי התרגום שנוצרו בגין הישות הזרה יזקפו לרווח או הפסד בעת איבוד שליטה בישות זרה. בעת מימוש חלק מכלולה המהווה ישות זרה, יש לזקוף חלק יחסי מהקרן מהפרשי תרגום לרווח או הפסד (ללא קשר לאם נותרת השפעה מהותית או שליטה משותפת).

- ירידה בשיעור החזקה שאינה מלווה באיבוד שליטה
בעת ירידה בשיעור החזקה ללא איבוד שליטה יש לסווג מחדש את החלק היחסי של הסכום המצטבר של הפרשי השער המתייחסים לאותה פעילות חוץ לרווח והפסד.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

להלן סקירת עיקרי ההוראות החדשות ביישום הוראות התקינה האמריקאית בנושא מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות:

- מספרי השוואה יש לתקן טעויות מהותיות בתקופות דיווח קודמות. תחת הוראות התקינה האמריקאית, אין הקלה פרקטית לפיה ניתן שלא לבצע תיקון של מספרי השוואה במקרים בהם התיקון אינו מעשי.
להלן סקירת עיקרי ההוראות החדשות ביישום הוראות התקינה האמריקאית בנושא אירועים לאחר תאריך המאזן:

- דיבידנדים במניות, פיצול מניות ואיחוד מניות על ישויות הכפופות ל- SEC, לתאם את הדוח על המצב הכספי בגין דיבידנד במניות, פיצול מניות ואיחוד מניות שהתרחשו לאחר תאריך הדוחות הכספיים ולפני מועד הפרסום.
הבנק בוחן את ההשפעה של החוזר על דוחותיו הכספיים.

(4) דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב

ביום 13 באוקטובר 2016 פורסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. החוזר כולל, בין היתר, הבהרות מסוימות בנושא דיווח על מיסים על הכנסה לפי הכללים בארה"ב. כמו כן, החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור ומאמץ תקני חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושאים: נכסים לא שוטפים מוחזקים למכירה ופעילויות שהופסקו, רכוש קבוע ונדל"ן להשקעה, רווח למניה, דוח על תזרימי מזומנים, דיווח לתקופות ביניים ונושאים נוספים.

החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור ומאמץ תקני חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושאים הבאים:

- פעילויות שהופסקו בהתאם לנושא 20-205 בקודיפיקציה בדבר "פעילויות שהופסקו";
  - רכוש קבוע בהתאם לנושא 360 בקודיפיקציה בדבר "רכוש קבוע";
  - רווח למניה בהתאם לנושא 260 בקודיפיקציה בדבר "רווח למניה";
  - דוח על תזרימי המזומנים בהתאם לנושא 10-230 בקודיפיקציה בדבר "דוח על תזרימי מזומנים";
  - דיווח לתקופות ביניים בהתאם לנושא 270 בקודיפיקציה בדבר "דיווח לתקופות ביניים";
  - היוון עלויות ריבית בהתאם לנושא 20-835 בקודיפיקציה בדבר "היוון ריבית" (בהקשר זה יובהר, כי בהתאם להוראות הדיווח לציבור, תאגיד בנקאי לא יהוון עלויות ריבית, מבלי שקבע מדיניות, נהלים ובקורות ברורים באשר לקריטריונים להכרה בנכסים כשירים ובאשר לעלויות הריבית שיהוונו);
  - מדידה וגילוי של ערביות בהתאם לנושא 460 בקודיפיקציה בדבר "ערביות".
- ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר יחולו מיום 1 בינואר 2018. בעת היישום לראשונה, תאגיד בנקאי נדרש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים בתקינה האמריקאית בשינויים המתחייבים, לרבות תיקון למפרע של מספרי השוואה אם הדבר נדרש על פי כללי התקינה האמריקאית בנושאים אלו.
הבנק טרם החל לבחון את ההשפעה של החוזר על דוחותיו הכספיים.

ביאור 2 – הכנסות והוצאות ריבית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
א. הכנסות ריבית (1)		
438.1	382.6	452.5
13.6	3.2	4.6
7.6	4.2	8.1
23.3	15.5	12.7
0.6	2.6	1.1
483.2	408.1	479.0
ב. (הכנסות) הוצאות ריבית		
32.5	7.9	7.8
0.7	0.2	0.1
0.5	(0.3)	0.2
33.4	22.5	18.7
0.1	(0.3)	0.8
67.2	30.0	27.6
416.0	378.1	451.4
ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות ריבית (2)		
(2.3)	(2.8)	2.1
-	-	-
(2.3)	(2.8)	2.1
ד. פרוט הכנסות (הוצאות) ריבית על בסיס צבירה מאגרות חוב		
4.1	1.9	3.1
19.1	13.5	9.5
0.1	0.1	0.1
23.3	15.5	12.7

(1) כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.
(2) פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיפי משנה א' וב'.

ביאור 3- הכנסות מימון שאינן מריבית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
א. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר		
א.1. מפעילות במכשירים נגזרים		
56.7	(4.0)	(3.8)
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים (1) ALM		
56.7	(4.0)	(3.8)
סך הכל מפעילות במכשירים נגזרים		
א.2. מהשקעות באיגרות חוב		
-	-	-
רווחים ממכירת אג"ח מוחזקות לפדיון		
23.1	18.4	4.1
רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה (2)		
-	-	(2.2)
הפרשה לירידת ערך בגין אג"ח זמין למכירה (2)		
-	-	(0.3)
הפסדים ממכירת אג"ח זמינות למכירה (2)		
23.1	18.4	1.6
סך הכל מהשקעה באג"ח		
(72.2)	3.4	12.0
א.3. הפרשי שער, נטו		
7.6	17.8	9.8
סך כל הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר		
ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרת מסחר		
1.6	2.2	1.5
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים		
0.8	0.4	0.1
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר, נטו (3)		
2.4	2.6	1.6
סך הכל מפעילויות מסחר (4)		
פירוט על הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר, לפי חשיפת הסיכון		
2.4	2.6	1.6
חשיפת ריבית		
10.0	20.4	11.4
סך הכל		

- (1) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
 (2) סוג מחדש מרווח כולל אחר מצטבר.
 (3) מזה חלק הרווחים/ההפסדים) הקשורים לאגרות חוב שעדיין מוחזקות ליום המאזן בסך של 0 מיליוני ש"ח לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 (בשנים 2015 ו-2014) (0.3) מיליון ש"ח ו- (0.1) מיליון ש"ח, בהתאמה).
 (4) להכנסות מריבית מהשקעה באגרות חוב למסחר, ראה באור 2.

ביאור 4 - עמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
51.0	48.0	45.7	ניהול חשבון
28.1	25.6	26.2	כרטיסי אשראי
68.1	69.4	61.8	פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים
23.7	24.9	21.4	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים
22.1	23.8	31.0	טיפול באשראי
13.3	14.8	15.2	הפרשי המרה
4.2	3.8	3.8	פעילות סחר חוץ
9.3	10.0	9.2	עמלות מעסקי מימון
6.3	6.6	6.7	עמלות אחרות
226.1	226.9	221.0	סך כל העמלות

ביאור 5 – הכנסות אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
0.1	2.7	2.8	רווח הון ממכירת בניינים וציוד
1.7	1.2	1.6	אחרות
1.8	3.9	4.4	סך כל הכנסות האחרות

ביאור 6 – משכורות והוצאות נלוות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
183.3	189.5	181.4	משכורות
20.5	20.1	19.1	הוצאות נלוות אחרות לרבות קרן השתלמות וחופשה
4.8	2.5	2.2	הטבות לזמן ארוך
* 58.5	* 57.9	54.3	ביטוח לאומי ומס שכר
			הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים):
* 10.2	* 3.6	19.7	הטבה מוגדרת
16.6	16.4	19.6	הפקדה מוגדרת
2.8	3.3	2.3	הטבות אחרות לאחר סיום העסקה והטבות לאחר פרישה שאינן פנסיה
296.7	293.3	298.6	סך כל המשכורות וההוצאות הנלוות

* סווג מחדש

ביאור 7 – הוצאות אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
14.2	15.0	14.0
9.2	10.0	9.8
100.7	89.2	91.3
2.5	2.4	2.2
2.4	1.9	1.6
4.4	4.9	5.0
2.5	2.6	2.4
1.8	1.3	2.4
5.9	4.9	5.6
9.9	10.8	10.9
153.5	143.0	145.2

ביאור 8 – הפרשה למסים על הרווח

1. הרכב הסעיף

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
38.6	42.7	52.4
(1.1)	(1.1)	(1.2)
37.5	41.6	51.2
(14.5)	0.4	7.2
0.6	1.1	-
(13.9)	1.5	7.2
23.6	43.1	58.4
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
(13.8)	0.5	4.2
-	1.2	6.8
(0.1)	(0.2)	(3.8)
(13.9)	1.5	7.2

- שומות סופיות הוצאו לתאגיד הבנקאי עד וכולל שנת המס 2014.
- א) מימוש המיסים הנדחים מבוסס על פירעון ההתחייבויות העתידיות בכפוף להכרה של רשויות המס בהוצאות, והם מחושבים לפי שיעורי המס הצפויים במועד ההיפוך (34.19%).
ב) שינויים בשנת הדיווח ביתרת מיסים נדחים שאינם כלולים בדוח רווח והפסד הסתכמו ב- 27.4 מיליון ש"ח.

ביאור 8 – הפרשה למסים על הרווח

2. התאמה בין סכום המס התיאורטי שהיה חל אילו הרווח מפעולות רגילות היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל בישראל על תאגיד בנקאי ובין הפרשה למיסים על הרווח כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

לשנה שהסתיימה ביום 31			
2014	2015	2016	
סכום	סכום	סכום	
המס	המס	המס	
37.71%	37.58%	35.90%	שיעור המס החל בישראל על תאגיד בנקאי
23.1	40.8	51.0	סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי
מס (חסכון במס) בגין:			
-	1.2	6.8	שינוי יתרת מיסים נדחים עקב שינוי בשיעור המס
(0.5)	-	(1.2)	מיסים בגין שנים קודמות
1.4	1.4	1.7	הוצאות אחרות לא מוכרות (קנסות, הוצאות עודפות)
(0.1)	(0.4)	(0.6)	הפרשי פחת, תאום פחת ורווח הון
(0.3)	0.1	0.7	אחר
23.6	43.1	58.4	הפרשה למיסים על ההכנסה

3. יתרות מיסים נדחים לקבל ועתודה למיסים נדחים

א. היתרה

מיסים נדחים לקבל				
שיעור מס ממוצע		31 בדצמבר		
2015	2016	2015	2016	
37.2%	34.2%	50.1	50.5	הפרשה להפסדי אשראי
37.2%	34.2%	27.3	24.4	הפרשה לחופשה ומענקים
37.2%	34.2%	6.8	23.9	מעודף התחייבות בגין הטבות לעובדים על נכסי תכנית
23.6%	22.1%	0.7	0.5	מהתאמת נכסים לא כספיים בני פחת
37.2%	34.2%	2.8	2.8	אחר - מפריטים כספיים
36.1%	33.3%	87.7	102.1	סך הכל

ביאור 8 – הפרשה למסים על הרווח (המשך)

ב. התנועה בנכסי והתחייבויות המיסים הנדחים מיוחסת לפריטים הבאים:

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2016

התאמת נכסים	הפרשה לא להפסדי כספיים	הפרשה לחופשה לעובדים על	ההתחייבות בגין הטבות לעובדים על	עודף	נכס	
					תוכנית אחרים סך הכל	אחרים סך הכל
50.1	0.7	27.3	6.8	2.8	87.7	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2016
(0.2)	(3.9)	(4.7)	0.3	(4.2)	4.3	שינויים אשר נזקפו לרוו"ה
-	-	3.3	-	27.4	-	שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר
-	(3.9)	(2.3)	(2.4)	(8.8)	(8.8)	השפעת השינוי בשיעור המס
50.5	0.5	24.4	23.9	2.8	102.1	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2016
50.5	0.5	24.4	23.9	2.8	102.1	נכס מס נדחה
-	-	-	-	-	-	יתרות הניתנות לקיזוז נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2016
-	-	-	-	-	102.1	נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2016
-	-	-	-	-	-	התחייבויות מס נדחה
-	-	-	-	-	-	יתרות הניתנות לקיזוז התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2016
-	-	-	-	-	-	התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2016

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2015

התאמת נכסים	הפרשה לא להפסדי כספיים	הפרשה לחופשה לעובדים על	ההתחייבות בגין הטבות לעובדים על	עודף	נכס	
					תוכנית אחרים סך הכל	אחרים סך הכל
49.5	0.6	27.8	9.1	3.4	90.4	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2015
1.2	0.1	1.5	(2.7)	(0.6)	(0.5)	שינויים אשר נזקפו לרוו"ה
-	-	(1.5)	0.5	(1.0)	-	שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר
(0.6)	-	(0.5)	(0.1)	(1.2)	(1.2)	השפעת השינוי בשיעור המס
50.1	0.7	27.3	6.8	2.8	87.7	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015
50.1	0.7	27.3	6.8	2.8	87.7	נכס מס נדחה
-	-	-	-	-	-	יתרות הניתנות לקיזוז נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015
-	-	-	-	-	87.7	נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015
-	-	-	-	-	-	התחייבויות מס נדחה
-	-	-	-	-	-	יתרות הניתנות לקיזוז התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015
-	-	-	-	-	-	התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015

ביאור 8 – הפרשה למסים על הרווח (המשך)

4. שינויי חקיקה בתחום המס

א. מס חברות

להלן שיעורי המס הרלוונטיים לחברה בשנים 2014-2016:

2014 – 26.5%

2015 - 26.5%

2016 - 25%

ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216), התשע"ו - 2016, אשר קבע, בין היתר, את הורדת שיעור מס חברות, החל מיום 1 בינואר 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25%.

כמו כן, ביום 22 בדצמבר 2016 אישרה מליאת הכנסת את חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו- 2018) התשע"ז-2016, אשר קבע, בין היתר, את הורדת שיעור מס חברות משיעור של 25% ל- 23% בשתי פעימות. הפעימה הראשונה לשיעור של 24%, החל מינואר 2017 והפעימה השנייה לשיעור של 23% החל מינואר 2018 ואילך.

כתוצאה מהורדת שיעור המס ל- 25%, יתרות המסים הנדחים ליום 4 בינואר 2016 חושבו בהתאם לשיעור המס החדש כפי שנקבע בחוק לתיקון פקודת מס הכנסה, לפי שיעור המס הצפוי לחול במועד ההיפוך. כתוצאה מהורדת שיעור המס ל- 23% בשתי פעימות, יתרות המסים הנדחים ליום 31 בדצמבר 2016 חושבו בהתאם לשיעורי המס החדשים כפי שנקבעו בחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו- 2018), לפי שיעור המס הצפוי לחול במועד ההיפוך.

ב. עדכון מס ערך מוסף, מס רווח ומס שכר

ביום 2 ביוני 2013 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשע"ג-2013, אשר מעדכן את שיעור מס שכר ומס רווח, כך שיעמוד על 18% החל מיום 2 ביוני 2013. כתוצאה מהשינוי האמור שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים עלה בשנת 2013 לשיעור של 36.21%, ובשנת 2014 ואילך עלה לשיעור של 37.71%.

ביום 12 באוקטובר 2015 אישרה מליאת הכנסת את צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (התיקון), התשע"ו - 2015, הקובע כי שיעור מס הרווח ומס השכר המוטלים על מוסדות כספיים יירד מ- 18% ל- 17%, וזאת החל מיום 1 באוקטובר 2015. כתוצאה מהשינוי האמור שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים ירד מ- 37.71% ל- 37.58% בשנת 2015. כמו כן, כתוצאה מהורדת שיעור מס החברות ל- 25% בשנת 2016, ל- 24% בשנת 2017 ו- 23% החל מינואר 2018 ואילך. שיעור המס הסטטוטורי ירד ל- 35.9% בשנת 2016, ל- 35% בשנת 2017 ול- 34.2% משנת 2018 ואילך.

השפעת השינויים המתוארים לעיל על הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2016 מתבטאת בקיטון ביתרות נכסי המסים הנדחים בסך 8.8 מיליוני ש"ח. עדכון יתרות המסים הנדחים הוכר כנגד הוצאות מסים נדחים בסך 6.8 אלפי ש"ח, כנגד רווח כולל אחר בסך 2.0 אלפי ש"ח.

ביאור 9 – רווח למניה רגילה

רווח בסיסי למניה

(1) רווח המיוחס לבעלי המניות של הבנק

חישוב הרווח הבסיסי למניה ליום 31 בדצמבר 2016 התבסס על הרווח המיוחס לבעלי המניות של הבנק מחולק בממוצע המשוקלל של מספר המניות, באופן הבא:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
37.6	65.6	83.8	רווח בסיסי
			סך כל הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק

(2) ממוצע משוקלל של מספר המניות

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
54,337	54,337	54,337	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב רווח בסיסי למניה
12,671.2	12,671.2	12,671.2	ליום 31 בדצמבר (מניות בנות 0.0001, 0.001, 0.005) באלפים
			ממוצע משוקלל של ערך נקוב בש"ח

ביאור 10 – רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת המס

סך הכל רווח כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	יתרה ליום 1 בינואר 2014 שינוי נטו במהלך השנה
19.4	(6.2)	25.6	
(14.2)	-	(14.2)	יתרה ליום 1 בינואר 2015 שינוי נטו במהלך השנה
5.2	(6.2)	11.4	
(8.1)	2.0	(10.1)	יתרה ליום 1 בינואר 2016 שינוי נטו במהלך השנה
(2.9)	(4.2)	1.3	
(40.0)	(42.3)	2.3	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
(42.9)	(46.5)	3.6	

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016		
לפני	השפעת	לאחר	לפני	השפעת	לאחר	לפני	השפעת	לאחר
מס	מס	מס	מס	מס	מס	מס	מס	מס

השינויים במרכיבי רווח כולל אחר:

התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן								
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו								
מהתאמות לשווי הוגן								
(רווחים) הפסדים בגין ניירות ערך זמינים								
למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד (1)								
סך כל השינוי נטו במהלך התקופה								
0.2	(0.1)	0.3	1.4	(0.8)	2.2	3.3	(1.8)	5.1
(14.4)	8.7	(23.1)	(11.5)	6.9	(18.4)	(1.0)	0.6	(1.6)
(14.2)	8.6	(22.8)	(10.1)	6.1	(16.2)	2.3	(1.2)	3.5
הטבות לעובדים								
(הפסד) רווח אקטוארי נטו בתקופה								
(רווחים) הפסדים נטו שסווגו מחדש לדוח								
רווח והפסד (2)								
שינוי נטו במהלך התקופה								
(0.1)	0.1	(0.2)	1.8	(1.0)	2.8	(49.2)	25.5	(74.7)
0.1	(0.2)	0.3	0.2	(0.2)	0.4	6.9	(3.8)	10.7
-	(0.1)	0.1	2.0	(1.2)	3.2	(42.3)	21.7	(64.0)
השינויים במרכיבי רווח כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק:								
(14.2)	8.5	(22.7)	(8.1)	4.9	(13.0)	(40.0)	20.5	(60.5)

- הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. לפירוט נוסף ראה ביאור 3.
- הסכום לפני מס מסווג בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות בגין זכויות עובדים. פירוט נוסף ראה בביאור 22 זכויות עובדים.

ביאור 11- מזומנים ופיקדונות בבנקים

31 בדצמבר		
2015	2016	
4,366.3	4,672.2	מזומנים ופיקדונות בבנק ישראל
830.1	2,016.4	פיקדונות בבנקים מסחריים
5,196.4	6,688.6	סך הכל

4,949.0	5,034.7	מזה: מזומנים, פקדונות בבנקים ופיקדונות בבנק ישראל לתקופה מקורית של עד 3 חודשים
---------	---------	--

הערה: בנושא שעבודים ראה ביאור 25 "שעבודים, תנאים מגבילים וביטחונות".

ביאור 12 - ניירות ערך

31 בדצמבר 2016

(בלתי מבוקר)

הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים		הפסדים	
		שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן
					שווי הוגן ⁽¹⁾
א. אגרות חוב המוחזקות לפדיון					
של ממשלת ישראל	84.7	6.5	-	-	91.2
של אחרים בישראל	36.1	3.5	-	-	39.6
סך כל אגרות החוב המוחזקות לפדיון	120.8	10.0	-	-	130.8

רווח כולל אחר מצטבר

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים		הפסדים	
		שווי הוגן ⁽¹⁾	שווי הוגן ⁽¹⁾	שווי הוגן ⁽¹⁾	שווי הוגן ⁽¹⁾
ב. ניירות ערך זמינים למכירה אגרות חוב -					
של ממשלת ישראל	1,086.5	9.0	(1.7)	(1.7)	1,093.8
של מוסדות פיננסיים בישראל	132.3	-	(1.0)	(1.0)	131.3
של אחרים בישראל	26.5	-	(1.5)	(1.5)	25.0
סך כל אגרות החוב הזמינות למכירה	1,245.3	9.0	(4.2)	(4.2)	1,250.1
מניות	-	0.9	-	-	0.9
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה	1,245.3	9.9	(4.2)	(4.2)	1,251.0

הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים		הפסדים	
		שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן
					שווי הוגן ⁽¹⁾
ג. ניירות ערך למסחר					
אגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל	3.6	-	(4)	(4)	3.6
אגרות חוב של אחרים בישראל	4.6	-	(0.1)	(0.1)	4.5
סך כל ניירות הערך למסחר	8.2	-	(0.1)	(0.1)	8.1
סך כל ניירות הערך	1,374.3	19.9	(4.3)	(4.3)	1,389.9

- (1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
 (2) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין בסך 0.9 מיליון ש"ח.
 (3) כלולים בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו".
 (4) נזקפו לדוח רווח והפסד.

הערות:

- פרוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב וכן, פרוט תוצאות הפעילות בהשקעות במניות – ראה ביאור 2 ו-3.
 - בנושא שעבודים ראה ביאור 25, "שעבודים, תנאים מגבילים ובטחונות".

ביאור 12 – ניירות ערך (המשך)

31 בדצמבר 2015

(מבוקר)

הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים	הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾
		שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	
א. אגרות חוב המוחזקות לפדיון				
85.9	85.9	8.0	-	93.9
0.6	0.6	-	-	0.6
37.1	37.1	3.6	(0.1)	40.6
123.6	123.6	11.6	(0.1)	135.1
סך כל אגרות החוב המוחזקות לפדיון				

רווח כולל אחר מצטבר

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים	הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾
		רווח כולל אחר מצטבר	רווח כולל אחר מצטבר	
ב. ניירות ערך זמינים למכירה אגרות חוב -				
1,446.3	1,442.7	10.1	(6.5)	1,446.3
195.7	199.1	-	(3.4)	195.7
27.3	29.3	-	(2.0)	27.3
1,669.3	1,671.1	10.1	(11.9)	1,669.3
4.1	-	4.1	-	4.1
1,673.4	1,671.1	14.2	(11.9)	1,673.4
מניות				
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה				

הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים	הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾
		שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	
ג. ניירות ערך למסחר				
3.6	3.6	-	(4)	3.6
8.4	8.6	-	(0.2)	8.4
12.0	12.2	-	(0.2)	12.0
1,820.5	1,806.9	25.8	(12.2)	1,809.0
סך כל ניירות הערך				

- (1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
 (2) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין בסך 4.1 מיליון ש"ח.
 (3) כלולים בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
 (4) נזקפו לדוח רווח והפסד.

הערות:

- פרוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב וכן, פרוט תוצאות הפעילות בהשקעות במניות – ראה ביאור 2 ו-3.
 - בנושא שעבודים ראה ביאור 25, "שעבודים, תנאים מגבילים ובטחונות".

ביאור 12 – ניירות ערך (המשך)

ד. מידע לגבי אגרות חוב פגומות

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
(מבוקר)	
3.9	2.7

יתרת חוב רשומה של אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות ריבית

ה. שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש

31 בדצמבר 2016								
(מבוקר)								
12 חודשים ומעלה				פחות מ-12 חודשים				
הפסדים שטרם מומשו				הפסדים שטרם מומשו				
סה"כ	20%-40%	0-20%	שווי הוגן	סה"כ	20%-40%	0-20%	שווי הוגן	
אגרות חוב								
-	-	-	-	1.7	-	1.7	832.4	של ממשלת ישראל
0.7	-	0.7	61.4	0.3	-	0.3	69.9	של מוסדות פיננסיים בישראל
1.5	-	1.5	22.3	-	-	-	-	של אחרים בישראל
2.2	-	2.2	83.7	2.0	-	2.0	902.3	סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

31 בדצמבר 2015								
(מבוקר)								
12 חודשים ומעלה				פחות מ-12 חודשים				
הפסדים שטרם מומשו				הפסדים שטרם מומשו				
סה"כ	20%-40%	0-20%	שווי הוגן	סה"כ	20%-40%	0-20%	שווי הוגן	
אגרות חוב								
-	-	-	-	6.5	-	6.5	814.1	של ממשלת ישראל
-	-	-	-	3.4	-	3.4	195.7	של מוסדות פיננסיים בישראל
2.0	1.0	1.0	27.4	-	-	-	-	של אחרים בישראל
2.0	1.0	1.0	27.4	9.9	-	9.9	1,009.8	סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

ביאור 13 – סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות⁽¹⁾, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2015					31 בדצמבר 2016				
בנקים		אשראי לציבור			בנקים		אשראי לציבור		
וממשלות סך הכל	881.6	2,249.5	96.8	2,152.7	וממשלות סך הכל	2,044.8	2,541.9	134.3	2,407.6
3,131.1	881.6	2,249.5	96.8	2,152.7	4,586.7	2,044.8	2,541.9	134.3	2,407.6
9,671.6	-	9,671.6	8,094.5	1,577.1	9,980.7	-	9,980.7	8,379.1	1,601.6
12,802.7	881.6	11,921.1	8,191.3	3,729.8	14,567.4	2,044.8	12,522.6	8,513.4	4,009.2
49.6	-	49.6	20.6	29.0	53.5	-	53.5	23.1	30.4
49.7	-	49.7	3.2	46.5	43.8	-	43.8	5.7	38.1
99.3	-	99.3	23.8	75.5	97.3	-	97.3	28.8	68.5
9.9	-	9.9	5.5	4.4	23.4	-	23.4	6.3	17.1
144.4	-	144.4	57.1	87.3	179.1	-	179.1	80.0	99.1
253.6	-	253.6	86.4	167.2	299.8	-	299.8	115.1	184.7
51.1	-	51.1	3.8	47.3	52.9	-	52.9	6.4	46.5
78.6	-	78.6	56.9	21.7	89.0	-	89.0	61.4	27.6
129.7	-	129.7	60.7	69.0	141.9	-	141.9	67.8	74.1
25.5	-	25.5	2.1	23.4	33.3	-	33.3	6.2	27.1

יתרת חוב רשומה:

שנבדקו על בסיס פרטי 2,407.6 134.3 2,541.9 2,044.8 4,586.7

שנבדקו על בסיס קבוצתי 1,601.6 8,379.1 9,980.7 - 9,980.7

סך הכל חובות* 4,009.2 8,513.4 12,522.6 2,044.8 14,567.4

*מזה:

חובות בארגון מחדש 30.4 23.1 53.5 - 53.5

חובות פגומים אחרים 38.1 5.7 43.8 - 43.8

סך הכל חובות פגומים 68.5 28.8 97.3 - 97.3

חובות בפיגור 90 ימים או יותר 17.1 6.3 23.4 - 23.4

חובות בעייתיים אחרים 99.1 80.0 179.1 - 179.1

סך הכל חובות בעייתיים 184.7 115.1 299.8 - 299.8

יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:

שנבדקו על בסיס פרטי 46.5 6.4 52.9 - 52.9

שנבדקו על בסיס קבוצתי 27.6 61.4 89.0 - 89.0

סך הכל* 74.1 67.8 141.9 - 141.9

* מזה בגין חובות פגומים 27.1 6.2 33.3 - 33.3

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.

ב. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

סך הכל	פרטי	מסחרי	ציבור
114.8	45.2	69.6	114.8
60.2	28.3	31.9	60.2
(78.1)	(37.3)	(40.8)	(78.1)
62.7	33.3	29.4	62.7
(15.4)	(4.0)	(11.4)	(15.4)
159.6	69.5	90.1	159.6
2.5	(2.7)	5.2	2.5
(91.3)	(41.9)	(49.4)	(91.3)
66.9	37.7	29.2	66.9
(24.4)	(4.2)	(20.2)	(24.4)
137.7	62.6	75.1	137.7
27.4	11.5	15.9	27.4
(89.4)	(34.1)	(55.3)	(89.4)
72.7	29.3	43.4	72.7
(16.7)	(4.8)	(11.9)	(16.7)
148.4	69.3	79.1	148.4
17.5	2.5	15.0	17.5
8.0	1.9	6.1	8.0
6.5	1.5	5.0	6.5

יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2013

הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי

מחיקות חשבונאיות

גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות

מחיקות חשבונאיות נטו

יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2014

הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי

מחיקות חשבונאיות

גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות

מחיקות חשבונאיות נטו

יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2015

הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי

מחיקות חשבונאיות

גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות

מחיקות חשבונאיות נטו

יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2016

מזה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

ליום 31 בדצמבר 2014

ליום 31 בדצמבר 2015

ליום 31 בדצמבר 2016

ביאור 14 – אשראי לממשלה

31 בדצמבר		
2015	2016	
51.5	28.4	אשראי אחר - פעילות פקטורינג
51.5	28.4	סך כל האשראי לממשלת ישראל

ביאור 15 – השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה

א. הרכב

חברה מאוחדת		
31 בדצמבר		
2015	2016	
34.8	41.3	השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני
2.5	-	השקעות אחרות
37.3	41.3	כתבי התחייבות נדחים
		סך כל ההשקעות*
34.8	41.3	*מזה רווחים שנצברו ממועד הרכישה

ב. פרטים על חברה בת מאוחדת

תרומה לרווח הנקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	השקעה במניות לפי שווי מאזני		החלק בזכויות ההצבעה		חלק בהון המקנה זכות לקבלת רווחים		פרטים על החברה		
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	
					%	%	%	%	
									חברה בת שאוחדה בדוח הכספי של הבנק
									השקעות בנכסים
3.0	6.4	34.8	41.3	100	100	100	100		חברת נכסים של אוצר החייל בע"מ והשכרתם לבנק
3.0	6.4	34.8	41.3						סך הכל

ביאור 16 – בניינים וציוד
1.

בנינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר)			עלות נכסים
סך הכל	צידוד, ריהוט וכלי רכב	צידוד, ריהוט וכלי רכב	
429.8	153.5	276.3	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014
8.3	1.2	7.1	תוספות
(3.3)	-	(3.3)	גריעות
434.8	154.7	280.1	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
7.3	1.7	5.6	תוספות
(99.8)	-	(99.8)	גריעות
342.3	156.4	185.9	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
			פחת
344.2	146.1	198.1	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014
12.4	2.3	10.1	פחת לשנה
(3.0)	-	(3.0)	גריעות
353.6	148.4	205.2	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
10.8	1.9	8.9	פחת לשנה
(95.5)	-	(95.5)	גריעות
268.9	150.3	118.6	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
			הערך בספרים
85.6	7.4	78.2	ליום 31 בדצמבר 2014
81.2	6.3	74.9	ליום 31 בדצמבר 2015
73.4	6.1	67.3	ליום 31 בדצמבר 2016
	9.86%	7.09%	שיעור פחת ממוצע משוקלל ליום 31 בדצמבר 2016
	10.23%	8.07%	שיעור פחת ממוצע משוקלל ליום 31 בדצמבר 2015

2. פרטים בדבר זכויות במקרקעין בבנק

מועדי סיום תקופת החכירה (בשנים)		מחזור
ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 31 בדצמבר 2016	
47.3	40.7	זכויות בבעלות(1)
0.5	0.4	זכויות החכורות בחכירה מימונית:
		מהוננת
		2025-2042

(1) חלק מזכויות מקרקעין בבעלות בישראל בסך של 36.1 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2015 – 42.7 מיליוני ש"ח), טרם נרשמו על שם הבנק בלשכות רישום המקרקעין.

ביאור 17 – נכסים אחרים

ההרכב:

31 בדצמבר		
2015	2016	
87.7	102.1	מסים נדחים לקבל, נטו (ראה באור 8)
94.8	35.4	עודף מקדמות ששולמו למס הכנסה על העתודות השוטפות
24.7	24.3	הוצאות מראש
24.5	26.2	הכנסות לקבל
0.2	-	הוצאות הנפקה של כתבי התחייבות נדחים
0.4	19.5	חייבים אחרים ויתרות חובה
232.3	207.5	סך כל הנכסים האחרים

ביאור 18 – פיקדונות הציבור

א. סוגי פיקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד

בישראל

31 בדצמבר		
2015	2016	
		פקדונות לפי דרישה
7,686.2	9,442.4	אינם נושאים ריבית
193.0	185.6	נושאים ריבית
7,879.2	9,628.0	סה"כ לפי דרישה
7,575.1	7,640.1	לזמן קצוב ⁽¹⁾
15,454.3	17,268.1	סך כל פקדונות הציבור⁽²⁾
-	-	(1) מזה: פקדונות שאינם נושאים ריבית
		(2) מזה:
11,748.0	14,774.2	פיקדונות של אנשים פרטיים
88.2	23.2	פיקדונות של גופים מוסדיים
2,296.7	2,470.7	פיקדונות של תאגידים ואחרים

ב. פיקדונות הציבור לפי גודל

31 בדצמבר		
2015	2016	
יתרה	יתרה	
11,359.8	12,580.6	תקרת הפיקדון במיליוני ש"ח
3,314.4	4,012.1	עד 1
780.1	675.4	מעל 1 עד 10
-	-	מעל 10 עד 100
-	-	מעל 100 עד 170
15,454.3	17,268.1	סך הכל

ביאור 19 – פיקדונות מבנקים

31 בדצמבר		בישראל
2015	2016	
		בנקים מסחריים:
182.1	86.3	פיקדונות לפי דרישה
3.1	0.8	קיבולים
185.2	87.1	סך כל הפיקדונות מבנקים

ביאור 20 – כתבי התחייבות נדחים
א. הרכב:

31 בדצמבר		שיעור תשואה פנימי**	משך חיים ממוצע*	
2015	2016			
				כתבי התחייבות נדחים שאינם ניתנים להמרה במניות (1):
82.1	17.9	6.83%	2.98%	במטבע ישראלי לא צמוד
583.8	479.5	3.20%	2.74%	במטבע ישראלי צמוד למדד
665.9	497.4			סך כל כתבי התחייבות הנדחים
665.9	497.4			מזה כתבי התחייבות נדחים

* משך חיים ממוצע הינו ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהוון לפי שיעור התשואה הפנימי.
** שיעור תשואה פנימי הינו שיעור ריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוח הכספי.

(1) מזה: רשומים למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב בסך 82.0 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2015 – 163.4 מיליוני ש"ח).

ב. פרטים נוספים לגבי כתבי התחייבות נדחים

כתבי התחייבות שהנפיק הבנק אינם ניתנים להמרה במניות ואינם מקנים זכות לרכישת מניות. זכויותיהם בעת פירוק נדחות מפני התחייבויות אחרות.

כתבי התחייבות רשומים למסחר - בהתאם להסכם עם הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ (להלן: "הבינלאומי הנפקות") חברה בת בבעלות מלאה של הבנק הבינלאומי, התחייב הבנק לשאת בכל התשלומים למחזיקי תעודות ההתחייבות שתנפיק הבינלאומי הנפקות לציבור עבור הבנק וכל הוצאות הכרוכות בהנפקה כאמור. כמו כן התחייב הבנק כי תמורת ההנפקה תופקד בבנק בהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם. יתרת כתבי ההתחייבות הרשומים למסחר ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכמה ב- 82.0 מיליון ש"ח בהשוואה ל 163.4 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015.

כתבי התחייבות שאינם רשומים למסחר - מחזיקי כתבי ההתחייבות שאינם סחירים הינם גופים מוסדיים, כגון קופות גמל וקרנות השתלמות. סך כל כתבי ההתחייבות אלו הגיע ביום 31 בדצמבר 2016 ל- 209.5 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2015 ל- 295.9 מיליון ש"ח). סך כתבי ההתחייבות שהונפקו לחברה האם ואינם רשומים למסחר הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2016 ב- 205.9 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2015 – 206.6 מיליון ש"ח).

ביאור 20 – כתבי התחייבות נדחים (המשך)

הנפקת כתבי התחייבות נדחים

בשנת 2016 ובשנת 2015 לא הופק הבנק כתבי התחייבות נדחים. יתרת כתבי ההתחייבויות הנדחים שנכללו ברובד השני של ההון בחישוב יחס ההון המזערי ליום 31 בדצמבר 2016 משוקללים, בהתאם להוראת בנק ישראל, בהתחשב בתקופה שנותרה לפירעונם הסתכמה ב-207.2 מיליון ש"ח בהשוואה ל-291.4 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015.

ביאור 21 – התחייבויות אחרות

הרכב:

31 בדצמבר		
2015	2016	
83.1	81.1	הפרשה למשכורות ולהוצאות נלוות (ראה באור 22)
19.1	71.0	עודף ההתחייבות בגין הטבות לעובדים על נכסי התוכנית (ראה באור 22)
6.9	4.9	הכנסות מראש
1,233.6	1,232.7	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
94.6	26.1	זכאים אחרים ויתרות זכות
1,437.3	1,415.8	סך כל ההתחייבויות האחרות

ביאור 22- זכויות עובדים

א. להלן תיאור ההטבות העיקריות הניתנות לעובדי הבנק

1. פנסיה ופיצויי פרישה

חלק מהתחייבויות הבנק לתשלום פנסיה ופיצויי פרישה מכוסה על ידי הפקדות שוטפות על שם העובדים בקופות גמל ופנסיה או על ידי רכישת פוליסות ביטוח. הסכומים שנצברו בקרנות הפנסיה או בפוליסות הביטוח אינם כלולים במאזן מאחר ואינם בשליטתו. ההתחייבות לפיצויי פרישה ופנסיה הכלולה במאזן מייצגת את יתרת ההתחייבות שאינה מכוסה על ידי הפקדות ו/או פוליסות ביטוח כאמור לעיל. התחייבות זו נמדדת על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות אקטואריות והנחות אחרות לרבות: שיעור היוון, גידול בתגמול, פיצויים מוגדלים, פרישה ותמותה.

2. מענקים בגין ותק

עובדי הבנק זכאים למענק ותק מיוחד עם השלימם תקופת עבודה של 20 שנה. סכום המענק שווה למשכורת חדשית אחת.

עובדים שהשלימו 25 שנות עבודה זכאים להשתתפות בנופש, להם ולבני זוגם, במימון הבנק. התחייבויות אלה נמדדות על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות אקטואריות והנחות אחרות לרבות: שיעור היוון, גידול בתגמול, פרישה ותמותה.

3. הטבות אחרות לאחר פרישה

עובדי הבנק זכאים להטבות מסוימות לאחר פרישתם (הטבות כגון: שי לחג, השתתפות בפעילות נופש וכו'). התחייבות זו נמדדת על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות אקטואריות והנחות אחרות לרבות שיעור היוון, גידול בתגמול, פיצויים מוגדלים, פרישה ותמותה.

4. חופשה

על פי החוק ועל פי הסכמי העבודה זכאים עובדי הבנק לימי חופשה שנתיים. ההפרשה לחופשה מחושבת על בסיס שכרם האחרון וימי החופשה שנצברו לזכותם בתוספת ההוצאות הנלוות המתחייבות.

ביאור 22- זכויות עובדים (המשך)

5. מענקי פרישה לחברי הנהלה

חברי הנהלת הבנק זכאים במקרה של פיטורין לקבל פיצויים רגילים ופיצויים מוגדלים וחלקם זכאים למענקי הסתגלות בגובה של עד 6 חודשים במקרה של פיטורין על פי תנאי החוזים האישיים עליהם הם חתומים ובגינם נערכו הפרשות מתאימות.

6. תכנית ההתייעלות 2016

ההפרשות לפיצויי פרישה מוגדלים כפי שנכללו בתכנית ההתייעלות לחמש השנים 2016-2020 שאושרה על ידי הדירקטוריון כלולות בהנחות לחישוב עתודות לפרישה ופנסיה שפורטו בסעיף 1.

ב. סילוקים

הבנק מכיר בהפסדים בגין סילוקים בתכניותיו להטבה מוגדרת כאשר התשלומים החד-פעמיים הצפויים המתייחסים לתכנית יהיו, באופן מצטבר במשך השנה, גבוהים מסך עלות השירות ועלות הריבית השנתיות. גובה ההפסד לפני השפעת המס בסך 10.6 מיליון ש"ח נזקף לרווח והפסד.

ג. התייעלות

ביום 12 בינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - "הוראת ההתייעלות"). בהתאם למכתב על דירקטוריון הבנק להתוות תכנית רב שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו במכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת עלויות התכנית לעניין חשוב הלימות ההון על פני חמש שנים בקו ישר.

בהמשך למהלכי התייעלות בהם נקט הבנק בשנתיים האחרונות, ביום 10 בנובמבר 2016 אישר דירקטוריון הבנק עדכון התוכנית האסטרטגית של הבנק בהיבט מהלכי התייעלות. מהלכי התייעלות כוללים, בין השאר, המשך הרחבת פעילות באמצעים דיגיטליים; צמצום שטחי נדל"ן בין השאר בשל צמצום מספר הסניפים; מהלכי התייעלות בתהליכי עבודה בסניפים ובמטה. כתוצאה מכך צפויה ירידה במצבת כח האדם של הבנק בכ- 120 עובדים עד לסוף שנת 2020, מתוכם כ- 40% בפרישה מוקדמת מרצון שתמשיך להעשות על בסיס הצעות פרטניות ולגופם של מקרים.

הבנק קיבל אישור עקרוני של הפיקוח על הבנקים לפריסת עלות המהלכים לעניין חישוב הלימות ההון על פני חמש שנים בקו ישר.

עלות ההטבות לעובדים במסגרת מהלכי התייעלות בשנים 2016 ועד 2020 מוערכת בכ- 63 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס, אשר מתוכה, סך של 10.6 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס, נזקפו כהוצאה ברווח והפסד בשנת 2016 (העלות מבוססת על הנחות אקטואריות, בין השאר ביחס לעלות הפרישה של עובדים). השפעת מהלכי התייעלות על יחס ההון העצמי לרכיבי סיכון מוערכת בקיטון של כ-0.4% ותיזקף, כאמור, לשיעורין על פני 5 שנים.

ד. חתימת הסכם שכר קיבוצי לשנים 2016-2017

ביום 23 באוגוסט 2016 חתמו הנהלת הבנק, ועד העובדים והסתדרות העובדים הכללית החדשה על הסכם קיבוצי במסגרתו סוכם על שינויים בתנאי העסקה הכוללים, בין היתר, תיגמול שוטף, זכויות נצברות, היקף העסקה, ועוד. חתימת ההסכם ואישורו על ידי הדירקטוריון בחודש ספטמבר 2016 הביאו לסימום של סכסוך עבודה שהוכרז בחודש מאי 2016.

במסגרת ההסכם סוכם על תשלום מידי של הערך המהוון של פדיון דמי מחלה בפרישה כפי שחושב ונצבר בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2015. החל מחתימת ההסכם לא יהיו העובדים זכאים לפדיון דמי מחלה אך לא ייפגעו זכויות אחרות הקשורות בדמי מחלה כגון צבירה וניצול ימי מחלה.

על פי ההסכם ישמרו הצדדים על שקט תעשייתי בנושאים שהוסדרו בהסכם עד ליום 31 במרס 2018.

ביאור 22- זכויות עובדים (המשך)

ה. הרכב

31 בדצמבר		
2015	2016	
פיצויים		
155.2	199.5	סכום ההתחייבות
(136.1)	(128.5)	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
19.1	71.0	עודף ההתחייבויות שנכלל בסעיף "התחייבויות אחרות"
-	-	עודף נכסי התוכנית שנכלל בסעיף "נכסים אחרים"
26.6	36.0	הטבות לפנסיונרים - סכום ההתחייבות
12.7	1.4	מענק מחלה - סכום ההתחייבות
16.5	17.1	נופש 25 שנה - סכום ההתחייבות
9.5	9.3	חופשה
17.8	17.3	אחר - שכר לשלם
102.2	152.1	סך הכל
102.2	152.1	עודף ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים על נכסי תוכנית שנכלל בסעיף "התחייבויות אחרות"
-	-	עודף נכסי התוכנית מעל ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים שנכלל בסעיף "נכסים אחרים"

ו. תכניות להטבה מוגדרת

(1) מחויבויות ומצב המימון

א. שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה

הטבות אחרות לאחר פרישה		תכניות פיצויים		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2015	2016	2015	2016	
40.3	39.3	162.6	155.2	מחויבות בגין הטבה חזויה בתחילת שנה
2.0	0.9	6.1	7.5	עלות שירות
1.9	1.3	5.4	5.2	עלות ריבית
(4.1)	7.8	(0.2)	65.9	הפסד אקטוארי (רווח)
(0.8)	(13.3)	(15.6)	(34.3)	הטבות ששולמו
-	-	(3.1)	-	אחר
39.3	36.0	155.2	199.5	מחויבות בגין הטבה חזויה בסוף שנה
35.3	36.0	152.8	195.3	מחויבות בגין הטבה מצטברת בסוף שנה

* ב- 31 בדצמבר 2015 כולל מענק פדיון ימי מחלה שיועד לתשלום לאחר פרישה לגמלאות בסך 12.7 מיליון, ואשר נפדה במהלך השנה בעקבות הסכם, ראה סעיף ד. לעיל.

ביאור 22- זכויות עובדים (המשך)

ו. תכניות להטבה מוגדרת (המשך)

(1) מחויבויות ומצב המימון (המשך)

ב. שינוי בשווי ההוגן של נכסי התכנית ומצב המימון של התכנית

תכניות פיצויים		
31 בדצמבר		
2015	2016	
137.3	136.1	שווי הוגן של נכסי התוכנית בתחילת השנה
3.5	3.5	תשואה בפועל על נכסי התוכנית
3.8	4.2	הפקדות לתוכנית על ידי התאגיד הבנקאי
(8.5)	(15.3)	הטבות ששולמו
136.1	128.5	שווי הוגן של נכסי התוכנית בסוף שנה
(19.1)	(71.0)	מצב המימון - התחייבות נטו שהוכרה בסוף תקופה*

* נכלל בסעיף התחייבויות אחרות.

ג. סכומים שהוכרו במאזן

הטבות אחרות לאחר פרישה		תכניות פיצויים		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2015	2016	2015	2016	
-	-	-	-	סכומים שהוכרו בסעיף נכסים אחרים
39.3	36.0	19.1	71.0	סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות
39.3	36.0	19.1	71.0	התחייבות נטו שהוכרה בסוף תקופה

ד. סכומים שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לפני השפעת המס

הטבות אחרות לאחר פרישה		תכניות פיצויים		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2015	2016	2015	2016	
0.7	9.3	6.2	61.6	הפסד (רווח) אקטוארי נטו
0.7	9.3	6.2	61.6	יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר

ה. תכניות שבהן המחויבות בגין הטבה מצטברת עולה על נכסי התכנית

תכניות פיצויים		
31 בדצמבר		
2015	2016	
155.2	199.5	מחויבות בגין הטבה חזויה
152.8	195.3	מחויבות בגין הטבה מצטברת
136.1	128.5	שווי הוגן של נכסי התוכנית

ביאור 22- זכויות עובדים (המשך)

ו. תכניות להטבה מוגדרת (המשך)

(1) מחויבויות ומצב המימון (המשך)

ו. תכניות שבהן המחויבות בגין הטבה חזויה עולה נכסי התכנית

תכניות פיצויים		מחויבות בגין הטבה חזויה שווי הוגן של נכסי התוכנית
31 בדצמבר		
2015	2016	
155.2	199.5	
136.1	128.5	

(2) הוצאה לתקופה

א. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד

הטבות אחרות לאחר פרישה			תכניות פיצויים			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	2014	2015	2016	
1.4	2.0	0.9	5.5	6.1	7.5	עלות שירות
2.3	1.9	1.3	7.0	5.4	5.2	עלות ריבית
-	-	-	(5.4)	(5.0)	(4.5)	תשואה חזויה על נכסי התוכנית* הפחתה של סכומים שלא הוכרו:
-	0.2	(0.8)	0.3	0.2	0.9	הפסד (רווח) אקטוארי נטו
-	-	-	2.8	(3.1)	10.6	אחר, לרבות הפסד (רווח) מצמצום או סילוק
3.7	4.1	1.4	10.2	3.6	19.7	סך עלות ההטבה, נטו

ב. שינויים בנכסי תכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר לפני השפעת מס

הטבות אחרות לאחר פרישה			תכניות פיצויים			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	2014	2015	2016	
(0.5)	(4.1)	7.8	0.7	1.3	66.9	הפסד (רווח) אקטוארי נטו בתקופה
-	(0.2)	0.8	(0.3)	(0.2)	(0.9)	הפחתה של רווח (הפסד) אקטוארי
-	-	-	-	-	(10.6)	הפסד מסילוק
(0.5)	(4.3)	8.6	0.4	1.1	55.4	סך הכל הוכר ברווח כולל אחר
3.7	4.1	1.4	10.2	3.6	19.7	סך עלות ההטבה נטו
3.2	(0.2)	10.0	10.6	4.7	75.1	סך הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו לתקופה וברוח כולל אחר

*משיקולים פרקטיים הבנק בחר להשתמש בשיעורי התשואה בפועל לצורך קביעת שיעורי התשואה החזויים בשנת 2014.

ביאור 22- זכויות עובדים (המשך)

ו. תכניות להטבה מוגדרת (המשך)

(2) הוצאה לתקופה (המשך)

ג. אומדן של הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד כהוצאה (כהכנסה) בשנת 2017 לפני השפעת המ

הטבות אחרות לאחר פרישה	תכניות פיצויים	
0.6	8.2	הפסד (רווח) אקטוארי נטו
0.6	8.2	סך הכל צפוי כי יופחת מרווח כולל אחר מצטבר

(3) הנחות

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמידת עלות ההטבה נטו לשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר

1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה:

הטבות אחרות לאחר פרישה		תכניות פיצויים		
2015	2016	2015	2016	
2.25%	2.09%	1.68%	1.60%	שיעור ההיוון**
2.48%	2.51%	2.60%	2.76%	שיעור עזיבה ממוצע
0.22%	-	0.67%	1.11%	שיעור גידול ממוצע בתגמול**

2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה

הטבות לאחר פרישה			תכניות פיצויים			
2014	2015	2016	2014	2015	2016	
2.95%	1.37%-2.45%	1.92%-2.25%	2.67%	1.01%-2.08%	1.47%-1.68%	שיעור ההיוון*
-	-	-	4.31%	3.90%	3.60%-3.90%	תשואה חזויה לטווח ארוך על נכסי התוכנית*
0.47%	0.22%-0.47%	0%-0.22%	1.33%	0.67%-1.33%	0.67%-1.11%	שיעור גידול ממוצע בתגמול**

*משקולים פרקטיים הבנק בחר להשתמש בשיעורי התשואה בפועל לצורך קביעת שיעורי התשואה החזויים בשנת 2014.
**במונחים ריאליים.

ביאור 22- זכויות עובדים (המשך)

ו. תכניות להטבה מוגדרת (המשך)

(3) הנחות (המשך)

ב. השפעה של שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס

הטבות אחרות לאחר פרישה		תכניות פיצויים		
גידול בנקודת אחוז אחת		גידול בנקודת אחוז אחת		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2015	2016	2015	2016	
(6.1)	(4.9)	(2.4)	(4.2)	שיעור ההיוון
(3.4)	(1.1)	6.6	11.3	שיעור עזיבה
7.7	6.5	4.7	6.5	שיעור גידול בתגמול
קיטון בנקודת אחוז אחת		קיטון בנקודת אחוז אחת		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2015	2016	2015	2016	
8.1	6.4	4.8	6.4	שיעור ההיוון
4.2	1.3	(6.9)	(12.3)	שיעור עזיבה
(5.8)	(5.0)	(2.4)	(3.8)	שיעור גידול בתגמול

ביאור 22- זכויות עובדים (המשך)

ו. תכניות להטבה מוגדרת (המשך)

(4) נכסי תכנית

א. הרכב השווי ההוגן של נכסי תכנית

31 בדצמבר 2016				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
				סוג נכס
2.4	-	-	2.4	מזומנים ופקדונות בבנקים
36.2	-	-	36.2	מניות
				אגרות חוב:
33.2	-	-	33.2	ממשלתיות
21.4	-	6.7	14.7	קונצרניות
54.6	-	6.7	47.9	סך הכל
35.3	-	24.8	10.5	אחר
128.5	-	31.5	97.0	סך הכל

31 בדצמבר 2015				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
				סוג נכס
4.0	-	-	4.0	מזומנים ופקדונות בבנקים
38.1	-	-	38.1	מניות
				אגרות חוב:
43.8	-	-	43.8	ממשלתיות
25.9	-	9.1	16.8	קונצרניות
69.7	-	9.1	60.6	סך הכל
24.3 *	-	13.9	10.4	אחר
136.1	-	23.0	113.1	סך הכל

* סווג מחדש

ב. השווי ההוגן של נכסי תכנית לפי סוגי נכסים ויעד הקצאה לשנת 2017

31 בדצמבר			יעד הקצאה	
% מנכסי התוכנית		2017		
2015	2016	2017		
2.9%	1.9%	1.9%		מזומנים ופקדונות בבנקים
28.0%	28.2%	28.2%		מניות
				אגרות חוב:
32.2%	25.8%	25.8%		ממשלתיות
19.0%	16.7%	16.7%		קונצרניות
51.2%	42.5%	42.5%		סך הכל אגרות חוב
17.9%	27.4%	27.4%		אחר
100.0%	100.0%	100.0%		סך הכל

ביאור 22- זכויות עובדים (המשך)

ו. תכניות להטבה מוגדרת (המשך)

(4) נכסי תכנית (המשך)

ג. תזרימי מזומנים

(1) הפקדות

תכניות פיצויים			תחזית	הפקדות
הפקדות בפועל				
לשנה שהסתיימה ביום 31			2017	
2015	2016			
3.8	4.2		4.2	

* אומדן הפקדות שצפוי לשלמן לתכניות פיצויים להטבה מוגדרת במהלך שנת הכספים הבאה.

(2) הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד

שנה	תכניות פיצויים	הטבות לאחר פרישה
2017	23.3	2.1
2018	22.4	2.3
2019	22.6	2.3
2020	18.8	2.1
2021	7.2	1.2
2022-2026	36.9	5.8
2027 ואילך	90.6	36.8
סך הכל	221.8	52.6

הסכומים משקפים התחייבות ליום 31 בדצמבר 2016.

ביאור 23א – הון עצמי

א. הון המניות

להלן פרטים בנושא הון המניות של הבנק ליום 31 בדצמבר 2016 וליום 31 בדצמבר 2015 (בשקלים חדשים):

מונפק ונפרע	רשום		
0.0002	0.0002	בת 0.0002 ש"ח	מניית הכרעה
0.0002	0.0002	בנות 0.0001 ש"ח	מניות דחיות
1.5000	1.5000	בנות 0.0050 ש"ח	מניות מיסדים
4,629.7066	4,641.7398	בנות 0.0001 ש"ח	מניות רגילות
8,040.0000	8,040.0000	בנות 0.001 ש"ח	מניות בכורה 30% צוברות ומשתתפות
12,671.2070	12,683.2402		סך כל הון המניות

כל המניות שהונפקו רשומות על שם.

ב. הזכויות הנלוות למניות

מניית הכרעה

מוחזקת בידי שר הביטחון, אינה ניתנה להעברה, מקנה זכות ל- 240 קולות באסיפת בעלי מניות (מייסדים). בנושאים מהותיים השנויים במחלוקת וכן זכות לקבל את ערכה הנקוב בעת פירוק הבנק.

מניה נדחית

מקנה זכות לקבל את ערכה הנקוב בעת פירוק הבנק וללא כל זכות נלווית אחרת.

מניות מיסדים

מקנה זכות להצביע באסיפות בעלי מניות, למנות את חברי הדירקטוריון, לקבל דיבידנד באופן שוטף ובעת פירוק לפי חלקה היחסי בהון המניות הנפרע של הבנק.

מניה רגילה

מקנה זכות לקבל דיבידנד באופן שוטף ובעת פירוק לפי חלקה היחסי בהון המניות הנפרע של הבנק.

מניית בכורה, 30% צוברות ומשתתפות

אינה ניתנת לפידיון ומקנה זכות לקבל דיבידנד בכורה ומצטבר בשיעור של 30% לשנה מערכה הנקוב (לפני חלוקת כל דיבידנד אחר), מעבר לדיבידנד הבכורה האמור, כמוה כמניה רגילה לכל ענין.

ג. דיבידנדים

(1) מגבלות בחלוקת הדיבידנדים

בנוסף למגבלות על פי חוק החברות, חלוקת דיבידנד על ידי תאגיד בנקאי כפופה לרגולציה החלה על תאגידים בנקאיים בישראל לפיה לא יחולק דיבידנד.

ביום 15 בינואר 2014 פורסם תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 331 בנושא חלוקת דיבידנד על ידי תאגידים בנקאיים. לאור דרישות שנוספו בשנים האחרונות להוראות הדיווח לציבור המחייבות לרשום רווחים והפסדים מסוימים של הבנק ברווח כולל אחר ולא ברווח והפסד, עודכנו המבחנים לחלוקת דיבידנד. בהתאם לעדכון, "רווחים ראויים לחלוקה" כוללים את מרכיבי רווח כולל אחר והבנק לא יבצע חלוקת דיבידנד (אלא אם קיבל מראש את אישור המפקח) בין היתר כאשר:

- יתרת העודפים המצטברת בניכוי הפרשים בחובה שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר אינה חיובית או כאשר הסכום המוצע לחלוקה יגרום ליתרת עודפים כאמור
  - אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל
  - כאשר התוצאה המצטברת בשלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים שלגביה פורסם הדוח הכספי האחרון, מראה על הפסד או על הפסד כולל.
- בתיקון אף נקבע כי הבנק לא יבצע חלוקה מתוך קרנות הון, או מתוך הפרשים בזכות שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר.

ביאור 23א – הון עצמי

במכתב הפיקוח על הבנקים בנושא מסגרת באזל III - יחסי הון ליבה מינימאליים נדרשו הבנקים, בין היתר, להימנע מחלוקת דיבידנד אם בעטייה הוא עלול שלא לעמוד בדרישות ליעדי הון שנקבעו בו (לפירוט נוסף ראה ביאור 25 בלהל).

על אף האמור לעיל, במקרים מסוימים יוכל הבנק לחלק דיבידנד אף בהתקיים הנסיבות לעיל, במידה שקיבל מראש או בכתב את אישורי של המפקח של הבנקים לחלוקה, ועד לגובה הסכום שאושר כאמור.

(2) דיבידנדים

במהלך השנים 2014-2016 לא חולקו דיבידנדים.

ביאור 23 – הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

(1) הלימות הון

החל מיום 1 בינואר 2014 מיישם הבנק את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 211-201 בנושא מדידה והלימות הון, כפי שעודכנו, על מנת להתאימן להנחיות באזל 3.

הוראות באזל 3 קבעו שינויים משמעותיים בחישוב דרישות הון הרגולטורי, בין היתר, בכל הקשור ל:

- רכיבי הון הפיקוחי
- ניכויים מההון והתאמות פיקוחיות
- טיפול בחשיפות לתאגידים פיננסיים
- טיפול בחשיפות לסיכון אשראי בגין חובות פגומים
- הקצאת הון בגין סיכון CVA.

היישום של ההוראות הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא מדידה והלימות הון - הון הפיקוחי - הוראות מעבר, וזאת על מנת לאפשר עמידה בדרישות החדשות של הון הפיקוחי במסגרת יישום באזל 3 ולקבוע תקופת מעבר עד ליישומן המלא. הוראות המעבר מתייחסות, בין היתר, להתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון, וכן למכשירי הון שאינם כשירים להכללה בהון הפיקוחי בהתאם לקריטריונים החדשים שנקבעו בהוראות באזל. בפרט, בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון וכן זכויות המיעוט שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי מנוכים מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי הון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב- 10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. נכון לשנת 2016 שיעור הניכויים מההון הרגולטורי עומד על 60% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 60%. והחל מיום 1 בינואר 2017 שיעור הניכויים מההון הרגולטורי יעמוד על 80% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי תעמוד על 50%.

א. יעד הלימות הון

כחלק מתהליך הדרגתי של אימוץ הוראות באזל 3 בישראל, ביום 28 במרץ 2012 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב הנחיה בנושא מסגרת באזל 3- יחסי הון ליבה מינימליים, הדורש מבנקים ומחברות כרטיסי אשראי לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 בשיעור של 9% וביחס הון כולל בשיעור של 12.5% עד ליום 1 בינואר 2015. בנוסף, נקבע כי בנק אשר סך נכסיו המאזניים, על בסיס מאוחד, מהווה לפחות 20% מסך נכסי המערכת הבנקאית, ידרש להגדיל את היחסים הנ"ל בנקודת אחוז אחת ולעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי של 10% ויחס הון כולל מזערי של 13.5% עד ליום 1 בינואר 2017. בנוסף, בעקבות הדרישות שנקבעו בהוראה 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור" נדרש הבנק להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 ויעד הון הכולל באחוז אחד מיתרת הלוואות לדיור. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנדרש הבנק לעמוד לתאריך הדיווח הינו 9.02% ויחס הון הכולל המזערי שנדרש הבנק לעמוד לתאריך הדיווח הינו 12.52%.

בעקבות אימוץ הוראות באזל 3 בישראל ודרישות הון נוספות בגין הלוואות לדיור, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 329, בחודש אפריל 2016 אושרה על ידי הדירקטוריון והנהלה מדיניות לפיה על הבנק להחזיק רמת הלימות הון בהתאם ליעד הון שהינו גבוה מהיחס המזערי הנדרש כפי שהוגדר על ידי המפקח על הבנקים. יעד הון שנקבע על ידי הדירקטוריון והנהלה משקף, לדעת הבנק, את רמת הון הנאותה הנדרשת בהתחשב בפרופיל הסיכון ובתאבון הסיכון שלו. בהתאם להחלטה זו, יחס הון רובד 1 ויחס הון הכולל יעמדו על שיעור מינימאלי של 9.3%- ו-12.5% בהקבלה, בצירוף יעד תוספת הון הנובעת מדרישת הפיקוח בנושא הלוואות לדיור כפי שצוינה לעיל.

מגבלות על חלוקת דיבידנד

חלוקת דיבידנד כפופה לכך שיחסי הון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחתו מהיעדים שנקבעו ושייקבעו על ידי דירקטוריון הבנק מעת לעת, בכפוף להוראות הדין ונהל בנקאי תקין, וככל שלא יתרחשו שינויים לרעה ברווחי הבנק ו/או במצבו העסקי ו/או הכספי ו/או במצב המשק הכללי ו/או בסביבה החוקית. כל חלוקה של דיבידנד תהיה טעונה אישור נפרד של הדירקטוריון, וכפופה לכל המגבלות החלות על הבנק בעניין חלוקת דיבידנד, ותפורסם בהתאם להוראות הדין, בצירוף כל הפרטים הנדרשים על פי דין, לרבות אלו הקבועות בחוק החברות.

ביאור 23 – הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

ב. להלן נתונים בדבר נכסי הסיכון, הון הרגולטורי ויחסי ההון המחושבים בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211, בדבר "מדידה והלימות הון", ובהתאם להוראה 299 בדבר "ההון הפיקוחי - הוראות מעבר"

31 בדצמבר 2015 (מבוקר)	31 בדצמבר 2016 (מבוקר)	
		1. הון לצורך חישוב יחס ההון
1,165.3	1,245.8	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
404.9	324.2	הון רובד 2, לאחר ניכויים
1,570.2	1,570.0	סך הכל הון כולל
		2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון
10,761.7	10,629.5	סיכון אשראי
47.5	49.5	סיכוי שוק
1,045.0	1,043.0	סיכון תפעולי
11,854.2	11,722.0	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
		3. יחס ההון לרכיבי סיכון
9.83%	10.63%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
13.25%	13.39%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.01%	9.02%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים (1)
12.51%	12.52%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים (1)

(1) לרבות דרישת הון בשיעור המבטאת 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה בשיעורים רבעוניים שווים החל מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שידרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינו 9.02% ו-12.52%, בהתאמה.

(2) נתונים אלה כוללים התאמות בגין מהלכי ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקחת על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן – התאמות בגין תכנית ההתייעלות), אשר פוחתות בהדרגה עד יום 1 בינואר 2021. לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין מהלכי ההתייעלות, ראה סעיף ד. להלן.
מסך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון הופחתו סך של כ- 47 מיליון ש"ח בשל התאמות בגין מהלכי ההתייעלות.
הערה:

התאמות פיקוחיות וניכויים – בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי", נכסי הסיכון וההתאמות הפיקוחיות מוצגים בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299.

ביאור 23 – הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

1. הלימות ההון (המשך):

ג. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון

31 בדצמבר 2015 (מבוקר)	31 בדצמבר 2016 (מבוקר)	
1,164.7	1,208.5	1. הון עצמי רובד 1
(2.5)	(2.5)	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
3.4	3.9	מניות בכורה צוברות ומשתתפות שלא הוכרו כהון רובד 1
0.9	1.4	יישום הוראות המעבר בגין אימוץ כללי חשבונאות מקובלים בנושא זכויות עובדים
1,165.6	1,209.9	סך ההבדלים בין הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לבין הון עצמי רובד 1
		סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
(0.3)	(0.3)	התאמות פיקוחיות וניכויים:
		התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1
(0.3)	(0.3)	סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים לפני התאמות בגין תכנית התייעלות-
-	36.2	הון עצמי רובד 1
1,165.3	1,245.8	סך ההתאמות בגין תכנית התייעלות- הון עצמי רובד 1
		סך הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
		2. הון רובד 2
293.9	209.7	הון רובד 2: מכשירים לפני ניכויים
111.0	114.5	הון רובד 2: הפרשות לפני ניכויים
404.9	324.2	סך הכל רובד 2
1,570.2	1,570.0	סך כל ההון

ד. השפעת הוראות המעבר על יחס הון עצמי רובד 1

31 בדצמבר 2015 (מבוקר)	31 בדצמבר 2016 (מבוקר)	
9.80%	10.24%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר בהוראה 299
0.03%	0.04%	השפעת הוראות המעבר
9.83%	10.28%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, לפני השפעת התאמות בגין תוכנית התייעלות
-	0.35%	השפעת ההתאמות בגין תוכנית התייעלות
9.83%	10.63%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, לפני השפעת התאמות בגין תוכנית התייעלות

(1) לרבות השפעת אימוץ לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים.

ביאור 23ב – הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

ה. גורמים שיכולים להשפיע באופן מהותי על הלימות ההון של הבנק

ה(1). רכיבי הון הנתונים לתנודתיות

הבנק מנהל את יחס הלימות ההון במטרה לעמוד בדרישות ההון המזעריות של הפיקוח על הבנקים. הון הבנק נתון לשינויים, בין היתר, בגין הגורמים המפורטים להלן:
- שינוי בהיקף נכסי הסיכון של הבנק והניכויים מההון.
- שינויים אקטואריים כתוצאה משינויים בשיעור הריבית לחישוב התחייבויות הבנק או הנחות אקטואריות אחרות, כגון: שיעורי תמותה, פרישה וכד'.

ה(2). דרישות ההון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים

ביום 22 באוקטובר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר סופי בנושא "דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים" (להלן: "החוזר"). החוזר מתקן את הוראות ניהול בנקאי תקין 203 ו-204 במטרה להתאימן להמלצות ועדת באזל בכל הקשור לדרישות הון בגין חשיפות של תאגידים בנקאיים לצדדים נגדיים מרכזיים. החוזר מפרט את ההנחיות החדשות, אשר יחולו על חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים הנגרמות מנגזרי OTC, עסקאות נגזרים סחירים בבורסה ועסקאות מימון ניירות ערך. ההנחיות מבדילות בין צד נגדי מרכזי שאינו כשיר לבין צד נגדי מרכזי כשיר, כאשר לאחרון נקבעו דרישות הון מופחתות. ביום 28 בדצמבר 2016 התקבל מכתב מבנק ישראל המאשר להמשיך לחשב את סכום החשיפה בגין פעילות לקוחות בבורסת המעו"ף ע"פ גישת התרחישים כפי שהייתה בהוראה 203 לפני תיקונה.

ההנחיות מסדירות, בין היתר, את סוגי החשיפות הבאים:

- חשיפות של תאגיד בנקאי חבר מסלקה לצד נגדי מרכזי. ככלל, לחשיפות אלה יש לייחס משקל סיכון של 2% (לעומת ערך חשיפה אפס ערב התיקון). עם זאת, קיימת בהוראה נוסחת מינימום שעשויה להוביל להכפלת חשיפות המסחר במשקל סיכון של 20%.
  - חשיפות של תאגיד בנקאי ללקוח הפעיל בבורסה. כאמור לעיל, בגין לקוחות הפעילים בבורסת המעו"ף חישוב החשיפה יהיה ע"פ גישת התרחישים, וזאת עד שהפיקוח בישראל ייאמץ את הגישה החדשה לחישוב (גישת SA-CCR) שאומצה על ידי וועדת באזל.
  - חשיפות של תאגיד לקוח הפועל באמצעות חבר מסלקה.
  - העברות של תאגיד בנקאי חבר מסלקה לקרן הסיכונים.
  - ביטחונות שהפקיד תאגיד בנקאי אצל חבר מסלקה או אצל צד נגדי מרכזי.
  - חשיפות לצד נגדי מרכזי שאינו כשיר ישוקללו בהתאם למשקל הסיכון הרלוונטי לצד הנגדי בעוד העברות לקרן הסיכונים ישוקללו ב-1,250%.
- תחולת ההוראה המתוקנת החל מיום 1 בינואר 2017, כאשר עד ליום 30 ביוני 2017 ניתן להתייחס לבורסה בתל אביב כצד נגדי מרכזי כשיר.
הבנק פועל לעדכן את אופן חישוב יחסי ההון ויחס המינוף בהתאם לעדכון ההוראה כאמור.
להערכת הבנק, ההשפעה הצפויה של אימוץ החוזר נכון למועד הדיווח הינה זניחה.

ה(3). דרישות הון וניכוי מההון בגין נכס מס נדחה

ביום 4 באפריל 2016 פורסם עדכון לקובץ שאלות ותשובות של הפיקוח על הבנקים ליישום הוראות ניהול בנקאי תקין בנושא מדידה והלימות הון. מטרת העדכון להבהיר את אופן הטיפול במרכיב מס שכר בכל הקשור לחישוב דרישות ההון ובניכוי מההון בגין נכס מס נדחה. על פי ההבהרה, כאשר תאגיד בנקאי מגיע למסקנה כי בנסיבות הקיימות במועד הדוח קיימת סבירות קרובה לוודאי (virtually certain) לגבי נכס המס הנדחה בגובה סכום מס השכר הכלול בספרי הבנק, ניתן שלא להחיל את ניכוי הסף הכלול בסעיף 13 להוראה על חלק זה של נכס המס הנדחה. לצורך כך, הבנק יהיה רשאי ליישם את הבחינה של ניכוי הסף על סכום המיסים הנדחים נטו, לאחר ניכוי מס השכר כאמור לעיל. נכס המס הנדחה כאמור, שלא נוכה מההון, ישוקלל כנכס סיכון בשיעור של 250%.

ביאור 23 – הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

הבנק מיישם את ההנחיות החל ממועד פרסומן באופן של מכאן ולהבא, ללא התאמות מספרי השוואה ובכפוף להוראות המעבר שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 299 של הפיקוח על הבנקים. ליישום ההבהרה לא היתה השפעה על יחס הלימות הון.

(2). יחס המינוף לפי הוראת המפקח על הבנקים

החל מיום 1 באפריל 2015 מיישם הבנק את הוראת המפקח על הבנקים (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט, שקוף שאינו מבוסס סיכון אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה של הבנק היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. ככלל, המדידה הינה עקבית עם הערכים החשבונאיים ולא מובאים בחשבון משקלי סיכון. כמו כן, הבנק לא מורשה להשתמש בביטחונות פיזיים או פיננסיים, ערבויות או טכניקות אחרות להפחתת סיכון אשראי כדי להפחית את מדידת החשיפות, אלא אם כן הותר ספציפית בהתאם להוראה. נכסים מאזניים שנוכו מהון רובד 1 (בהתאם להוראה 202) מנוכים ממדידת החשיפות. בהתאם להוראה הבנק מחשב את החשיפה בגין נגזרים בהתאם לנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, ואת החשיפות בגין פריטים חוץ מאזניים על ידי המרה של הסכום הרעיוני של הפריטים במקדמי המרה לאשראי כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ- 5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ- 6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שיידרש מהבנק הוא 5%. הדרישה לעמוד ביחס המינוף המזערי החל מיום 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה אינו עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, נדרש להגדיל את יחס המינוף בשיעורים רבעונים קבועים עד ליום 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, לא ירד מהסף שנקבע על פי ההוראה. הבנק שייך לקבוצת תאגידיים זו.

יחס המינוף של הבנק מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218 בדבר "יחס מינוף".

א. בנתוני הבנק

31 בדצמבר		
2015	2016	
(מבוקר)	(מבוקר)	
1,165.3	1,245.8	הון רובד 1 (1)
20,348.5	22,404.6	סך החשיפות
5.73%	5.56%	יחס המינוף
5.00%	5.00%	יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

(1) להשפעת הוראות המעבר והשפעת ההתאמות בגין מהלכי ההתייעלות, ראה סעיף (1) ד. לעיל.

ביאור 23 – הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

ב. גורמים שעשויים להשפיע באופן מהותי על יחס המינוף

השינויים בהיקף החשיפות והון רובד 1 של הבנק עשויים להוביל לשינויים ביחס המינוף של הבנק. לשינויים האפשריים בהון הרגולטורי ראה ביאור 8(1)ד לעיל.

להלן ניתוח השפעת האפשרויות על יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2016

השפעת קיטון ב-100 מיליוני ש"ח בהון רובד 1	השפעת גידול ב-1 מיליארד ש"ח בסך נכסי הבנק
0.4%	0.2%
באחוזים	

(3) יחס כיסוי נזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

החל מיום 1 באפריל 2015 מיישם הבנק את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא יחס כיסוי נזילות אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצרכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה. במסגרת ההוראה נקבע אופן החישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" (המונה) ומקדמי הביטחון בגינם וכן את תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים (המכנה).

תרחיש הקיצון שנקבע בהוראה כולל זעזוע המשלב זעזוע ספציפי לתאגיד וזעזוע מערכתי ובמסגרתו הוגדרו שיעורי משיכה סטנדרטיים לתזרימים יוצאים ושיעורי קבלה של תזרימים נכנסים בהתאם לקטגוריות של היתרות השונות.

בהתאם להוראות המעבר, החל מיום 1 באפריל 2015 הדרישה המזערית תיקבע על 60% ותגדל ל-80% ב-1 בינואר 2016 ול-100% ב-1 בינואר 2017 ואילך. עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימאליות אלו.

בעקבות אימוץ הוראות באזל בישראל כאמור לעיל, החליט דירקטוריון הבנק כי יעד היחס של הבנק והקבוצה החל מיום 1 באפריל 2015 יעמוד על שיעור הגבוה ב-20% מהדרישה המזערית. במהלך התקופה הנסקרת הבנק עמד ביחס כיסוי נזילות הנדרש.

יחס כיסוי הנזילות בבנק מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221, בדבר "יחס כיסוי נזילות"

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר	
2015	2016
(מבוקר)	(מבוקר)
באחוזים	באחוזים
376%	352%
60%	80%

יחס כיסוי הנזילות*
יחס כיסוי הנזילות הנדרש על ידי המפקח על הבנקים**

* במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.
** יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים יגדל באופן הדרגתי מ-60% ליום 1 באפריל 2015, 80% ליום 1 בינואר 2016 ולשיעור של 100% ביום 1 בינואר 2017. יחד עם זאת מצופה כי בנק שיחס כיסוי הנזילות שלו עלה על 100% ביום יישום ההוראה לא ירד משיעור של 100% בתקופת המעבר.

ביאור 24 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

לבנק קיימות התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות, לסוף תקופת הדיווח כדלהלן:

1) חוזי שכירות לזמן ארוך – דמי שכירות של בניינים

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
16.4	16.9	בשנה הראשונה
15.9	14.6	בשנה השנייה
14.2	14.2	בשנה השלישית
14.0	12.8	בשנה הרביעית
12.6	11	בשנה החמישית
* 62.7	57.3	מעל חמש שנים
135.8	126.8	סך הכל

* הוצג מחדש

ב. תביעות משפטיות ובקשות לאישור תובענות ייצוגיות כנגד הבנק

הבנק צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שנקטו נגדו לקוחותיו, לקוחותיו בעבר וכן צדדים שלישיים שונים שראו עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילותו במהלך עסקים רגיל. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות של יועצים משפטיים באשר לסיכויי תביעות תלויות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות ולגבי תביעות אשר לא תדחנה או תבוטלנה, נכללו בתמצית דוחות כספיים אלה הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים עקב כל התובענות, במקום בו נדרשה הפרשה בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים.

1). להלן פירוט של תובענות נגד הבנק שהסכום הנטען בהן הוא מהותי:

(א). בחודש מארס 2014 הוגשה בקשה לאשר תובענה כתובענה ייצוגית בסכום של כ- 2 מיליארד ש"ח נגד הבנק ועוד ארבעה בנקים נוספים (מרכנתיל, מזרחי, איגוד ויהב).

סכום התביעה מתייחס לכל הבנקים. לטענת המבקשים הבנקים לא מספקים גילוי נאות ואף מטעים את לקוחותיהם בנוגע לעלויות הכרוכות בשירותי ההמרה אותם הם מספקים, כאשר הם מוכרים ללקוח מט"ח בשער הגבוה משער הקניה. ההפרש בין שער הקניה של הבנקים לשער המכירה ללקוח (המכונה בבקשה כ- "עמלת ייקור"), מהווה לטענת המבקשים "עמלת תיווך" הנגבית ללא גילוי באיזה מתעריפוני הבנקים. עוד טוענים המבקשים כי הבנקים פועלים כמקשה אחת על מנת להסתיר את " עמלת הייקור " הנטענת וכי קיים ביניהם הסדר כובל.

בקשה זזה בסכום של 10.5 מיליארד ש"ח הוגשה גם כנגד החברה האם ובנקים אחרים.

(ב) ביום 31 בינואר 2016 התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית בסך של כ- 698 מיליון ש"ח אשר הוגשה נגד הבנק, החברה האם ושלושה בנקים נוספים (להלן כולם ביחד: "הבנקים"), מתוכו סך של כ- 658 מיליון ש"ח בגין נזק לא ממוני וסך של כ- 40 מיליון ש"ח בגין נזק ממוני.

לטענת המבקשים הבנקים אינם מחזיקים סניפים (או אינם מחזיקים מספיק סניפים) בקרב האוכלוסייה הערבית ואינם מנגישים את שירותיהם הבנקאיים לאוכלוסייה זו. בכך, טוענים המבקשים, מפרים הבנקים את סעיף 3 (א) לחוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, התשס"א – 2000, סעיף 2 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א – 1981 וחוק יסוד כבוד האדם וחירותו.

הקבוצה אותה מבקשים המבקשים לייצג היא כל אזרחי מדינת ישראל מוסלמים נוצרים, ודרוזים, אשר סובלים מהפליה בנגישות לשירותים בנקאיים של הבנקים, עקב אי נוכחות סניפי בנק של הבנקים במקומות יישובם.

(ג) ביום 9 בפברואר 2016 התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית בסך של כ- 15.6 מיליון ש"ח . הבקשה הוגשה נגד חברת האם וכן כנגד בנק הפועלים בע"מ.

טענת המבקשים היא כי הם זכאים לתקבולים, בהתאם להסדר החוב בחברת אי.די.בי אחזקות בע"מ (להלן: "החברה"). לטענתם ביום 25 באוגוסט 2014 (להלן: "המועד הקובע") הם קיבלו חלק מהתקבולים להם הם זכאים בהתאם להסדר החוב של החברה (להלן: "התקבולים"), באמצעות חשבונות בנק המתנהלים אצל הבנק, אולם בעוד שעפ"י החלטת רשות המיסים, תקבולים אלו היו אמורים להירשם בחשבונות הבנק כרווח הון, המשיבים רשמו תקבולים אלו בחשבונות הבנק כריבית וביצעו ניכוי מס במקור מתקבולים אלו.

ביאור 24 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ביום 2 בדצמבר 2016 הגישו הצדדים בקשה לאישור הסדר פשרה. בתאריך 8 בינואר 2017 ניתנה החלטת בית המשפט המחוזי לפיה יש לפרסם הסדר הפשרה על מנת לאפשר קבלת התנגדויות להסדר.

(ד) ביום 22 ביוני 2016 התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית בסך 40 מיליון ש"ח. טענת המבקשים היא כי הבנקים מפלים בשירות אנשים עם מוגבלויות בכך שהם מפרסמים מציעים ומעניקים פטור מעמלות והטבות נוספות לשכירים הפותחים חשבון ומפקידים בו משכורת חודשית מסכום מסוים אבל אינם מציעים ומעניקים אותן לאנשים עם מוגבלויות היכולים להפקיד קצבה חודשית בסכום דומה ואף גבוה ממנו.

(2). כמו כן תלויה ועומדת כנגד הבנק בקשה לאישור תובענה ייצוגית כפי שיפורט להלן. לדעת הנהלת הבנק המתבססת על חוות דעת יועציה המשפטיים לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכויי התביעה ולא נעשתה בגינה כל הפרשה.

ביום 5 בספטמבר 2016 התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד הבנק ו-9 בנקים נוספים לרבות החברה האם. עניינה של התובענה היא קבוצת הלקוחות עליה חל התעריפון המלא, כפי שפורסם בחודש יולי 2007 (להלן: "התעריפון"). טענת המבקשים בתובענה היא כי התעריפון חל על כלל לקוחות הבנקים, באשר הם, בעוד שהבנקים פירשו את התעריפון כחל רק על לקוחות יחידים ועסקים קטנים. המבקשים מבקשים כי בית המשפט יורה לבנקים להשיב עמלות שנגבו על ידם מלקוחות שאינם חוסים תחת הגדרת "יחיד או עסק קטן" ואשר חויבו בגין עמלות שאינן מצויות בתעריפון. המבקשים אינם יודעים לכמת את סכום התובענה אולם הם מעריכים כי שיעור הנזק לכלל הקבוצה, מגיע לכל הפחות לכמיליארד שקלים (מכל הבנקים יחדיו).

(3). ביום 31 בדצמבר 2016 אין חשיפה נוספת בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק בנושאים שונים ואשר סבירות התממשותן אינה קלושה ולא בוצעה בגין הפרשה (31 בדצמבר 2015-0.7 מיליון ש"ח).

ג. הסכמים מהותיים

מכרז למתן אשראי ושירותים בנקאיים לעובדי מערכת הביטחון

בחודש נובמבר 2015 זכה הבנק במכרז למתן אשראי ושירותים בנקאיים לעובדי מערכת הביטחון. במכרז נקבעו, בין היתר, התנאים למתן אשראי ולניהול חשבון לעובדי מערכת הביטחון, אוכלוסייה הכוללת את אנשי הקבע וגמלאי צה"ל, אזרחים עובדי צה"ל, עובדי משרד הביטחון וגמלאיו, יחידות הסמך של משרד הביטחון וגמלאיהן ואת הזכאים לקיצבאות שיקום.

תקופת ההסכם על פי המכרז הינה ל-7 שנים החל מחודש יוני 2016.

במכרז נקבע, בין היתר, כי הבנק יעמיד הלוואות לאוכלוסייה שצוינה לעיל בהתאם להפניות שיפנה משרד הביטחון. תנאי הריבית ללקוח יקבעו על ידי משרד הביטחון ועל פי תנאי המכרז הוא זה שיישא בכל הפסדי האשראי. משרד הביטחון ישלם לבנק או יקבל ממנו את ההפרש בין הריבית שישלם הלקוח ובין הריבית שהציע הבנק במכרז לגבי כל סוג של הלוואות.

כחלק מתנאי המכרז, נכללו גם הזכויות להפעלת סניפי הבנק במחנות צה"ל. למשרד הביטחון ניתנה האפשרות לבחור בהפעלתם של חלק מן הסניפים. במסגרת זו סוכם כי הבנק ימשיך להפעיל את הסניפים בפריסה הנוכחית.

הזכייה במכרז מאפשרת לבנק הזדמנויות עסקיות להרחבת פעילותו בקרב אוכלוסיית המכרז והגדלת חלקו באוכלוסיות נוספות.

מכרז החשב הכללי להעמדת הלוואות לעסקים קטנים ובינוניים בערבות מדינה

בחודש ינואר 2016, זכה הבנק בשותפות עם מיטב ד"ש גמל ופנסיה (להלן "מיטב ד"ש") במכרז החשב הכללי במשרד האוצר לבחירת שותפויות פיננסיות להעמדת הלוואות לעסקים קטנים ובינוניים בערבות המדינה. הבנק ומיטב ד"ש צפויים להעמיד אשראי לעסקים קטנים ובינוניים ב-4 השנים הקרובות.

ביאור 24 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ד. קיימת התחייבות תלויה מכח הסכם בין מסלקת הבורסה וחברי הבורסה לניירות ערך בת"א בע"מ, הן במתן שיפוי באופן הדדי בין החברים למסלקת הבורסה כנגד כל הפסד, שעלול להיגרם לה, אם חבר כלשהו לא ישלם או לא ימסור למסלקת הבורסה את חובו, כולו או מקצתו, או את ניירות הערך הנסלקים, כולם או מקצתם, שהוא חייב לשלם או למסור, וכן אם המסלקה שילמה את החוב, שלא שולם כאמור, או רכשה את ניירות הערך הנסלקים שלא נמסרו ומסרה אותם למקבל המיועד שהם מגיעים לו. החל מחודש יוני 2010 חדל הבנק מלשמש כחבר במסלקת הבורסה וכחבר במסלקת מעו"ף.

הואיל והבנק חדל מלשמש כחבר מסלקת הבורסה, נחתם בינו לבין הבנק הבינלאומי הסכם, לפיו הבנק הבינלאומי יתן לבנק את השירותים הקשורים בני"ע וסליקתם עבורו ועבור לקוחותיו. במסגרת זו הבנק הבינלאומי אחראי כלפי הבורסה לסליקת ני"ע של הבנק ולקוחותיו ולהתחייבויות הכספיות הנובעות מהן. הבנק התחייב כלפי הבינלאומי בערבות בלתי מוגבלת לתשלום כל סכום הנובע מחובות או התחייבויות הבנק הבינלאומי לבורסה, בגין פעילות הבנק ולקוחותיו, התחייבות זו תעמוד בתוקפה בכל עת שתהיה התחייבות כאמור כלפי מסלקת הבורסה.

ה. מסלקת מעוף הקימה קרן סיכונים (להלן-"הקרן") שסכומה יקבע מעת לעת על ידי דירקטוריון המסלקה. חלקו של כל חבר מסלקה בקרן, לרבות הבנק, נגזר מהיקף פעילותו במסלקה עבור לקוחותיו (ועבור עצמו במידה שהייתה כזאת).

כל אחד מהבנקים החברים במסלקת מעו"ף התחייב כלפי המסלקה, לתשלום כל חיוב כספי הנובע מעסקאות עבור לקוחותיו. הסכום ליום המאזן הנובע מעסקאות עבור לקוחות הבנק וחברות מאוחדות שלו בגין אופציות מעו"ף מוצג במאזן בסעיפים נכסים אחרים והתחייבויות אחרות בסכום זהה על פי השווי ההוגן. הואיל והבנק חדל להיות חבר במסלקת המעו"ף, מבוצעת פעילותו ופעילות לקוחותיו באמצעות הבנק הבינלאומי על פי הסכם שנחתם בין הצדדים.

להבטחת הסיכונים שתוארו לעיל בגין פעילותו ופעילות לקוחותיו באמצעות הבנק הבינלאומי התחייב הבנק לבנק הבינלאומי, במסגרת הסכם שרותי סליקה במעו"ף, בערבות בלתי מוגבלת בסכום, להשלים כל סכום הנובע מהתחייבות הבנק הבינלאומי למסלקת המעו"ף, בגין פעילות הבנק ולקוחותיו. ההתחייבות תעמוד בתוקף בכל עת שתעמוד התחייבות הבנק הבינלאומי בגין הסיכונים לעיל.

ו. הבנק התחייב לשפות נושאי משרה בבנק כמשמעו בחוק החברות התשנ"ט - 1999. סכום השיפוי שיעמיד הבנק מכח ההתחייבות כאמור, לכל נושאי המשרה בו, במצטבר, בגין אחד או יותר מאירועי השיפוי לא יעלה על 33% מההון העצמי של הבנק לפי דוחותיו הכספיים האחרונים שפורסמו בסמוך לפי מועד השיפוי בפועל.

ביאור 25 – שעבודים, תנאים מגבילים וביטחונות

א. להבטחת אשראי מבנק ישראל שיעבד הבנק לטובת בנק ישראל בשעבוד קבוע מדרגה ראשונה, ללא הגבלה בסכום, את כל הנכסים והזכויות אשר הפקיד ו/או רשם לזכות ו/או יפקיד ו/או ירשום לזכות חשבונות הבטוחות המתנהלים על שם בנק ישראל במסלקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ. להלן נתונים המתייחסים להסדר שיעבוד זה:

2015		2016		
פקדונות	אגרות חוב	פקדונות בבנק	אגרות חוב	
בבנק ישראל	משועבדות	ישראל	משועבדות	
4,224.5	49.7	4,529.8	49.7	יתרה ליום 31 בדצמבר *
3,266.1	49.9	5,060.4	49.7	יתרה שנתית ממוצעת
4,760.5	49.9	6,371.3	49.7	היתרה המירבית במשך השנה

* נכון לשנים 2016 ו- 2015 אין ניצול אשראי כנגד שיעבוד זה.

ביאור 26א – מכשירים נגזרים ופעילויות גידור

א. כללי

1. הבנק חשוף לשינויים בשווי הוגן של מכשירים פיננסיים ולסיכונים נזילות הנובעים משינויים בשעורי הריבית ומשינויים בשערי מטבע.

כחלק מן האסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול רמת החשיפה לשינויים בשווי ההוגן של מכשירים פיננסיים יש לבנק מכשיר פיננסי מיועד וכשיר לגידור וכן מכשירים נגזרים שונים שאינם מיועדים ליחס גידור כשיר.

2. נגזר שאינו מיועד ליחס גידור כשיר, נרשם לפי שווי הוגן ושינויים בשווי ההוגן נרשמים באופן שוטף בדוח רווח והפסד. בין המכשירים נכללות עסקות מטבע FORWARD, אופציות על מטבע ועסקות החלפת ריבית.

3. ייתכן והבנק יתקשר בחוזה שבפני עצמו אינו מכשיר נגזר אך הוא מכיל נגזר משובץ. לגבי כל חוזה, הבנק מעריך אם המאפיינים הכלכליים של הנגזר המשובץ קשורים באופן ברור והדוק לאלה של החוזה המארח וקובע אם מכשיר נפרד עם אותם תנאים כשל המכשיר המשובץ היה מקיים את ההגדרה של מכשיר נגזר. כאשר נקבע שהנגזר המשובץ בעל מאפיינים כלכליים שאינם קשורים באופן ברור והדוק למאפיינים הכלכליים של החוזה המארח, וכן שמכשיר נפרד עם אותם תנאים היה כשיר כמכשיר נגזר, הנגזר המשובץ מופרד מהחוזה המארח ומטופל כנגזר בפני עצמו. נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח. כאשר החוזה המארח נמדד לפי שווי הוגן ושינויים בשווי ההוגן שלו מדווחים באופן שוטף בדוח רווח והפסד או כאשר הבנק אינו יכול לזהות ולמדוד באופן מהימן נגזר משובץ לצורך הפרדה מהחוזה המארח, החוזה בשלמותו נרשם במאזן לפי שווי הוגן.

4. הבנק מתעד בכתב את כל יחסי הגידור בין מכשירים מגדרים לבין פריטים מגודרים, ואת המטרה והאסטרטגיה של ניהול הסיכונים באמצעות יצירת יחסי הגידור השונים. התייעוד כולל זיהוי ספציפי של הנכס, ההתחייבות, ההתקשרות האיתנה או העסקה החזויה אשר יועדו כפריט המגודר וציון האופן שבו המכשיר המגדר צפוי לגדר את הסיכונים הקשורים לפריט המגודר. מאחר והתנאים הקריטיים של הפריט המגודר והפריט המגדר תואמים וכן יתר התנאים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מתקיימים, הגידור נחשב אפקטיבי במלואו ביחס לשינויים בשווי ההוגן של הפריט המגודר הנובעים משינויים בריבית ה- benchmark, הבנק מיישם את שיטת הגידור המקוצרת לעניין גידור שווי הוגן על פי הוראות המפקח על הבנקים.

5. הבנק קבע כי יפסיק חשבונאות גידור מכאן ואילך כאשר:

(א) נקבע שהנגזר אינו אפקטיבי עוד בקיזוז השינויים בשווי ההוגן או תזרימי המזומנים של פריט מגודר. (ב) הנגזר פוקע, נמכר, מבטל או ממומש.

(ג) הנגזר מפסיק להיות מיועד כמכשיר מגדר, כיון שקרוב לוודאי שהעסקה החזויה לא תתבצע

(ד) התקשרות איתנה מגודרת אינה מקיימת עוד את ההגדרה של התקשרות איתנה

(ה) ההנהלה מבטלת את הייעוד של הנגזר כמכשיר מגדר.

כאשר חשבונאות גידור מופסקת כיוון שנקבע שהנגזר אינו כשיר עוד כגידור שווי הוגן אפקטיבי, הנגזר ימשיך להירשם במאזן לפי שווי ההוגן אך הנכס או ההתחייבות המגודרים לא יותאמו עוד בגין שינויים בשווי ההוגן. כאשר חשבונאות גידור מופסקת כיון שהפריט המגודר אינו מקיים עוד את ההגדרה של התקשרות איתנה, הנגזר ימשיך להירשם במאזן לפי שווי ההוגן, וכל נכס או התחייבות שנרשמו בהתאם להכרה של ההתקשרות האיתנה ייגרעו מהמאזן ויוכרו כרווח או כהפסד בדוח רווח והפסד לתקופה השוטפת.

ביאור 26 – פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון

א. היקף הפעילות

1. סכום נקוב של מכשירים פיננסיים נגזרים

31 בדצמבר 2016					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
				שקל מדד	אחר
א. נגזרים מגדרים¹					
211.6	-	-	-	211.6	-
211.6	-	-	-	211.6	-
מזה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
211.6	-	-	-	211.6	-
ב. נגזרים ALM^{1,2}					
926.3	-	-	926.3	-	-
69.6	-	-	-	69.6	-
995.9	-	-	926.3	69.6	-
מזה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
69.6	-	-	-	69.6	-
ג. נגזרים אחרים¹					
חוזי אופציה שנכרתים בבורסה					
409.1	-	395.1	14.0	-	-
409.1	-	395.1	14.0	-	-
חוזי אופציה אחרים					
219.3	-	159.4	59.9	-	-
218.6	-	159.4	59.2	-	-
1,256.1	-	1,109.0	147.1	-	-
מזה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
0.1	-	-	0.1	-	-
ד. חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט					
2,463.7	-	1,109.0	1073.5	281.2	-
סך הכל					

- (1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.
 (2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 26 – פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות (המשך)

2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2016					
סך הכל	חוזי סחורות	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	שקל מדד
	ואחרים			אחר	
א. נגזרים מגדרים¹					
1.4	-	-	-	1.4	-
8.9	-	-	-	8.9	-
ב. נגזרים ALM^{1,2}					
6.7	-	-	6.7	-	-
9.7	-	-	1.2	8.5	-
ג. נגזרים אחרים¹					
7.0	-	6.3	0.7	-	-
7.0	-	6.3	0.7	-	-
15.1	-	6.3	7.4	1.4	-
25.6	-	6.3	1.9	17.4	-

- (1) למעט חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.
 (2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
 (3) מזה: שווי הוגן ברוטו שלילי בגין מכשירים נגזרים משובצים 2.6 מיליון ש"ח.
 (4) היתרה מאזנית של נכסים והתחייבויות בגין מכשירים נגזרים אינה כפופה להסדרי התחשבות נטו או הסדרים דומים.

ביאור 26ב – פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות (המשך)

1. סכום נקוב של מכשירים פיננסיים נגזרים

31 בדצמבר 2015					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
				שקל מדד	אחר
א. נגזרים מגדרים 1					
186.4	-	-	-	186.4	-
186.4	-	-	-	186.4	-
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
186.4	-	-	-	186.4	-
ב. נגזרים ALM 1,2					
895.9	-	-	795.7	-	100.2
239.1	-	-	-	239.1	-
1,135.0	-	-	795.7	239.1	100.2
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
239.1	-	-	-	239.1	-
ג. נגזרים אחרים 1					
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה					
431.9	-	426.3	5.6	-	-
431.9	-	426.3	5.6	-	-
חוזי אופציה אחרים					
84.8	-	40.8	44.0	-	-
83.5	-	40.8	42.7	-	-
1,032.1	-	934.2	97.9	-	-
ד. חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט					
-	-	-	-	-	-
2,353.5	-	934.2	893.6	425.5	100.2
סך הכל					

- (1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.
 (2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 26 – פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות (המשך)

2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2015					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
				אחר	שקל מדד
א. נגזרים מגדרים 1					
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
7.7	-	-	-	7.7	-
ב. נגזרים ALM^{1,2}					
3.6	-	-	3.6	-	-
18.3	-	-	1.0	16.2	1.1
ג. נגזרים אחרים 1					
6.6	-	6.2	0.4	-	-
6.7	-	6.2	0.5	-	-
10.2	-	6.2	4.0	-	-
32.7	-	6.2	1.5	23.9	1.1

שווי הוגן ברוטו חיובי

שווי הוגן ברוטו שלילי

שווי הוגן ברוטו חיובי

שווי הוגן ברוטו שלילי

שווי הוגן ברוטו חיובי

שווי הוגן ברוטו שלילי

^{3,4} סך הכל שווי הוגן ברוטו חיובי

^{3,4} סך הכל שווי הוגן ברוטו שלילי

- (1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.
- (2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
- (3) מזה: שווי הוגן ברוטו שלילי בגין מכשירים נגזרים משובצים 1.1 מיליון ש"ח.
- (4) היתרה מאזנית של נכסים והתחייבויות בגין מכשירים נגזרים אינה כפופה להסדרי התחשבות נטו או הסדרים דומים.

ביאור 26 – פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)
ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

31 בדצמבר 2016			
סך הכל	אחרים	בנקים	בורסה
15.1	3.7	11.4	-
יתרות מאזניות של נכסים בגין מכשירים נגזרים			
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:			
0.3	0.3	-	-
הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל -			
14.8	3.4	11.4	-
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים			
26.0	2.6	23.4	-
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ¹			
40.8	6.0	34.8	-
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים			
25.6	4.1	21.5	-
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים			
31 בדצמבר 2015			
סך הכל	אחרים	בנקים	בורסה
10.2	4.0	6.2	-
יתרות מאזניות של נכסים בגין מכשירים נגזרים			
-	-	-	-
הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל -			
10.2	4.0	6.2	-
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים			
16.7	2.8	13.9	-
סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין נגזרים ¹			
26.9	6.8	20.1	-
סך כל סיכון האשראי בגין מכשירים נגזרים			
32.7	3.0	29.7	-
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים			

בשנים 2016, 2015 ו-2014 לא הוכרו הפסדי אשראי בגין מכשירים נגזרים.

1. ההפרש אם הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות על חבות של לווה, לפני הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של הלווה.

ביאור 26 – פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ג. פרוט מועדי פירעון- סכומים נקובים: יתרות לסוף תקופה

31 בדצמבר 2016					
סך הכל	מעל חמש שנים	מעל שנה ועד חמש שנים	מעל שלושה חודשים ועד שנה	עד שלושה חודשים	
-	-	-	-	-	חוזי ריבית
-	-	-	-	-	-שקל מדד
281.2	193.2	88.0	-	-	אחר
1,073.5	-	-	68.1	1,005.4	חוזי מטבע חוץ
1,109.0	-	138.9	166.4	803.7	חוזים בגין מניות
2,463.7	193.2	226.9	234.5	1,809.1	סך הכל
31 בדצמבר 2015					
2,353.5	167.4	165.8	301.0	1,719.3	סך הכל

ביאור 27 - מגזרי פעילות פיקוחיים

א. כללי

בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים מיום 7 בנובמבר 2014, החל מהדוח הכספי לשנת 2015, הדיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים מתבצע בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. הגילוי המלא בהתאם למגזרי פעילות פיקוחיים נכלל לראשונה במסגרת הדוחות הכספיים והמספרים סווגו מחדש בהתבסס על הגדרות המגזרים החדשים. זאת בהתאם לסיווג הלקוחות למגזרי פעילות פיקוחיים נכון ליום 1 בינואר 2016.

ב. הגדרות

אנשים פרטיים - יחידים, לרבות יחידים המנהלים חשבון משותף, אשר למועד הדיווח אין להם חבות לבנק, או שהחבות שלהם סווגה בענף משק "אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ואחר".
- מגזר בנקאות פרטית – אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק הנכסים הפיננסיים שיש להם בבנק על בסיס מאוחד (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליוני ש"ח.
- משקי בית - אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.

לקוחות עיסקיים מסווגים למגזרי פעילות לפי מחזור הפעילות כלומר מחזור מכירות או היקף הכנסות שנתיות.
- עסק זעיר - עסק שמחזור פעילותו קטן מ- 10 מיליוני ש"ח.
- עסק קטן - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 10 מיליוני ש"ח וקטן מ- 50 מיליוני ש"ח.
- עסק בינוני - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 50 מיליוני ש"ח וקטן מ- 250 מיליוני ש"ח.
- עסק גדול - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 250 מיליוני ש"ח.
בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בקובץ שאלות ותשובות של בנק ישראל נקבע כי לקוח עיסקי אשר החבות שלו לבנק עד 300 אלפי ש"ח ולבנק אין מידע על מחזור הפעילות שלו, יסווג למגזר הפעילות הפיקוחי הרלוונטי לפי סך הנכסים הפיננסיים של הלקוח בבנק (לרבות פקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) כאשר במקום סך הנכסים במאזן הסיווג ייעשה לפי סך הנכסים הפיננסיים לאחר הכפלתם במקדם של 10.

גופים מוסדיים - כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות ולרבות קופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח וחברי בורסה המנהלים כספי לקוחות.

מגזר ניהול פיננסי כולל פעילות למסחר, פעילות ניהול נכסים והתחייבויות, פעילות השקעה ריאלית ופעולות נוספות כהגדרתן בהוראות המפקח על הבנקים. בהתאם להוראות אילו לא נכלל גילוי נפרד אודות מגזר זה.

מגזר אחר - לרבות פעילויות שהופסקו, רווחים מיעודות ותוצאות אחרות הקשורות לזכויות עובדים שלא שויכו למגזרי הפעילות האחרים, פעילויות שלא שויכו למגזרים האחרים, והתאמות בין סך כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך כל הפריטים בדוח הכספי המאוחד.

ביאור 27 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ג. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016								
מגזר	מגזר	גופים	עסקים	עסקים	עסקים	בנקאות	משקי בית	
סך פעילות	ניהול	מוסדיים	גדולים	בינוניים	קטנים	פרטית	מזעריים	
ישראל	פיננסי				וזעירים			
479.0	28.1	-	41.7	25.8	113.0	0.1	270.3	הכנסות ריבית מחיצוניים
27.6	12.7	-	0.7	0.8	1.7	0.6	11.1	הוצאות ריבית מחיצוניים
								הכנסות ריבית, נטו:
451.4	15.4	-	41.0	25.0	111.3	(0.5)	259.2	מחיצוניים
-	7.5	-	(17.8)	(0.1)	(8.9)	2.9	16.4	בינמגזרי
451.4	22.9	-	23.2	24.9	102.4	2.4	275.6	סך הכנסות ריבית, נטו
								הכנסות שאינן מריבית:
236.8	12.8	-	3.3	5.2	32.2	8.5	174.8	מחיצוניים
688.2	35.7	-	26.5	30.1	134.6	10.9	450.4	סך הכנסות
27.4	-	-	(6.9)	3.1	18.7	-	12.5	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
								הוצאות תפעוליות ואחרות:
518.6	4.5	0.1	16.2	13.4	89.9	5.9	388.6	לחיצוניים
518.6	4.5	0.1	16.2	13.4	89.9	5.9	388.6	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
142.2	31.2	(0.1)	17.2	13.6	26.0	5.0	49.3	רווח לפני מסים
58.4	12.9	-	7.0	5.6	10.7	2.0	20.2	הפרשה למסים על הרווח
83.8	18.3	(0.1)	10.2	8.0	15.3	3.0	29.1	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי

ביאור 27 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ג. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016								
סך פעילות ישראל	מגזר ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים		עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית	
			עסקים גדולים	עסקים בינוניים				
19,995.3	7,831.8	1.2	883.2	728.6	2,245.6	19.7	8,285.2	יתרה ממוצעת של נכסים ^(א)
12,147.7	-	1.2	867.4	728.6	2,245.6	19.7	8,285.2	מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ^(א)
12,522.6	-	2.0	1,034.0	783.9	2,189.3	18.3	8,495.1	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
97.3	-	-	-	20.1	48.7	-	28.5	יתרת חובות פגומים
23.4	-	-	-	-	17.1	-	6.3	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
18,812.8	2,132.4	22.9	379.4	455.2	1,684.3	812.3	13,326.3	יתרה ממוצעת של התחייבויות ^(א)
16,541.1	-	22.9	299.3	415.9	1,664.4	812.3	13,326.3	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ^(א)
17,268.1	-	23.2	363.1	429.0	1,678.6	917.5	13,856.7	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
11,452.1	1,224.2	5.6	1,007.7	884.0	1,900.1	24.8	6,405.7	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ^{(א),(ב)}
11,722.0	1,670.7	2.1	1,004.0	909.4	1,951.5	28.3	6,156.0	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ^(א)
12,225.7	-	-	157.9	245.0	558.1	2,106.5	9,158.2	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ^{(א),(א')}
הכנסות ריבית, נטו								
399.1	-	-	23.4	24.7	100.6	0.1	250.3	מרווח מפעילות מתן אשראי
35.3	-	-	0.4	0.8	2.8	2.3	29.0	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
17.0	22.9	-	(0.6)	(0.6)	(1.0)	-	(3.7)	אחר
451.4	22.9	-	23.2	24.9	102.4	2.4	275.6	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

א. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
ב. נכסים משוקללים בסיכון – כפי שחושבו לצורך הלימות הון (נב"ת 201).

ביאור 27 – מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ג. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015								
(בלתי מבוקר)								
סך פעילות	מגזר	גופים	עסקים	עסקים	עסקים	בנקאות	משקי בית	
ישראל	ניהול	מוסדיים	גדולים	בינוניים	קטנים	פרטית	וזעירים	
	פיננסי							
408.1	29.3	-	26.7	26.6	112.8	1.2	211.5	הכנסות ריבית מחיצוניים
30.0	13.6	-	1.2	1.1	4.8	0.1	9.2	הוצאות ריבית מחיצוניים
								הכנסות ריבית, נטו:
378.1	15.7	-	25.5	25.5	108.0	1.1	202.3	מחיצוניים
-	16.9	-	(1.2)	(1.2)	(4.9)	(0.1)	(9.5)	בינמגזרי
378.1	32.6	-	24.3	24.3	103.1	1.0	192.8	סך הכנסות ריבית, נטו
								הכנסות שאינן מריבית:
251.2	20.7	-	4.3	7.5	32.9	8.6	177.2	מחיצוניים
629.3	53.3	-	28.6	31.8	136.0	9.6	370.0	סך הכנסות
2.5	-	-	(4.1)	10.2	(1.7)	-	(1.9)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
								הוצאות תפעוליות ואחרות:
518.1	7.3	0.6	14.4	14.2	88.0	6.4	387.2	לחיצוניים
518.1	7.3	0.6	14.4	14.2	88.0	6.4	387.2	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
108.7	46.0	(0.6)	18.3	7.4	49.7	3.2	(15.3)	רווח לפני מסים
43.1	18.0	(0.2)	7.2	3.0	19.8	1.3	(6.0)	הפרשה למסים על הרווח
65.6	28.0	(0.4)	11.1	4.4	29.9	1.9	(9.3)	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי

ביאור 27 – מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ג. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015								
(מבוקר)								
סך פעילות ישראל	מגזר ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית	
17,728.0	6,003.1	2.1	908.7	713.0	2,201.1	15.3	7,884.7	יתרה ממוצעת של נכסים ^(א)
11,669.2	-	2.1	853.0	713.0	2,201.1	15.3	7,884.7	מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ^(א)
11,921.1	-	1.9	935.2	755.3	2,037.4	17.9	8,173.4	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
99.3	-	-	-	30.5	45.1	-	23.7	יתרת חובות פגומים
9.9	-	-	-	-	4.4	5.5	-	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
16,613.8	2,480.9	88.2	469.4	373.1	1,454.2	541.2	11,206.8	יתרה ממוצעת של התחייבויות ^(א)
14,132.9	-	88.2	469.4	373.1	1,454.2	541.2	11,206.8	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ^(א)
15,454.3	-	9.2	408.8	421.0	1,526.5	799.9	12,288.9	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
11,853.8	1,046.7	2.3	1,040.5	851.6	1,816.6	22.8	7,073.3	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ^{(א),(ב)}
11,854.2	1,077.1	3.6	1,047.7	692.5	1,868.4	17.4	7,147.5	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ^(ב)
13,806.4	-	2.5	306.3	198.3	561.5	2,087.5	10,650.3	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ^(א)
הכנסות ריבית, נטו								
324.6	-	-	23.5	24.3	102.7	-	174.1	מרווח מפעילות מתן אשראי
28.5	-	-	0.8	0.7	2.2	1.0	23.8	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
25.0	32.6	-	-	(0.7)	(1.8)	-	(5.1)	אחר
378.1	32.6	-	24.3	24.3	103.1	1.0	192.8	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

א. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
ב. נכסים משוקללים בסיכון – כפי שחושבו לצורך הלימות הון (נב"ת 201).

ביאור 27 – מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ג. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

אנשים פרטיים – משקי בית ובנקאות פרטית – פעילות בישראל מאוחד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016										
מגזר בנקאות פרטית					מגזר משקי בית					
סך הכל	סך הכל בנקאות				סך הכל משקי בית	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיוור	הלוואות לדיור	הכנסות ריבית מחיצוניים
	פרטית	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור						
270.4	0.1	0.1	-	-	270.3	266.4	4.4	(0.5)		הכנסות ריבית מחיצוניים
11.7	0.6	0.6	-	-	11.1	11.1	-	-		הוצאות ריבית מחיצוניים
										הכנסות ריבית, נטו:
258.7	(0.5)	(0.5)	-	-	259.2	255.3	4.4	(0.5)		מחיצוניים
19.3	2.9	2.9	-	-	16.4	16.1	0.2	0.1		בינגזרי
278.0	2.4	2.4	-	-	275.6	271.4	4.6	(0.4)		סך הכנסות ריבית, נטו
										הכנסות שאינן מריבית:
183.3	8.5	8.3	0.2	-	174.8	122.2	23.7	28.9		מחיצוניים
461.3	10.9	10.7	0.2	-	450.4	393.6	28.3	28.5		סך הכנסות
12.5	-	-	-	-	12.5	11.8	0.1	0.6		הוצאות בגין הפסדי אשראי
										הוצאות תפעוליות ואחרות:
394.5	5.9	5.8	0.1	-	388.6	353.3	23.0	12.3		לחיצוניים
-	-	-	-	-	-	-	-	-		בינגזרי
394.5	5.9	5.8	0.1	-	388.6	353.3	23.0	12.3		סך הוצאות תפעוליות ואחרות
54.3	5.0	4.9	0.1	-	49.3	28.5	5.2	15.6		רווח לפני מסים
22.2	2.0	2.0	-	-	20.2	11.6	2.2	6.4		הפרשה למסים על הרווח
										רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד
32.1	3.0	2.9	0.1	-	29.1	16.9	3.0	9.2		הבנקאי

ביאור 27 – מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ג. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

אנשים פרטיים – משקי בית ובנקאות פרטית – פעילות בישראל מאוחד (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016									
בנקאות פרטית					מגזר משקי בית				
סך הכל	סך הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	סך הכל משקי בית	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	
8,304.9	19.7	12.1	7.6	-	8,285.2	6,863.6	1,218.9	202.7	יתרה ממוצעת של נכסים ^(א)
8,304.9	19.7	12.1	7.6	-	8,285.2	6,863.6	1,218.9	202.7	מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ^(א)
									יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
8,513.4	18.3	10.8	7.5	-	8,495.1	6,998.2	1,246.7	250.2	
28.5	-	-	-	-	28.5	28.2	-	0.3	יתרת חובות פגומים
6.3	-	-	-	-	6.3	6.3	-	-	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
14,138.6	812.3	812.3	-	-	13,326.3	13,326.3	-	-	יתרה ממוצעת של התחייבויות ^(א)
									מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ^(א)
14,138.6	812.3	812.3	-	-	13,326.3	13,326.3	-	-	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
14,774.2	917.5	917.5	-	-	13,856.7	13,856.7	-	-	
6,430.5	24.8	24.8	-	-	6,405.7	5,248.0	1,006.8	150.9	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ^{(א),(ב)}
6,184.3	28.3	28.3	-	-	6,156.0	4,892.3	1,111.6	152.1	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ^(ב)
11,264.7	2,106.5	2,106.5	-	-	9,158.2	9,158.2	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ^(א)
הכנסות ריבית, נטו									
250.4	0.1	0.1	-	-	250.3	246.1	4.6	(0.4)	מרווח מפעילות מתן אשראי
31.3	2.3	2.3	-	-	29.0	29.0	-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
(3.7)	-	-	-	-	(3.7)	(3.7)	-	-	אחר
278.0	2.4	2.4	-	-	275.6	271.4	4.6	(0.4)	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

א. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
ב. נכסים משוקללים בסיכון – כפי שחושבו לצורך הלימות הון (נב"ת 201).

ביאור 27 – מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ג. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

אנשים פרטיים – משקי בית ובנקאות פרטית – פעילות בישראל מאוחד (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015									
בנקאות פרטית					מגזר משקי בית				
סך הכל		כרטיסי			סך הכל		כרטיסי		
סך הכל	פרטית	אחר	אשראי	לדיוור	משקי בית	אחר	אשראי	לדיוור	
212.7	1.2	1.2	-	-	211.5	206.2	4.8	0.5	הכנסות ריבית מחיצוניים
9.3	0.1	0.1	-	-	9.2	9.2	-	-	הוצאות ריבית מחיצוניים
									הכנסות ריבית, נטו:
203.4	1.1	1.1	-	-	202.3	197.0	4.8	0.5	מחיצוניים
(9.6)	(0.1)	(0.1)	-	-	(9.5)	(8.6)	(0.1)	(0.8)	בינמגזרי
193.8	1.0	1.0	-	-	192.8	188.4	4.7	(0.3)	סך הכנסות ריבית, נטו
									הכנסות שאינן מריבית:
185.8	8.6	8.6	-	-	177.2	132.6	23.2	21.4	מחיצוניים
379.6	9.6	9.6	-	-	370.0	321.0	27.9	21.1	סך הכנסות
(1.9)	-	-	-	-	(1.9)	(2.8)	-	0.9	הוצאות בגין הפסדי אשראי
									הוצאות תפעוליות ואחרות:
393.6	6.4	6.4	-	-	387.2	352.8	20.5	13.9	לחיצוניים
393.6	6.4	6.4	-	-	387.2	352.8	20.5	13.9	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
(12.1)	3.2	3.2	-	-	(15.3)	(29.0)	7.4	6.3	רווח לפני מסים
(4.7)	1.3	1.3	-	-	(6.0)	(11.4)	2.9	2.5	הפרשה למסים על הרווח
(7.4)	1.9	1.9	-	-	(9.3)	(17.6)	4.5	3.8	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי

ביאור 27 – מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ג. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

אנשים פרטיים – משקי בית ובנקאות פרטית – פעילות בישראל מאוחד (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015									
בנקאות פרטית					מגזר משקי בית				
סך הכל	סך הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	סך הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	
בנקאות פרטית	סך הכל	אחר	אשראי	לדיור	משקי בית	אחר	אשראי	לדיור	
7,900.0	15.3	8.3	7.0	-	7,884.7	6,463.5	1,226.2	195.0	יתרה ממוצעת של נכסים ^(א)
7,900.0	15.3	8.3	7.0	-	7,884.7	6,463.5	1,226.2	195.0	מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ^(א)
8,191.3	17.9	10.7	7.2	-	8,173.4	6,701.1	1,263.1	209.2	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
23.7	-	-	-	-	23.7	23.4	-	0.3	יתרת חובות פגומים
5.5	5.5	5.5	-	-	-	-	-	-	יתרת חובות בפגור מעל 90 יום
11,748.0	541.2	541.2	-	-	11,206.8	11,206.8	-	-	יתרה ממוצעת של התחייבויות ^(א)
11,748.0	541.2	541.2	-	-	11,206.8	11,206.8	-	-	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ^(א)
13,088.8	799.9	799.9	-	-	12,288.9	12,288.9	-	-	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
7,096.1	22.8	17.5	5.3	-	7,073.3	5,832.1	1,100.1	141.1	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ^{(א),(ב)}
7,164.9	17.4	12.0	5.4	-	7,147.5	5,865.8	1,130.0	151.7	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ^(א)
12,737.8	2,087.5	2,087.5	-	-	10,650.3	10,650.3	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ^{(א),(ג)}
הכנסות ריבית, נטו									
174.1	-	-	-	-	174.1	169.7	4.7	(0.3)	מרווח מפעילות מתן אשראי
24.8	1.0	1.0	-	-	23.8	23.8	-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
(5.1)	-	-	-	-	(5.1)	(5.1)	-	-	אחר
193.8	1.0	1.0	-	-	192.8	188.4	4.7	(0.3)	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

א. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
ב. נכסים משוקללים בסיכון – כפי שחושבו לצורך הלימות הון (נב"ת 201).

ביאור 27 – מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ג. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים – פעילות בישראל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

מגזר עסקים גדולים		מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים					
סך הכל	סך הכל	אחר	בינוי ונדלן	סך הכל	אחר	בינוי ונדלן	סך הכל	אחר	בינוי ונדלן	
180.5	41.7	36.8	4.9	25.8	23.0	2.8	113.0	100.3	12.7	הכנסות ריבית מחיצוניים
3.2	0.7	0.7	-	0.8	0.8	-	1.7	1.7	-	הוצאות ריבית מחיצוניים
										הכנסות ריבית, נטו:
177.3	41.0	36.1	4.9	25.0	22.2	2.8	111.3	98.6	12.7	מחיצוניים
(26.8)	(17.8)	(15.0)	(2.8)	(0.1)	0.9	(1.0)	(8.9)	(5.7)	(3.2)	בינגזרי
150.5	23.2	21.1	2.1	24.9	23.1	1.8	102.4	92.9	9.5	סך הכנסות ריבית, נטו
										הכנסות שאינן מריבית:
40.7	3.3	2.3	1.0	5.2	4.0	1.2	32.2	29.0	3.2	מחיצוניים
191.2	26.5	23.4	3.1	30.1	27.1	3.0	134.6	121.9	12.7	סך הכנסות
14.9	(6.9)	(6.1)	(0.8)	3.1	3.8	(0.7)	18.7	17.4	1.3	הוצאות בגין הפסדי אשראי
										הוצאות תפעוליות ואחרות:
119.5	16.2	14.1	2.1	13.4	12.1	1.3	89.9	81.8	8.1	לחיצוניים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	בינגזרי
119.5	16.2	14.1	2.1	13.4	12.1	1.3	89.9	81.8	8.1	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
56.8	17.2	15.4	1.8	13.6	11.2	2.4	26.0	22.7	3.3	רווח לפני מסים
23.3	7.0	6.3	0.7	5.6	4.6	1.0	10.7	9.3	1.4	הפרשה למסים על הרווח
33.5	10.2	9.1	1.1	8.0	6.6	1.4	15.3	13.4	1.9	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי

ביאור 27 – מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ג. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים – פעילות בישראל (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016										
מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים				
סך הכל			בינוי			בינוי				
עסקי	סך הכל	אחר	ונדלן	סך הכל	אחר	ונדלן	סך הכל	אחר	ונדלן	
3,857.4	883.2	807.1	76.1	728.6	660.4	68.2	2,245.6	1,981.7	263.9	יתרה ממוצעת של נכסים ^(א)
3,841.6	867.4	791.3	76.1	728.6	660.4	68.2	2,245.6	1,981.7	263.9	מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ^(א)
4,007.2	1,034.0	962.3	71.7	783.9	697.2	86.7	2,189.3	1,882.7	306.6	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
68.8	-	-	-	20.1	19.0	1.1	48.7	43.8	4.9	יתרת חובות פגומים
17.1	-	-	-	-	-	-	17.1	15.5	1.6	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
2,518.9	379.4	353.5	25.9	455.2	373.2	82.0	1,684.3	1,512.6	171.7	יתרה ממוצעת של התחייבויות ^(א)
2,379.6	299.3	273.4	25.9	415.9	333.9	82.0	1,664.4	1,492.7	171.7	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ^(א)
2,470.7	363.1	342.5	20.6	429.0	355.8	73.2	1,678.6	1,502.7	175.9	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
3,791.8	1,007.7	712.7	295.0	884.0	560.6	323.4	1,900.1	1,306.3	593.8	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ^{(א),(ב)}
3,864.9	1,004.0	756.6	247.4	909.4	715.4	194.0	1,951.5	1,332.8	618.7	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ^(א)
961.0	157.9	157.9	-	245.0	238.7	6.3	558.1	500.6	57.5	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ^(א)
הכנסות ריבית, נטו										
148.7	23.4	21.3	2.1	24.7	22.9	1.8	100.6	91.1	9.5	מרווח מפעילות מתן אשראי
4.0	0.4	0.4	-	0.8	0.8	-	2.8	2.8	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
(2.2)	(0.6)	(0.6)	-	(0.6)	(0.6)	-	(1.0)	(1.0)	-	אחר
150.5	23.2	21.1	2.1	24.9	23.1	1.8	102.4	92.9	9.5	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

א. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
ב. נכסים משוקללים בסיכון – כפי שחושבו לצורך הלימות הון (נב"ת 201).

ביאור 27 – מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ג. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים – פעילות בישראל (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015										
סך הכל עיסקי	מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים			
	סך הכל	אחר	בינוי ונדלן	סך הכל	אחר	בינוי ונדלן	סך הכל	אחר	בינוי ונדלן	
166.1	26.7	24.6	2.1	26.6	24.8	1.8	112.8	104.1	8.7	הכנסות ריבית מחיצוניים
7.1	1.2	1.2	-	1.1	1.0	0.1	4.8	4.4	0.4	הוצאות ריבית מחיצוניים
										הכנסות ריבית, נטו:
159.0	25.5	23.4	2.1	25.5	23.8	1.7	108.0	99.7	8.3	מחיצוניים
(7.3)	(1.2)	(1.0)	(0.2)	(1.2)	(1.2)	-	(4.9)	(4.7)	(0.2)	בינמגזרי
151.7	24.3	22.4	1.9	24.3	22.6	1.7	103.1	95.0	8.1	סך הכנסות ריבית, נטו
										הכנסות שאינן מריבית:
44.7	4.3	2.5	1.8	7.5	5.8	1.7	32.9	29.7	3.2	מחיצוניים
196.4	28.6	24.9	3.7	31.8	28.4	3.4	136.0	124.7	11.3	סך הכנסות
4.4	(4.1)	(7.4)	3.3	10.2	7.1	3.1	(1.7)	(6.0)	4.3	הוצאות בגין הפסדי אשראי
										הוצאות תפעוליות ואחרות:
116.6	14.4	12.8	1.6	14.2	13.1	1.1	88.0	81.3	6.7	לחיצוניים
116.6	14.4	12.8	1.6	14.2	13.1	1.1	88.0	81.3	6.7	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
75.4	18.3	19.5	(1.2)	7.4	8.2	(0.8)	49.7	49.4	0.3	רווח לפני מסים
30.0	7.2	7.7	(0.5)	3.0	3.3	(0.3)	19.8	19.7	0.1	הפרשה למסים על הרווח
45.4	11.1	11.8	(0.7)	4.4	4.9	(0.5)	29.9	29.7	0.2	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי

ביאור 27 – מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ג. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים – פעילות בישראל (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015										
מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים				
סך הכל			בינוי			בינוי				
עיסקי	סך הכל	אחר	ונדלן	סך הכל	אחר	ונדלן	סך הכל	אחר	ונדלן	
3,822.8	908.7	844.0	64.7	713.0	656.2	56.8	2,201.1	1,969.2	231.9	יתרה ממוצעת של נכסים ^(א)
3,767.1	853.0	788.3	64.7	713.0	656.2	56.8	2,201.1	1,969.2	231.9	מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ^(א)
3,727.9	935.2	821.0	114.2	755.3	708.9	46.4	2,037.4	1,769.0	268.4	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
75.6	-	-	-	30.5	30.5	-	45.1	41.3	3.8	יתרת חובות פגומים
4.4	-	-	-	-	-	-	4.4	2.8	1.6	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
2,296.7	469.4	442.1	27.3	373.1	298.3	74.8	1,454.2	1,313.7	140.5	יתרה ממוצעת של התחייבויות ^(א)
2,296.7	469.4	442.1	27.3	373.1	298.3	74.8	1,454.2	1,313.7	140.5	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ^(א)
2,356.3	408.8	368.9	39.9	421.0	335.5	85.5	1,526.5	1,359.1	167.4	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
3,708.7	1,040.5	604.2	436.3	851.6	467.7	383.9	1,816.6	956.7	859.9	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ^{(א),(ב)}
3,608.6	1,047.7	705.0	342.7	692.5	297.1	395.4	1,868.4	1,116.6	751.8	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ^(ב)
1,066.1	306.3	306.3	-	198.3	194.2	4.1	561.5	508.8	52.7	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ^(א)
הכנסות ריבית, נטו										
150.5	23.5	21.7	1.8	24.3	22.7	1.6	102.7	94.8	7.9	מרווח מפעילות מתן אשראי
3.7	0.8	0.7	0.1	0.7	0.6	0.1	2.2	2.0	0.2	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
(2.5)	-	-	-	(0.7)	(0.7)	-	(1.8)	(1.8)	-	אחר
151.7	24.3	22.4	1.9	24.3	22.6	1.7	103.1	95.0	8.1	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

א. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
ב. נכסים משוקללים בסיכון – כפי שחושבו לצורך הלימות הון (נב"ת 201).

ביאור 27א- מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה

הפעילות העסקית מנוהלת באמצעות חמישה מגזרי פעילות עיקריים, חלוקה המבוססת על פי מאפייני הלקוחות הנכללים בכל אחד מן המגזרים.

מאפייני הלקוחות והפעילות העיקריים המשמשים מסגרת לשייך למיגזרי הפעילות נקבעו על ידי הבנק.

חלוקה זו משמשת את הנהלת הבנק לניתוח התוצאות העסקיות של הבנק ולצורך קבלת החלטות.

בהתאם להוראות בנק ישראל, תאגיד בנקאי שבהתאם לגישת ההנהלה שלו מגזרי הפעילות שלו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים ייתן בנוסף גילוי על מגזרי הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה. הפעילות העסקית מנוהלת באמצעות ארבעה מגזרי פעילות עיקריים, חלוקה המבוססת על פי מאפייני הלקוחות הנכללים בכל אחד מן המגזרים.

הקריטריונים לשייך לקוחות למגזרי הפעילות השונים

השייך למיגזר פעילות נעשה לעיתים על פי קריטריונים נוספים לאלו המצוינים להלן כגון: אופי הפעילות, והיקף ופוטנציאל הפעילות בשוק ההון ועוד. תהליך השייך הכולל בדיקה והתאמת השירות, הוא רציף ומתבטא בעיקר בקביעת קריטריון לצורך שייך לבנקאות הפרטית.

פעילות קימעונאית:

מיגזר בנקאות אישית ופרטית – מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית.

פעילות עסקית:

מיגזר עסקים קטנים – מספק שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לעסקים קטנים, המנצלים מסגרות אשראי בהיקף של עד כ- 5 מיליוני ש"ח.

מיגזר בנקאות עסקית – מספק שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לעסקים, המנצלים מסגרות אשראי בהיקף של מעל כ- 5 מיליוני ש"ח.

מיגזר ניהול פיננסי - המגזר כולל את תוצאות הפעילות מניהול הנכסים והתחייבויות של הבנק, לרבות ניהול סיכוני השוק והנזילות בכללותם, את הפער בין השווי ההוגן לבין השווי על בסיס צבירה של מכשירים פיננסיים נגזרים ואת תוצאות הפעילות מניהול תיק הנוסטרו (לרבות פעולות מול בנקים ובנק ישראל).

העקרונות בחלוקת תוצאות הפעילות בין מגזרי הפעילות השונים:

הכנסות ריבית, נטו - כוללות את: המרווח הפיננסי, הן בצד האשראי והן בצד הפיקדונות, המחושב כפער בין הריבית המתקבלת או המשולמת לבין ממוצע מחירי הכסף של הבנק, הנגזרים ממשיך החיים התואם את תנאי האשראי או הפיקדון במגזרי ההצמדה הרלוונטיים.

ריבית על ההון המשוקלל המיוחס למגזר (על בסיס נכסי הסיכון המשוייכים לכל מגזר).

מגזרי הלקוחות מחויבים בעלויות המימון העודפות (מעבר לעלות גיוס המקורות) של שטרי ההון המיוחסים למגזר.

הוצאות בגין הפסדי אשראי - לכל מגזר פעילות מיוחסות ההוצאות בגין הפסדי אשראי שנרשמו בגין לקוחותיו.

הכנסות שאינן מריבית - לכל מגזר פעילות נזקפות ההכנסות מעמלות, הכנסות מימון שאינן מריבית וההכנסות האחרות, הנובעות מפעילות לקוחותיו.

הוצאות תפעוליות - לכל מגזר פעילות מיוחסות ההוצאות הישירות בסניפי הבנק ובהנהלה המרכזית, הנובעות ממתן שירותים ללקוחות המגזר, וזאת, בהתבסס על תקן "מדד פעולה", המתרגם את הפעילות עם הלקוח לתשומות עבודה ולעלויות ישירות אחרות. יתר ההוצאות הישירות במטה, מועמסות על המגזר על בסיס פרמטרים ומפתחות העמסה המזוהים עם פעילות היחידה העסקית. ההוצאות העקיפות מועמסות על בסיס מפתחות העמסה קבועים.

מסים על ההכנסה - ההפרשה למס על הרווח של כל מגזר, חושבה על פי שיעור המס הסטטוטורי, תוך ביצוע התאמות מסוימות הנובעות מהוצאות לא מוכרות וכיו"ב.

תשואה להון - מבטאת את היחס שבין הרווח הנקי של כל אחד מהמגזרים לבין ההון המוקצה למגזר. ההון המוקצה למגזר כולל את ההון הנדרש בגין סיכוני אשראי ובגין הסיכון התפעולי.

ביאור 27א- מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה (המשך)
ב. מידע על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016				
סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות עסקית	עסקים קטנים	בנקאות אישית ופרטית
הכנסות ריבית, נטו:				
451.4	15.4	67.1	85.8	283.1
-	7.5	(6.2)	(0.9)	(0.4)
הכנסות שאינן מריבית:				
236.8	12.8	11.1	24.1	188.8
-	-	-	-	-
סך ההכנסות				
688.2	35.7	72.0	109.0	471.5
27.4	-	(1.8)	16.6	12.6
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות (לרבות פחת)				
518.6	4.5	30.8	71.4	411.9
-	-	7.7	(2.7)	(5.0)
רווח לפני מיסים				
142.2	31.2	35.3	23.7	52.0
58.4	12.9	14.5	9.7	21.3
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי				
83.8	18.3	20.8	14.0	30.7
תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע) ⁽¹⁾				
6.97%	16.03%	9.23%	11.35%	21.80%
יתרה ממוצעת של נכסים ⁽²⁾				
19,995.3	7,831.8	2,118.6	1,709.7	8,335.2
יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽²⁾				
18,812.8	2,276.4	595.5	1,184.6	14,756.3
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾ / ⁽²⁾				
11,508.2	1,227.3	2,423.6	1,325.9	6,531.4
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים				
12,189.0	-	296.0	264.0	11,629.0
הכנסות ריבית, נטו:				
479.1		61.5	83.4	254.1
(27.7)		0.7	2.2	32.4
-		(1.3)	(0.7)	(3.8)
סך כל ההכנסות מריבית, נטו				
451.4		60.9	84.9	282.7

(1) החל משנת 2014, מחושב בהתאם להון שיוחס למגזר על פי רכיבי סיכון שיוחסו לו לפי הוראות באזל III.
(2) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

הערה: מגזרי פעילות בנקאות אישית ובנקאות פרטית אוחדו בדיווח מגזר "בנקאות אישית ופרטית".

ביאור 27-א- מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה (המשך)

ב. מידע על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות עסקית	עסקים קטנים	בנקאות אישית ופרטית	
הכנסות ריבית, נטו:					
378.1	15.7	74.8	84.3	203.3	- מחיצונים
-	17.0	(9.0)	(3.2)	(4.8)	- בימגזרי
הכנסות שאינן מריבית:					
251.2	20.7	13.6	24.8	192.1	- מחיצונים
629.3	53.4	79.4	105.9	390.6	סך ההכנסות
2.5	-	1.2	3.8	(2.5)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות (לרבות פחת)					
518.1	7.3	31.1	69.8	409.9	לחיצונים*
-	-	8.5	(2.9)	(5.6)	בימגזרי*
108.7	46.1	38.6	35.2	(11.2)	רווח לפני מיסים*
43.1	18.1	15.3	14.2	(4.5)	הפרשה למיסים על הרווח*
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות					
65.6	28.0	23.3	21.0	(6.7)	התאגיד הבנקאי*
5.78%	27.20%	10.17%	16.45%	(4.09%)	תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון)
17,728.0	6,026.9	2,142.5	1,656.0	7,902.6	יתרה ממוצעת של נכסים (2)
16,613.8	2,531.5	713.6	1,093.5	12,275.2	יתרה ממוצעת של התחייבויות (2)
11,879.7	1,106.9	2,463.1	1,372.6	6,937.1	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון (1)(2)
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות(2)					
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים					
13,806.0	-	423.0	343.0	13,040.0	בניהול
הכנסות ריבית, נטו:					
408.2		66.5	80.2	177.0	מרווח מפעילות מתן אשראי
(30.1)		1.1	1.9	26.4	מרווח מפעילות קבלת פקדונות
-		(1.8)	(1.0)	(4.9)	אחר
378.1		65.8	81.1	198.5	סך כל ההכנסות מריבית, נטו

* סווג מחדש

- (1) החל משנת 2014, מחושב בהתאם להון שיוחס למגזר על פי רכיבי סיכון שיוחסו לו לפי הוראות באזל III.
 (2) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

הערה: מגזרי פעילות בנקאות אישית ובנקאות פרטית אוחדו בדיווח מגזר "בנקאות אישית ופרטית".

ביאור 28- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

2014			2015			2016			
הפרשה להפסדי אשראי			הפרשה להפסדי אשראי			הפרשה להפסדי אשראי			
אשראי לציבור			אשראי לציבור			אשראי לציבור			
מסחרי	פרטי	סך הכל	מסחרי	פרטי	סך הכל	מסחרי	פרטי	סך הכל	
56.3	44.0	100.3	75.1	67.0	142.1	69.0	60.7	129.7	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
30.2	27.0	57.2	14.1	(2.1)	12.0	17.0	11.9	28.9	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(40.8)	(37.3)	(78.1)	(49.4)	(41.9)	(91.3)	(55.3)	(34.1)	(89.4)	מחיקות חשבונאיות
29.4	33.3	62.7	29.2	37.7	66.9	43.4	29.3	72.7	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(11.4)	(4.0)	(15.4)	(20.2)	(4.2)	(24.4)	(11.9)	(4.8)	(16.7)	מחיקות חשבונאיות נטו
75.1	67.0	142.1	75.1	60.7	129.7	74.1	67.8	141.9	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה

תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

13.3	1.2	14.5	15.0	2.5	17.5	6.1	1.9	8.0	יתרת הפרשה לתחילת שנה
1.7	1.3	3.0	(8.9)	(0.6)	(9.5)	(1.1)	(0.4)	(1.5)	גידול (קיטון) בהפרשה
15.0	2.5	17.5	6.1	1.9	8.0	5.0	1.5	6.5	יתרת הפרשה לסוף השנה בגין מכשירי
									אשראי חוץ מאזניים
90.1	69.5	159.6	75.1	62.6	137.7	79.1	69.3	148.4	סה"כ הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.

ביאור 28- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ועל החובות⁽¹⁾ בגינם היא חושבה:

31 בדצמבר 2015					31 בדצמבר 2016					
בנקים		אשראי לציבור			בנקים		אשראי לציבור			
וממשלות סך הכל	881.6	סך הכל	פרטי	מסחרי	וממשלות סך הכל	9,980.7	סך הכל	פרטי	מסחרי	
3,131.1	881.6	2,249.5	96.8	2,152.7	4,586.7	2,044.8	2,541.9	134.3	2,407.6	יתרת חוב רשומה של חובות ⁽¹⁾
9,671.6	-	9,671.6	8,094.5	1,577.1	9,980.7	-	9,980.7	8,379.1	1,601.6	שנבדקו על בסיס פרטני
12,802.7	881.6	11,921.1	8,191.3	3,729.8	14,567.4	2,044.8	12,522.6	8,513.4	4,009.2	שנבדקו על בסיס קבוצתי
										סך הכל חובות
										הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ⁽¹⁾
51.1	-	51.1	3.8	47.3	52.9	-	52.9	6.4	46.5	שנבדקו על בסיס פרטני
78.6	-	78.6	56.9	21.7	89.0	-	89.0	61.4	27.6	שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽²⁾
129.7	-	129.7	60.7	69.0	141.9	-	141.9	67.8	74.1	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.

(2) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של 1.8 מיליוני ש"ח (סך של 1.5 מיליוני ש"ח ל- 31.12.2015).

ביאור 28- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽¹⁾

1. איכות אשראי ופיגורים

31 בדצמבר 2016						פעילות לווים בישראל	ציבורי - מסחרי
חובות לא פגומים - מידע נוסף בפיגור של		בעייתיים (2)					
בפיגור של 30 ימים או יותר (4) ועד 89 ימים (5)	90 ימים או יותר (4)	סך הכל	פגומים (3)	לא פגומים	לא בעייתיים		
1.0	1.6	320.9	5.6	7.9	307.4	בינוי ונדל"ן - בינוי	
-	-	142.9	0.5	-	142.4	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	
0.5	-	76.1	1.4	0.6	74.1	שרותים פיננסיים	
28.4	15.5	3,469.3	61.0	107.7	3,300.6	מסחרי אחר	
29.9	17.1	4,009.2	68.5	116.2	3,824.5	סך הכל מסחרי	
-	-	250.2	0.3	2.5	247.4	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	
18.8	6.3	8,263.2	28.5	83.8	8,150.9	אנשים פרטיים - אחר	
48.7	23.4	12,522.6	97.3	202.5	12,222.8	סך הכל ציבור - פעילות בישראל	
-	-	2,016.4	-	-	2,016.4	בנקים בישראל	
-	-	28.4	-	-	28.4	ממשלת ישראל	
48.7	23.4	14,567.4	97.3	202.5	14,267.6	סך הכל פעילות בישראל	

31 בדצמבר 2015						פעילות לווים בישראל	ציבורי - מסחרי
חובות לא פגומים* - מידע נוסף בפיגור של		בעייתיים (2)					
בפיגור של 30 ימים או יותר (4) ועד 89 ימים (5)	90 ימים או יותר (4)	סך הכל	פגומים (3)	לא פגומים	לא בעייתיים		
3.5	0.8	241.8	2.7	9.2	229.9	בינוי ונדל"ן - בינוי	
-	0.1	183.6	1.1	0.6	181.9	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	
0.1	-	68.2	1.8	0.3	66.1	שרותים פיננסיים	
24.6	3.5	3,236.2	69.9	81.6	3,084.7	מסחרי אחר	
28.2	4.4	3,729.8	75.5	91.7	3,562.6	סך הכל מסחרי	
-	-	209.2	0.3	1.8	207.1	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	
17.8	5.5	7,982.1	23.5	60.8	7,897.8	אנשים פרטיים - אחר	
46.0	9.9	11,921.1	99.3	154.3	11,667.5	סך הכל ציבור - פעילות בישראל	
-	-	830.1	-	-	830.1	בנקים בישראל	
-	-	51.5	-	-	51.5	ממשלת ישראל	
46.0	9.9	12,802.7	99.3	154.3	12,549.1	סך הכל פעילות בישראל	

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.
- (2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (3) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית, למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי - ראה ביאור 28.ב.ג. להלן.
- (4) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים. צוברים הכנסות ריבית.
- (5) צוברים הכנסות ריבית. כל החובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.

ביאור 28- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

איכות האשראי- מצב פיגור החובות

מדיניות ניהול סיכון האשראי בבנק מגדירה סממנים עיקריים לבחינת איכות האשראי, ביניהם מצב הפיגור, דירוג הלקוח, מצב הבטחונות ועוד. מצב הפיגור מנוטר באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות האשראי. קביעת מצב הפיגור מבוצעת לפי ימי הפיגור בפועל כאשר חוב מועבר לטיפול כחוב לא מבצע (לא צובר הכנסות רבית) לאחר 90 ימי פיגור. לגבי חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מצב הפיגור משפיע על סיווג החוב (סיווג החוב חמור יותר ככל שמעמיק הפיגור) ולרוב לאחר 150 ימי פיגור הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של חוב למעט במקרים בהם הועבר לטיפול באמצעים משפטיים, נבחן באופן פרטני ונמצא כי לא צפויים ממנו הפסדי אשראי מעבר לסכום שנמחק או הופרש. הבנק משתמש באינדיקציות נוספות כגון דירוג לקוחות ומצב הבטחונות המנוהלים במערכות ממוכנות בהתאם למדיניות ניהול סיכון האשראי שקבע הדירקטוריון.

2. מידע נוסף על חובות פגומים

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית

31 בדצמבר 2016					פעילות לווים בישראל
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	סך הכל חובות פגומים (2)	יתרת (2) חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית (3)		יתרת הפרשה פרטנית (3)	יתרת חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית (3)
		פרטנית (3)	פרטנית (3)		
163.2	5.6	2.2	1.4	3.4	ציבורי - מסחרי
0.5	0.5	0.5	-	-	בינוי ונדל"ן - בינוי
1.6	1.4	0.1	0.4	1.3	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
190.2	61.0	5.3	25.3	55.7	שרותים פיננסיים
355.5	68.5	8.1	27.1	60.4	מסחרי אחר
0.3	0.3	0.3	-	-	סך הכל מסחרי
64.8	28.5	1.5	6.2	27.0	אנשים פרטיים - הלואות לדיור
420.6	97.3	9.9	33.3	87.4	אנשים פרטיים - אחר
					סך הכל פעילות בישראל*
417.6	96.0	8.6	33.3	87.4	*מזה
101.9	53.5	5.7	8.8	47.8	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
					חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.
- (2) יתרת חוב רשומה.
- (3) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

ביאור 28- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
 ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית (המשך)
 פעילות לווים בישראל

31 בדצמבר 2015					
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	סך הכל יתרת (2)(4) חובות פגומים	יתרת (2) חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית (4)(3)		יתרת (2) חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית (3)	
		פרטנית (4)(3)	פרטנית (3)	פרטנית (3)	פרטנית (3)
145.8	2.7	2.3	0.2	0.4	ציבורי - מסחרי
1.1	1.1	1.1	-	-	בינוי ונדל"ן - בינוי
2.4	1.8	0.3	0.5	1.5	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
181.0	69.9	30.3	22.7	39.6	שרותים פיננסיים
330.3	75.5	34.0	23.4	41.5	מסחרי אחר
0.3	0.3	0.3	-	-	סך הכל מסחרי
60.5	23.5	21.2	2.1	2.3	אנשים פרטיים - הלואות לדיור
391.1	99.3	55.5	25.5	43.8	אנשים פרטיים - אחר
					סך הכל ציבור - פעילות בישראל*
385.3	98.0	54.2	25.5	43.8	*מזה
99.5	49.6	43.9	4.6	5.7	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
					חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.

(2) יתרת חוב רשומה.

(3) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

ביאור 28- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים

ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית

שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			פעילות לווים בישראל
יתרה ממוצעת של חובות פגומים ²	הכנסות ריבית שנרשמו ³	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	יתרה ממוצעת של חובות פגומים ²	הכנסות ריבית שנרשמו ³	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	
6.8	-	-	4.9	-	-	בינוי ונדל"ן - בינוי
1.9	-	-	0.9	-	-	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
0.7	-	-	1.7	-	-	שרותים פיננסיים
118.6	5.9	5.9	63.4	1.2	0.6	מסחרי אחר
128.0	5.9	5.9	70.9	1.2	0.6	סך הכל מסחרי
0.3	-	-	0.3	-	-	אנשים פרטיים - הלואות לדיור
35.4	0.6	0.6	24.5	1.0	0.7	אנשים פרטיים - אחר
163.7	6.5	6.5 ⁽⁴⁾	95.7	2.2	1.3 ⁽⁴⁾	סך הכל ציבור - פעילות בישראל

שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			פעילות לווים בישראל
יתרה ממוצעת של חובות פגומים ²	הכנסות ריבית שנרשמו ³	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	
7.6	-	-	בינוי ונדל"ן - בינוי
1.9	-	-	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
0.6	-	-	שרותים פיננסיים
90.8	3.0	3.0	מסחרי אחר
100.9	3.0	3.0	סך הכל מסחרי
0.9	-	-	אנשים פרטיים - הלואות לדיור
28.0	0.6	0.6	אנשים פרטיים - אחר
129.8	3.6 ⁽⁴⁾	3.6	סך הכל ציבור - פעילות בישראל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.

(2) יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.

(3) הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

(4) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 15.0, 18.6 ו- 20.0 מיליוני ש"ח בשנים 2016, 2015 ו- 2014 בהתאמה.

ביאור 28- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות¹ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים

ג. חובות בעייתיים באירגון מחדש

31 בדצמבר 2016					פעילות לווים בישראל
סך הכל (3)	אוצר (2) לא בפיגור	אוצר (2) של בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	אוצר (2) של בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו אוצר הכנסות ריבית	ציבורי - מסחרי
		1.9	0.2	-	
0.4	0.4	-	-	-	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
1.2	0.2	-	-	1.0	שרותים פיננסיים
26.9	9.3	-	-	17.6	מסחרי אחר
30.4	10.1	-	-	20.3	סך הכל מסחרי
23.1	4.8	-	-	18.3	אנשים פרטיים - אחר
53.5	14.9	-	-	38.6	סך הכל פעילות בישראל

31 בדצמבר 2015					פעילות לווים בישראל
סך הכל (3)	אוצר (2) לא בפיגור	אוצר (2) של בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	אוצר (2) של בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו אוצר הכנסות ריבית	ציבורי - מסחרי
		1.7	0.3	-	
1.1	1.0	-	-	0.1	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
1.8	0.1	-	-	1.7	שרותים פיננסיים
24.4	4.9	-	-	19.5	מסחרי אחר
29.0	6.3	-	-	22.7	סך הכל מסחרי
20.6	3.9	-	-	16.7	אנשים פרטיים - אחר
49.6	10.2	-	-	39.4	סך הכל פעילות בישראל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.

(2) אוצר הכנסות ריבית.

(3) נכלל בחובות פגומים.

לא קיימות התחייבויות למתן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015.

ביאור 28- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות¹ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים באירגון מחדש (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו בשנת הדיווח					
2015			2016		
יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מס' חוזים	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מס' חוזים
1.2	1.2	11	1.1	1.2	10
0.1	0.1	1	-	-	-
1.7	1.8	3	1.2	1.2	1
19.8	23.4	148	14.6	15.0	97
22.8	26.5	163	16.9	17.4	108
13.6	14.6	279	19.7	21.8	308
36.4	41.1	442	36.6	39.2	416

פעילות לווים בשיראל

ציבורי- מסחרי

בינוי ונדל"ן - בינוי

בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן

שרותים פיננסיים

מסחרי - אחר

סך הכל מסחרי

אנשים פרטיים - אחר

סך הכל ציבור - פעילות בישראל

ארגונים מחדש שבוצעו בשנת הדיווח

2014

יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מס' חוזים
0.9	1.2	5
0.1	0.1	1
-	-	-
14.2	18.2	117
15.2	19.5	123
11.2	11.7	236
26.4	31.2	359

פעילות לווים בשיראל

ציבורי- מסחרי

בינוי ונדל"ן - בינוי

בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן

שרותים פיננסיים

מסחרי - אחר

סך הכל מסחרי

אנשים פרטיים - אחר

סך הכל ציבור - פעילות בישראל

הערות בעמוד הבא

ביאור 28- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות¹ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים באירגון מחדש (המשך)

ארגונים מחדש שכשלו ²				
2015		2016		
יתרת חוב	מס' חוזים	יתרת חוב	מס' חוזים	
רשומה		רשומה		
0.1	4	0.1	6	פעילות לווים בישראל
5.6	95	2.8	97	ציבורי- מסחרי
5.7	99	2.9	103	בינוי ונדל"ן - בינוי
1.0	153 ⁽³⁾	1.4	162	מסחרי - אחר
6.7	252	4.3	265	סך הכל מסחרי
				אנשים פרטיים - אחר
				סך הכל ציבור - פעילות בישראל

ארגונים מחדש שכשלו ²				
2014				
יתרת חוב		מס' חוזים		
רשומה				
0.4	6	0.4	6	פעילות לווים בישראל
7.2	96	7.2	96	ציבורי- מסחרי
7.6	102	7.6	102	בינוי ונדל"ן - בינוי
1.0	151	1.0	151	מסחרי - אחר
8.6	253	8.6	253	סך הכל מסחרי
				אנשים פרטיים - אחר
				סך הכל ציבור - פעילות בישראל

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.
- (2) חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.
- (3) החל מיום 1 ביולי 2015 מיישם הבנק עדכון לקובץ שאלות ותשובות בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, אשר מחייב, בין היתר, כי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי שאורגנו מחדש ואורגון מחדש כשל יימחקו לכל המאוחר תוך 60 יום. הבנק יישם את ההוראה בדרך של מכאן להבא.

ביאור 28 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של הלווה

31 בדצמבר 2015			31 בדצמבר 2016			תקרת האשראי - באלפי ש"ח	
סיכון אשראי חוץ (מאזני (1,4))	אשראי (1,3)	מספר לווים (2)	סיכון אשראי חוץ (מאזני (1,4))	אשראי (1,3)	מספר לווים (2)		
103.3	68.1	40,061	119.4	74.0	44,535	עד 10	
221.9	149.8	23,517	296.6	149.4	25,152	עד 20	מעל 10
542.0	414.5	31,364	693.4	408.9	32,340	עד 40	מעל 20
987.1	1,084.6	34,972	1,180.9	1,070.7	34,600	עד 80	מעל 40
1,088.9	1,989.7	27,591	1,212.8	1,991.1	26,914	עד 150	מעל 80
907.6	2,868.7	18,080	1,000.2	2,856.0	17,697	עד 300	מעל 150
320.2	1,904.6	5,442	412.7	2,108.2	5,980	עד 600	מעל 300
162.0	1,064.5	1,540	215.1	1,223.7	1,760	עד 1,200	מעל 600
76.1	343.6	274	107.2	331.5	276	עד 2,000	מעל 1,200
103.1	413.0	180	103.5	468.0	202	עד 4,000	מעל 2,000
125.2	350.7	86	124.1	376.1	93	עד 8,000	מעל 4,000
182.2	601.8	61	174.3	667.9	68	עד 20,000	מעל 8,000
128.2	583.1	26	138.8	451.1	22	עד 40,000	מעל 20,000
165.2	161.2	5	159.0	415.3	11	עד (5)77,281	מעל 40,000
5,113.0	11,997.9	183,199	5,938.0	12,591.9	189,650		סך הכל

- (1) האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה.
- (2) מספר הלווים לפי סה"כ אשראי וסיכון אשראי חוץ מאזני.
- (3) אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך של 12,522.6 מיליון ש"ח, 65.6 מיליון ש"ח ו-3.7 מיליון ש"ח, בהתאמה (31.12.2015 - 11,921.1 מיליון ש"ח, 72.8 מיליון ש"ח, 4.0 מיליון ש"ח, בהתאמה).
- (4) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת החבות של לווה.
- (5) בשנת 2015 עד 118,500.

יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה

31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2015	2016	2015	2016	
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי		יתרות החוזים (1)		
-	-	6.5	9.4	נסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי :
1.8	1.5	63.9	68.3	אשראי תעודות
1.9	0.5	337.8	131.4	ערביות להבטחת אשראי
0.8	0.9	185.6	196.3	ערביות לרוכשי דירות
0.9	0.8	2,675.0	2,433.9	ערביות והתחייבויות אחרות
				מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
1.4	1.4	1,597.0	1,690.8	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
0.8	0.7	382.3 *	1,389.0	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן
0.4	0.7	84.4	175.4	התחייבויות להוצאת ערביות
-	-	1.6 **	2.0	מסגרות לפעולות למכשירים נגזרים שלא נוצלו

(1) יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי.

* כולל התחייבות להעמיד אשראי במסגרת מכרז למתן הלוואות לעובדי מערכת הביטחון.
 ** הוצג מחדש בהתאם לכללים הנהוגים על פי הוראות באזל.

ביאור 29 – נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

31 בדצמבר 2016						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים (2)	מטבע חוץ (1)			מטבע ישראלי	
		אחר	דולר ארה"ב	דולר ארה"ב	צמוד למדד המחירים	
					לא צמוד	צמוד
נכסים						
6,688.6	-	244.3	54.4	552.0	5,837.9	מזומנים ופקדונות בבנקים
1,379.9	0.9	129.3	157.1	378.7	713.9	ניירות ערך
12,380.7	-	120.6	204.6	343.7	11,711.8	אשראי לציבור, נטו ⁽³⁾
28.4	-	-	-	-	28.4	אשראי לממשלה
73.4	73.4	-	-	-	-	בנינים וציוד
15.1	6.3	0.4	8.2	-	0.2	נכסים בגין מכשירים נגזרים
207.5	24.3	-	-	35.4	147.8	נכסים אחרים
20,773.6	104.9	494.6	424.3	1,309.8	18,440.0	סך כל הנכסים
התחייבויות						
17,268.1	-	439.2	1,141.8	837.2	14,849.9	פקדונות הציבור
87.1	-	0.3	1.7	-	85.1	פקדונות מבנקים
273.7	-	64.7	11.7	-	197.3	פקדונות הממשלה
497.4	-	-	-	479.5	17.9	כתבי התחייבות נדחים
23.0	3.7	12.9	3.1	-	3.3	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
1,415.8	4.9	-	10.5	8.9	1,391.5	התחייבויות אחרות
19,565.1	8.6	517.1	1,168.8	1,325.6	16,545.0	סך כל ההתחייבויות
הפרש						
1,208.5	96.3	(22.5)	(744.5)	(15.8)	1,895.0	השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים
-	-	20.1	780.3	-	(800.4)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
1,208.5	96.3	(2.4)	35.8	(15.8)	1,094.6	סך הכל

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

(2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(3) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה (לא צמוד – 133.0 מיליוני ש"ח, צמוד מדד – 4.9 מיליוני ש"ח, דולר – 2.3 מיליוני ש"ח, אחר – 1.7 מיליוני ש"ח).

ביאור 29 – נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

31 בדצמבר 2015						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים (2)	מטבע חוץ(1)		מטבע ישראלי		נכסים
		אחר	דולר ארה"ב	צמוד למדד המחירים	לא צמוד	
5,196.4	-	216.2	42.2	349.4	4,588.6	מזומנים ופקדונות בבנקים
1,809.0	4.1	134.0	173.1	416.1	1,081.7	ניירות ערך
11,791.4	-	71.2	211.4	427.2	11,081.6	אשראי לציבור, נטו ⁽³⁾
51.5	-	-	0.6	-	50.9	אשראי לממשלה
81.2	81.2	-	-	-	-	בנינים וציוד
10.2	6.2	0.2	3.7	-	0.1	נכסים בגין מכשירים נגזרים
232.3	24.9	-	-	95.3	112.1	נכסים אחרים
19,172.0	116.4	421.6	431.0	1,288.0	16,915.0	סך כל הנכסים
התחייבויות						
15,454.3	-	433.0	1,060.5	921.9	13,038.9	פקדונות הציבור
185.2	-	1.1	2.8	-	181.3	פקדונות מבנקים
233.0	-	4.3	6.6	-	222.1	פקדונות הממשלה
665.9	-	-	-	583.8	82.1	כתבי התחייבות נדחים
31.6	5.2	11.6	10.2	-	4.6	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
1,437.3	6.9	-	9.7	54.3	1,366.4	התחייבויות אחרות
18,007.3	12.1	450.0	1,089.8	1,560.0	14,895.4	סך כל ההתחייבויות
1,164.7	104.3	(28.4)	(658.8)	(272.0)	2,019.6	הפרש
-	-	31.4	667.2	99.6	(798.2)	השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
1,164.7	104.3	3.0	8.4	(172.4)	1,221.4	סך הכל

- (1) כולל צמודי מטבע חוץ.
 (2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
 (3) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה. (לא צמוד – 120.3 מיליוני ש"ח, צמוד – 5.0 מיליוני ש"ח, דולר – 3.2 מיליוני ש"ח, אחר – 1.2 מיליוני ש"ח).

ביאור 30 – נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון(1)

31 בדצמבר 2016							
תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים							
מעל שלוש מעל ארבע		מעל שלושה		מעל חודש		עם דרישה	
ועד חמש שנים	ועד ארבע שנים	ועד שנתיים ועד שלוש	מעל שנה ועד שנתיים	חודשים ועד שנה (6)	ועד שלושה חודשים (6)	ועד חודש (6)	
852.6	1,577.9	2,178.4	2,582.8	2,941.4	1,786.6	6,274.4	מטבע ישראלי (לרבות צמוד מדד וצמוד מט"ח)
58.5	131.3	303.5	345.9	1,311.9	716.7	14,857.3	נכסים
794.1	1,446.6	1,874.9	2,236.9	1,629.5	1,069.9	(8,582.9)	התחייבויות הפרש
-	-	-	-	-	(800.2)	(0.1)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
794.1	1,446.6	1,874.9	2,236.9	1,629.5	269.7	(8,583.0)	הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים
							מטבע חוץ ⁽³⁾
47.9	40.9	69.7	20.0	27.6	263.1	343.5	נכסים
3.0	4.5	5.4	23.1	127.8	63.6	1,467.3	התחייבויות הפרש
44.9	36.4	64.3	(3.1)	(100.2)	199.5	(1,123.8)	מזה : הפרש - בדולר
33.9	11.1	70.7	5.3	(64.7)	113.6	(913.5)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	-	-	-	800.2	0.1	הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים
44.9	36.4	64.3	(3.1)	(100.2)	999.7	(1,123.7)	נגזרים

הערות לעמודים 190 עד 193 ראה עמוד 194

ביאור 30 – נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון(1) (המשך)

שיעור תשואה חוזי(5) באחוזים	יתרה מאזנית(4)		סך הכל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנה	מעל עשר ועד עשרים שנה	מעל חמש ועד עשר שנים
	סך הכל	ללא תקופת פרעון(2)				
2.39%	19,756.4	140.9	20,512.0	3.2	518.7	1,796.0
1.56%	17,874.0	-	17,930.9	5.0	47.2	153.6
	1,882.4	140.9	2,581.1	(1.8)	471.5	1,642.4
	(800.4)	-	(800.3)	-	-	-
	1,082.0	140.9	1,780.8	(1.8)	471.5	1,642.4
2.79%	912.3	1.2	984.0	-	-	171.3
0.29%	1,682.5	-	1,703.4	-	-	8.7
	(770.2)	1.2	(719.4)	-	-	162.6
0.31%	(744.5)	1.0	(651.5)	-	-	92.1
	800.4	-	800.3	-	-	-
	30.2	1.2	80.9	-	-	162.6

ביאור 30 – נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון(1) (המשך)

31 בדצמבר 2016							סך הכל
תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים							
מעל שלוש מעל ארבע			מעל שלושה			עם דרישה ועד חודש (6)	
ועד חמש שנים	ועד ארבע שנים	מעל שנתיים ועד שלוש	מעל שנה ועד שנתיים	חודשים ועד שנה (6)	ועד שלושה חודשים (6)		
900.5	1,618.8	2,248.1	2,602.8	2,969.0	2,049.7	6,617.9	נכסים*
61.5	135.8	308.9	369.0	1,439.7	780.3	16,324.6	התחייבויות**
839.0	1,483.0	1,939.2	2,233.8	1,529.3	1,269.4	(9,706.7)	הפרש
737.7	1,078.6	1,491.1	1,861.7	2,373.2	2,001.3	1,527.1	*מזה: אשראי לציבור
33.7	72.7	24.4	280.6	1,119.7	534.7	15,142.1	**מזה: פיקדונות הציבור
31 בדצמבר 2015							סך הכל
תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים							
מעל שלוש מעל ארבע			מעל שלושה			עם דרישה ועד חודש (6)	
ועד חמש שנים	ועד ארבע שנים	מעל שנתיים ועד שלוש	מעל שנה ועד שנתיים	חודשים ועד שנה (6)	ועד שלושה חודשים (6)		
1,259.8	1,309.9	1,529.1	2,093.1	2,702.9	2,057.4	6,331.2	נכסים*
94.8	289.3	149.5	295.4	1,395.9	685.7	14,931.9	התחייבויות**
1,165.0	1,020.6	1,379.6	1,797.7	1,307.0	1,371.7	(8,600.7)	הפרש
735.7	1,034.5	1,415.3	1,890.8	2,276.3	1,837.7	1,425.0	*מזה: אשראי לציבור
43.5	25.6	100.4	133.4	992.7	442.6	13,643.7	**מזה: פיקדונות הציבור

הערות לעמודים 190 עד 193 ראה עמוד 194

ביאור 30 – נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון(1) (המשך)

שיעור תשואה (חוזי(5)	יתרה מאזנית(4)		סך הכל תזרימי מזומנים	מעל עשר		מעל חמש ועד עשר עשרים שנה
	סך הכל	ללא תקופת פרעון(2)		מעל עשרים שנה	ועד עשרים שנה	
2.56%	20,668.7	142.1	21,496.0	3.2	518.7	1,967.3
1.92%	19,556.5	-	19,634.3	5.0	47.2	162.3
	1,112.2	142.1	1,861.7	(1.8)	471.5	1,805.0
2.70%	12,380.7	40.0	13,154.3	3.2	511.1	1,569.4
0.40%	17,268.1	-	17,280.1	-	13.8	58.5

שיעור תשואה (חוזי(5)	יתרה מאזנית(4)		סך הכל תזרימי מזומנים	מעל עשר		מעל חמש ועד עשר עשרים שנה
	סך הכל	ללא תקופת פרעון(2)		מעל עשרים שנה	ועד עשרים שנה	
2.56%	19,055.6	139.4	19,903.1	3.5	499.3	2,116.9
1.92%	17,995.2	-	18,097.4	5.5	64.4	185.0
	1,060.4	139.4	1,805.7	(2.0)	434.9	1,931.9
2.87%	11,791.4	47.7	12,569.7	3.0	444.2	1,507.3
0.52%	15,454.3	-	15,465.5	-	15.3	68.3

ביאור 30 – נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפירעון(1)

הערות לעמודים 190 עד 193

- (1) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החזוי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
- (2) נכסים ללא תקופת פירעון כולל נכסים בסך 34.2 מיליון ש"ח שזמן פירעונם עבר (בשנת 2015 – 47.7 מיליון ש"ח).
- (3) לא כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (4) כפי שנכללה בביאור מס' 29 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים, שאינם מסולקים נטו.
- (5) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- (6) סכומי אשראי בתנאי חח"ד וסכומי החריגה ממסגרת חח"ד שנכללו הם 996.1 מיליוני ש"ח ו-34.2 מיליוני ש"ח בהתאמה (ביום 31 בדצמבר 2015 – 963.3 מיליוני ש"ח ו-19.3 מיליוני ש"ח בהתאמה). סכומי האשראי בתנאי חח"ד מוינו לפי תקופת המסגרת שנקבעה וסכומי החריגה ממסגרת החח"ד מוינו לטור "ללא תקופת פירעון".

ביאור 31 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

31 בדצמבר 2016					
	שווי הוגן (1)			יתרה	
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	במאזן	
6,693.7	1,456.4	5,094.9	142.4	6,688.6	נכסים פיננסיים
1,389.9	0.9	326.0	1,063.0	1,379.9	מזומנים ופקדונות בבנקים
12,052.0	11,278.2	773.8	-	12,380.7	ניירות ערך (2)
28.1	-	28.1	-	28.4	אשראי לציבור, נטו
15.1	0.9	10.4	3.8	15.1	אשראי לממשלה
45.4	45.4	-	-	45.4	נכסים בגין מכשירים נגזרים
20,224.2	12,781.8	6,233.2	1,209.2 (3)	20,538.1	נכסים פיננסיים אחרים
					סך כל הנכסים הפיננסיים
					התחייבויות פיננסיות
17,211.9	1,888.3	15,323.6	-	17,268.1	פקדונות הציבור
87.1	0.8	86.3	-	87.1	פקדונות מבנקים
273.7	1.1	272.6	-	273.7	פקדונות הממשלה
527.8	445.8	-	82.0	497.4	כתבי התחייבות נדחים
23.0	-	19.2	3.8	23.0	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
1,257.2	483.4	773.8	-	1,258.0	התחייבויות פיננסיות אחרות
19,380.7	2,819.4	16,475.5	85.8 (3)	19,407.3	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות
3.0	3.0			3.0	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
					עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

31 בדצמבר 2015					
	שווי הוגן (1)			יתרה	
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	במאזן	
5,219.3	266.4	4,811.1	141.8	5,196.4	נכסים פיננסיים
1,820.5	4.1	347.6	1,468.8	1,809.0	מזומנים ופקדונות בבנקים
11,537.7	10,783.3	754.4	-	11,791.4	ניירות ערך (2)
51.8	-	51.8	-	51.5	אשראי לציבור, נטו*
10.2	0.2	4.7	5.3	10.2	אשראי לממשלה
24.9	24.9	-	-	24.9	נכסים בגין מכשירים נגזרים
18,664.4	11,078.9	5,969.6	1,615.9	18,883.4	נכסים פיננסיים אחרים
					סך כל הנכסים הפיננסיים
					התחייבויות פיננסיות
15,427.3	1,494.6	13,932.7	-	15,454.3	פקדונות הציבור
185.1	-	185.1	-	185.2	פקדונות מבנקים
233.0	1.0	232.0	-	233.0	פקדונות הממשלה
708.0	540.5	-	167.5	665.9	כתבי התחייבות נדחים
31.6	1.1	25.2	5.3	31.6	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
1,326.3	571.9	754.4	-	1,327.2	התחייבויות פיננסיות אחרות
17,911.3	2,609.1	15,129.4	172.8	17,897.2	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות
4.0	4.0			4.0	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
					עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

הערות בעמוד הבא

ביאור 31 א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

הערות:

- (1) רמה 1 – מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 – מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים. רמה 3 – מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.
- (2) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך, ראה ביאור 5, "ניירות ערך".
- (3) מזה: נכסים והתחייבויות בסך 2,485.8 מיליוני ש"ח ובסך 10,035.4 מיליוני ש"ח, בהתאמה (ביום 31 בדצמבר 2015 - 2,873.0 מיליוני ש"ח ו- 8,421.5 מיליוני ש"ח, בהתאמה), אשר היתרה במאזן שלהם זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה ביאורים 31 ב-ד'.

ביאור 31א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הביאור כולל מידע בנושא הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים. לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומן עתידי המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המצורפת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפירעון. בשל כל אלו, יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי הבנק כעסק חי. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ב. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

פיקדונות בבנקים, איגרות חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה - שיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח;

ניירות ערך סחירים - לפי שווי שוק בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק המועיל ביותר.

אשראי לציבור ולממשלה - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומן עתידיים מנוכחים בשיעור ניכיון מתאים. יתרת האשראי פולחה לקטגוריות הומוגניות. בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית). תקבולים אלה הונו בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי באותה קטגוריה.

בדרך כלל שיעור ריבית זה נקבע לפי שיעור ריבית לפיו נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח. השווי ההוגן של חובות פגומים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה, שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח.

תזרימי המזומן העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות.

פיקדונות, איגרות חוב וכתבי התחייבות - בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק מגייס פיקדונות דומים, או בהנפקת איגרות חוב וכתבי התחייבות דומים (אם מחיר מצוטט בשוק פעיל אינו זמין), על ידי הבנק, ביום הדיווח. לגבי איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים אשר נסחרים כנכס בשוק פעיל, השווי ההוגן מבוסס על מחירי שוק מצוטטים או על ציטוטי סוחרים עבור התחייבות זהה הנסחרת כנכס בשוק פעיל.

מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי יוחסו לתקופות שבהן מוין אותו חוב, מקום בו ניתן לעשות זאת (לדוגמה, כאשר חושבה הפרשה על בסיס פרטני לפי ערך נוכחי של תזרים מזומנים). בהעדר נתונים אלה מחיקות חשבונאיות ויתרת ההפרשות מיוחסים באופן יחסי ליתרת האשראי לפי תקופות לפירעון בסוף התקופה.

ביאור 31א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי וכן התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - השווי ההוגן הוערך בהתאם לעמלות בעסקאות דומות במועד הדיווח תוך התאמה ליתרת תקופת העסקה ולאיכות האשראי של הצד הנגדי.

הערכת השווי ההוגן של "התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן" כללה התייחסות להפרש בין הריבית שנקבעה בהסכם לבין הריבית בעסקאות דומות במועד הדיווח.

מכשירים פיננסיים נגזרים - מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק הפעיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא בזה).

מכשירים פיננסיים (למעט מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים סחירים) לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים - היתרה במאזן מהווה קירוב לשווי הוגן כפוף לשינויים בסיכוני אשראי ובמרווח הבנק.

ביאור 31ב- פריטים הנמדדים בשווי הוגן

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2016				
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-				
סך הכל שווי הוגן	השפעת הסכמי קיזוז	נתונים		מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
		נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים לא נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	
נכסים				
ניירות ערך זמינים למכירה:				
1,093.8	-	-	261.4	832.4
131.3	-	-	-	131.3
25.0	-	-	25.0	-
1,250.1	-	-	286.4	963.7
סך כל ניירות ערך זמינים למכירה				
3.6	-	-	-	3.6
4.5	-	-	-	4.5
8.1	-	-	-	8.1
סך כל ניירות ערך למסחר				
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
-	-	-	-	-
1.4	-	-	1.4	-
7.4	-	0.9	6.4	0.1
6.3	-	-	2.6	3.7
15.1	-	0.9	10.4	3.8
סך כל הנכסים בגין מכשירים נגזרים				
1,273.3	-	0.9	296.8	975.6
סך כל הנכסים				
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
-	-	-	-	-
17.4	-	-	17.4	-
1.9	-	-	1.8	0.1
6.3	-	-	2.6	3.7
25.6	-	-	21.8	3.8
סך כל ההתחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
25.6	-	-	21.8	3.8
סך כל ההתחייבויות				

ביאור 31-ב- פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

31 בדצמבר 2015					
מידות שווי הוגן המשתמשות ב-					
סך הכל שווי הוגן	השפעת הסכמי קיזוז	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
נכסים					
ניירות ערך זמינים למכירה:					
1,446.3	-	-	279.7	1,166.6	אגרות חוב של ממשלת ישראל
195.7	-	-	-	195.7	אגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל
27.3	-	-	27.3	-	אגרות חוב של אחרים בישראל
1,669.3	-	-	307.0	1,362.3	סך כל ניירות ערך זמינים למכירה
3.6	-	-	-	3.6	אגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל
8.4	-	-	-	8.4	אגרות חוב של אחרים בישראל
12.0	-	-	-	12.0	סך כל ניירות ערך למסחר
נכסים בגין מכשירים נגזרים:					
-	-	-	-	-	חוזי ריבית שקל מדד
-	-	-	-	-	חוזי ריבית אחרים
4.0	-	0.2	3.8	-	חוזי מטבע חוץ
6.2	-	-	0.9	5.3	חוזי מניות
10.2	-	0.2	4.7	5.3	סך כל הנכסים בגין מכשירים נגזרים
1,691.5	-	0.2	311.7	1,379.6	סך כל הנכסים
התחייבויות					
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:					
1.1	-	1.1	-	-	חוזי ריבית שקל מדד
23.9	-	-	23.9	-	חוזי ריבית אחרים
1.5	-	-	1.5	-	חוזי מטבע חוץ
6.2	-	-	0.9	5.3	חוזי מניות
32.7	-	1.1	26.3	5.3	סך כל ההתחייבויות בגין מכשירים נגזרים
32.7	-	1.1	26.3	5.3	סך כל ההתחייבויות

ביאור 31-ב- פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2016					
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-					
סך כל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016	סל הכל שווי הוגן	נתונים		מחירים מצוטטים בשוק פעיל רמה 1	
		נתונים לא נצפים משמעותיים רמה 3	נצפים משמעותיים רמה 2		
-	1.3	1.3	-	-	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
(2.2)	0.9	0.9	-	-	השקעות במניות

31 בדצמבר 2015					
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-					
סך כל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	סל הכל שווי הוגן	נתונים		מחירים מצוטטים בשוק פעיל רמה 1	
		נתונים לא נצפים משמעותיים רמה 3	נצפים משמעותיים רמה 2		
-	1.3	1.3	-	-	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
-	4.1	4.1	-	-	השקעות במניות

ג. העברות בין רמות 1 ו-2 בהיררכיית השווי הוגן

במהלך השנים 2016 ו-2015 לא היו העברות בין רמות 1 ו-2 בהיררכיית השווי הוגן.

ביאור 31ג – שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

לתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

רווחים (הפסדים) בתקופה שטרם מומשו, בגין מכשירים המוחזקים		שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2016	סילוקים	רכישות	רווחים (הפסדים) שמומשו וטרם מומשו שנכללו ⁽¹⁾	שווי הוגן ליום 1 בינואר 2016	
נכסים							
בדוח רווח והפסד							
	0.9	0.9	(1.9)	(0.2)	2.8	0.2	נכסים בגין מכשירים נגזרים :
	-	-	-	-	-	-	חוזי מטבע חוץ
	0.9	0.9	(1.9)	(0.2)	2.8	0.2	חוזי ריבית שקל - מדד
							סך כל הנכסים
התחייבויות							
	-	-	(0.8)	-	(0.3)	1.1	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים :
	-	-	(0.8)	-	(0.3)	1.1	חוזי ריבית שקל - מדד
							סך כל ההתחייבויות

לתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

רווחים (הפסדים) בתקופה שטרם מומשו, בגין מכשירים המוחזקים		שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2015	סילוקים	רכישות	רווחים (הפסדים) שמומשו וטרם מומשו שנכללו ⁽¹⁾	שווי הוגן ליום 1 בינואר 2015	
נכסים							
בדוח רווח והפסד							
	(0.1)	0.2	(4.3)	0.1	3.6	0.8	נכסים בגין מכשירים נגזרים :
	(0.1)	0.2	(4.3)	0.1	3.6	0.8	חוזי מטבע חוץ
							סך כל הנכסים
התחייבויות							
	1.1	1.1	(5.8)	-	2.6	4.3	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים :
	1.1	1.1	(5.8)	-	2.6	4.3	חוזי ריבית שקל - מדד
							סך כל ההתחייבויות

(1) נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית".

ביאור 31ד - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2016				
ממוצע משוקלל	טווח	שווי הוגן	נתונים לא נצפים	טכניקת הערכת שווי
1.55%	1.55%-2.05%	0.9	סיכון אשראי צד נגדי	היוון תזרימי מזומנים
נכסים				
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
חוזי מטבע חוץ				
31 בדצמבר 2015				
ממוצע משוקלל	טווח	שווי הוגן	נתונים לא נצפים	טכניקת הערכת שווי
1.79%	1.05%-7.45%	0.2	סיכון אשראי צד נגדי	היוון תזרימי מזומנים
נכסים				
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
חוזי מטבע חוץ				
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
חוזי ריבית שקל - מדד				
2.32%	0.1%-7.2%	1.1	ריבית צמודה למדד	היוון תזרימי מזומנים

ביאור 31ה - מידע בדבר רגישות מדידות השווי ההוגן לשינויים בנתונים לא נצפים

לשם מדידת שוויים ההוגן של נכסים והתחייבויות שנכללו ברמה 3, משתמש הבנק בטכניקת הערכה של היוון תזרימי מזומנים. שיעור ההיוון המשמש את הבנק מורכב מריבית חסרת סיכון הנצפית בשוק, כגון: ריבית ליבור, ריבית בנק ישראל וריבית של אג"ח ממשלתית בתוספת פרמיית הסיכון המשקפת את סיכון האשראי של הצד הנגדי והנקבעת בהתאם להנחות הבנק.

גידול/קטיון משמעותי בפרמטרים הלא נצפים, יבוא לידי ביטוי בשווי הוגן נמוך/גבוה באופן משמעותי מן הערך בו הוצגה.

ביאור 32 – בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק

א. יתרות⁽¹⁾

31 בדצמבר 2016									
צדדים קשורים (1)				בעלי עניין (1)					
				מחזיקי מניות					
מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה				בעלי שליטה (2)		נושאי משרה (4)		אחרים (5,6)	
העסקה		העסקה		העסקה		העסקה		העסקה	
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
-	-	43.5	43.5	1.4	0.4	-	-	1,894.1	1,893.3
3.1	2.7	2.1	0.6	1.8	0.6	3.3	3.0	1.5	-
-	-	-	-	-	-	-	-	(0.1)	-
3.1	2.7	2.1	0.6	1.8	0.6	3.3	3.0	1.4	-
-	-	-	-	-	-	-	-	29.1	19.5
3.5	1.2	-	-	95.9	45.0	8.4	4.8	19.8	6.7
-	-	-	-	1.3	0.5	-	-	82.7	16.4
-	-	-	-	163.9	81.6	-	-	208.3	206.2
-	-	-	-	-	-	7.6	7.6	109.1	25.8
-	-	-	-	-	-	-	-	377.8	377.8
0.7	0.4	0.8	0.5	1.1	1.0	1.6	1.3	40.8	22.4

* למידע בדבר העסקאות והיתרות עם צדדים קשורים ובעלי עניין ראה ביאור 32.ה. להלן.

ראה הערות לטבלה בעמוד 206

ביאור 32 – בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק (המשך)
א. יתרות⁽¹⁾ (המשך)

31 בדצמבר 2015												
צדדים קשורים (1)		בעלי עניין (1)										
		מחזיקי מניות										
		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה		אחרים (5,6)		נושאי משרה (4)		אחרים (3)		בעלי שליטה (2)		
אחרים (7)		העסקה		היתרה		היתרה		היתרה		היתרה		
יתרה ליום 31 הגבוהה בדצמבר ביותר (10)		יתרה ליום 31 הגבוהה בדצמבר ביותר (10)		יתרה ליום 31 הגבוהה בדצמבר ביותר (10)		יתרה ליום 31 הגבוהה בדצמבר ביותר (10)		יתרה ליום 31 הגבוהה בדצמבר ביותר (10)		יתרה ליום 31 הגבוהה בדצמבר ביותר (10)		
נכסים												
-	-	43.4	43.4	3.5	2.3	-	-	69.4	17.9	579.5	579.5	פקדונות בבנקים
2.1	1.3	16.1	-	5.7	4.4	2.5	2.1	-	-	-	-	אשראי לציבור
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	הפרשה להפסדי אשראי
2.1	1.3	16.1	-	5.7	4.4	2.5	2.1	-	-	-	-	אשראי לציבור, נטו
-	-	-	-	8.2	6.3	-	-	-	-	37.8	6.1	נכסים אחרים - חייבים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	אחרים ויתרות חובה
התחייבויות												
2.9	1.1	-	-	106.8	61.2	16.2	4.9	-	-	55.7	4.0	פקדונות הציבור
-	-	-	-	3.0	1.8	-	-	17.1	17.1	193.8	27.3	פקדונות מבנקים
-	-	-	-	245.8	163.4	-	-	-	-	208.6	206.6	כתבי התחייבות נדחים
-	-	-	-	0.4	-	12.2	12.2	-	-	84.2	47.2	התחייבויות אחרות -
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	377.8	377.8	זכאים אחרים ויתרות
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	מניות (כלול בהון) (8)
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים (9)												
0.6	0.5	-	-	3.0	1.6	2.1	1.2	-	-	14.8	13.9	

* למידע בדבר העסקאות והיתרות עם צדדים קשורים ובעלי עניין ראה ביאור 32.ה. להלן.

ראה הערות לטבלה בעמוד 206

ביאור 32 – בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק (המשך)

הערות לסעיף א'

- (1) בעל עניין, צד קשור, איש קשור- כהגדרתו בסעיף 80.ד. בהוראות הדיווח לציבור.
- (2) מחזיקי מניות בעלי שליטה וקרוב שלהם- בהתאם לסעיף 80.ד.(1). בהוראות הדיווח לציבור.
- (3) מחזיקים אחרים - לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי, ומי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד הבנקאי או את מנהלו הכללי- בהתאם לסעיף 80.ד.(2). בהוראות הדיווח לציבור.
- (4) נושאי משרה – בהתאם לסעיף 80.ד.(3). בהוראות הדיווח לציבור.
- (5) בהתאם לסעיף 80.ד.(4). בהוראות הדיווח לציבור.
- (6) מזה: סך הכל נכסים לתאריך המאזן בסך 0.9 מיליון ש"ח (2015: 10.6 מיליון ש"ח) וסך הכל התחייבויות לתאריך המאזן בסך 124.9 מיליון ש"ח (2015: 224.1 מיליון ש"ח), בגין תאגידים, שאדם או תאגיד, שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין לעיל לפי חוק ניירות ערך, מחזיק עשרים וחמישה אחוזים או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם, או רשאי למנות עשרים וחמישה אחוזים או יותר מהדירקטורים שלהם.
- (7) בהתאם לסעיף 80.ד.(8). בהוראות הדיווח לציבור.
- (8) אחזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון התאגיד הבנקאי.
- (9) סיכוני אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה.
- (10) על בסיס היתרות בסופי החודשים.

ביאור 32 – בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק (המשך)

ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016				
בעלי עניין (1)				
מחזיקי מניות				
אחרים (5)	נושאי משרה (4)	אחרים (3)	בעלי שליטה (2)	
(3.9)	-	-	(9.2)	הכנסות (הוצאות) ריבית נטו (***)
0.1	-	-	25.2	הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית
-	(10.5)	-	(97.7)	הוצאות תפעוליות ואחרות (****)
(3.8)	(10.5)	-	(81.7)	סך הכל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
בעלי עניין (1)				
מחזיקי מניות				
אחרים (5)	נושאי משרה (4)	אחרים (3)	בעלי שליטה (2)	
(5.9)	-	0.1	(2.7)	הכנסות (הוצאות) ריבית נטו (***)
20.2	-	-	(3.9)	הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית
(0.1)	(9.6)	-	(95.3)	הוצאות תפעוליות ואחרות (****)
14.2	(9.6)	0.1	(101.9)	סך הכל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014					
בעלי עניין					
מחזיקי מניות					
אחרים (2)	אנשי מפתח ניהוליים (1)	בעלי השפעה מהותית או שליטה		בעלי שליטה	
		שליטה			
(11.3)	-	2.4	(0.1)	הכנסות (הוצאות) ריבית נטו (***)	
19.4	-	-	56.6	הכנסות שאינן מריבית	
(0.4)	(12.3)	-	(104.4)	הוצאות תפעוליות ואחרות (****)	
7.7	(12.3)	2.4	(47.9)	סך הכל	

* למידע בדבר העסקאות והיתרות עם צדדים קשורים ובעלי עניין ראה ביאור 32.ה. להלן.
 **מתכונת הגילוי בביאור בשנת 2015 עודכנה בהתאם לחוזר בנושא גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, מספרי השוואה לשנת 2014 לא הוצגו מחדש.
 *** פירוט בביאור 32.ד. להלן.
 **** פירוט בביאור 32.ג. להלן.

ראה הערות לטבלה בעמוד 209.

ביאור 32 – בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק (המשך)

ג. תגמול וכל הטבה אחרת לבעלי עניין מהבנק

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016				
בעלי ענין (1)				
מחזיקי מניות				
אחרים (5)	נושאי משרה (4)	אחרים (3)	בעלי שליטה (2)	
-	8.1	-	-	בעלי עניין המועסקים בבנק
-	10	-	-	סך ההטבות
-	2.4	-	-	מספר מקבלי ההטבות
-	19	-	-	דירקטורים שאינם מועסקים בבנק
-	-	-	-	סך ההטבות
-	-	-	-	מספר מקבלי ההטבות
-	-	-	97.7	בעל עניין אחר שאינו מועסק בתאגיד או מטעמו
-	-	-	1	סך ההטבות
-	-	-	-	מספר מקבלי ההטבות
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
בעלי ענין (1)				
מחזיקי מניות				
אחרים (5)	נושאי משרה (4)	אחרים (3)	בעלי שליטה (2)	
-	7.0	-	-	בעלי עניין המועסקים בבנק
-	9	-	-	סך ההטבות
-	2.6	-	-	מספר מקבלי ההטבות
-	15	-	-	דירקטורים שאינם מועסקים בבנק
-	-	-	-	סך ההטבות
-	-	-	-	מספר מקבלי ההטבות
0.1	-	-	95.3	בעל עניין אחר שאינו מועסק בתאגיד או מטעמו
1	-	-	1	סך ההטבות
-	-	-	-	מספר מקבלי ההטבות
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				
בעלי ענין				
מחזיקי מניות				
אחרים (2)	אנשי מפתח ניהוליים (1)	בעלי השפעה מהותית או שליטה		בעלי שליטה
-	9.8	-	-	בעלי עניין המועסקים בבנק
-	9	-	-	סך ההטבות
-	2.5	-	-	מספר מקבלי ההטבות
-	17	-	-	דירקטורים שאינם מועסקים בבנק
-	-	-	-	סך ההטבות
-	-	-	-	מספר מקבלי ההטבות
0.4	-	-	104.4	בעל עניין אחר שאינו מועסק בתאגיד או מטעמו
1	-	-	1	סך ההטבות
-	-	-	-	מספר מקבלי ההטבות

* למידע בדבר העסקאות והיתרות עם צדדים קשורים ובעלי עניין ראה ביאור 32.ה. להלן.
 **מתכונת הגילויי בביאור בשנת 2015 עודכנה בהתאם לחוזר בנושא גילויי על בעלי עניין וצדדים קשורים, מספרי השוואה לשנת 2014 לא הוצגו מחדש.

ראה הערות לטבלה בעמוד 209.

ביאור 32 – בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק (המשך)

הערות לשנים 2015-2016

- (1) בעל עניין, צד קשור, איש קשור- כהגדרתו בסעיף 80.ד. בהוראות הדיווח לציבור.
- (2) מחזיקי מניות בעלי שליטה וקרוב שלהם- בהתאם לסעיף 80.ד.(1). בהוראות הדיווח לציבור.
- (3) מחזיקים אחרים - לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי, ומי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד הבנקאי או את מנהלו הכללי- בהתאם לסעיף 80.ד.(2). בהוראות הדיווח לציבור.
- (4) נושאי משרה – בהתאם לסעיף 80.ד.(3). בהוראות הדיווח לציבור.
- (5) בהתאם לסעיף 80.ד.(4). בהוראות הדיווח לציבור.

הערות לשנת 2014

- (1) לרבות בני משפחתם הקרובים כהגדרתם ב- IAS 24.
- (2) תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי עניין, שולט בהם מחזיק בהם שליטה משותפת, יש לו בהם השפעה מהותית או מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.

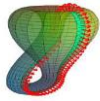
ביאור 32 – בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק (המשך)
ד. הכנסות ריבית, נטו בעסקאות של הבנק עם בעלי עניין .

	2014	2015	2016	
א. בגין נכסים מאשראי לציבור	0.1	-	0.1	
מפקדונות בבנקים	7.9	2.3	(5.0)	
ב. בגין התחייבויות על פקדונות הציבור	(0.1)	-	(0.1)	
על פיקדונות מבנקים	(1.0)	(1.6)	-	
על כתבי התחייבות נדחים	(15.9)	(9.2)	(8.1)	
סך כל הוצאות ריבית, נטו	(9.0)	(8.5)	(13.1)	

* למידע בדבר העסקאות והיתרות עם צדדים קשורים ובעלי עניין ראה ביאור 32.ה. להלן.

ה. מידע בדבר תנאי העסקאות והיתרות עם צדדים קשורים ובעלי עניין

עסקאות ויתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים נעשו כולן במהלך העסקים הרגיל ובתנאים הדומים לתנאי העסקאות עם גופים שאינם קשורים לבנק ולחברות המאוחדות שלו. הריבית המחויבת והריבית המשולמת בגין יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים הינן בשיעורים הרגילים הנהוגים בעסקאות במהלך העסקים הרגיל עם צדדים שאינם קשורים לבנק. היתרות עם צדדים קשורים אינן מובטחות למעט הלוואות משכנתא והלוואות למימון המובטחות בשיעבוד על הנכס הממומן. לא בוצעו הפרשות פרטניות להפסדי אשראי על יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.

26 בפברואר 2017

הצהרת אקטואר – מר אליאור וייסברג

נתבקשתי על ידי בנק אוצר החייל בע"מ להעריך את התחייבויותיו בגין מענקי ותק, פיצויים ופיצויים מוגדלים, נופש והטבות לפנסיונרים ליום 31 בדצמבר 2016 (להלן – "ההתחייבות"), בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים וכללי חשבונאות מקובלים בישראל. פרט לביצוע הערכה אקטוארית זאת אין לי קשרים עסקיים עם הבנק, עם בעל עניין בבנק או עם בן משפחה של בעל עניין, עם חברה בת של הבנק או עם חברה קשורה לבנק. עבודתי לא לוותה בהגבלות ובהתניות שהיה בהן כדי להשפיע עליה או להטותה.

אני משמש כאקטואר חיצוני של הבנק החל משנת 2001. אני בעל תואר במתמטיקה וסטטיסטיקה, חבר באגודה האקטוארית האנגלית ובאגודת האקטוארים בישראל, בעל 35 שנות ניסיון בתחום הערכות אקטואריות. אני נותן שירותי אקטואריה לחברות גדולות במשק ובכללן משטרת ישראל, חברת החשמל, רשות שדות התעופה, נמל אשדוד, בנק המזרחי וחברות רבות אחרות.

היקף חוות הדעת האקטוארית

1. לצורך חישוב ההתחייבות של התאגיד הבנקאי, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי הבנק. בקשותי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההתחייבות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויית את הנתונים האמורים לנתוני התקופה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
2. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על הנתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
3. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההתחייבות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוט המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 4 להלן.

חוות הדעת

4. הערכתי את ההתחייבות בהתאם לכללים אקטואריים מקובלים, הוראות הדיווח לציבור וכללי חשבונאות מקובלים.
5. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בסעיפים 1 ו-2 לעיל, הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
6. ההנחות והשיטות להערכת ההתחייבות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להנחיות וכללים המפורטים לעיל.
7. ההתחייבות המופרטת בדין וחשבון האקטוארי, מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי התחייבות הולמת לכיסוי התחייבויות התאגיד הבנקאי בגין מחויבויות שונות של הבנק לעובדיו, כמתואר בחוות דעתי המפורטת.

אני מסכים שחוות דעתי זו תפורסם כחלק מהדוחות הכספיים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2016.

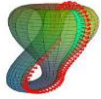
חתימה

אליאור וייסברג

שם האקטואר

26/02/2017

תאריך

לכבוד

בנק אוצר החייל בע"מ
רחוב מנחם בגין 11
רמת – גן 52521

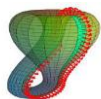
**הנדון: הערכה אקטוארית בהתאם להוראות המפקח על הבנקים
בנושא זכויות עובדים בבנק אוצר החייל – לתאריך 31 בדצמבר 2016**

כללי

1. הערכה אקטוארית זו הוכנה לבקשתו של בנק אוצר החייל בע"מ (להלן: "הבנק") לצורך יישום הנחיות בנק ישראל בדבר דיווח כספי בנושא זכויות עובדים. ההערכה כוללת חישובים אקטואריים של התחייבויות שונות לעובדים, למסיימים עבודתם ולגמלאים, לצורך הכללתם בדוחות הכספיים, ל-31 בדצמבר 2016.
2. ההנחות האקטואריות בבסיס החישובים הן בגישת best estimate ולא שמרניות, כלומר – מטרת ההערכה להציג תחזיות מדויקות ככל האפשר. תוצאות דומות (אך לא זהות) היו יכולות להתקבל ע"י בחירת הנחות אחרות בטווח סביר.
3. דוח זה מפרט את הנתונים, ההנחות ושיטות העבודה בהם עשינו שימוש. הדוח כולל טבלאות מסכמות של הנתונים הרלוונטיים השונים ופירוט המחויבויות השונות.

4. פירוט קבוצות העובדים הקיימות בבנק ליום 31 בדצמבר 2016:

- 4.1 **עובדים פעילים** – קבוצה זו מהווה את כל העובדים המועסקים על ידי הבנק נכון ליום ההערכה האקטוארית. קבוצה זו נחלקת ל-4 תתי קבוצות:
  - 4.1.1 **עובדים זמניים** – עובדים חדשים בבנק אשר תקופת העסקתם המרבית הינה עד 4 שנים (לאחר תקופה זו עובדים אלו מסיימים את עבודתם או הופכים לעובדים קבועים).
  - 4.1.2 **עובדים קבועים** – עובדים קבועים אשר תנאי עבודתם מוסדרים באופן קולקטיבי, בהסכמים ובהסדרים קיבוציים המגובשים מעת לעת בין הבנק ובין ארגון עובדי הבנק.
  - 4.1.3 **עובדים בחוזה אישי** – עובדים אשר תנאי העסקתם מוסדרים בחוזים אישיים באופן שההסכמים וההסדרים הקיבוציים אינם חלים עליהם.
  - 4.1.4 **עובדים בכירים בחוזה אישי** – חברי הנהלת הבנק, אשר תנאי העסקתם מוסדרים בחוזים אישיים באופן שההסכמים וההסדרים הקיבוציים אינם חלים עליהם.
- 4.2 **פנסיונרים** – עובדים שפרשו מהבנק. קבוצה זו נחלקת ל-3 תתי קבוצות:
  - 4.2.1 **פנסיונרים לפי חוק** – עובדים שפרשו בגיל הפרישה הקבוע בחוק.
  - 4.2.2 **פנסיונרים בפרישה מוקדמת** – עובדים שפרשו לפני גיל הפרישה הקבוע בחוק.
  - 4.2.3 **שארים** – בן/בת זוגו של הפנסיונר/רית.
5. קבלתי מהבנק מסמך ובו מיפוי של ההסכמים והנוהגים בבנק. בנוסף קיימתי עם אנשי החטיבה לחשבונאות פגישות ושיחות נוספות להבהרת מהות ההטבות השונות.

להלן פירוט ההטבות עבורן בוצעה ההערכה האקטוארית:

6. מענק ותק

- 6.1 עובדים פעילים זכאים למענק חד פעמי עם השלמת 20 שנות עבודה.
- 6.2 עבור כל עובד מחושבת המחויבות בהתחשב בהסתברות להשלים 20 שנות עבודה בבנק (תוך התחשבות בלוחות תמותה ונכות ובשיעורי עזיבה חזויים).
- 6.3 המחויבות נצברת באופן לינארי לאורך 20 שנות העבודה הנדרשות לקבלת המענק.
- 6.4 זכאים למענק רק עובדים פעילים שמגיעים לוותק הרלוונטי לפני גיל הפרישה הקבוע בחוק.
- 6.5 גובה המענק כולל מרכיב קבוע ומרכיב הנגזר משכרו של העובד וכולל צפי לעליית השכר הריאלית השנתית.

7. הטבות לפנסיונרים

- 7.1 עובדים המסיימים עבודתם בבנק אשר מוגדרים במסגרת הפרישה כגמלאים של הבנק, זכאים להטבות כספיות בכל שנה. הטבות אלה כוללות: תלושי ביגוד, שי לחג, נופש שנתי ומינוי לתיאטרון.
- 7.2 החישוב האקטוארי מבוצע הן עבור הפנסיונרים של הבנק, והן עבור עובדי הבנק, בגין האפשרות שיהנו מהטבות אלו בעתיד.
- 7.3 המחויבות עבור עובדים נצברת באופן לינארי לאורך שנות העבודה.
- 7.4 ההטבות משולמות לפנסיונרים או לשארים עד יום מותם.
- 7.5 ההנחה היא ששווי ההטבות יצמד למדד ללא עלייה ריאלית בשוויין.

8. פיצויים

התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה לעובדיו מכוסה החל משנת 1994 על ידי הפקדות חודשיות סדירות על שם העובדים בקופות גמל לקצבה ולפיצויים. הסכומים שהופקדו על שם העובדים לכיסוי מחייבות זו אינם כלולים במאזן הבנק מכיון שאינם בשליטת הבנק. החבות עד שנת 1994 וחלק מהחבות לפיצויים בשיעור של 2.33% / 8.33% מן השכר לפיצויים מופקד באופן שוטף בהפקדה נפרדת על שם העובד. ההתחייבות הכלולה בדוחות משקפת את מחויבותו של הבנק בגין חלק זה.

- 8.1 עובד שהתפטר יקבל את הכספים שנצברו לזכותו בקופת הפיצויים.
- 8.2 עובד בעל ותק של שנה ומעלה שפוטר מעבודתו יהיה זכאי לפיצויי פיטורין כנדרש בחוק פיצויי פיטורין.

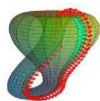
9. פיצויים מוגדלים

בגין עובדים פעילים שבהתאם להערכת ההנהלה, צפוי שיפרשו לפני גיל הפרישה הקבוע בחוק, במסלול פיצויים מוגדלים, חושבה התחייבות בהתבסס על צפי הפיצויים שישולמו ועל ניסיון העבר.

9.1 מהלכי התייעלות – שיעורי העזיבה ושיעורי הפיצויים הותאמו להחלטת הדירקטוריון וההנהלה בנוגע לפרישה מרצון המתוכננת בשנים 2016-2020 בעקבות מהלכי התייעלות.

10. מענק נופש

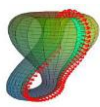
במלאת לעובד 25 שנות ותק זכאים העובדים הפעילים ובני זוגם להשתתפות בנופש שנתי המאורגן על ידי הבנק במימון מלא של הבנק.

הנחות, שיטות עבודה ומתודולוגיה אקטוארית

11. הנחות החישוב:

- 11.1 **שיעור ההיוון** – שיעור ההיוון להטבות לעובדים חושב על בסיס תשואת אגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע על איגרות חוב קונצרניות בארה"ב בדירוג AA, על פי הוראות המפקח על הבנקים.
  - 11.2 **שיעור תמורה ונכות** – מבוססים על לוחות תמורה ב' של חברות הביטוח.
  - 11.3 **שיעורי עזיבה** – שיעורי העזיבה חושבו על ידי הבנק כפונקציה של הוותק. שיעורי העזיבה משקפים את ציפיות ההנהלה והחלטותיה בדבר פרישת עובדים בתנאים מועדפים ומבוססים על מידע שנאסף בבנק ונתוני עזיבה החל משנת 2009.
  - 11.4 **גיל פרישה** – גברים ונשים - 67.
  - 11.5 **שיעורי הגידול בשכר** – שיעורי הגידול בשכר חושבו על ידי הבנק כפונקציה של הוותק. שיעורי גידול השכר מבוססים על מידע שנאגר בבנק וכולל נתוני גידול בשכר עובדים קבועים וזמניים משנת 2009.
  - 11.6 **עלות ההטבה** – מוערכת על בסיס עלויות בפועל וכוללת תחזית לגידול ריאלי.
12. שיטת החישוב האקטוארית ששימשה כדי להעריך את ההתחייבות הינה שיטת יחידת הזכאות החזויה. לפי שיטה זו, ההערכה כוללת את כל ההטבות שצפוי כל עובד לקבל, נצברות על בסיס הקו הישר יחסית לוותק שנצבר בהשוואה לתקופת השירות הצפויה.

13. תוצאות ההערכה האקטוארית

להלן ריכוז ההתחייבות האקטוארית:

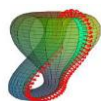
	ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 31 בדצמבר 2016
הטבות לאחר פרישה		
פיצויים	28.9	80.6
הטבות לפנסיונרים	26.6	36.0
מענק מחלה *	12.7	-
הטבות אחרות לזמן ארוך		
מענק ותק	3.3	3.4
נופש 25 שנה	16.5	17.1
סך הכל	88.0	137.1

* מענק המחלה שולם במהלך שנת 2016.

14. הערכה אקטוארית זו מסכמת פרטים חשבונאיים ואקטואריים הקשורים בהתחייבות של הבנק לעובדים במהלך שנות עבודתם ולאחר שיסיימו עבודתם בבנק בעתיד. הביאורים האקטואריים המצורפים לתאריכים השונים מצורפים לדוח זה. העבודה הוכנה על פי הנחיות וסטנדרטים חשבונאיים ואקטואריים מקצועיים מקובלים לעבודות מסוג זה.

בכבוד רב,

אליאור וייסברג
אקטואר

נספח א' – ניתוחי רגישות

להלן ניתוחי רגישות לסכום ההתחייבות ביחס לשינוי של 1% בריבית להיוון, בשיעור עליית השכר ובשיעורי העזיבה

רגישות לשינויים בשיעורי העזיבה		רגישות לשינויים בשיעורי ההיוון		התחייבות אקטוארית ליום 31 בדצמבר 2016		הטבות לאחר פרישה פיצויים
גידול ב- אחוז השינוי	קיטון ב- אחוז השינוי	גידול ב- אחוז השינוי	קיטון ב- אחוז השינוי	גידול ב- אחוז השינוי	קיטון ב- אחוז השינוי	
11.3	14.0%	7.9%	6.4	(4.2)	(5.2%)	80.6
(1.1)	(3.1%)	17.8%	6.4	(4.9)	(13.6%)	36.0
0.2	(5.9%)	5.9%	0.2	(0.2)	(5.9%)	3.4
(1.1)	(6.4%)	7.6%	1.3	(1.0)	(5.8%)	17.1
8.9	6.5%	10.4%	14.3	(10.3)	(7.5%)	137.1
(10.0)	(7.3%)					

רגישות לשינויים בשיעורי התגמול		התחייבות אקטוארית ליום 31 בדצמבר 2016		הטבות לאחר פרישה פיצויים
גידול ב- אחוז השינוי	קיטון ב- אחוז השינוי	גידול ב- אחוז השינוי	קיטון ב- אחוז השינוי	
6.5	8.1%	6.5	(3.8)	80.6
6.5	18.1%	6.5	(5.0)	36.0
0.2	5.9%	0.2	(0.2)	3.4
1.3	7.6%	1.3	(1.1)	17.1
14.5	10.6%	14.5	(10.1)	137.1
	(7.4%)			

ממשל תאגידי פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי**תוכן עניינים**

<u>218</u>	הדירקטוריון וההנהלה
<u>229</u>	גילוי בדבר מבקר פנימי בתאגיד
<u>231</u>	גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים
<u>232</u>	שכר רואה החשבון המבקר
<u>232</u>	שכר בכירים
<u>236</u>	עסקאות עם בעלי עניין
<u>237</u>	פרטים נוספים

חברי הדירקטוריון

יוסי לוי, יו"ר הדירקטוריון

אירית שלומי

אריה פורת

בן ציון (בנצי) אדירי

דפנה פלי

זיוה ברק

יהודה בוצר

יצחק שגב

יורם הסל

ירון מגל

מוטי לוי

נחמן ניצן

סמדר אלחנני

שמואל (סמי) הולצקן

רותם רודן

פרטים אודות הדירקטורים של הבנק בהתאם להוראות הדווח לציבור של בנק ישראל בנושא דוח הדירקטוריון

1. שם הדירקטור: יוסף לוי¹
תאריך תחילת כהונה: 23.2.2016 כדירקטור, 18.3.2016 כיו"ר הדירקטוריון.
חברות בוועדות הדירקטוריון: תגמול
כהונה כדח"צ: לא.

עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: כן. ראש חטיבת משאבים וחבר הנהלה בבנק הבינלאומי.
השכלה: תואר בוגר בהנדסת תעשייה וניהול מהטכניון.
בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא
בעל מיומנות חשובונאית ופיננסית: כן
עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור: משמש כראש חטיבת משאבים וחבר הנהלה בבנק הבינלאומי, מכהן כדירקטור בפורטראב חברה להשקעות בע"מ וכמפרק הבינלאומי הראשון ושות' חיתום והשקעות בע"מ (בפירוק מרצון).
כיהן כיו"ר מת"ף מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ, כיו"ר הבינלאומי הראשון ושות' חיתום והשקעות בע"מ, כדירקטור ביובנק בע"מ וכדירקטור בבנק פאג"י בע"מ ובבנק מסד בע"מ

2. שם הדירקטור: יורם הסל
תאריך תחילת כהונה: 24.11.2011
נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון: ועדת ביקורת ומאזן, ניהול סיכונים, תגמול
כהונה כדח"צ: כן
עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: לא
השכלה: B.Sc. בכלכלה, M.Sc. ביחסים בינלאומיים ובכלכלה בינלאומית
London School of Economics and Political Science, University of London
בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא
בעל מומחיות חשובונאית ופיננסית: כן
עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור:
איש עסקים פרטי (החל מ- 2003), מנכ"ל וינטג' קראון בע"מ, יו"ר ועדת הביקורת בדירקטוריון בנק אוצר החייל, כיהן כחבר דירקטוריון במעריב החזקות בע"מ, מעריב הוצאת מודיעין בע"מ, מספנות ישראל בע"מ, לוג'יק אינדוסטריז בע"מ, אשלד בע"מ, ג'א.ק-מרכז ירושלים לבוררות (חלצ), אשטרם נכסים בע"מ, בחברת קווינקו להז'ר אינטרנשיונל בע"מ ובתדיראן החזקות בע"מ.
חבר דירקטוריון בחברת אפקון החזקות בע"מ. מכהן כדח"צ בחברת גול פרטנרס בע"מ.

3. שם הדירקטור: ירון מגל
תאריך תחילת כהונה: 22.12.2011
נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון: ביקורת ומאזן, אשראי, ניהול סיכונים
כהונה כדח"צ: כן
עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: לא
השכלה: B.A. בכלכלה וסטטיסטיקה מאוניברסיטת חיפה.
בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא
בעל מומחיות חשובונאית ופיננסית: כן
עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור: כיהן כדח"צ בחברת גוליבר אנרג'י בע"מ (עד מרץ 2015), כדח"צ בחברת דש קרנות נאמנות (2009-2011), דירקטור בחברת כפי – קופת גמל מרכזית לקיצבה (2005-2010). שימש כמנהל אגף הכספים בחברת החשמל (2006-2008).

4. שם הדירקטור: רותם רודן

תאריך תחילת כהונה: 15.1.2012

נתיבות: ישראלית

חברות בועדות הדירקטוריון: ביקורת ומאזן, אשראי, ניהול סיכונים, תגמול.

כהונה כדח"צ: כן

עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: לא

השכלה: M.A. במדיניות ציבורית מאוניברסיטת תל-אביב, B.A. בכלכלה ובמדע המדינה מאוניברסיטת תל-אביב

בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית: כן

עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור: שימש בתפקיד מנכ"ל חברת עלי שלכת בע"מ מאפריל 2013 עד שנת 2015. שימש כסמנכ"ל כספים בחברת ואהו קוסמטיקס עד 9.3.2012. שימש כסמנכ"ל כספים ותפעול בחברת מרקורי מוצרי מדע (2006-2011).

5. שם הדירקטור: דפנה פלי

תאריך תחילת כהונה: 2.7.2002

חברות בועדות הדירקטוריון: אשראי, ניהול סיכונים (עד יום 22.12.2016)

כהונה כדח"צ: לא

עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: לא

השכלה: B.A. בכלכלה ויחסים בינלאומיים, האוניברסיטה העברית

בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא

בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית: לא

עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור:

חברת דירקטוריון בחברות: חברה בועד המנהל ובעדת הכספים של עזריאלי המכללה האקדמית להנדסה בירושלים וחברה בועד המנהל של קרן גבריאלי שרובר וחברת מרכז שרובר.

כיהנה כחברת דירקטוריון בחברת ישראל כרט בע"מ ובירופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ עד ליום 31.12.2009.

6. שם הדירקטור: אירית שלומי

תאריך תחילת כהונה: 17.8.06

חברות בועדות הדירקטוריון: ביקורת ומאזן, ניהול סיכונים

כהונה כדח"צ: לא

עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: לא.

השכלה: B.A. בכלכלה, אוניברסיטת חיפה ו-MBA התמחות באסטרטגיה מהמרכז הבינתחומי הרצליה ו-Wharton פילדלפיה.

בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא

בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית: כן

עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור:

מכהנת כדירקטורית בבנק מסד ובחברת אמיליה פיתוח בע"מ, כדירקטורית חיצונית בחברת ריט 1 וכדירקטורית בלתי תלויה בחברת קרסו מוטורס בע"מ. משמשת כמנכ"ל חברת א. שלומי יעוץ בע"מ. כיהנה בעבר כדירקטורית מטעם הבינלאומי בויזה כ.א.ל. שימשה כסמנכ"ל, חברת הנהלה וראש חטיבת בנקאות בבנק הבינלאומי.

7. שם הדירקטור: אריה (אריק) פורת

תאריך תחילת כהונה: 13.11.2014

חברות בועדות הדירקטוריון: אשראי, ביקורת ומאזן, תגמול

כהונה כדח"צ: כן

עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: לא.

השכלה: בעל תואר בוגר בחשבונאות וכלכלה מאוניברסיטת תל-אביב ותואר Master of Science בניהול מ-Polytechnic University New York. בעל רישיון רואה-חשבון.
בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא
בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית: כן
עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור:
מכהן כמנכ"ל וכדירקטור בחברת יואיט מערכות בע"מ וכדירקטור בחברות: אי.אר.אי מידטאון החזקות בע"מ, אפלו טכנולוגיות בע"מ וב- קיפה בע"מ (חברה זרה – רשומה בקפריסין).

8. שם הדירקטור: שמואל (סמי) הולצקן*⁷

תאריך תחילת כהונה: 30.10.2016
חברות בועדות הדירקטוריון: אשראי
כהונה כדח"צ: לא
עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: לא*
השכלה: תואר ראשון במדעי המדינה מהאוניברסיטה העברית, תואר שני במדעי החברה ותואר שני במדעי המדינה מאוניברסיטת חיפה.
בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא
בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית: לא
עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור:
קצין שלישות פיקוד צפון, ראש מחלקת כח-אדם סדיר בזרוע היבשה, ראש מרכז מופ"ת לתשלומי השכר ויו"ר דירקטוריון "חבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ". מכהן כיו"ר דירקטוריון מועדון חבר צרכנות בע"מ, מכהן כדירקטור בא.ש.ל.ח (2000) מיסוד האגודה למען החייל בע"מ, ובחברת ארגון וניהול פנסיית קבע ייחודית מקיפה בע"מ.

* מכהן כיו"ר דירקטוריון "חבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ" - בעל עניין בבנק

9. שם הדירקטור: סמדר אלחנני
תאריך תחילת כהונה: 23.4.2009
חברות בועדות הדירקטוריון: ביקורת ומאזן, תגמול
כהונה כדח"צ: כן
עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: לא
השכלה: BA בכלכלה ובהיסטוריה כללית מהאוניברסיטה העברית.
בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא
בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית: לא
עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור:
חברת הדירקטוריון של YMCA ירושלים ובחברה לאיתור ולהשבת נכסים של נספי השואה. חברת הועד המנהל של מיח"א (מחנכי ילדים חרשים) תל אביב, חברת הועד המנהל וועדת הביקורת של תיאטרון דימונה חברת ועדת הביקורת במועצה ציבורית יד בן צבי.

10. שם הדירקטור: יהודה בוצר
תאריך תחילת כהונה: 4.3.2010
חברות בועדות הדירקטוריון: אשראי
כהונה כדח"צ: לא
עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: לא.
השכלה: BA בכלכלה וסטטיסטיקה מאוניברסיטת תל-אביב.
בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא
בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית: כן
עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור: שימש כסמנכ"ל, מנהל מחלקת אשראי בחטיבה העסקית בבנק הבינלאומי. כיהן כדירקטור ביובנק החל מינואר 2007 ועד 4.3.2010 - מועד מינויו לדירקטור בבנק אוצר החייל.

11. שם הדירקטור: נחמן ניצן

תאריך תחילת כהונה: 24.5.2012

חברות בועדות הדירקטוריון: ביקורת ומאזן וניהול סיכונים

כהונה כדח"צ: לא

עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: כן. סמנכ"ל, חשבונאי ראשי וחבר הנהלת הבנק הבינלאומי.

השכלה: B.A בכלכלה - חשבונאות מורחב ו-E.M.B.A במנהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן.

בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא

בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית: כן.

עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור: שימש כחשבונאי ראשי בבנק ירושלים עד שנת 2008, שימש כסמנכ"ל כספים בחברת ביטוח ישיר (IDI חברה לביטוח) עד שנת 2010, כמ"מ מנכ"ל ומנהל החטיבה הפיננסית בבנק ירושלים עד 30.6.2011. החל מ- 1.9.2011 ועד היום משמש כחשבונאי ראשי וחבר הנהלה בבנק הבינלאומי.

מכהן כיו"ר דירקטוריון בחברת הבינלאומי הנפקות בע"מ וכדירקטור בחברת מת"ף מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ.

12. שם הדירקטור: יצחק שגב⁸

תאריך תחילת כהונה: 30.10.2016

חברות בועדות הדירקטוריון: לא

כהונה כדח"צ: לא

עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: לא*

השכלה: BA במדעי המדינה מאוניברסיטת בר-אילן, MA במדעי המדינה וביקורת מאוניברסיטת חיפה וקורס דירקטורים מהמרכז הישראלי לניהול (המיי"ל).

בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא

בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית: לא

עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור:

מבקר המשרד לביטחון פנים, מבקר איכות הביקורת במשרד הביטחון, מבקר "צוות" וחבר ועדת ביקורת ונציג מעסיקים בבית הדין לעבודה בחיפה.

* חבר הנהלת "צוות" - "צוות" מחזיק באמצעי שליטה ב"חבר", שהינו בעל עניין בבנק.

13. שם הדירקטור: מוטי לוי*

תאריך תחילת כהונה: 13.10.2013

חברות בועדות הדירקטוריון: ניהול סיכונים.

כהונה כדח"צ: לא

עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: לא*

השכלה: תואר ראשון בכלכלה וניהול ותואר שני במנהל עסקים מהאוניברסיטה הפתוחה, קורס דירקטורים ונושאי משרה בכירה לה"ב באוניברסיטת תל-אביב.

בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא

בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית: לא

עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור: שימש כראש מדור תכנון תקציבים וראש ענף ניתוחים כלכליים בצה"ל.

מנכ"ל "חבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ" ומנכ"ל מועדון "חבר" צרכנות. מכהן כדירקטור בחברת מגדלי הים התיכון גני תקווה בע"מ.

* מנכ"ל "חבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ" - בעל עניין בבנק.

14. שם הדירקטור: זיוה ברק²
תאריך תחילת כהונה: 10.4.2016
חברות בועדות הדירקטוריון: אשראי
כהונה כדח"צ: לא.

עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: כן. מנהלת המחלקה העסקית בחטיבה העסקית בבנק הבינלאומי.
השכלה: תואר MA במנהל עסקים מהאוניברסיטה העברית ו-BA בכלכלה ומדעי המדינה מהאוניברסיטה העברית.

בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא
בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית: לא

עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור: שימשה כראש סקטור בנייה ונדל"ן בבינלאומי, משמשת היום כמנהלת מחלקה עסקית בחטיבה העסקית בבינלאומי.

15. שם הדירקטור: בן ציון בנצי אדירי³
תאריך תחילת כהונה: 12.7.2016
חברות בועדות הדירקטוריון: לא.
כהונה כדח"צ: לא.

עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: כן. סמנכ"ל, חבר הנהלה, מנהל סיכונים ראשי וראש חטיבת ניהול סיכונים בבנק הבינלאומי.

השכלה: בעל תואר ראשון במנהל עסקים (B.B) מהמכללה למנהל ובעל רישיון רואה-חשבון.

בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא
בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית: כן

עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור: שימש כסמנכ"ל ומנהל האגף העסקי בבנק ירושלים, משמש היום כמנהל סיכונים ראשי וראש חטיבת ניהול סיכונים בבנק הבינלאומי.

דירקטוריון הבנק קיים בשנת 2016 16 ישיבות מליאה ו-33 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

שינויים בדירקטוריון

- סמדר ברבר-צדיק¹
- יוסף לוי²
- זיוה ברק³
- בן ציון בנצי אדירי⁴
- מוטי בירן⁵
- גיל בן שאול⁶
- שמואל (סמי) הולצקן⁷
- יצחק שגב⁸
- מוטי בר דגן⁹

1. סמדר ברבר-צדיק סיימה כהונתה כיו"ר הדירקטוריון ביום 17.3.2016
2. יוסף לוי מונה כדירקטור ביום 23.2.2016 וכיו"ר דירקטוריון החל מיום 18.3.2016
3. זיוה ברק מונתה כדירקטורית ביום 10.4.2016
4. בן ציון בנצי אדירי מונה כדירקטור ביום 21.7.2016 בתוקף החל מה- 12.7.2016
5. מוטי בירן סיים כהונתו כדירקטור ביום 10.4.2016
6. גיל בן שאול סיים כהונתו כדירקטור ביום 1.8.2016
7. שמואל (סמי) הולצקן מונה כדירקטור ביום 30.10.2016
8. יצחק שגב מונה כדירקטור ביום 30.10.2016
9. מוטי בר דגן סיים כהונתו כדירקטור ביום 30.10.2016

דיווח על דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית

בהתאם להוראות בנק ישראל בחוזר מיום 11 בדצמבר 2004 נדרש הבנק ליישם הנחייה של הרשות לניירות ערך בדבר "דיווח על דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית" (להלן: "ההנחיה"). על פי ההנחיה, על כל חברה לקבוע את המספר המזערי הראוי של דירקטורים שהנם "בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית", בהתייחס, בין היתר, לגודל החברה, סוג פעילותה ומידת מורכבותה, באופן שיאפשר לדירקטוריון לעמוד בחובות המוטלות עליו ובמיוחד לאחריותו לבדיקת מצבו הכספי של התאגיד ולעריכת הדוחות הכספיים ואישורם.

בהנחיה הוגדר "דירקטור בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית", כדירקטור שאינו ממלא תפקיד נוסף בחברה, ואשר בשל השכלתו, נסיונו או כישוריו, כפי שיפורטו בדיווח, הינו בעל מיומנות גבוהה והבנה בנושאים עסקיים, חשבונאיים, בקרה פנימית ודוחות כספיים, באופן המאפשר לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של החברה ולהעלות על סדר היום של הדירקטוריון סוגיות ושאלות בקשר לדיווח הכספי של החברה במטרה להביא לאישור ולפרסום דוחות כספיים נאותים.

בהנחיה הודגש, כי אין היא מיועדת להקנות מעמד מיוחד לדירקטורים שהוגדרו כ"בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית", ואין בה כדי לשנות מן האחריות המוטלת עליהם ועל הדירקטורים האחרים, כאמור בכל דין. עוד קובעת ההנחיה, כי בדוח הדירקטוריון יצוין מיהם הדירקטורים "בעלי המיומנות החשבונאית והפיננסית" מכלל חברי הדירקטוריון, אף אם מספרם עולה על המספר המזערי הראוי שנקבע על-ידי החברה.

דירקטוריון הבנק, בישיבתו מיום 29 במרס 2005, קבע כי המספר המזערי הראוי של דירקטורים "בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית", יהיה שני דירקטורים, בדומה למספר הדירקטורים החיצוניים שיש למנות בחברה ציבורית עפ"י חוק החברות, התשנ"ט 1999.

להלן פרטים אודות חברי הדירקטוריון שהנם בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית לפי הצהרתם, השכלתם ונסיונם, כהגדרתה בהוראת בנק ישראל דלעיל:

יו"ר הדירקטוריון

יוסף לוי - ראש חטיבת משאבים, סמנכ"ל וחבר הנהלה בבנק הבינלאומי, בעל תואר בוגר בהנדסת תעשייה וניהול בטכניון, יו"ר דירקטוריון הבינלאומי הראשון ושות-חיתום חיתום והשקעות בע"מ (בפירוק מרצון), מכהן כדירקטור בפורטראב חברה להשקעות בע"מ. כיהן כיו"ר מת"ף מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ, כדירקטור ביובנק בע"מ וכדירקטור בבנק פאג"י בע"מ ובבנק מסד בע"מ.

יהודה בוצר - בעל תואר ראשון בכלכלה וסטטיסטיקה מאוניברסיטת תל-אביב ולימודי תעודה במנהל עסקים. ממלא תפקידים במערכת הבנקאית מאז שנת 1975. כיהן כסמנכ"ל, מנהל מחלקת אשראי בחטיבה העסקית בבנק הבינלאומי.

אירית שלומי - בעלת תואר ראשון בכלכלה מאוניברסיטת חיפה ותואר MBA התמחות באסטרטגיה מהמרכז הבינתחומי הרצליה ו-Wharton פילדלפיה. שימשה בתפקיד סמנכ"ל – ראש אגף בנקאות בבנק הבינלאומי. מכהנת כדירקטורית בבנק מסד ובחברת אמיליה פיתוח בע"מ, כדירקטורית חיצונית בחברת ריט 1 וכדירקטורית בלתי תלויה בחברת קרסו מוטורס בע"מ. משמשת בתפקיד מנכ"ל בחברת א. שלומי יעוץ בע"מ. בעבר כיהנה כדירקטורית מטעם הבנק הבינלאומי בויזה כ.א.ל.

יורם הסל - בעל תואר B.Sc. בכלכלה, M.Sc. ביחסים בינלאומיים London School of Economics and Political Science, University of London שימש כראש אגף במשרד ראש הממשלה, ממלא תפקיד מנכ"ל וינג'ט קראון בע"מ מכהן כחבר דירקטוריון בחברת אפקון החזקות בע"מ. מכהן כדח"צ בחברת גול פרטנרס בע"מ.

ירון מגל - בעל תואר B.A בכלכלה וסטטיסטיקה מאוניברסיטת חיפה. כיהן כדח"צ בחברת דש קרנות נאמנות, ובחברת כפי – קופת גמל מרכזית לקיצבה. שימש כגזבר חברת החשמל וכמנהל אגף הכספים בחברת החשמל כיהן כדח"צ בחברת גוליבר אנרג'י בע"מ.

נחמן ניצן - בעל תואר B.A בכלכלה וחשבונאות ו-E.M.B.A במנהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן. בעל רישיון רואה-חשבון. משמש כחשבונאי ראשי וחבר הנהלה בבנק הבינלאומי. שימש כמ"מ מנכ"ל בנק ירושלים בתפקיד מנהל החטיבה הפיננסית, סמנכ"ל כספים באי.די.אי חברה לביטוח בע"מ (ביטוח ישיר) וכחשבונאי ראשי בבנק ירושלים. מכהן כיו"ר דירקטוריון וכמנכ"ל בחברת הבינלאומי הנפקות בע"מ וכדירקטור במת"ף מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ.

אריה (אריק) פורת - בעל תואר בוגר בחשבונאות וכלכלה מאוניברסיטת תל-אביב ותואר Master of Science בניהול מ-Polytechnic University New York. בעל רישיון רואה-חשבון. מכהן כמנכ"ל וכדירקטור בחברת יואיט מערכות בע"מ וכדירקטור בחברות: אי.אר.אי מידטאון החזקות בע"מ, אפלון טכנולוגיות בע"מ וב-קיפה בע"מ (חברה זרה – רשומה בקפריסין)

רותם רודן - בעל תואר B.A בכלכלה ובמדע המדינה, בעל תואר M.A במדיניות ציבורית מאוניברסיטת תל-אביב. שימש כסמנכ"ל כספים ותפעול בחברת וואו קוסמטיקס ובחברת מרקורי מוצרי מדע וכאחראי תקציב ובקרה בחברת אלוריון. כיהן כמנכ"ל חברת עלי שלכת בע"מ.

בן ציון בנצי אדירי - בעל תואר ראשון במנהל עסקים (B.B) מהמכללה למנהל, בעל רואה חשבון. משמש כסמנכ"ל, חבר הנהלה, מנהל סיכונים ראשי וראש חטיבת ניהול סיכונים בבנק הבינלאומי. שימש כסמנכ"ל ומנהל האגף העסקי בבנק ירושלים.

חברי ההנהלה הבכירה ותחומי אחריותם

יעקב מלכין - מנהל כללי
משה יגן - סמנכ"ל, ממלא מקום* מנהל החטיבה הקימעונואית.
דורון כליף - סמנכ"ל בכיר, מנהל החטיבה העסקית.
עופר סלפטר - סמנכ"ל, חשבונאי ראשי.

נושאי משרה בכירה

איה אשתר- סמנכ"ל, יועצת משפטית ראשית ומזכירת הבנק
יגאל אהרוני- מנהל אגף משאבי אנוש
רות לפיד- מנהלת סיכונים ראשית (CRO)
הרצנשטיין ניר- מנהל היחידה הפיננסית
*נועם קוטאי- משנה למנכ"ל הבנק, מנהל החטיבה הקמעונואית (בשנת 2016 לא מילא תפקיד פעיל)

יעל רונן רו"ח – מבקרת פנימית ראשית
סומך חייקין רואי חשבון – רואי החשבון המבקרים של הבנק

1. שם: יעקב מלכין

תאריך תחילת כהונה: 1.12.2013

התפקיד שנושא המשרה ממלא בבנק, בחברה- בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו: מנכ"ל הבנק

השכלה: B.A בכלכלה ומנהל עסקים אוניברסיטת בן-גוריון, MBA במנהל עסקים אוניברסיטת בן-גוריון.
בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר, או של בעל עניין בבנק: לא
ניסיון עסקי ב- 5 השנים האחרונות: מנכ"ל בנק מסד, ראש החטיבה הבנקאית בבנק הבינלאומי.

2. שם: נועם קוטאי

תאריך תחילת כהונה: 27.3.2006

התפקיד שנושא המשרה ממלא בבנק, בחברה- בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו: משנה למנכ"ל הבנק, מנהל החטיבה הקמעונואית בבנק
השכלה: עו"ד, L.L.B מכללת שערי משפט, הוד השרון
בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר, או של בעל עניין בבנק: לא
ניסיון עסקי ב- 5 השנים האחרונות: משנה למנכ"ל, מנהל החטיבה הקמעונואית בבנק

3. שם: משה יגן

תאריך תחילת כהונה: 1.5.2016

התפקיד שנושא המשרה ממלא בבנק, בחברה- בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו: ממלא מקום מנהל החטיבה הקמעונואית בבנק
השכלה: B.A במנהל עסקים, המכללה לישראל
בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר, או של בעל עניין בבנק: לא
ניסיון עסקי ב- 5 השנים האחרונות: מנהל אגף ניהול מכירות בחטיבה הקמעונואית בבנק.

4. שם: דורון כליף

תאריך תחילת כהונה: 1.4.2002

התפקיד שנושא המשרה ממלא בבנק, בחברה- בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו: סמנכ"ל בכיר, מנהל החטיבה העסקית
השכלה: לימודי חשבונאות וכלכלה – אוניברסיטת תל-אביב
בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר, או של בעל עניין בבנק: לא
ניסיון עסקי ב- 5 השנים האחרונות: סמנכ"ל בכיר, מנהל החטיבה העסקית בבנק

5. שם: עופר סלפטר
תאריך תחילת כהונה: 17.1.2008
התפקיד שנושא המשרה ממלא בבנק, בחברה- בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו: סמנכ"ל, חשבונאי ראשי בבנק, מנהל יחידת המידע הניהולי וניהול תקציב הבנק ומנהל היחידה המטפלת בנושא באזל השכלה: רו"ח מוסמך, B.A – בחשבונאות וכלכלה, האוניברסיטה העברית
בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר, או של בעל עניין בבנק: לא
ניסיון עסקי ב- 5 השנים האחרונות: סמנכ"ל (החל מ-2008), חשבונאי ראשי

שינויים בהנהלה

משה יגן- מונה כסמנכ"ל וחבר הנהלה, ממלא מקום מנהל החטיבה הקמעונאית בבנק החל מיום 1 במאי 2016
איה אשתר- מונתה כסמנכ"ל, יועצת משפטית ראשית ומזכירת הבנק ביום 1 באפריל 2016.
גילה יחזקאלי- סיימה כהונתה כיועצת משפטית ראשית בבנק ביום 31 במרץ 2016.

מבקרת פנימית

שם: יעל רונן
תאריך תחילת כהונה: 22.5.2011
התפקיד שנושא המשרה ממלא בבנק, בחברה- בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו: מבקר פנימי ראשי של הבנק, מבקר קבוצת הבנק הבינלאומי ממאי 2011.
השכלה: רואה חשבון מוסמך, B.A בכלכלה ופסיכולוגיה מאוניברסיטת תל-אביב, לימודי חשבונאות באוניברסיטת תל-אביב, הסמכה בינלאומית בביקורת מערכות מידע - CISA, הסמכה בינלאומית בביקורת פנימית - CIA.
בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר, או של בעל עניין בבנק: לא
ניסיון עסקי ב- 5 השנים האחרונות: מנהלת מחלקת SOX ב"כלל חברה לביטוח בע"מ" משנת 2007.

רואי החשבון המבקרים - KPMG סומך-חייקין, רואי חשבון

גילוי בדבר מבקר פנימי בתאגיד

גב' יעל רונן, רו"ח מכהנת כמבקרת הפנימית הראשית של הבנק הבינלאומי החל מחודש מאי 2011, ומשמשת כמבקרת פנימית בכל החברות הבנקאיות בקבוצת הבינלאומי.

פרטי המבקרת הפנימית

גב' יעל רונן, רו"ח מכהנת כמבקרת הפנימית הראשית של הבנק החל מיום 23 במאי 2011, ומשמשת כמבקרת פנימית בכל התאגידים הבנקאיים בישראל בקבוצת הבינלאומי. המבקרת הפנימית הנה בעלת תואר ראשון בכלכלה ופסיכולוגיה ומסלול בחשבונאות לבעלי תואר מטעם אוניברסיטת ת"א. בתפקידיה הקודמים עסקה בניהול מחלקת סרבנס אוקסלי של חברת כלל ביטוח בע"מ והייתה מנהלת במחלקת ניהול סיכונים מערכות מידע במשרד רואי החשבון KPMG סומך חייקין, עם דגש על פעילויות ביקורת וייעוץ בתחום הבנקאי.

המבקרת הפנימית הנה עובדת הבנק הבינלאומי ועומדת בתנאים הקבועים בסעיף 3(א) לחוק הביקורת הפנימית. המבקרת הפנימית ועובדיה משמשים בתפקידי ביקורת בלבד, ללא ניגוד עניינים, ופועלים בהתאם להוראות המבקר הפנימי כאמור בסעיף 146 (ב) לחוק החברות, הוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 (להלן "חוק הביקורת הפנימית"), והוראות ניהול בנקאי 307.

דרך המינוי וכפיפות ארגונית

מינוי המבקרת הפנימית אושר בוועדת הביקורת של הבנק ביום 15 במאי 2011 ובדירקטוריון הבנק ביום 22 במאי 2011. הממונה בארגון על המבקרת הפנימית הינה יו"ר הדירקטוריון.

תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית

הביקורת הפנימית פועלת על פי תכנית עבודה רב שנתית לתקופה של ארבע שנים ותכנית עבודה שנתית הנגזרת ממנה, הכוללת את כל הפעילויות והישויות של הבנק. תכנית העבודה מבוססת על מתודולוגיה שיטתית של הערכת סיכונים ומביאה בחשבון, בין היתר, את הערכת הסיכונים כפי שבאה לידי ביטוי במסמך ה- ICAAP והערכות של הביקורת הפנימית בנוגע למוקדי הסיכון בפעילות הבנק, לרבות מוקדי סיכון לסיכונים תפעוליים, מעילות והונאות, ולממצאים שהועלו בביקורות קודמות שבוצעו על ידי גורמים חיצוניים. תכנית העבודה כוללת את הקצאת התשומות ואת התדירות לביצוע הביקורת בהתאמה לרמת הסיכון של הישות/הפעילות המבוקרת.

תכנית העבודה מובאת לדיון בוועדת הביקורת אשר ממליצה בפני הדירקטוריון על אישורה ומאושרת על ידי הדירקטוריון.

תכנית העבודה מותירה בידי המבקרת הפנימית הראשית את שיקול הדעת לסטות ממנה וכן לבצע ביקורות בלתי מתוכננות. שינויים מהותיים מתוכנית העבודה שאושרה, מובאים לדיון בפני ועדת הביקורת.

היקף משרות

כאמור, המבקרת הפנימית הינה עובדת הבנק הבינלאומי ומועסקת במשרה מלאה. מספר העובדים העוסקים בביקורת הפנימית של הבנק עמד בשנת 2016 על כ-9 משרות בממוצע. היקף משרות זה, נגזר מתוכנית העבודה הרב שנתית ותגבור על ידי מיקור חוץ.

עריכת הביקורת

עבודת הביקורת הפנימית מבוצעת על פי דרישות החוק השונות, לרבות חוק הביקורת הפנימית, פקודת הבנקאות, כללי הבנקאות (הביקורת הפנימית), הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו לרבות הוראת ניהול בנקאי תקין 307 והנחיות של גופים רגולטוריים אחרים. הביקורת הפנימית מבצעת את עבודתה בהתאם לתקנים מקצועיים מקובלים שנקבעו על ידי לשכת המבקרים הפנימיים בישראל ושל הלשכה העולמית למבקרים פנימיים. הדירקטוריון וועדת הביקורת, אשר בחנו את תכנית העבודה של הביקורת הפנימית ואת ביצועה בפועל, הניחו את דעתם כי הביקורת הפנימית של הבנק עומדת בדרישות האמורות.

גישה למידע

למבקרת הפנימית ניתנת גישה מלאה לכל המידע הנדרש על ידה, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות נתונים כספיים.

דין וחשבון המבקרת הפנימית הראשית

דוחות הביקורת הפנימית, לרבות דיווחים תקופתיים, מוגשים בכתב. דוחות הביקורת הפנימית מוגשים לחברי ההנהלה הממונים על היחידות/הנושאים המבוקרים למנכ"ל ולחברי הנהלת הבנק, ועל פי קריטריונים שנקבעו בנהלי הדירקטוריון יו"ר ועדת הביקורת, קובע בהתייעצות עם המבקרת הפנימית הראשית, אלו דוחות ביקורת יוצגו בשלמותם לדין בוועדת הביקורת. כמו כן, מוגשים לעיונם של חברי ועדת הביקורת תקצירים של דוחות הביקורת שהופצו בחודש שחלף, שאינם נדונים בוועדה. והם רשאים לעיין בכל דוח ביקורת שהם מוצאים לנכון ולבקש מהיו"ר להציגו לדין בשלמותו בוועדת הביקורת. הדיווחים התקופתיים של הביקורת הפנימית כוללים דיווח חצי שנתי ודיווח שנתי. הדיווח החצי שנתי והדיווח השנתי של הביקורת הפנימית כוללים דיווח בדבר ביצוע תכנית העבודה למול התכנון, רשימה של כל דוחות הביקורת שהופצו בתקופה המדווחת, דיווח בדבר ממצאי המעקב אחר תיקון הליקויים העולים מדוחות הביקורת ותמצית מהממצאים המהותיים שהועלו בדוחות הביקורת ובדיווח השנתי הערכה של אפקטיביות הבקרה הפנימית, ודיווח בדבר ממצאי המעקב אחר תיקון הליקויים העולים מדוחות הביקורת. לחברי הדירקטוריון נמסרים עותקי פרוטוקולים של ועדות הביקורת, על מנת להביא את תוכן הדיונים לידיעת חברי הדירקטוריון, שאינם חברים בוועדת הביקורת. במקרים של ממצאים חמורים במיוחד, נמסר דוח מיידי למנכ"ל, ליו"ר ועדת הביקורת וליו"ר הדירקטוריון. הדיווח של הביקורת הפנימית לשנת 2015 נדון בוועדת הביקורת של הבנק ביום 7 באפריל 2016. הדיווח של הביקורת הפנימית למחצית הראשונה של שנת 2016 נדון בוועדת הביקורת של הבנק ביום 15 בספטמבר 2016. הדיווח של הביקורת הפנימית לשנת 2016 ידון בחודש מרס 2017.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקרת הפנימית

לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת, היקף, אופי ורציפות הפעילות ותכנית העבודה של המבקרת הפנימית הינם סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרת הביקורת הפנימית בתאגיד.

תגמול

המבקרת הפנימית מועסקת על ידי החברה האם המשלמת לה את שכרה. הבנק נושא בחלקו בעלות תשומות הביקורת המושקעות הכוללות בין היתר את עלות שכרה של המבקרת הפנימית הראשית. להערכת הדירקטוריון תגמול המבקרת הולם את משרתה. להערכת הדירקטוריון, אין בתגמול המבקרת הפנימית כדי לגרום להטייה בשיקול דעתה המקצועי.

גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

נושאי המשרה העוסקים בהכנת הדוחות הכספיים הינם מנכ"ל הבנק מר יעקב מלכין והחשבונאי הראשי מר עופר סלפטר האחראי על החטיבה לחשבונאות.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים המכילות את הוראות SOX 302 ו-404 מתכנסת ועדת גילוי, בראשות המנכ"ל ובהשתתפות פורום הנהלה בבנק ורואי החשבון המבקרים של הבנק. הוועדה דנה בנושאים מהותיים שעשויה להיות להם השלכה על הנתונים בדוחות הכספיים וכן בליקויים שנתגלו במערך הבקרה על דוח כספי ומעקב אחר תיקונם. הדוחות הכספיים מוצגים לחברי וועדת הגילוי במלואם ומתקיים דיון בסוגיות מהותיות ובמדיניות החשבונאית שיש ליישם.

דירקטוריון הבנק אחראי על בקרת העל בבנק ומאשר את הדוחות הכספיים של הבנק. דירקטוריון הבנק קבע כי ועדת ביקורת ומאזן (להלן: "ועדת הביקורת"), תבחן את הדוחות הכספיים ותמליץ בפניו על אישור הדוחות. הוועדה מונה 7 חברים, מהם 5 דירקטורים חיצוניים. 6 מחברי הוועדה הם בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית. בדיוני הוועדה בנושא דוחות כספיים משתתפים, בנוסף לחבריה, גם רואי החשבון המבקרים של הבנק, סומך חייקין רואי חשבון ומופיעים בפניה המנכ"ל, והחשבונאי הראשי.

ועדת הביקורת דנה בנושאים הנוגעים לדוחות הכספיים של הבנק ובכלל זה, בהיקף ההפרשות להפסדי אשראי, בדוח הסקירה של רואי החשבון המבקרים, המדיניות החשבונאית, שלמות הגילוי ונאותות הדיוח ועוד.

במסגרת הליך אישור הדוחות, מקבלים הדירקטורים חברי ועדת הביקורת את טיוטת הדוחות הכספיים, דו"ח הדירקטוריון והדוח על הסיכונים המפורסם באתר הבנק לפני ישיבת הוועדה וכן חומר עזר, מצגות ומידע נוסף. במהלך הישיבה המתכנסת לדיון בדוחות הכספיים, ניתנת לדירקטורים האפשרות להפנות שאלות לחברי הנהלה המופיעים בפניה ולרואי החשבון המבקרים של הבנק, ולהעיר את הערותיהם לדוחות קודם שימליצו בפני הדירקטוריון לאשר את הדוחות הכספיים.

בין היתר, מקבלת ועדת הביקורת דוח ומקיימת דיון, על ליקויים וחולשות מהותיות בבקרה הפנימית על הדוחות הכספיים, אם וככל שנמצאו. כמו כן, מקבלת הוועדה דוח על כל תרמית, אם וככל שנמצאה, בה מעורבת הנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד בבקרה הפנימית על הדיוח הכספי, מידע זה נמסר גם ליו"ר הדירקטוריון, כנדרש בהוראה 645 להוראות הדיוח לציבור של המפקח על הבנקים (הצהרה לגבי גילוי). בתום הדיון ממליצה הוועדה בפני הדירקטוריון לאשר את הדוחות הכספיים.

חברי הדירקטוריון מקבלים טיוטת הדוחות הכספיים מספר ימים לפני הישיבה הדנה בדוחות הכספיים. בישיבה זו, משתתפים כל חברי הנהלת הבנק ורואי החשבון המבקרים. במסגרת הדיון במליאה מציג המנכ"ל את תוצאות הפעילות שהוצגו בדוחות הכספיים וכן מידע מפורט ונתוני עזר נוספים. בדיון משיבים נושאי המשרה בבנק לשאלות הדירקטורים ככל שנשאלו. בתום הדיון מתקבלת החלטת הדירקטוריון בדבר אישור הדוחות הכספיים של הבנק והסמכת יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל והחשבונאי הראשי לחתום על הדוחות הכספיים.

חברי ועדת ביקורת

יורם הסל, יו"ר
סמדר אלחנני
ירון מגל
רותם רודן
אריק פורת
נחמן ניצן
אירית שלומי

שכר רואי החשבון המבקרים (1) (2) (3)

2015	2016
אלפי ש"ח	
1,245	1,300
170	170

עבור פעילות הביקורת (4):
רואה חשבון המבקרים

עבור שירותים אחרים:
רואה חשבון המבקרים

- (1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואה החשבון המבקר עבור פעולות הביקורת ועבור שירותים נוספים לביקורת, לפי סעיפים 165 ו-167 לחוק החברות, התשנ"ט – 1999.
- (2) שכר רואה החשבון המבקר כולל תשלומים על פי חוק מע"מ.
- (3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
- (4) ביקורת דוחות כספיים שנתיים, ביקורת הבקרה הפנימית על הדוח הכספי, ביקורת דוחות מס וסקירת דוחות ביניים.

שכר יו"ר הדירקטוריון והעובדים הבכירים

א. יו"ר הדירקטוריון מכהן בתפקידו ללא שכר.

ב. שכר המבקרת הפנימית של הקבוצה והבנק בכללה משולם ע"י החברה האם. בדוחות נכללה הוצאה המשקפת את עלות הביקורת המבוצעת על ידי גורמים שאינם עובדי הבנק והמבקרת הפנימית בכללם, בסך של 191 אלפי ₪ בגין 2016 (ו-146 אלפי ₪ בגין שנת 2015).

ג. להלן פרוט השכר, שווי ההטבות ותשלומי המעביד לחמשת מקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירים בבנק בשנים 2015 ו-2016 באלפי ש"ח בסכומים מדווחים:

2016

שם	תפקיד	היקף משרה שכר	מענק	שווי רכב	הטבות נוספות	ומחלה, ביטוח לאומי	סך הכל שכר והוצאות נלוות (1)	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים (2)	תגמולים, פיצויים, קרן השתלמות, חופשה, מענק יובל
קובי מלכין	מנהל כללי	100%	1,193	87	249		1,529	-	
משה יגן	סמנכ"ל, מ"מ מנהל החטיבה הקמעונאית	100%	873	123	49		2,035	269	
דרון כליף	סמנכ"ל בכיר, מנהל החטיבה העסקית	100%	967	-	57		1,261	115	
סלפטר עופר	סמנכ"ל, חשבונאי ראשי	100%	775	-	56		1,091	22	
יגאל אהרוני	מנהל אגף משאבי אנוש	100%	657	-	63		1,042	645	
נועם קוטאי*	מנהל החטיבה הקמעונאית	-	664	-	59		1,064	784	

שנת 2015

שם	תפקיד	היקף משרה שכר	מענק	שווי רכב	הטבות נוספות	ומחלה, ביטוח לאומי	סך הכל שכר והוצאות נלוות (1)	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים (2)	תגמולים, פיצויים, קרן השתלמות, חופשה, מענק יובל
מלכין יעקב	מנהל כללי	100%	1,184	0	91		1,541	-	
קוטאי נועם	מנהל למנכ"ל, מנהל החטיבה הקמעונאית	100%	1,046	0	65		1,447	610	
כליף דרון	סמנכ"ל בכיר, מנהל החטיבה העסקית	100%	930	0	58		1,295	78	
יחזקאל גילה	סמנכ"ל, יועצת משפטית ראשית	100%	807	0	57		1,151	37	
סלפטר עופר	סמנכ"ל, חשבונאי ראשי	100%	773	0	57		1,083	8	

* בשנת 2016 לא מילא תפקיד פעיל.

- (1) לא כולל מס שכר.
 (2) כולל הלוואות שניתנו לנושאי המשרה הבכירה בתנאים שתאמו להלוואות שניתנו לכלל העובדים וסכומיהם נקבעו על פי קריטריונים אחידים.
הערה: התנאים לניהול החשבונות נושאי המשרה בבנק, לרבות כל הפעילות במסגרתם, דומים לתנאים ללקוחות אחרים בעלי מאפיינים דומים.

פרוט הסכמי השכר האישיים עם נושאי המשרה

יעקב מלכין - מכהן כמנכ"ל הבנק מיום 1 בדצמבר 2013. בתנאי העבודה שאושרו על ידי הדירקטוריון נקבע כי תקופת ההעסקה הינה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת 6 חודשים. עם סיום העסקתו בבנק, זכאי מר מלכין לשחרור כספי הפיצויים שהפקיד הבנק בקופת פיצויים לטובתו. תקופת הגבלת התחרות הינה בת שישה חודשים מיום סיום עבודתו מהם שלושה בתשלום. משכורתו של מר מלכין צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן, במקרה של ירידת מדד, השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת אותה.

דורון כליף - מכהן כסמנכ"ל בכיר ומנהל החטיבה העיסוקית. מועסק בבנק מיום 4 במאי 1986 בהסכם קיבוצי ובהסכם אישי בתוקף מיום 4/2002 לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת 90 יום ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה. עם סיום העסקתו בבנק, זכאי מר כליף לפיצויי פיטורין רגילים בסך 100% משכרו האחרון בניכוי ערך פדיון הפיצויים בקופות אליהן הפריש הבנק כספים לטובתו או ערך פדיון הפיצויים, כגובה ביניהם. במקרה של פיטורין יהיה זכאי לעוד 100% משכרו האחרון. עפ"י המלצת המנכ"ל הדירקטוריון מוסמך להגדיל את שיעור פיצויי הפיטורין שישולמו במקרה של פיטורין ב- 50% נוספים. במקרה של התפטרות, הדירקטוריון יוכל לאשר הגדלת פיצויי הפיטורין בשיעור של 100% נוספים. במקרה של פיטורים, יהיה זכאי לתקופת הסתגלות של 6 חודשים מעבר לתקופת ההודעה המוקדמת. משכורתו של מר כליף צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. סיום החוזה בגיל פרישה לא יחשב פיטורין

משה יגן - מכהן כסמנכ"ל וממנהל החטיבה הקימעונאית הבנק מיום 1 במאי 2016. בתנאי העבודה שאושרו על ידי הדירקטוריון נקבעה תקופת עבודה ראשונה בת 3 שנים ומתום תקופה זו תקופת ההעסקה הינה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת 3 חודשים. עם סיום העסקתו בבנק מכל סיבה שהיא, זכאי מר יגן לשחרור כספי הפיצויים שהפקיד הבנק בקופת פיצויים לטובתו. ככל שתסתיים עבודתו של מר יגן בפיטורין פיצויי הפיטורין שיקבל כולל שחרור כספי הפיצויים שבקופות לא יפחתו מהסכום הגבוה מבין מכפלת שכרו האחרון בשנות עבודתו או ממכפלת 200% משכרו האחרון לפני המעבר מההסכם הקיבוצי להסכם האישי בשנות עבודתו. תקופת הגבלת התחרות הינה בת שישה חודשים מיום סיום עבודתו מהם שלושה בתשלום. משכורתו של מר יגן צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן, במקרה של ירידת מדד, השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת אותה.

נועם קוטאי - מועסק בבנק מיום 1 באוקטובר 1986 בהסכם קיבוצי ובהסכם אישי בתוקף מ 9/2005 לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת 90 יום ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה. עם סיום העסקתו בבנק, זכאי מר קוטאי לפיצויי פיטורין רגילים בסך 100% משכרו האחרון בניכוי ערך פדיון הפיצויים בקופות אליהן הפריש הבנק כספים לטובתו או ערך פדיון הפיצויים, כגובה ביניהם. במקרה של פיטורין יהיה זכאי לעוד 100% משכרו האחרון. עפ"י המלצת המנכ"ל, הדירקטוריון מוסמך להגדיל את שיעור פיצויי הפיטורין שישולמו במקרה של פיטורין ב- 50% נוספים. במקרה של התפטרות, הדירקטוריון יוכל לאשר הגדלת פיצויי הפיטורין בשיעור של 100% נוספים. במקרה של פיטורים, יהיה זכאי לתקופת הסתגלות של 6 חודשים מעבר לתקופת ההודעה המוקדמת. משכורתו של מר קוטאי צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. במקרה של ירידת מדד, השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. סיום החוזה בגיל פרישה לא יחשב פיטורין.

עופר סלפטר מכהן כסמנכ"ל חשבונאי ראשי. מועסק בבנק מיום 1 בפברואר 1987 בהסכם קיבוצי ובהסכם אישי בתוקף מיום 1 בינואר 2008 לתקופה בלתי קצובה.

כל אחד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת 90 יום ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה.

עם סיום העסקתו בבנק, זכאי מר סלפטר לפיצויי פיטורין רגילים בסך 100% משכרו האחרון בניכוי ערך פדיון הפיצויים בקופות אליהן הפריש הבנק כספים לטובתו או ערך פדיון הפיצויים, כגובה ביניהם. במקרה של פיטורין יהיה זכאי לעוד 100% משכרו האחרון. עפ"י המלצת המנכ"ל הדירקטוריון מוסמך להגדיל את שיעור פיצויי הפיטורין שישולמו במקרה של פיטורין ב- 50% נוספים.

במקרה של התפטרות, הדירקטוריון יוכל לאשר הגדלת פיצויי הפיטורין בשיעור של 100% נוספים.

במקרה של פיטורים, יהיה זכאי לתקופת הסתגלות של 6 חודשים מעבר לתקופת ההודעה המוקדמת. משכורתו של מר סלפטר צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. סיום החוזה בגיל פרישה לא יחשב פיטורין.

יגאל אהרוני מנהל אגף משאבי אנוש, מועסק בבנק החל מ 16 ביוני 1991. מכהן בתפקידו מנובמבר 2000. תנאי העסקתו קבועים בהסכם הקיבוצי עם עובדי הבנק.

עסקאות עם בעלי עניין

1. ביום 10 בינואר 2016 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, לאחר שהתקבלו אישור ועדת הביקורת, ועדת התגמול והדירקטוריון, את ההחלטות הבאות, בעניין ביטוח דירקטורים ונושאי משרה:
חידוש פוליסת ביטוח "דירקטורים ונושאי משרה" לתקופה של 18 חודשים החל מיום 1 בינואר 2016 ("תקופת הביטוח") באמצעות מנרה חברה לביטוח בע"מ עבור הבנק כחלק מקבוצת הבנק הבינלאומי, אשר תחול לגבי נושאי המשרה, כפי שיהנו בבנק ובחברות הקבוצה מעת לעת, לרבות המנכ"ל ונושאי משרה.
2. מתן התחייבויות לשיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בבנק, ועדכנו בשנת 2012, מפורט בביאור 24 "התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות" לדוחות הכספיים.
3. מידע נוסף לגבי עסקאות עם בעלי עניין

  - א. לפירוט יתרות ותמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים ראה גם באור 32 לדוחות הכספיים.
  - ב. הקבוצה והבנק בכללה, רוכשת במשותף פוליסות ביטוח שונות, לרבות ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה.
  - ג. בנוסף, הבנק מבצע עסקאות עם בעלי עניין בבנק מעת לעת, שהינן במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק.

השליטה בבנק

בעל השליטה בבנק הוא הבנק הבינלאומי.
לבנק הבינלאומי ולחבר קיים היתר שליטה משותף מבנק ישראל על פי זכויות כפי שנקבעו בהסכם בין הבינלאומי וחבר.
נכון למועד הדוחות הכספיים מחזיק הבנק הבינלאומי ב-77.99% מהזכות לקבלת רווחים וב-78.0% מזכויות ההצבעה. חבר משרתי הקבע והגימלאים בע"מ (להלן- "חבר") מחזיק 22.0% מהזכות לקבלת רווחים וזכויות ההצבעה. במסגרת הסדרים משנת 2006 (כפי שתוקנו באוגוסט 2011 ובפברואר 2014), בין הבנק הבינלאומי לבין חבר, לבנק הבינלאומי התחייבויות מסוימות כלפי חבר, ביניהן זכות לאופציית מכר (PUT). בהתאם לתנאי האופציה חבר רשאית לחייב את הבנק הבינלאומי לרכוש ממנה את החזקותיה בבנק כפי שהיו במועד ההסדר, (כ-24%), כולן או חלקן, במחיר הנגזר ממחיר העסקה שבה רכש הבנק הבינלאומי את השליטה בבנק בשנת 2006 (בהתאמות מסוימות). באוגוסט 2011 ובחודש יוני 2013 הוארכה תקופת האופציה וביום 16 בפברואר 2014 התקשרו הבנק הבינלאומי וחבר בהסכם להארכה נוספת של האופציה לתקופה של 4 שנים, עד ליום 17 בפברואר 2018, בתנאים הקיימים ובשינוי שלהלן: בשונה מתנאי האופציה שנקבעו בהסכם להארכתה משנת 2011, האופציה ניתנת למימוש על ידי חבר בשיעורים שנתיים של 2% לשנה מההון המונפק והנפרע של הבנק (במצטבר עד 8% למשך כל תקופת האופציה).

פרטים נוספים

238	מבנה אירגוני ומערך הסניפים
239	רכוש קבוע
239	הון אנושי
242	שירותי תפעול
242	הסכמים מהותיים
242	הליכים משפטיים
242	דירוג הבנק
243	מגזרי הפעילות של הבנק
245	סקירה כלכלית
248	חקיקה ופיקוח הנוגעים למערכת הבנקאית

מבנה ארגוני ומערך הסניפים

המבנה הארגוני

הבנק פועל במספר מישורים של פעילות פיננסית: בנקאות אישית ופרטית, בנקאות מסחרית ועסקית, פעילות בשוק ההון עבור לקוחותיו ועבור עצמו, פעילות באמצעות כרטיסי אשראי ועוד. עיקר פעילותו של הבנק הינה בתחום הבנקאות הקמעונאית והיא מתבצעת באמצעות 47 סניפים ושלוחות. המבנה הניהולי של הבנק מיועד לתמוך בתפיסה הרואה בהתאמת המוצר והשירות ללקוח את מרכז הפעילות. בין לקוחות הבנקאות הקמעונאית גדול חלקם של עובדי מערכת הביטחון ובהתאם מפעיל הבנק 14 סניפים ושלוחות במחנות הצבא או בקירבתם. המבנה הארגוני של מטה הבנק מותאם אף הוא לפעילות מוטת לקוח והוא מאורגן באופן המאפשר מתן שירותים לחטיבות הפועלות מול הלקוחות.

להלן תיאור תחומי העיסוק והאחריות של היחידות המרכזיות בבנק:

החטיבה לבנקאות קמעונאית - מרכזת את פעילות הסניפים של הבנק בתחומי הבנקאות האישית, הפרטית והעסקיים הקטנים ואחריות על תחום הבנקאות הישירה על מגוון פעילויותיה ועל הפעילות בשוק ההון ופעילות הייעוץ הפנסיוני. החטיבה ממונה על תחום השיווק והפרסום של הבנק ומרכזת את פעילות היחידה לבקרת יועצים.

מנהל החטיבה הקמעונאית אחראי לפעילות התפעול והלוגיסטיקה המתבצעת בעיקרה באמצעות הבנק הבינלאומי.

החטיבה לבנקאות עסקית – מנהלת את פעילות הבנק בתחום הלקוחות העסקיים, אחראית לאישורי אשראי ללקוחות בסכומים שמעבר לסמכות החטיבה הקמעונאית, אחראית על יחידת הבקרה העוסקת באיתור, סיווג וטיפול בלוויים למעקב/ בעייתיים ועל יישום נוהלי הבנק באשראי ובחינת איכות הניירת המשפטית וכן אחראית לניהול מערך גביית חובות.

היחידה לניהול פיננסי – אחראית לניהול המקורות והשימושים של הבנק, ניהול הסיכונים הפיננסיים, ניהול הנזילות, קביעת מחירי הכסף במגזרי ההצמדה השונים, גיוס הון משני עבור הבנק, לפעילות הבין בנקאית, לפעילות הנוסטרו והביטוח.

אגף משאבי אנוש – אחראי לניהול משאבי אנוש ולפעילות מערכי ההדרכה.

הלשכה המשפטית – מעניקה שירותי ייעוץ משפטי להנהלת הבנק ולסניפים ומייצגת את הבנק בחלק מן התביעות המשפטיות נגדו. הלשכה המשפטית אחראית על ניהול הסיכונים המשפטיים של הבנק בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים המותוות על ידי הדירקטוריון. תפקיד הלשכה המשפטית לאתר למפות ולהעריך את הסיכונים המשפטיים בכל מגוון פעולות הבנק ולפעול למניעתם או למזעורם.

החטיבה לחשבונאות ודיווח – מרכזת את ניהול החשבונות ואת פעילות הדיווח לציבור ולרשויות. לחטיבה כפופות יחידות הבקרה התקציבית והאגף למידע ניהולי.

מנהלת הסיכונים הראשית הכפופה למנכל ואחראית על יחידת הסיכונים הראשית הכוללת את: יחידת הערכת סיכונים אשראי, יחידת סיכונים תפעוליים, והמשכיות עסקית, יחידת אכיפה מינהלית בניירות ערך וכן יחידת הציאות האחראית על ניטור הפעילות למניעת הלבנת הון, ניהול סיכונים הציאות, וסיכון חוצה גבולות (כולל ישום הוראות ה-FATCA).

מטה הביקורת הפנימית פועל באמצעות מנהלת ביקורת הכפופה למבקרת הפנים של קבוצת הבנק הבינלאומי וליו"ר ועדת הביקורת של הדירקטוריון.

חברות מוחזקות

לבנק חברה בת פעילה אחת, חברת נכסים של אוצר החייל בע"מ, מוחזקת בשיעור של 100%, מחזיקה בנכסים שרכש הבנק ומשכירתם בעיקר לבנק.

רכוש קבוע

ליום 31 בדצמבר			
2015	2016		
יתרה	פחת שנצבר	יתרה	עלות
במיליוני ש"ח			
74.9	71.6	212.3	283.9
6.3	5.2	150.7	155.9
81.2	76.8	363.0	439.8

בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר) 283.9
 ציוד (לרבות מחשבים ריהוט וכלי רכב) 155.9
 סך הכל 439.8

נכון לתאריך 31 בדצמבר 2016 הבנק הינו הבעלים או החוכר של שטחים המשתרעים על כ- 6,600 אלף מ"ר, ב- 6 נכסים שונים. בנוסף, הבנק שוכר שטחים ברחבי הארץ, המשתרעים על כ- 11,550 אלף מ"ר, ב- 49 נכסים שונים ברחבי הארץ. חוזי השכירות של השטחים המושכרים הינם לתקופות שונות, כאשר לרוב ניתנות לבנק אופציות להארכת תקופות השכירות. על פי רוב, חוזי השכירות הינם צמודים למדד המחירים לצרכן.

מידע נוסף לגבי היבטים נוספים הקשורים להשקעה בבניינים וציוד, ראה באור 16 לדוחות הכספיים.

הון אנושי

אסטרטגיית משאבי אנוש של הבנק נבנית בהתאמה למדיניות הבנק ויעדיו העסקיים ועיקרה שותפות אסטרטגית בהשגת היעדים העסקיים של הבנק ומימוש מלוא הפוטנציאל של ההון האנושי. בהתאם, במהלך שנת 2016 התמקדה אסטרטגיית משאבי אנוש במספר תחומים עיקריים:

פיתוח ההון האנושי - חיזוק ההון האנושי ופיתוחו בהתאם לצרכי הבנק ויעדיו העסקיים ותוך ראייה לטווח ארוך: איתור ומיצי הפוטנציאל בקרב העובדים, מיפוי פערי ידע והקניית יכולות ליבה מרכזיות, הכשרות מקצועיות וניהוליות ופיתוח מנהלים.

תכנון כח אדם לטווח ארוך - מיפוי ותכנון צרכי ההון האנושי בהלימה ליעדי הבנק, התאמת מסלולי קריירה, גיוס והכשרת עתודות ניהול ועבודות מקצועיות בהתאם לצרכי הבנק.

פיתוח ארגוני - פיתוח כלים מתקדמים בכל תחומי הטיפול בהון האנושי בארגון, ביניהם: טיוב תהליכי גיוס, קליטה ושימור עובדים, הוקרת עובדים, ייעול תהליכים ארגוניים ובניית כלי בקרה, הערכת ביצועים, תמיכה ביחידות הבנק ועוד.

תקשורת פנים ארגונית - ניהול התקשורת הפנים ארגונית לשם יצירת שיח ושיתוף פעולה חוצה ארגון תוך העצמת ההון האנושי, דגש על פתיחות ושקיפות מידע, עידוד דיאלוג שוטף בבנק באמצעים שונים ומיתוג פעילויות הרווחה של הבנק.

תרבות ארגונית - תמיכה בתרבות המוחזקת את ערכי ויעדי הבנק תוך שימת דגש על מצוינות בכל התחומים, אתיקה, אחריות חברתית ותרומה לקהילה.

בשנת 2016 התמקדה הפעילות ב:

הקטנת מצבת כח האדם- הקטנת מצבת כח אדם כחלק מתכנית ההתייעלות הוגדרה כיעד מרכזי בהשגת יחס היעילות שהוגדר בתכנית.

השגה ויישום הסכם שכר לשנים 2016-2017- בחודש אוגוסט 2016 הושג הסכם שכר לשנים 2016-2017 במסגרתו סוכם על שינויים בתנאי העסקה הכוללים בין היתר תגמול שוטף, זכויות נצברות, היקף העסקה ועוד.

שינוי המבנה האירגוני במספר תחומים:

- שינוי במערך הסניפי אשר כלל שינוי ייעוד והשירות בסניפים הצבאיים אשר כלל נידוד לקוחות ועובדים מסניפים צבאיים לסניפים עירוניים.
- תחילת שינוי בניהול המערך העיסקי אשר כלל נידוד עובדים ובעיקר עובדי הנהלה בין חטיבות.

אתגרים לשנת 2017

- ניהול מצבת כח האדם ועלותה תוך מיצוי תכניות הפרישה שתוכננו במטרה להבטיח עמידה ביעדי תכנית ההתייעלות שאושרה בשנת 2016.
- ביצוע תכניות הדרכה מקיפות בתחום העיסקי כסיוע בביצוע תכנית האירגון מחדש של מבנה ניהול האשראי העיסקי בבנק.

כח אדם

אוכלוסיית עובדי הבנק כוללת עובדים קבועים, עובדים זמניים, עובדים בחברות בת ועובדי חברות כוח אדם. מצבת כח האדם בבנק:

	2015	2016	
מספר משרות ביום 31 בדצמבר	821	785	
ממוצע שנתי של מספר המשרות	838	810	

ממוצע שנתי של מצבת כח אדם לפי מגזרי פעילות:

שינוי אחוזים	2015	2016	
	במיליוני ש"ח		
(3.4%)	610	589	מיגזר בנקאות אישית
(20.0%)	10	8	מיגזר בנקאות פרטית
(1.9%)	157	154	עסקים קטנים וזעירים
(8.0%)	25	23	עסקים בינוניים
11.5%	26	29	עסקים גדולים
	-	-	מוסדות
(30.0%)	10	7	מיגזר ניהול פיננסי
(3.3%)	838	810	סך הכל

מאפייני המשאב האנושי

הגיל הממוצע של עובדי הבנק הוא כ- 43 שנים. הותק הממוצע הוא כ- 16.3 שנים. כ-60% מעובדי הבנק בעלי השכלה אקדמאית. כ- 20% מעובדי הבנק הם עובדים זמניים.

הכשרה מקצועית ופיתוח משאבי אנוש

הרחבת הידע המקצועי בתחומי בנקאות ופיננסיים ושימוש בידע הנרכש במתן שירות ללקוח הינו מן היעדים החשובים של הבנק.

מטרת ההכשרה המתבצעת בבנק הינה לפתח ולהדריך את העובדים והמנהלים בתחום המקצועי, הניהולי וההתנהגותי ולהקנות את המיומנויות הנדרשות לעמידה ביעדים העסקיים של הבנק. היקף ההדרכה בשנת 2016 הסתכם ב- 3,500 ימים (בדומה לאשתקד).

ניוד עובדים

הבנק קבע תכנית רב שנתית לניוד עובדים ומנהלים. תכנית זו נותנת מענה להנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא חובת ניוד ורוטציה כחלק ממנגנון גידור הסיכונים של הבנק וכן לצרכי הבנק, להעשרה מקצועית,

לקידום ולניהול הקריירה של העובדים. במהלך שנת 2016 נמשכה הרוטציה בתפקידים בהתאם לסוג התפקיד והצרכים הפרסונאליים.

מדיניות התגמול

עובדי הבנק מועסקים בהתאם להסכם קיבוצי מיוחד משנת 1965, אשר מתעדכן מעת לעת בהסכמי שכר תקופתיים. עובדי הבנק זכאים להטבות שונות מעבר לשכרם וביניהן: השתתפות בשכר לימוד, השתתפות בביטוח רפואי, שי לחגים ולאירועים אישיים, ומענקי וותק. פרטים נוספים ראה בביאור 22 לדוחות הכספיים. בנוסף, מדיניות הבנק הינה לקשור בין ביצועי הבנק לבין תגמול העובדים בהתאם להסכם הקיבוצי שנחתם עם ארגון העובדים.

בחודש ספטמבר 2014 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת התגמול, ובהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 301A בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי (להלן: "הוראה 301A"), את מדיניות התגמול של הבנק (להלן: "מדיניות התגמול"). מדיניות התגמול נקבעה בהתאם למדיניות התגמול הקבוצתית של הבנק הבינלאומי (להלן: "מדיניות התגמול הקבוצתית"), היא חלה על כלל העובדים וניתנה במסגרת התייחסות ספציפית לקבוצות עובדים מרכזיים (כהגדרת המונח בהוראה 301A).

בחודש ינואר 2013, אישר דירקטוריון הבנק תוכנית מענקים למנהלים בכירים (מנכ"ל הבנק וחברי ההנהלה של הבנק). בד בבד עם אישור מדיניות התגמול, לאחר אישור ועדת התגמול, ובהתאם להוראות מדיניות התגמול, החליט דירקטוריון הבנק לאשר תיקונים בתוכנית המענקים לבכירים, וזאת בגין מענקים שנתיים החל משנת 2014 (להלן: "תוכנית המענקים לבכירים").

לפרטים נוספים ראה פרק זה בדוח הסיכונים באתר הבנק.

יחסי עבודה והסכמי עבודה קיבוציים

יחסי העבודה בבנק מוסדרים באמצעות הסכם קיבוצי מורחב שנחתם ב 1965 עם נציגות העובדים - ועד העובדים הארצי והסתדרות העובדים הכללית החדשה ומתעדכן מדי תקופה בהסכמי שכר שנתיים. חברי הנהלת הבנק ומספר מצומצם של עובדים בתפקידים ייחודיים מועסקים בהסכמים אישיים. לבנק "ספר תפקוד" הקובע את רשימת התפקידים בטווחי השכר שלהם ונלוויו השכר הצמודים אליהם.

בחודש אוגוסט 2016 הגיעו הנהלת הבנק ונציגות העובדים להסכם על תנאי ההעסקה בבנק. תוקף ההסכם עד 31 במרץ 2018 ובמסגרתו התחייבה נציגות העובדים לשקט תעסוקתי עד למועד זה.

קוד אתי

החל משנת 2005 קיים בבנק קוד אתי המוטמע ומרוענן מאז בהתאם לנוהל בנקאי תקין 301 (עבודת הדירקטוריון).

בקוד האתי נקבעו ערכים מרכזיים ואופן יישומם בחיי היומיום של העובד. הקוד האתי מפורסם בפורטל הבנק ומחולק במעמד קליטת עובד לעבודה. כמו כן, מרוענן בהשתלמויות שונות ובחוזרי רענון. לבנק ועדת אתיקה בראשות חבר ההנהלה החשבונאי הראשי, ובאחריותה לדון בנושאים אתיים ובהטמעת ערכי הקוד האתי בקרב עובדי הבנק.

תרומה לקהילה

הבנק מעודד את עובדיו להשתלב בפעילות של תרומה לקהילה. הבנק מקיים 2 מסלולי תרומה קבועים, האחד בשיתוף עם "מתן – הדרך שלך לתת" במסגרתו תורמים העובדים והבנק בצורה מאורגנת לצרכים חברתיים ולאומיים שונים. השני עם "פתחון לב" במסגרתו אוספים עובדי הבנק מצרכי מזון עבור נזקקים לקראת פסח וראש השנה.

הבנק מאמץ גודו תותחנים במסגרת "אמץ לוחם". האימוץ בא לידי ביטוי בתרומה כספית ובהשתתפות באירועים. הבנק מעניק תמיכות וחסויות שונות לצרכים חברתיים וכן עובדי הבנק תורמים בסיוע לצרכים שונים בקהילה. תרומות הבנק למטרות שונות הסתכמו בשנת 2016 בכ- 280 אלף ש"ח בדומה לשנת 2015.

שירותי תפעול

השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע

שירותי המחשב הבנקאיים ללקוחות הבנק ניתנים באמצעות חברת מת"ף מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ (להלן: "מת"ף"), חברה בת של הבנק הבינלאומי. חלק מהשירותים הבנקאיים ללקוחות הבנק ניתנים באמצעות הבנק הבינלאומי.

מתף נותנת שירותי מיחשוב (פיתוח, תחזוקה, ציוד קווי נתונים ועוד), שיטות ותהליכים (נהלים, חוזרים ועוד) ותפעול (מסלוקה דואר ועוד). שירותי המיחשוב ניתנים לכל הבנקים בקבוצת הבנק הבינלאומי. מתף מספקת את שירותי המיחשוב והתפעול בהיקף ובסטנדרטים הנהוגים בקבוצת הבנק הבינלאומי. השירות כולל את כל שירותי המחשב, הן בתכנה והן בחומרה, עדכוני גרסאות, תמיכה בהוראות הרגולציה ודוחים לציבור ולמפקח על הבנקים, תחזוקה וחיידוש הציוד בכל אתרי הבנק, אבטחת מידע והשקעות בפרוייקטים עתידיים. בחודש דצמבר 2016 נחתם בין הבנק לבין מת"ף הסכם למתן שירותי מחשוב, שאחד מנספחיו הוא הסכם לרמת שירות (SLA). ההסכם מעגן בכתב את השירותים הניתנים בפועל לבנק ע"י מת"ף מאז שנת 2010 (מועד הסבת מערכות הבנק למערכות הבינלאומי) וכן את עקרונות תשלום התמורה אשר אושרו בוועדת הביקורת ובדירקטוריון בשנת 2013. על פי ההסכם, תשלום הבנק למתף בגין שירותי המחשוב, יתבסס על חלקו היחסי של הבנק בסך הפעולות הכספיות שבוצעו בקבוצת הבנק הבינלאומי בתוספת השתתפות בעלויות ההסבה המיוחדות לו בהתאם לפריסה רב שנתית.

החל ממועד ההסבה הבנק אינו משקיע אינו מהווה השקעות בחומרה ובפיתוח למעט מקרים בהם מבוצע פיתוח על ידי מתף על פי דרישת הבנק ולשימושו הבלעדי.

הוצאות המחשב ששולמו לחברת מתף בגין שירות עיבוד הנתונים כאמור הסתכמו בשנת 2016 ב-85.1 מיליון ש"ח בהשוואה ל 82.5 מיליון ש"ח בשנת 2015.

הסכמים מהותיים

בחודש נובמבר 2015 זכה הבנק במכרז למתן אשראי ושירותים בנקאיים לעובדי מערכת הביטחון. במכרז נקבעו, בין היתר, התנאים למתן אשראי ולניהול חשבון לעובדי מערכת הביטחון, אוכלוסייה הכוללת את אנשי הקבע וגמלאי צה"ל, אזרחים עובדי צה"ל, עובדי משרד הביטחון וגימלאיו, יחידות הסמך של משרד הביטחון וגימלאיהן ואת הזכאים לקיצבאות שיקום.

תקופת ההסכם על פי המכרז הינה ל-7 שנים החל מחודש יוני 2016.

במכרז נקבע, בין היתר, כי הבנק יעמיד הלוואות לאוכלוסייה שצוינה לעיל בהתאם להפניות שיפנה משרד הביטחון. תנאי הריבית ללקוח יקבעו על ידי משרד הביטחון ועל פי תנאי המכרז הוא זה שישא בכל הפסדי האשראי. משרד הביטחון ישלם לבנק או יקבל ממנו את ההפרש בין הריבית שישלם הלקוח ובין הריבית שהציע הבנק במכרז לגבי כל סוג של הלוואות.

כחלק מתנאי המכרז, נכללו גם הזכויות להפעלת סניפי הבנק במחנות צה"ל. למשרד הביטחון ניתנה האפשרות לבחור בהפעלתם של חלק מן הסניפים.

הזכייה במכרז מאפשרת לבנק הזדמנויות עסקיות להרחבת פעילותו בקרב אוכלוסיית המכרז והגדלת חלקו באוכלוסיות נוספות.

הסכם חבר

הבנק רואה באוכלוסיית מערכת הביטחון את ליבת העסקים בבנקאות האישית. הסכם שנחתם עם אירגון חבר מסדיר את התנאים לניהול חשבונותיהם של עמיתי האירגון בבנק. בחודש פברואר 2014 חודש ההסכם עם האירגון לתקופה של ארבע וחצי שנים עד אמצע שנת 2018.

הליכים משפטיים

בדבר תביעות משפטיות ראה ביאור 24 לדוחות הכספיים.

דירוג הבנק

חברת "מידרוג" אישרה מחדש את דירוג האיתנות הפיננסית הפנימית של הבנק בדירוג a1.il אופק יציב, את פיקדונות הבנק לזמן קצר בדירוג P-1.il, את הפיקדונות לזמן ארוך והחוב הבכיר של הבנק בדירוג Aa2.il אופק יציב, ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בדירוג Aa3.il אופק יציב.

מגזרי הפעילות של הבנק

לתיאור מגזרי הפעילות ראה ביאור 27 לדוחות הכספיים ופרק מגזרי הפעילות בדוח הדירקטוריון וההנהלה

פעילות קימעונאית - משקי בית ובנקאות פרטית

כללי

הפעילות הקימעונאית מתבצעת באמצעות 32 יחידות בנקאות אישית, 28 יחידות בנקאות פרטית הממוקמות במערך הכולל 47 סניפים ושלוחות ובאמצעות ערוצים ישירים הכוללים פעילות באמצעות האינטרנט, אפליקציה לסלולר מוקד טלפוני ושירותי והודעות בטלפון הסלולרי.

פעילויות, מוצרים ושירותים

במהלך שנת 2016 התמקד הבנק בהתאמת מעטפת השירות לאוכלוסיית מערכת הביטחון בהתאם למכרז למתן אשראי שירותים לאוכלוסיית מערכת הביטחון בו זכה הבנק בחודש אוקטובר 2015 לתקופה של 7 שנים נוספות שהחלה ב-1 ביוני 2016 ותסתיים ב-31 במאי 2023. במקביל גיבש הבנק תפיסת שירות חדשה של הסניפים הצבאיים שכללה אירגון פעילותם ושינוי בשייך הלקוחות וכן נערכו שינויים במערך הסניפי הכולל של הבנק שמטרתם שינוי הפריסה וצמצום שטחי התפעול במטרה להביא לשיפור השירות ויעול התפעול.

הבנק פועל לשיפור תהליכים ולהכנסת שיפורים טכנולוגיים במטרה לשפר את השירות ולהרחיב את סל המוצרים הבנקאיים. בין השיפורים הטכנולוגיים שהוצעו ללקוחות בשנת 2016 -חידושים באפליקציה הסלולרית כגון: שירות "נתונים בקליק", "הודעות PUSH", הפקדת שיק בסלולר, הרחבת פריסת מכונות אוטומטיות להפקדת שיקים והפקדת מזומן, אפשרות למשיכה מוגדלת של מזומן במכשירי הסניפומט, הגדלת תקרות העברות בבנקאות הישירה. כמו כן אתר הבנק הונגש לבעלי מוגבלויות. השיפורים הטכנולוגיים במערכי התפעול של הבנק והשינוי בפריסת הסניפים הם חלק מן התכנית הרב שנתית שאישר דירקטוריון הבנק והם צפויים להמשיך גם בשנת 2017.

בדומה לשנים קודמות, הציע הבנק בשנת 2016 מסגרות פעילות ייעודיות מתאימות ללקוחות מערכת הביטחון כגון הלוואות גישור, הלוואות שיקום, הלוואות לרכישת רכב במבצעי "חבר" ואשראי נוסף בתנאי מכרז משרד הביטחון. כמו כן, לבנק תכניות הדרכה וייעוץ לפורשי מערכת הביטחון.

פעילות המשכנתאות של לקוחות המיגזר מתבצעת ברובה באמצעות דלפקי המשכנתאות של הבנק הבינלאומי המוצבים בחלק מסניפי הבנק, בהם ניתן השירות ללקוח. האשראי הניתן נרשם בספרי הבנק הבינלאומי.

היקף המשכנתאות שבוצעו באמצעות דלפקים אלו הסתכם בשנת 2016 בכ- 1,336 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 1,483 מיליון ש"ח בשנת 2015.

פעילות עיסוקית - מגזר עסקים קטנים וזעירים, מגזר עסקים בינוניים ומגזר עסקים גדולים

מבנה המיגזר

הפעילות העיסוקית מכוונת לספק מגוון שירותי בנקאות ללקוחות העסקיים של הבנק. המוצרים והשירותים מותאמים לצרכים העסקיים של הלקוחות, וכוללים אשראי עסקי, פקטורינג, ליווי פרויקטים לבניה, ערבויות, פעילות מט"ח וסחר חוץ, פעילות בניירות ערך, מכשירים פיננסיים נגזרים ועוד. הפעילות העיסוקית מתבצעת באמצעות מערך של יחידות עסקיות הפועלות ב-18 סניפי הבנק הפרוסים ברחבי הארץ, באמצעות צוותי קשרי לקוחות בחטיבה העסקית ובאמצעות מחלקת פקטורינג. כמו כן, לרשות הלקוחות עומדים ערוצים ישירים כגון: שירות לקוחות באינטרנט, בטלפון סלולרי, מוקד טלפוני ושירות SMS.

במהלך הרבעון השלישי והרביעי של שנת 2016 אישר הדירקטוריון שינוי במבנה הארגוני של ניהול האשראי העסקי בבנק, השינוי צפוי להיות מושלם במהלך הרבעון הראשון של שנת 2017. במסגרת שינוי זה ירוכז ניהול האשראי העסקי בבנק בחטיבה העסקית ב-4 תחומי פעילות עיקריים פקטורינג, סקטור נדל"ן (בעיקר ליווי פרויקטים לבניה ל מגורים), לקוחות גדולים, ולקוחות עסקיים המנוהלים בסניפי הבנק. הקריטריונים העיקריים לשיוך לקוח למי מארבעת תחומי הפעילות שהוזכרו הם: היקף מסגרות האשראי שאושרו ללקוח, קיום פוטנציאל להרחבת הפעילות ותחום עיסוקו של הלקוח. במקרים מסוימים ובהתאם לעניין, מטופלים באחריות ישירה של החטיבה גם לקוחות שמסגרות האשראי שלהם קטנות מן המסגרת שצוינה, במידה שנמצא כי אופי פעילותם העסקית או פוטנציאל פעילותם העתידית מתאים לחטיבה העסקית.

פעילויות מוצרים ושירותים

במקביל לניהול חשבון שוטף, אשראי, ערבויות לסוגיהן, פעילות סחר חוץ, פיקדונות ופעילות בניירות ערך ובמכשירים פיננסיים וכו' ניתן ללקוחות אפשרות לקיים פעילות פקטורינג ופעילויות מימון מיוחדות משמשות כבסיס להרחבת סל המוצרים והשירותים ולפעילויות משלימות בסחר חוץ ובמט"ח, היקף האשראי שניתן במסגרת זו הסתכם ביום 31 בדצמבר 2016 בכ- 588.9 מיליון ₪ בהשוואה ל- 512.1 מיליון ₪ ביום 31 בדצמבר 2015 גידול בשיעור של כ-15%.

קרנות לסייע לעסקים קטנים ובינוניים - חלק מהפעילות העיסוקית בבנק מתבצע באמצעות מגוון קרנות מימון, בחלקן קרנות ייחודיות לבנק. הקרנות מספקות אשראי להקמה, וביסוס עסקים קטנים ובינוניים והן ממומנות בשיתוף פעולה עם גורמים כגון: משרד האוצר, משרד התמ"ת, התאחדות התעשיינים באמצעות הקרן ההדדית של המעסיקים קרנות תורמים ועוד.

בחודש ינואר 2016 זכה הבנק בשותפות עם מיטב ד"ש גמל ופנסיה (להלן "מיטב דש") במכרז החשב הכללי במשרד האוצר לבחירת שותפיות פיננסיות להעמדת הלוואות לעסקים קטנים בערבות מדינה. הבנק ומיטב ד"ש צפויים להעמיד אשראי לעסקים קטנים ובינוניים ב-4 השנים הקרובות. מאפייני פעילות הקרנות:

- הקלה משמעותית ללקוח בצורך להעמיד ביטחונות, בשל ערבות הגופים השותפים לקרן.
  - החלטת מימון מבוססת על בחינת התוכנית והפוטנציאל העסקי.
  - יצירת חבילת מימון תואמת את צרכי העסק באמצעות שילוב אפשרי בין הקרנות השונות ובשילוב אשראי בנקאי רגיל.
- היקף האשראי שניתן באמצעות הקרנות הסתכם ביום 31 בדצמבר 2016 בכ- 917 מיליון ש"ח בהשוואה לכ- 838 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של כ-9%.

התפתחויות הכלכליות העיקריות בישראל התפתחויות ריאליות

האינדיקטורים לפעילות הריאלית שפורסמו בתחילת שנת 2017 ממשיכים להיות חיוביים ומעידים כי המשק הוסיף לצמוח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 בקצב המתון שאפיין אותו בשנים האחרונות. על פי האומדן שפורסם על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (להלן - "הלמ"ס") במהלך חודש ינואר 2017, ברבעון השלישי של שנת 2016 צמח המשק ב-3.6% במונחים שנתיים, לאחר עלייה של 5.0% ברבעון השני של שנת 2016 ו-3.3% ברבעון הראשון של שנת 2016. הגידול בתוצר ברבעון השלישי של השנה משקף עליות בסעיפי ההוצאה לצריכה פרטית אשר עדיין מהווה את מנוע הצמיחה העיקרי של המשק, עלייה בהוצאה לצריכה ציבורית, עלייה בהשקעות בנכסים קבועים ועלייה מתונה בייצוא סחורות ושירותים. עלייה נרשמה גם ביבוא סחורות ושירותים.

על פי אומדן משרד האוצר נמשכת מגמת הירידה בשיעור החוב הציבורי מהתוצר. שיעור החוב הציבורי בשנת 2016, צפוי לרדת לרמה של 62.1% מהתוצר, לעומת 63.9% בשנת 2015. הגורמים המרכזיים שתרמו לירידה הם שיעור הצמיחה הנומינלית לצד גירעון נמוך וכן גורמי שוק כגון מדד מחירים שלילי, התחזקות השקל אל מול הדולר והאירו והירידה המתמשכת בריבית הצבורה על החוב הממשלתי. יחס החוב מהתוצר הינו אינדיקטור מרכזי באיתנות הפיננסית של מדינת ישראל ובקביעת דירוג האשראי שלה. גם המדד המשולב של בנק ישראל מצביע על צמיחה חיובית יציבה של המשק בכל אחד מהרבעונים האחרונים של 2016, כאשר בשנת 2016 כולה עלה המדד בכ-3.7%, לעומת עלייה של כ-2.9% בשנת 2015.

חטיבת המחקר של בנק ישראל העלתה בחודש דצמבר 2016 את תחזית צמיחת התוצר לשנת 2016 ל-3.5%, לעומת 2.8% בתחזית הקודמת שניתנה בחודש ספטמבר 2016. כמו כן הועלתה תחזית הצמיחה לשנת 2017 ל-3.2% לעומת 3.1% בתחזית הקודמת.

תקציב המדינה

הגירעון התקציבי הממשלתי לשנת 2016 צפוי להיות נמוך מזה שנרשם אשתקד ומהגירעון התקציבי לשנה זו. על פי אומדן ראשון של משרד האוצר, בשנת 2016 צפוי הגירעון הממשלתי להסתכם ב-25.9 מיליארד ש"ח, שהם כ-2.15% מהתמ"ג, לעומת גירעון של 24.9 מיליארד ש"ח שהיוו כ-2.2% מהתמ"ג בשנת 2015. בתקציב המקורי לשנת 2016 תוכנן גירעון גבוה יותר שהסתכם בסך 35 מיליארד ש"ח, שהם כ-2.9% מהתמ"ג.

הגירעון הנמוך ביחס לתכנון בתקציב המקורי, נובע בעיקר מהכנסות גבוהות מהחזוי בסך 8.8 מיליארד ש"ח בעיקר עקב עלייה בשכר וגידול חד בייבוא מכוניות עתיר המס וכן מהגברת האכיפה ומאמצי הגבייה של רשות המסים.

במהלך חודש אפריל 2016, העלתה חברת הדירוג Fitch את תחזית דירוג האשראי של מדינת ישראל על החוב במטבע חוץ מיציב לחיובי ואישררה אותו ברמה של A. עידכון התחזית כלפי מעלה נובע מהתחזקות נוספת בחשבונות החיצוניים של ישראל (עודף בחשבון השוטף שהתרחב ועלייה ביתרות המט"ח של בנק ישראל) והשיפור בהפחתת יחס החוב הציבורי לתוצר.

אינפלציה

שנת 2016 מסכמת שלוש שנות אינפלציה שלילית במשק הישראלי וזאת לאחר שמדד המחירים לצרכן ירד ב-0.2% בשנת 2016 ב-1.0% בשנת 2015 וב-0.2% בשנת 2014. עיקר הירידה בשנת 2016 נרשמה בסעיפי ירקות ופירות - 2.7% (לאחר עלייה של 13.2% בשנת 2015), ריהוט וציוד לבית - 2.4% על רקע התגברות התחרות בענפים אלה ותחבורה ותקשורת - 1.9% בעיקר עקב הוזלות במחירי הנסיעה בתחבורה הציבורית וירידה במחירי כרטיסי הטיסה, עקב רפורמת "שמים פתוחים". עיקר העלייה נרשמה בסעיפי דיור - 1.4% (המשקף בעיקר את מחירי שכר הדירה בחוזים מתחדשים) אולם קצב העלייה בסעיף זה נמוך בהשוואה לשנים קודמות (2015 - 2%, 2014 - 3.4%) ועלייה בסעיפי הבריאות - 0.8%. חטיבת המחקר של בנק ישראל העריכה בחודש דצמבר 2016, כי בשנת 2017 האינפלציה תעמוד על הגבול התחתון של יעד יציבות המחירים של הממשלה (3% - 1%), בעיקר על רקע הערכה כי מחירי המוצרים המיובאים צפויים לעלות בקצב גבוה מזה שנרשם בשנתיים האחרונות, כאשר התגברות התחרות והמשך צעדי הממשלה להפחתת יוקר המחיה צפויים להמשיך לפעול למיתון האינפלציה המקומית.

נכון לחודש דצמבר, ציפיות האינפלציה הנגזרות משוק ההון ל-12 החודשים הקרובים נמוכות עוד יותר ועומדות על שיעור של 0.3%.

שוק הדיור

בשוק הדיור נרשמה התמתנות בקצב עליית מחירי הדיור בחודשים האחרונים. על פי אומדן מדד מחירי הדירות של הלמ"ס שפורסם בחודש ינואר 2017, נרשמה עלייה מתונה של כ-0.4% במחירי הדירות בחודשים אוקטובר - נובמבר 2016, לעומת החודשים ספטמבר - אוקטובר 2016, ב-12 החודשים שהסתיימו בחודש אוקטובר 2016 עלו המחירים בשיעור של כ-8.6%. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 חלה ירידה בהיצע הדירות. הוחל בבנייתן של 38,670 דירות חדשות (ירידה של כ-4.0%, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד) ונרשמה ירידה של 6.0% בשטח התחלות הבנייה למגורים. נסתיימה בנייתן של 31,440 דירות (ירידה של כ-5.7%, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד) ונרשמה ירידה של 4.3% בשטח גמר הבנייה למגורים. מאז תחילת שנת 2015 קיימת מגמה מתמשכת של ירידה במספר הדירות שנסתיימה בנייתן. בהיקף מכירת דירות חדשות בתקופה חלה ירידה. חודשים ינואר - נובמבר 2016 נמכרו כ-27,130 דירות חדשות (ירידה של כ-7.0%, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד). סך המשכנתאות החדשות במהלך 2016 נמוך בכ-10% מהנתון המקביל ב-2015.

שוק העבודה

בתוני האבטלה ממשיכים להיות חיוביים ובמגמת השיפור. שיעור האבטלה בחודש אוקטובר 2016 (בקרב גילאי 15 ומעלה) ירד ל-4.5%, בהשוואה ל-5.0% בחודש ספטמבר 2016. בקרב גילאי העבודה העיקריים (גילאי 25-64) שיעור הבטלה מועסקים בחודש אוגוסט עמד על 3.9%, בהשוואה ל-4.2% בחודש ספטמבר 2016.

שער החליפין

בשנת 2016 נחלש שער החליפין של השקל מול הדולר בשיעור של 1.3% ושער החליפין של השקל מול האירו בשיעור של 4.9%. במהלך שנת 2016 רכש בנק ישראל כ-6.1 מיליארד דולר (מזה כ-1.5 מיליארד דולר רכישות שנועדו לקזז את ההשפעה מהפקת גז בישראל על שער החליפין). בחודש נובמבר 2015 הודיע בנק ישראל שבמסגרת התכנית לקיזוז השפעת הפקת הגז בישראל על שער החליפין, ירכוש הבנק 1.8 מיליארד דולר בשנת 2016. בחודש נובמבר 2016 הודיע בנק ישראל שבמסגרת תכנית זו, ירכוש הבנק 1.5 מיליארד דולר בשנת 2017.

	שיעור השינוי		שער החליפין ליום		
	שנת 2015	שנת 2016	31.12.15	30.9.16	31.12.16
דולר	0.3%	(1.3%)	3.90	3.76	3.85
אירו	(10.1%)	(4.9%)	4.25	4.20	4.04

ריבית בנק ישראל

בחודש פברואר 2015 החליטה הוועדה המוניתרית של בנק ישראל על הפחתת שיעור הריבית לחודש מרס, לרמה של 0.1%. ההחלטה היתה על רקע התגברות קצב ייסוף השקל והשפעותיו האפשריות על הפעילות במשק והאינפלציה ונועדה, בין היתר, להחזיר את האינפלציה אל תוך יעד יציבות המחירים. מאז הרבית נותרה יציבה, זאת על רקע האינפלציה הנמוכה. הוועדה העריכה כי המדיניות המוניתרית תיוותר מרחיבה למשך זמן רב.

חטיבת המחקר של בנק ישראל העריכה בחודש דצמבר 2016, כי ריבית בנק ישראל צפויה להיוותר ברמתה הנוכחית עד הרבעון השלישי של שנת 2017 ולהתחיל לעלות ברבעון הרביעי של 2017 ל-0.25% על רקע העלייה ההדרגתית הצפויה באינפלציה והמשך צמיחת התוצר.

הסביבה הגלובלית

סקירת קרן המטבע העולמית מחודש ינואר 2017 מצביעה על המשך צמיחה מתונה במשק העולמי, תוך שיפור קל בשיעור הצמיחה. תחזית הצמיחה לשנת 2017 עומדת על 3.4% ולשנת 2018 עומדת על 3.6%. השיפור הינו בעיקר במגזר הייצור, אולם במקביל גדלה אי-הוודאות הפוליטית בחלק מהמדינות. תחזית הצמיחה של ארה"ב לשנת 2017 - 2.3%, ולשנת 2018 - 2.5%, תחזית הצמיחה למדינות המפותחות לשנת 2017 - 1.9%.

לקראת סוף שנת 2016 העלה הבנק המרכזי של ארצות הברית את הריבית ב-0.25%. מתרבים הסימנים ששוק העבודה בארה"ב מתקרב לתעסוקה מלאה: תוספת המשרות התמתנה בחודשים האחרונים ושיעור האבטלה מתייצב ברמה נמוכה (4.7%). הצריכה הפרטית ממשיכה להוביל את הכלכלה, אך גם בייצור התעשייתי מסתמנת התאוששות ושוק הנדל"ן מוסיף להשתפר. האינפלציה מתקרבת לסביבת היעד, לנוכח התפוגגות השפעתה של הירידה שחלה אשתקד במחירי האנרגיה. עם זאת, חלה התמתנות בציפיות השווקים להעלאות הריבית בשנת 2017 והצפי הינו לשתי העלאות ריבית בשנה זו.

באירופה מסתמן מומנטום חיובי, בעיקר בגרמניה, שצמחה במהלך 2016 ב-1.9%. האבטלה בגוש האירו נותרה ברמה גבוהה של 9.8%, אם כי מדובר בשיעור הנמוך ביותר ב-7 השנים האחרונות. האינפלציה עלתה בחדות ל-1.1% בהשפעת העלייה במחירי הנפט, אך אינפלציית הליבה (אינפלציה בנטרול השפעת סעיפי אנרגיה ומזון) נמוכה יותר. אי הוודאות הפוליטית נותרה גבוהה, לאור מערכות הבחירות שצפויות להתקיים השנה בכמה מדינות והאתגרים למערכת הבנקאות משמעותיים. נראה כי צמיחת בריטניה ב-2016 לא הושפעה מהחלטת הברקזיט, אך לפי ההערכות הקיימות היא תאט בשנים הקרובות. ביפן נרשמו נתונים חיוביים והפעילות משתפרת, אך אין עדיין סימנים להתאוששות האינפלציה. בסין נמשכת האטה בצמיחה והגידול המואץ באשראי ויציאת ההון מהווים מקור דאגה.

שוקי ההון

בשוק ההון המקומי בשנת 2016 ירדו מדדי המניות העיקריים: מדד ת"א 100 ירד בכ-2.5% ומדד ת"א 25 ירד בכ-3.8%. מדד האג"ח הכללי עלה בשיעור של 2.1%.

נמשכת החולשה במחזורי המסחר של מניות ואג"ח בבורסה המקומית: מחזורי המסחר היומיים הממוצעים של מניות ת"א 25 רשם ירידה של כ-8.0%, ת"א 100 רשם ירידה של 5.7%-ו-9.6% במחזורי המסחר של אג"ח.

מחזורי מסחר יומיים ממוצעים		שיעור השינוי		
במיליוני ש"ח		ב-%		
2015	2016	2015	2016	
703	647	4.4%	(3.8%)	מדד ת"א 25
896	845	2.0%	(2.5%)	מדד ת"א 100
4,159	3,761	1.8%	2.1%	מדד אג"ח כללי

בסך גיוסי ההון (מניות ואג"ח), במהלך שנת 2016 חלה עלייה של כ-6%, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נרשם בעיקר בגין עלייה בגיוסי האג"ח הממשלתי והאג"ח הקונצרני.

היקף גיוסי ההון		שיעור השינוי		
במיליוני ש"ח		ב-%		
2015	2016	2015	2016	
38,320	26,968	(29.6%)		מניות והמירים
38,716	47,511	22.7%		אג"ח ממשלתי
57,084	67,135	17.6%		אג"ח קונצרני (כולל מוסדי)
134,120	141,614	5.6%		סך הכל

מדד ה-S&P-500 עלה בכ-9.6% במהלך שנת 2016. באירופה, ירד מדד היורוסטוקס-600 בכ-1.2% ומדד המדינות המתפתחות (מדד ה-EM-MSCI) עלה בכ-8.6%.

חקיקה ופיקוח הנוגעים למערכת הבנקאית

להלן בתמצית פירוט של שינויי חקיקה ויזמות חקיקה רלוונטיים לתקופת הדוח אשר משפיעים או עשויים להשפיע מהותית על פעילות הבנק.

בנקאות

תיקון לכללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות), תשס"ח – 2008

ביום 22 בדצמבר 2016 הפיץ בנק ישראל לחברי הוועדה המייעצת טיוטת תיקון לכללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות), תשס"ח – 2008. בטיטה נקבע, בין היתר, כי עמלה הנגבית עבור שירות הניתן בערוצים ישירים תהיה נמוכה מזו הנגבית עבור אותו שירות באמצעות פקיד. התיקון צפוי להביא להגברת התחרות הבין בנקאית בתחום מתן השירותים בערוצים הישירים, שמחד עשויה להביא להגדלת היקף הפעילות ומאידיך לשחיקה אפשרית בעמלות. בשלב זה לא ניתן לכמת את השפעת ההוראה.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 367 - בנקאות בתקשורת

ההוראה פורסמה ביום 21 ביולי 2016 במטרה לעודד את התפתחות הבנקאות הדיגיטלית ואגב כך להגביר את התחרות במערכת הבנקאית. ההוראה מסירה חסמים קיימים ומאפשרת הרחבת היקף השירותים הבנקאיים הניתנים באמצעים טכנולוגיים ומתן אפשרות לביצוע מגוון פעולות בנקאיות מרחוק. בד בבד, מטילה ההוראה על התאגידים הבנקאיים אחריות מוגברת לניהול הסיכונים הייחודיים הגלומים בפעילות, וביניהם סיכונים אבטחה וסייבר וסיכונים פגיעה בפרטיות, וכן מחייבת לחזק ולהתאים את המסגרת לניהול הסיכונים לסביבת הפעילות הטכנולוגית המתקדמת, לרבות הוספת בקורות, ניטור פעולות חריגות, משלוח התראות ללקוחות והדרכת לקוחות. מועד תחילת ההוראה היה ביום 1 בינואר 2017, למעט לעניין תמיכה פונקציונאלית לביצוע עסקאות בכרטיס חכם בעמדות אוטומטיות לשירות עצמי המשמשות למשיכת מזומן, שייכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2018. ההוראה מהווה רפורמה בדיני הבנקאות וצפויה להוביל לשינויים מרחיקי לכת במגוון והיקף השירותים הבנקאיים שיועמדו ללקוחות באמצעים ישירים, וזאת בהתאם להתפתחויות הטכנולוגיות בתחום הפינטק והמגמות הבינלאומיות. לפי שעה אין אפשרות לכמת את השפעתה של ההוראה.

תחרותיות

החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז- 2017

ביום 6 ביולי 2016 פורסמו המלצות הוועדה להגברת התחרות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים, בראשות עו"ד דרור שטרם, אשר הוקמה במטרה להמליץ על הצעדים הנדרשים להגברת התחרות בתחומים הנ"ל. ביום 31 לינואר 2017 פורסם החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז- 2017 ("החוק") אשר עיקריו יפורטו להלן.

צעדים נוספים ליישום המלצות הוועדה ננקטים ע"י בנק ישראל, ביניהם הגדלת מספר השחקנים בשוק האשראי הקמעונאי, הסרת חסמים להקמת בנקים חדשים בישראל, לרבות הקלות לחברות כרטיסי אשראי ופתיחת מערך התשלומים לתחרות.

ואלה עיקרי החוק: בנק בעל היקף פעילות רחב אשר שווי נכסיו כפי שמופיע במאזן הבנק בדוח הכספי השנתי האחרון שנערך על בסיס מאוחד ("נכסים מאזניים") עולה על 20% משווי הנכסים הנ"ל של כלל הבנקים בישראל ("תאגיד בנקאי גדול") לא יעסוק בתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב ובסליקת עסקאות בכרטיסי חיוב, לא ישלוט ולא יחזיק אמצעי שליטה בתאגיד העוסק בתפעול הנפקה או בסליקה כאמור (יהיה רשאי לתפעל הנפקת כרטיסי חיוב באמצעות אחר או להתקשר עם סולק). תחילת מגבלות השליטה והחזקת אמצעי השליטה הנ"ל על תאגיד בנקאי גדול (אם שלט או החזיק אמצעי שליטה ערב יום פרסום החוק) - שלוש שנים מיום פרסום החוק, ובתנאים מסוימים - ארבע שנים ממועד פרסום החוק.

עוד מוצע כי החל מתום ארבע שנים מיום פרסום החוק ועד שש שנים ממועד זה, תוקנה לשר האוצר סמכות לקבוע כי מגבלות כאמור יחולו גם על תאגיד בנקאי שאינו תאגיד בנקאי גדול, ובלבד ששווי נכסיו המאזניים לא יפחת מ- 10% משווי הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל.

בנוסף, נקבעה תקופת מעבר מיום פרסום החוק ועד תום חמש שנים מהמועד האמור, ולגבי תאגיד בנקאי גדול - עד תום שלוש שנים ממועד הפרדת הבעלות (תקופת המעבר), במסגרתה יחולו מגבלות שונות על בנק המנפיק כרטיסי חיוב שערב פרסום החוק שלט או החזיק אמצעי שליטה בחברת כרטיסי חיוב (כולל הבנק). בין היתר, מוצע כי מתום שנה מפרסום החוק ועד תום תקופת המעבר, בנקים כאמור יחויבו לבצע את תפעול ההנפקה של כרטיסי החיוב באמצעות חברת כרטיסי חיוב אחת לפחות, ולעניין תאגיד בנקאי גדול וכל בנק אחר שאינו עוסק בתפעול הנפקה (כולל הבנק) - באמצעות שתי חברות לפחות, שאחת מהן לפחות אינה בשליטתו והוא אינו מחזיק בה אמצעי שליטה. כמו כן, מוצע כי מתום שנתיים מיום פרסום החוק ועד תום תקופת המעבר, בנק כאמור, לא יבצע באמצעות חברת כרטיסי חיוב אחת, תפעול הנפקה של יותר מ-52% מסך כרטיסי החיוב החדשים שהוא מנפיק ללקוחותיו. שר האוצר, בהסכמת הנגיד ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי בכל עת, במהלך תקופת המעבר, לשנות בצו, לכלל הבנקים או לסוג מסויים מהם, את השיעור הקבוע בפסקה זו, אם מצא כי הדבר מוצדק לשם קידום התחרות בשוק האשראי. על תאגיד בנקאי גדול הוטלו בתקופת המעבר מגבלות נוספות בעניין חלוקת הכנסות בינו לבין חברת כרטיסי אשראי, צמצום מסגרות האשראי ותיחום המועד שבו הוא רשאי לפנות ללקוחותיו בעניין הצעת הנפקה/חידוש הכרטיס. במהלך תקופת המעבר, חברת כרטיסי אשראי רשאית לעשות שימוש בשמו של הלקוח ופרטי ההתקשרות עמו, אם הגיעו לידיה כדין, אגב ביצוע תפעול הנפקה של כרטיסי חיוב, לשם פנייה ללקוח בהצעה להנפקת כרטיס חיוב או מתן אשראי, וזאת אף בלא שהלקוח נתן הסכמתו (וכל עוד לא ביקש הלקוח שלא יעשה שימוש במידע כאמור).

החוק כולל הוראות נוספות אשר תכליתן הגברת התחרות והעצמת יכולת המיקוח של הצרכנים וביניהן העברת מידע, לבקשת לקוח, לגופים פיננסיים אודות היתרות בחשבון עו"ש, הטלת חובה על הבנק להפיץ כרטיסי אשראי של מנפיקים הקשורים עמו בהסכם הפצה והצגת מידע ללקוח, לפי בקשתו, גם על עסקאות שביצע באמצעות כרטיסי אשראי שהונפקו שלא על ידי הבנק והתשלום בעדן נעשה בדרך של חיוב חשבון הלקוח בבנק, איסור שינוי לרעה של תנאי התקשרות ואיסור מניעת תחרות וגישה למידע של גופים פיננסיים. כמו כן, נקבע כי גוף פיננסי יאפשר ללקוח או לנותן שירות להשוואת עלויות (ע"פ יפוי כוח מהלקוח) לצפות באופן מקוון במידע פיננסי הנוגע ללקוח ולעשות שימוש במידע הנ"ל לשם מתן שירותים המפורטים בהצעה. עוד כולל החוק איסור על סירוב בלתי סביר לבקשת לווה למתן הסכמה לשעבוד נוסף של נכס, נחות בדרגתו, לטובת נושה אחר, וכן על מימושו של שעבוד כאמור. עוד נאסר על החזקה של יותר מ-10% מסוג מסוים של אמצעי שליטה בשירותי בנק אוטומטיים בע"מ, המפעילה מערכת ממשק בין מנפיקים לסולקים לאישור עסקאות בכרטיסי חיוב, ונקבעה תקופת מעבר בעניין זה לגבי מחזיקים קיימים.

החוק מורה על הקמת תשתית טכנולוגית לאספקת שירותי מחשוב. אם יווכח שר האוצר, בתום 18 חודשים מיום תחילתו של החוק, כי אין חלופות טכנולוגיות מספקות והדבר דרוש לשם הגברת התחרות, יוכל השר לחייב בנק שחלקו בנכסים המאזניים עולה על 10% למכור ולתפעל שירותי מחשב או להשכיר מקרקעין המשמשים לצורך כך, בתנאים הקבועים בחוק. הצעדים הכרוכים בחקיקה זו צפויים להגביר את רמת התחרות במערכת הבנקאית בישראל, בין אם באמצעות הגדלת כוח המיקוח של הצרכן ובין אם באמצעות עידוד כניסת שחקנים חדשים. תוצאה כזו מהווה מחד איום תחרותי על הבנק, אך מאידך טומנת בחובה הזדמנויות, בעיקר לבנק שאינו בעל היקף פעילות רחב. בכוננת הבנק למצות את ההזדמנויות העסקיות הגלומות בהגדלת רמת התחרות בתחומים אלו.

שוק ההון

הצעת חוק ניירות ערך (תיקון מס' 60) (שינוי מבנה הבורסה), התשע"ו - 2016

ביום 25 ביולי 2016 אישרה מליאת הכנסת בקריאה ראשונה את הצעת חוק ניירות ערך (תיקון מס' 60) (שינוי מבנה הבורסה), התשע"ו - 2016, שמטרתה היא להסדיר שינוי מבנה הבעלות של הבורסה והמסלקות תוך הפרדת הבעלות בבורסה ובמסלקות מהחברות בהן והפיכתן לחברות למטרות רווח. לאחר השינוי המבני, הגישה למסחר ו/או לסליקה לא תהא עוד תלויה בקיומן של זכויות בעלות בבורסה ו/או במסלקות אלא תהא מבוססת על התקשרות חוזית בין הבורסה ו/או המסלקות לבין חברים פוטנציאליים. הצעת החוק מסדירה את הרישוי, ההחזקה ואת אופן ניהול הבורסה ו/או המסלקות לאחר השינוי. על רקע טיטוט קודמות של הצעת החוק וכשלב מקדמי, ביום 30 ביולי 2015 אישרה האסיפה הכללית של הבורסה הצעה לתכנית הסדר בין חברי הבורסה הנוכחיים, בינם לבין עצמם ובינם לבין הבורסה, לשם יישומו

של שינוי מבנה הבורסה והפיכתה לחברה למטרות רווח, בעלת הון מניות מסוג אחד בלבד; זאת, בדרך של הקצאת מניות לחברי הבורסה הנוכחיים, על בסיס מודל כלכלי, תוך ביצוע מספר התאמות (להלן - "תכנית ההסדר"). על פי המתווה שאושר חלקו של הבנק יסתכם (לפני הקצאה לעובדים ונושאי משרה בבורסה) בכ- 0.93%.

ממשל תאגידי וחברות

חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו – 2016.

ביום 12 באפריל 2016 פורסם חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו - 2016. החוק כולל שני הסדרים עיקריים. האחד, קביעת מנגנון תאגידי לאישור התקשרות למתן תגמול לנושא משרה בכירה או עובד בתאגידי פיננסי שההוצאה החזויה בגינו עולה על 2.5 מיליון ש"ח (צמוד למדד המחירים לצרכן) בשנה. סכום התגמול מחושב במצטבר בכל החברות באותו אשכול פיננסי. המנגנון כולל אישור ועדת תגמול ובהעדרה ועדת ביקורת, אם קיימת כזו, אישור הדירקטוריון, ברוב של הדירקטורים החיצוניים/הבלתי תלויים (ככל שיש כאלו), ואישור אסיפה כללית. בתאגידי שהוא חברה ציבורית, לאישור האסיפה הכללית נחוץ רוב מיוחס מקרב בעלי מניות המיעוט. במסגרת הסדר זה נקבע כי בכל מקרה לא יאושר תגמול שההוצאה החזויה בגינו עולה על הסכום האמור אם הוא עולה על פי 35 מהתגמול הנמוך ביותר ששולם לעובד באותו תאגידי (לרבות עובדי קבלן המוגדרים בחוק) (להלן - "הגבלת היחס"). ההסדר השני, קביעה כי בהכנסה החייבת במס של תאגידי פיננסי לא יותרו ניכויים בשל שכר של נושאי משרה בכירה ועובדים בסכום כפל ההפרש בין עלות השכר לבין סכום של 2.5 מיליון ש"ח (צמוד למדד המחירים לצרכן) בשנה, כאשר מתקרה זו יופחת גם סכום ההוצאה השנתית של הענקת מניות או זכות לקבלת מניות.

הגדרת התאגידים הפיננסיים עליהם חל החוק כוללת, תאגידים בנקאיים, מבטחים, חברות לניהול קופ"ג, חברות לניהול קרנות נאמנות, חברות לניהול תיקים, חברות שיעודן הנפקת מוצרי מדדים ותאגידים השולטים במי מהגופים האמורים ושמתקיימים בהם קריטריונים נוספים שנקבעו בחוק. על פי נוסח הוראת המעבר שנקבעה בו, החוק יחול על התקשרויות שיאושרו מיום פרסום החוק ואילך. התקשרויות שאושרו קודם לפרסומו טעונות אישור עד לתום חצי שנה מפרסום החוק. יצוין כי, על פי החוק, ההוראה המגבילה את השיעור המותר לניכוי בהכנסה החייבת של תאגידים פיננסיים תיכנס לתוקף, לגבי התקשרויות שיאושרו לאחר פרסום החוק, ביום 1 בינואר 2017, ולגבי התקשרויות שאושרו קודם לפרסום החוק היא תיכנס לתוקף חצי שנה מפרסום החוק.

ביום 7 באפריל 2016, פנתה המפקחת על הבנקים לכלל הבנקים, על רקע אישור החוק שבין היתר יוצר אי ודאות לגבי זכויות עבר של עובדים ותיקים במערכת הבנקאית וביקשה, בין היתר, להעריך את ההשלכות האפשריות והסיכונים לבנק מניסת החוק לתוקף לרבות אפשרות עזיבה של אנשי מפתח ברמות הניהוליות השונות ואת השפעה על תכניות ארוכות טווח של הבנק לרבות היכולת לבצע תכניות התייעלות משמעותית. הבנק השיב לפניית המפקחת לאחר שקיים בנושא דיון בדירקטוריון. בשלב זה עולה כי החוק אינו צפוי להביא לפגיעה בתנאי הכהונה וההעסקה הקיימים בבנק. כמו כן, לאור אי הוודאות השוררת בשלב זה בקשר לחלק מהוראות החוק ופרשנותן, הבנק ממשיך בבחינת ההשלכות וההשפעות האפשריות מהחוק. בשלב זה, הבנק מעריך כי ההשפעה של אי וודאות זו על תכנית התייעלות של הבנק, אינה מהותית.

במהלך חודש יוני 2016 הוגשו לבג"צ שתי עתירות (שהדיון בהן אוחד) בעניין החוק, האחת על ידי איגוד הבנקים והשנייה על ידי איגוד חברות הביטוח, שעניינן היה בקשה לביטול הגבלת היחס, וכן בעתירת איגוד הבנקים קביעה בקשר לכך שהוראות החוק אינן פוגעות ואינן יכולות לפגוע בזכויות הנבועות מוותק ובעתירת איגוד חברות הביטוח ביטול הכבדת המס ככל שהיא נוגעת לכפל ההפרש מעל סכום עלות שכר של 2.5 מיליון ש"ח.

לבקשת איגוד הבנקים, ביום 11 ביולי 2016 אישר בג"צ צו ביניים לפיו עובדים ונושאי משרה בתאגידים הבנקאיים שידועו על התפטרותם מעבודתם בתאגידים אלה בתוך 45 ימים ממועד ההכרעה בעתירה או ביטול צו הביניים, לא יאבדו את זכאותם הנוכחית לקבל את מלוא הזכויות שהיו מגיעים להם עקב סיום יחסי עובד-מעביד או סיום כהונתם אילו הסתיימו יחסים אלה במועד הגשת העתירה (להלן - "צו הביניים").

ביום 29 בספטמבר 2016 ניתן פסק דין בעתירות האמורות, על פיו נדחו הבקשות לבטל את הגבלת היחס ואת ההוראה על נטל המס האמור, וכן נדחתה הבקשה לסעדים פרשניים לגבי ייחוס התגמול לשנים קודמות ולהגדרת "תגמול". עם זאת, נקבע על ידי בית המשפט, בלי להכריע בכל מקרה לגופו, כי מגבלת היחס תחול רק על תגמולים בעד עבודה בעתיד ואין להחילה על זכויות שנרכשו בתמורה לעבודה שביצע העובד לפני יום 12 באוקטובר 2016, וכן נקבע כי תוקף צו הביניים יוארך עד ליום 1 בינואר 2017 ויחול גם על העובדים הבכירים בחברות הביטוח.

טיוטה לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301 – דירקטוריון

ביום 7 לפברואר 2017 פרסם בנק ישראל טיוטה לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301. מטרת התיקון המוצע היא להגביר את אפקטיביות הדיונים בדירקטוריון ואת התאמת תמהיל הדירקטוריון לפעילות הבנק ובכך לסייע לדירקטוריון להתמקד בצורה טובה יותר בנושאים אסטרטגיים ובסיכונים מרכזיים. בין התיקונים מוצע להוסיף דרישה לקבוע מדיניות להקצבת כהונת יו"ר דירקטוריון; לקבוע תנאים נוספים לכשירות דירקטורים; להקטין את המספר המקסימלי של הדירקטוריון מ-15 ל-10; ולבטל את הצורך לאשרר כל החלטה של ועדת הדירקטוריון במליאה. מוצע כי התיקון ייכנס לתוקף מייד, למעט השינויים בהרכב הדירקטוריון ובתנאי הכשירות הנדרשים, שיכנסו לתוקף ביום 1 לינואר 2019.

פעילות חוצת גבולות של לקוחות

חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 227), התשע"ו-2016

על מנת שניתן יהיה ליישם את ההסכם הביטורלי בין ארה"ב לישראל בנוגע ליישום ה-FATCA ("הסכם הפטקא") והסכמים לחילופי מידע אוטומטיים על חשבונות פיננסיים לצרכי מס (COMMON -CRS REPORTING STANDARD) שייחתמו בין הרשויות המוסמכות במדינת ישראל לרשויות המוסמכות במדינות עמן נחתם הסכם לחילופי מידע, במתכונת שטבע ארגון ה-OECD, פורסם ביום 14 ביולי 2016 חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מס' 227), התשע"ו-2016. החוק מטיל על מוסדות פיננסיים ישראלים מדווחים חובה לאסוף ולהעביר מידע, כהגדרתו בחוק, הכל כפי שיקבע בתקנות שר האוצר לעניין זה. בהתאם לחוק, ניתן יהיה להטיל על מוסדות פיננסיים ישראלים מדווחים עיצום כספי בגין אי זיהוי פרטים או בשל פגם בהעברתם, וזאת מבלי לגרוע מאחריותו הפלילית של אדם בשל הפרת הוראה כאמור המהווה עבירה.

תקנות מס הכנסה (יישום הסכם פטקא), התשע"ו-2016

התקנות, אשר פורסמו ביום 4 באוגוסט 2016 קובעות את החובות המוטלות על מוסדות פיננסיים לצורך יישום הסכם הפטקא, ומסדירות את התהליכים השונים שעל מוסדות פיננסיים לבצע לשם בדיקת נאותות לחשבונות פיננסיים לצורך זיהוי בעלי החשבון וסיווגם כחשבונות שיש לדווח עליהם במסגרת ההסכם. כן כוללות התקנות חובת מתן הודעה ללקוח בדבר העברת מידע למנהל רשות המסים, חובת דיווח וניכוי המוטלות על המוסדות הפיננסיים שאינם משתתפים ביישום הסכם הפטקא, והוראת מעבר לעניין תנאי ההכרה ביישום כמוסד ציבורי על ידי מוסד פיננסי ישראל מדווח.

חוזר בנק ישראל בעניין ניהול סיכונים הנובעים מפעילות חוצת גבולות של לקוחות (cross border).

בהתאם לחוזר, אשר פורסם ביום 16 במרס 2015, לאור התגברות הסיכונים הכרוכים בפעילות מול תושבי חוץ, על תאגיד בנקאי לבחון ולעדכן את מדיניותו, את נהליו ואת הבקורות ביחס לפעילות מול תושבי חוץ. עוד נקבע בחוזר, כי סירוב לפתוח חשבון חדש ללקוח שאינו משתף פעולה עם התאגיד הבנקאי באופן שנדרש ליישום מדיניותו ונהליו של התאגיד בעניין סיכון cross border וסירוב להעניק שירותים בנקאיים בחשבון קיים, אשר חושפים את התאגיד הבנקאי לסיכון שיחשב כמשתף פעולה עם הלקוח לשם עקיפת חקיקה זרה החלה על הלקוח, יחשבו כ"סירוב סביר" לעניין חוק הבנקאות (שירות ללקוח) התשמ"א-1981. הבנק ער לסיכונים בפעילות תושבי חוץ ולהתחזקות הרגולציה והאכיפה של רשויות המס בחו"ל, ובכלל זה לסיכונים בגין העלמות מס אפשריות של לקוחות שהם נישומי מס בארה"ב ("לקוחות אמריקאים"). לבנק מדיניות במסגרת איסור הלבנת הון ודרכי התמודדות עם הסיכונים בפעילות מול תושבי חוץ במסגרת נהליו השונים, לצד היערכותו ליישום הוראות ה-FATCA כמתואר בפרק זה. הבנק נקט בעבר ונוקט גם כיום בפעולות בדיקה וניטור של חשיפות וכן בפעולות מול לקוחות על מנת להקטין ככל הניתן חשש לחשבונות לא

מדווחים. בתוך כך, ביחס ללקוחות אמריקאים, ועוד בטרם נחקקה רגולציית ה-FATCA, הבנק נקט צעדי מנע שכללו הנחיות ופיקוח צמוד של היחידה הרלוונטית בבנק הבינלאומי, החברה האם, בחינה של תקבולים משוויץ וממדינות המוגדרות כמרכזיים פיננסיים בינלאומיים (המוכרים כמקלטי מס), לחשבונות בבעלות או בשליטת לקוחות אמריקאים, וכן הטלת מגבלות בפתיחת חשבונות חדשים ללקוחות אמריקאים. הבנק נקט גם בצעדים נוספים ובכלל זה אימוץ מסמך מדיניות ייעודי העוסק בניהול הסיכון הרגולטורי הנובע מפעילות של לקוחות תושבי חוץ וביצוע ביקורת פנימית בבנק, בסיוע של משרד רואי חשבון חיצוני, הן בדבר נאותות תהליך ניהול הסיכונים המשפטיים והרגולטוריים הגלומים בפעילות תושבי חוץ והן בנושא לקוחות אמריקאיים.

איסור הלבנת הון וציות לחוקי המס בישראל

חוק איסור הלבנת הון (תיקון מס' 14), התשע"ו-2016

התיקון, אשר פורסם ביום 7 באפריל 2016, ונכנס לתוקף ששה חודשים ממועד פרסומו, מוסיף לעבירות המקור המנויות בתוספת הראשונה לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, עבירות מס, אשר נעברו בסכומים ובתנאים מסוימים.

עוד נקבע, כי במקרה בו נעברה עבירת הלבנת הון שמקורה בעבירת המס על ידי מי שאינו האדם החייב במס, תיחשב עבירת העלמת המס כעבירת מקור, ללא נסיבות או תנאים נוספים. כמו כן הורחבו סמכויות החקירה של רשות המסים ויכולתה לקבל מידע מהרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור, על מנת לסייע בידה לגלות ולחקור עבירות הלבנת הון שמקורן בעבירות המס.

מכתב בנק ישראל לתאגידים הבנקאיים בענין היערכות לניהול סיכוני ציות נוכח קביעת עבירות מס

כעבירות מקור

בהתאם למכתב האמור, אשר פורסם ביום 23 לנובמבר 2016, מתבקשים התאגידים הבנקאיים לבחון את השינויים הנדרשים במדיניות, בהערכת הסיכון ובנהלים בעקבות תיקון מס' 14 לחוק איסור הלבנת הון האמור, והוספת עבירות מס כעבירות מקור. מכאן, שכל ההוראות מתחום איסור הלבנת הון החלות על תאגידים בנקאיים יחולו גם בקשר עם ביצוע עבירות מס ע"י לקוח. החוק והמכתב מחייבים את הבנק להתאים את מדיניותו ולנקוט אמצעי ניטור ובקרה להפחתת הסיכונים של התאגיד הבנקאי בקשר עם ניצולו לצורך העלמות מס.

הליכים משפטיים

בביאור 24 לדוחות הכספיים מתוארות תביעות מהותיות אשר תלויות ועומדות נגד הבנק.

מלכין יעקב מנכ"ל

יוסי לוי יו"ר הדירקטוריון

רמת גן, 26 בפברואר 2017

נספחים

254	נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית
257	נספח 2 - דוח רווח והפסד – מידע רב תקופתי
258	נספח 3 - דוח רווח והפסד – מידע רב רבעוני
259	נספח 4 – מאזן – מידע רב תקופתי
260	נספח 5 – מאזן – מידע רב רבעוני

נספח 1- שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית חלק א- יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית- נכסים, התחייבויות והון

שנת 2014			שנת 2015			שנת 2016			
שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (2) יתרה	הכנסות (הוצאות) ממוצעת מימון	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (2) יתרה	הכנסות (הוצאות) ממוצעת מימון	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (2) יתרה	הכנסות (הוצאות) ממוצעת מימון	
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
4.27%	438.1	10,253.7	3.66%	382.6	10,455.1	4.13%	452.5	10,956.6	נכסים נושאי ריבית
-	-	30.2	-	-	31.9	-	-	22.8	אשראי לציבור (3) (6)
1.93%	7.6	393.1	0.75%	4.2	558.2	0.78%	8.1	1,040.4	אשראי לממשלה
0.61%	13.6	2,244.6	0.12%	3.2	2,765.8	0.10%	4.6	4,425.2	פקדונות בבנקים
									פקדונות בבנק ישראל
1.82%	23.2	1,277.0	0.83%	15.4	1,853.2	0.88%	12.6	1,428.5	אגח מוזקקות לפדיון וזמינות למכירה (4)
1.27%	0.1	7.9	0.85%	0.1	11.7	0.96%	0.1	10.4	אגח למסחר
14.63%	0.6	4.1	4.01%	2.6	64.9	2.26%	1.1	48.6	נכסים אחרים
3.40%	483.2	14,210.6	2.59%	408.1	15,740.8	2.67%	479.0	17,932.5	סך כל הנכסים נושאי ריבית
-	-	1,184.3	-	-	1,214.1	-	-	1,191.1	חיובים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית
-	-	655.2	-	-	773.1	-	-	871.7	נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית (5)
3.01%	483.2	16,050.1	2.30%	408.1	17,728.0	2.40%	479.0	19,995.3	סך כל הנכסים
התחייבויות נושאות ריבית									
0.24%	0.3	122.5	0.25%	0.3	122.0	0.18%	0.4	224.2	פקדונות הציבור
0.40%	32.2	8,075.2	0.10%	7.6	7,550.8	0.10%	7.4	7,770.1	לפי דרישה
0.36%	0.7	194.5	0.12%	0.2	168.2	0.06%	0.1	165.0	לזמן קצוב
0.38%	0.5	131.8	(0.23%)	(0.3)	130.6	0.18%	0.2	111.8	פקדונות הממשלה
4.13%	33.4	808.2	3.18%	22.5	708.0	3.31%	18.7	564.7	פקדונות מבנקים
0.63%	0.1	15.8	(0.91%)	(0.3)	33.1	-	0.8	-	כתבי התחייבות נדחים
0.72%	67.2	9,348.0	0.34%	30.0	8,712.7	0.31%	27.6	8,835.8	התחייבויות אחרות
-	-	4,201.0	-	-	6,460.1	-	-	8,546.8	סך כל ההתחייבויות נושאות ריבית
-	-	1,184.3	-	-	1,214.1	-	-	1,191.1	פקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית
-	-	243.0	-	-	226.9	-	-	239.1	זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית
0.45%	67.2	14,976.3	0.18%	30.0	16,613.8	0.15%	27.6	18,812.8	התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית (7)
-	-	1,073.8	-	-	1,114.2	-	-	1,182.5	סך כל ההתחייבויות
0.42%	67.2	16,050.1	0.17%	30.0	17,728.0	0.14%	27.6	19,995.3	סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים
2.68%			2.25%			2.36%			פער הריבית
2.93%	416.0	14,210.6	2.40%	378.1	15,740.8	2.52%	451.4	17,932.5	תשואה נטו (8) על נכסים נושאי ריבית

הערות לעמודים 254-255 ראה עמוד 256

נספח 1- שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)

חלק ב- יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית- מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית, פעילות בישראל

שנת 2014			שנת 2015			שנת 2016		
יתרה (2) הכנסות שיעור חדשית (הוצאות) הכנסה ממוצעת מימון (הוצאה) אחוזים	יתרה (2) הכנסות שיעור חדשית (הוצאות) הכנסה ממוצעת מימון (הוצאה) אחוזים	יתרה (2) הכנסות שיעור חדשית (הוצאות) הכנסה ממוצעת מימון (הוצאה) אחוזים	יתרה (2) הכנסות שיעור חדשית (הוצאות) הכנסה ממוצעת מימון (הוצאה) אחוזים	יתרה (2) הכנסות שיעור חדשית (הוצאות) הכנסה ממוצעת מימון (הוצאה) אחוזים	יתרה (2) הכנסות שיעור חדשית (הוצאות) הכנסה ממוצעת מימון (הוצאה) אחוזים	יתרה (2) הכנסות שיעור חדשית (הוצאות) הכנסה ממוצעת מימון (הוצאה) אחוזים	יתרה (2) הכנסות שיעור חדשית (הוצאות) הכנסה ממוצעת מימון (הוצאה) אחוזים	יתרה (2) הכנסות שיעור חדשית (הוצאות) הכנסה ממוצעת מימון (הוצאה) אחוזים
מטבע ישראלי לא צמוד								
3.41%	415.3	12,177.8	2.63%	358.7	13,630.9	2.76%	438.1	15,875.8
(0.29%)	(19.1)	6,594.7	(0.14%)	(9.1)	6,448.8	(0.13%)	(8.7)	6,886.3
3.12%	396.2	5,583.1	2.49%	349.6	7,182.1	2.63%	429.4	8,989.5
מטבע ישראלי צמוד למדד								
3.13%	44.0	1,406.4	2.09%	28.9	1,384.1	1.70%	21.2	1,245.7
(2.26%)	(47.2)	2,090.7	(1.17%)	(20.5)	1,745.8	(1.32%)	(18.5)	1,401.5
0.87%	(3.2)	(684.3)	0.92%	8.4	(361.7)	0.38%	2.7	(155.8)
מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)								
3.82%	23.9	626.4	2.82%	20.5	725.8	2.43%	19.7	811.0
(0.14%)	(0.9)	662.6	(0.08%)	(0.4)	518.1	(0.07%)	(0.4)	548.0
3.68%	23.0	(36.2)	2.74%	20.1	207.7	2.36%	19.3	263.0
סך פעילות בישראל								
3.40%	483.2	14,210.6	2.59%	408.1	15,740.8	2.67%	479.0	17,932.5
(0.72%)	(67.2)	9,348.0	(0.34%)	(30.0)	8,712.7	(0.31%)	(27.6)	8,835.8
2.68%	416.0	4,862.6	2.25%	378.1	7,028.1	2.36%	451.4	9,096.7

חלק ג- ניתוח השינויים בהכנסות ריבית ובהוצאות ריבית

2015 לעומת 2014			2016 לעומת 2015		
גידול (קטון) הנובע משינוי שינוי	מחיר	כמות	גידול (קטון) הנובע משינוי שינוי	מחיר	כמות
מיליוני ש"ח			מיליוני ש"ח		
(55.5)	(62.9)	7.4	69.9	49.2	20.7
(19.6)	(51.9)	32.3	1.0	(36.8)	37.8
(75.1)	(114.8)	39.7	70.9	12.4	58.5
נכסים נושאי ריבית					
אשראי לציבור					
נכסים נושאי ריבית אחרים					
סך כל הכנסות הריבית					
התחייבויות נושאות ריבית					
פקדונות הציבור					
התחייבויות נושאות ריבית אחרות					
סך כל הוצאות הריבית					

הערות לעמודים 254-255 ראה עמוד 256

נספח 1- שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)

הערות לעמודים 254 עד 255:

1. הנתונים בלוחות אלה ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
2. על בסיס יתרות לתחילת החודשים (במטבע ישראלי לא צמוד- על בסיס יתרות יומיות).
3. לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי. לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
4. מהיתרה הממוצעת של אג"ח זמינות למכירה נוכתה/ נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/ הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בגין אגרות חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון עצמי במסגרת רווח כולל מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן"

	2014	2015	2016	
לא צמוד	2.4	(1.9)	(0.9)	
צמוד מדד	0.9	(0.7)	(1.3)	
מטח וצמוד מטח	30.8	21.6	21.2	
	34.1	19.0	19.0	

5. לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
6. עמלות בסך 29.9, 38.1, ו- 33.5 מיליוני ש"ח, נכללו בהכנסות ריבית בשנים 2016, 2015 ו-2014 בהתאמה.
7. לרבות מכשירים נגזרים.
8. תשואה נטו- הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.
9. השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על ידי הכפלת המחיר בתקופה המדווחת בשינוי בכמות בין התקופות להשוואה.

נספח 2 - דוחות רווח והפסד לשנים 2012-2016

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2012	2013	2014	2015	2016	
673.8	587.2	483.2	408.1	479.0	הכנסות ריבית
223.6	154.7	67.2	30.0	27.6	הוצאות ריבית
450.2	432.5	416.0	378.1	451.4	הכנסות ריבית, נטו
29.2	35.9	60.2	2.5	27.4	הוצאות בגין הפסדי אשראי
421.0	396.6	355.8	375.6	424.0	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
17.0	40.8	10.0	20.4	11.4	הכנסות שאינן מריבית
225.4	234.2	226.1	226.9	221.0	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
2.1	1.5	1.8	3.9	4.4	עמלות
244.5	276.5	237.9	251.2	236.8	הכנסות אחרות
					סך כל ההכנסות שאינן מריבית
280.5	292.1	296.7	293.3	298.6	הוצאות תפעוליות ואחרות
83.1	81.7	82.3	81.8	74.8	משכורות והוצאות נלוות
139.7	146.2	153.5	143.0	145.2	אחזקה ופחת בניינים וציוד
503.3	520.0	532.5	518.1	518.6	הוצאות אחרות
162.2	153.1	61.2	108.7	142.2	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
57.0	53.3	23.6	43.1	58.4	רווח לפני מיסים
105.2	99.8	37.6	65.6	83.8	הפרשה למסים על הרווח
					רווח נקי :
					המיוחס לבעלי מניות הבנק
0.83	0.79	0.30	0.52	0.66	רווח בסיסי למניה בש"ח
					רווח למניה רגילה בת 0.0001 ש"ח
8.30	7.88	2.97	5.18	6.61	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
					רווח למניית בכורה בת 0.001 ש"ח
41.51	39.38	14.84	25.89	33.07	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
					רווח למניית יסוד בת 0.005 ש"ח

נספח 3 - דוחות רווח והפסד לפי רבעונים בשנים 2015-2016

שנת 2015				שנת 2016				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
84.5	114.3	105.5	103.8	140.7	113.3	114.7	110.3	הכנסות ריבית
(10.2)	24.8	14.4	1.0	0.5	12.8	10.1	4.2	הוצאות ריבית
94.7	89.5	91.1	102.8	140.2	100.5	104.6	106.1	הכנסות ריבית, נטו
(5.1)	0.5	4.4	2.7	(3.7)	11.6	6.5	13.0	הוצאות בגין הפסדי אשראי
99.8	89.0	86.7	100.1	143.9	88.9	98.1	93.1	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
								הכנסות שאינן מריבית
13.2	3.6	0.1	3.5	0.6	5.4	1.0	4.4	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
56.1	57.7	57.0	56.1	54.5	53.7	56.9	55.9	עמלות
0.5	2.7	0.3	0.4	0.4	0.4	3.1	0.5	הכנסות אחרות
69.8	64.0	57.4	60.0	55.5	59.5	61.0	60.8	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
								הוצאות תפעוליות ואחרות
76.9	73.7	65.6	77.1	80.0	69.2	70.8	78.6	משכורות והוצאות נלוות
19.9	19.9	20.4	21.6	18.2	19.3	19.4	17.9	אחזקה ופחת בניינים וציוד
37.9	35.8	37.6	31.7	35.4	36.2	37.0	36.6	הוצאות אחרות
134.7	129.4	123.6	130.4	133.6	124.7	127.2	133.1	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
34.9	23.6	20.5	29.7	65.8	23.7	31.9	20.8	רווח לפני מיסים
13.5	9.0	8.3	12.3	26.8	8.8	11.4	11.4	הפרשה למסים על הרווח
								רווח נקי:
21.4	14.6	12.2	17.4	39.0	14.9	20.5	9.4	המיוחס לבעלי מניות הבנק
								רווח בסיסי למניה בש"ח
0.16	0.12	0.10	0.14	0.3	0.1	0.2	0.09	רווח למניה רגילה בת 0.0001 ש"ח
								רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
1.69	1.15	0.96	1.38	3.1	1.2	1.6	0.95	רווח למניית בכורה בת 0.001 ש"ח
								רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
8.45	5.76	4.8	6.87	15.4	5.9	8.1	4.74	רווח למניית יסוד בת 0.005 ש"ח
								רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

נספח 4 - מאזנים לסוף השנים 2012-2016

ליום 31 בדצמבר					
2012	2013	2014	2015	2016	
					נכסים
2,841.3	3,426.9	3,356.2	5,196.4	6,688.6	מזומנים ופקדונות בבנקים
2,024.8	1,249.8	1,821.4	1,809.0	1,379.9	ניירות ערך
11,463.9	11,503.9	11,489.2	11,921.1	12,522.6	אשראי לציבור
(129.6)	(100.3)	(142.1)	(129.7)	(141.9)	הפרשה להפסדי אשראי
11,334.3	11,403.6	11,347.1	11,791.4	12,380.7	אשראי לציבור, נטו
2.8	23.5	37.0	51.5	28.4	אשראי לממשלה
99.9	91.1	85.6	81.2	73.4	בניינים וציוד
10.2	8.5	29.8	10.2	15.1	נכסים בגין מכשירים נגזרים
109.1	150.0	215.0	232.3	207.5	נכסים אחרים
16,422.4	16,353.4	16,892.1	19,172.0	20,773.6	סך כל הנכסים
					התחייבויות והון
12,762.2	12,558.3	13,072.7	15,454.3	17,268.1	פקדונות הציבור
242.6	205.2	201.5	185.2	87.1	פקדונות מבנקים
219.7	254.3	290.0	233.0	273.7	פקדונות הממשלה
748.7	814.3	777.1	665.9	497.4	כתבי התחייבות נדחים
68.4	45.7	50.2	31.6	23.0	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
1,353.0	1,391.8	1,393.4	1,437.3	1,415.8	התחייבויות אחרות(1)
15,394.6	15,269.6	15,784.9	18,007.3	19,565.1	סך כל ההתחייבויות
1,027.8	1,083.8	1,107.2	1,164.7	1,208.5	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
16,422.4	16,353.4	16,892.1	19,172.0	20,773.6	סך כל ההתחייבויות וההון

2012	2013	2014	2015	2016	(1)מזה:
10.1	14.5	17.5	8.0	6.5	הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

נספח 5 – מאזנים לטוף רבעון בשנים 2015-2016

2015				2016				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
								נכסים
								מזומנים ופקדונות
3,683.9	3,553.1	4,285.4	5,196.4	5,474.4	6,381.8	6,515.4	6,688.6	בבנקים
1,612.1	2,174.9	2,085.2	1,809.0	1,993.0	1,238.9	1,175.7	1,379.9	ניירות ערך
11,612.1	11,880.0	11,977.1	11,921.1	12,186.5	12,381.9	12,524.9	12,522.6	אשראי לציבור
(129.1)	(127.5)	(131.5)	(129.7)	(125.5)	(134.4)	(135.0)	(141.9)	הפרשה להפסדי אשראי
11,483.0	11,752.5	11,845.6	11,791.4	12,061.0	12,247.5	12,389.9	12,380.7	אשראי לציבור, נטו
51.1	45.9	42.8	51.5	26.7	28.8	34.5	28.4	אשראי לממשלה
83.5	80.7	80.1	81.2	80.7	80.1	75.1	73.4	בניינים וציוד
30.2	19.9	16.5	10.2	9.0	13.0	7.0	15.1	נכסים בגין מכשירים
215.2	231.5	233.5	232.3	154.3	164.4	200.1	207.5	נכסים אחרים
17,159.0	17,858.5	18,589.1	19,172.0	19,799.1	20,154.5	20,397.7	20,773.6	סך כל הנכסים
								התחייבויות והון
13,210.7	14,124.3	14,852.3	15,454.3	16,070.6	16,549.1	16,759.3	17,268.1	פקדונות הציבור
338.4	222.9	184.0	185.2	220.0	225.0	128.3	87.1	פקדונות מבנקים
250.9	256.9	252.9	233.0	225.5	232.3	164.0	273.7	פקדונות הממשלה
758.1	677.1	680.6	665.9	652.0	507.5	509.7	497.4	כתבי התחייבות נדחים
48.2	41.3	43.5	31.6	58.8	38.9	39.7	23.0	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
1,428.0	1,406.0	1,429.2	1,437.3	1,367.5	1,383.0	1,597.6	1,415.8	התחייבויות אחרות(1)
16,034.3	16,728.5	17,442.5	18,007.3	18,594.4	18,935.8	19,198.6	19,565.1	סך כל ההתחייבויות
1,124.7	1,130.0	1,146.6	1,164.7	1,204.7	1,218.7	1,199.1	1,208.5	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
17,159.0	17,858.5	18,589.1	19,172.0	19,799.1	20,154.5	20,397.7	20,773.6	סך כל ההתחייבויות וההון
								(1)מזה:
2015				2016				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
11.6	11.9	9.6	8.0	6.7	7.2	8.2	6.5	בגין סיכון אשראי חוץ מאזני

<p>ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process - תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח, כי יוחזק על ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפותחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.</p>	<p>AB C</p>
<p>EAD - Exposure At Default - החשיפה בעת הכשל - היקף חשיפתו או חשיפתו בעת כשל לסיכון אשראי של צד נגדי.</p>	
<p>FATCA - Foreign Account Tax Compliance Act - חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארה"ב חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארה"ב.</p>	
<p>LDC - Less Developed Country - ארצות המסווגות על ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.</p>	
<p>LTV - Loan To Value Ratio - היחס בין סכום ההלוואה (לרבות מסגרת מאושרת שטרם נוצלה), לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד).</p>	
<p>Middle Market - פעילות מסחרית המבוצעת מול לקוחות בסדר גודל בינוני.</p>	
<p>LGD - Loss Given Default - שיעור ההפסד בהינתן כשל - אחוז ההפסד מהחשיפה הכללית כאשר צד נגדי כשל.</p>	
<p>CDS - Credit Default Swap - מכשיר פיננסי המעביר חשיפת אשראי למנפיק בין הצדדים לעסקה. CLS - Continuous Linked Settlement - הוא בנק לסליקת עסקאות במטבע חוץ של שני צדדים המעוניינים להימנע ככל הניתן מסיכוני סליקה ואשראי. הייחוד של CLS הוא בהיותו נקודת אמצע, מתווך, של שני צדדים, ניטראלי ובעל מנגנוני סליקה המפחיתים סיכונים באופן מירבי.</p>	
<p>Dodd-Frank - תקנות פדרליות בארצות הברית שאושרו בקונגרס ב-2010 בניסיון למנוע את הישנותם של אירועים שהובילו למשבר בשווקים הפיננסיים של שנת 2008 על ידי הפחתת הסיכון במערכת הבנקאית בארצות הברית בין היתר על ידי הגבלת ההשקעות המוחזקות בחשבון הנוסטרו והסדרה של מסחר בנגזרים. מכוח תקנות אלו הוקמו גופים ממשלתיים שתפקידם לפקח, לאכוף ולעקוב אחר הביצועים של גופים פיננסיים גדולים.</p>	
<p>EMIR - European Market infrastructure Regulation - רגולציה של האיחוד האירופי שנועדה להגדיל את יציבותם של השווקים מעבר לדלפק (OTC) בכל מדינות האיחוד האירופי.</p>	
<p>FHLMC - Freddie Mac - סוכנות המסונפת לממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן לציבור. (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).</p>	
<p>FNMA - Fannie Mae - חברה ציבורית בחסות ממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן בשוק החופשי (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).</p>	
<p>GNMA - Ginnie Mea - חברה פדרלית למשכנתאות. האג"ח המונפקות על ידה זוכות לערבות של הסוכנות הממשלתית למשכנתאות (Government National Mortgage Association).</p>	
<p>Var - Value at Risk - מודל למדידת ההפסד המקסימאלי הצפוי בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת ביטחון סטטיסטית קבועה מראש. השימוש בשיטה זו מצריך שיערוך שוטף של כל הפוזיציות של התאגיד בהתבסס על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות. מטרת המודל הינן לאמוד את הסיכונים שהמוסדות הפיננסיים חשופים להם, וכן להחזיק הון הולם לכיסוי הפסדים הנובעים מהתממשותם של סיכוני השוק בפעילויות שונות.</p>	
<p>איגוח - פעולה של הפיכת הלוואות ואשראי בנקאי להלוואה ארוכת טווח באמצעות אגרות חוב כחלק מהתהליך של גיוס הון חוץ-בנקאי. הגיוס מבוצע באמצעות ישות למטרה מיוחדת אשר מגייס חוב על ידי הנפקת איגרות חוב המגובות על ידי מצרף של תזרימים צפויים או נכסים שנרכשו ושקובצו יחד (בפעולת איגוח - Pooling) והפכו לניירות ערך, הניתנים להנפקה. אגרות החוב או ניירות ערך שמונפקים כחלק מתהליך האיגוח מגובים בנכסים (התזרימים) האלה. האיגוח יכול להתייחס לכל זרם מוגדר של הכנסות (למשל: תקבולים עסקיים, תקבולים ממשכנתאות).</p>	<p>א</p>

	<p>אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS) - אגרות חוב המגובות במשכנתאות שבהן תשלומי הרבית והקרן מתבססים על תזרים מזומנים הנובע מפירעון הלוואות המובטחות במשכנתאות.</p> <p>אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) - אגרות חוב שתשלומי הרבית והקרן בגינו מגובים על ידי נכסים פיננסיים מסוימים. הנכסים המגבים עשויים להיות קבוצות של הלוואות, לרבות משכנתאות למגורים, או נכסים פיננסיים אחרים.</p> <p>אינפלציה - היא מונח כלכלי המתאר תהליך של עלייה כללית ומתמשכת של רמת המחירים במדינה או בשוק מסוים.</p> <p>אירוע קיברנטי (סייבר) - אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב על ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר, לרבות ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא בוצע נזק בפועל.</p> <p>ארגון המדינות המפותחות (OECD) - ארגון, שמרכזו בפריז, המורכב ממדינות שמשקיהן מפותחים. תנאי הקבלה הבסיסיים לארגון הם קבלת עקרונות הדמוקרטיה והשוק החופשי. מטרת הארגון היא להוביל מהלכים של פיתוח כלכלי ושיתוף פעולה עסקי בינלאומי. ישראל התקבלה כחברה בארגון במאי 2010.</p> <p>אשראי on call - אשראי שניתן למספר ימים ונפרע על פי קריאה בהתאם לתנאי ההסכם בין הבנק ללקוח.</p>
ב	<p>באזל 2/ באזל 3 - הוראות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל לפיקוח על הבנקים (BCBS), העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם. הוראות ועדת באזל מהווים קנה מידה (benchmark) לסטנדרטים מובילים שנועדו להבטיח יציבות של מוסדות פיננסיים.</p>
ג	<p>גידור - עסקה פיננסית שמטרתה להגן על משקיע מפני שינויים בערך ההשקעה.</p>
ה	<p>הון עצמי רובד 1 - הון על בסיס מתמשך - going concern capital.</p> <p>הון עצמי רובד 1 כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתוספת חלק מהזכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו (זכויות מיעוט) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים, והכל כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי", ובכפוף להוראות המעבר שבהוראת ניהול בנקאי תקין 299 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר".</p> <p>הון רובד 2 - שכבת הון הנכללת בחישוב ההון הרגולטורי הכשיר. הון רובד 2 הינו הון נחות יותר והוא כולל בעיקר מכשירי הון כשירים שהונפקו על ידי הבנק בעבר אשר נכללים בהון זה בהתאם להוראות המעבר ליישום הוראות באזל 3 וכן מכשירי ההון החדשים הכשירים שמהווים ההון המותנה (Contingent Convertible - CoCo). כמו כן, במסגרת הון זה נכללים פריטים נוספים כגון: יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס עד לתקרה של 1.25% מסך נכסי סיכון האשראי.</p> <p>הון רגולטורי - הון המשמש לחישוב יחס הלימות ההון של הבנק ויחסים רגולטוריים נוספים (כגון: יחס מינוף, ריכוזיות אשראי ועוד), רכיבי הון חשבונאי ומכשירי הון פיקוחי כשירים נוספים (כגון כתבי התחייבות נדחים הכשירים להיכלל כהון רגולטורי).</p> <p>הלבנת הון - פעולות פיננסיות שמטרתן להסתיר מקור של כסף, בדרך כלל כסף שמקורו לא חוקי או כסף שלא שולם עליו מס. תהליך ההלבנה "מחזיר" את הכסף למערכת החוקית.</p> <p>הלוואה לדירור - הלוואה המקיימת אחד מאלה, ובלבד שלא ניתנה למטרת עסק:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ההלוואה מיועדת לרכישה או לחכירה של דירת מגורים, בנייתה, הרחבתה, או שיפוץ; 2. ההלוואה מיועדת לרכישת מגרש לבניית דירת מגורים או לרכישת זכות בדירת מגורים תמורת דמי מפתח; 3. ההלוואה ניתנה במשכון דירת מגורים; 4. ההלוואה מיועדת למימון פירעון מוקדם של הלוואה במלואה או בחלקה כאמור בסעיפים קטנים 1,2. <p>הלוואות בלון/בולט - הלוואה שבמהלך כל תקופתה משולמים רק תשלומי הרבית, ואילו הקרן נפרעת במלואה בסוף התקופה. לעיתים גם הרבית משולמת בסוף התקופה.</p> <p>הלמ"ס - הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה - ארגון הפועל מתוקף סמכות חוקית לאיסוף נתונים רשמיים על החברה ועל הכלכלה בישראל ולהפצתם.</p> <p>הסכמי CSA - הסכמי קיזוז שגורמים לתיחום ולמזעור סיכוני האשראי בפעילות זאת, על-ידי התחשבות יומית, לרוב, המתבצעת בין הבנק והצד הנגדי בהתאם להסכם.</p>

הפרשה פרטנית - הפרשה שנקבעת בהתאם לבחינה פרטנית של כל חוב ונקבעת בהתאם לתזרים המזומנים הצפוי המהווה בשיעור הרבית המקורית של החוב או, כאשר החוב מוגדר כחוב מותנה ביטחון, בהתאם לשווי הגון של הבטחון. לצורך קביעת הפרשה הנאותה, הבנק בוחן באופן שוטף ובהתאם לנהלים את תיק האשראי במטרה לאתר, מוקדם ככל הניתן, לווים בהם עלתה רמת הסיכון והחשיפה, והזקוקים לתשומת לב ניהולית מיוחדת וליווי צמוד ולסיווג החוב כפגום, זאת על רקע מאפייני סיכון או כתוצאה מתנאים כלכליים/משקיים העלולים להשפיע על מצב הלווים, במטרה לשפר את מצבם. הערכת עומק הבעיה נעשית תוך הפעלת שיקול דעת על ידי הגורמים העסקיים המטפלים בלווה ועל ידי יחידות ניהול סיכונים האשראי בחטיבה לניהול סיכונים, באמצעות הערכה אובייקטיבית של הקשיים שאותרו, במטרה לקבוע את דירוג הסיכון שלהם.

ללא הקשר בסיווג בהתאם לקריטריונים האיכותיים שקבע הבנק כאמור לעיל, ההפרשה הפרטנית מבוצעת על כל חוב העולה על 1 מיליון ש"ח המצוי בפיגור של 90 יום.

הפרשה קבוצתית - הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, ובגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. ההפרשה הקבוצתית בגין מכשירי האשראי החוץ-מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני.

חבות - סך חשיפות האשראי של הבנק כלפי הלווה או קבוצת לווים כמשמעותה בהוראה 313 להוראות ניהול בנקאי תקין. החבות כוללת, בין היתר, אשראי באחריות הבנק, השקעה בניירות ערך של הלווה, התחייבויות התאגיד הבנקאי לשלם כסף על חשבון הלקוח (לרבות ערבויות ואשראי תעודות) ועסקאות בנגזרים מבעבר לדלפק (OTC).

חבות/חוב בהשגחה מיוחדת - חוב או חבות, לרבות חשיפת אשראי חוץ מאזנית, אשר הנהלת הבנק רואה צורך להגביר לגביהם את אמצעי המעקב והפיקוח, אם כי אינה צופה להפסדי אשראי בגינם. לחוב/חבות בהשגחה מיוחדת יש חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב של הנהלה. צורך כזה יתכן שיווצר נוכח שיקולים הקשורים בהתפתחויות ענפיות או אזוריות, או נוכח שיקולים ספציפיים הקשורים באיטנותו הפיננסית של החייב, היקף וטיב המידע המצוי בידי התאגיד הבנקאי באשר לחייב ופעילותו העסקית, מצב הבטחונות, פיגורים בפירעון החובות, קשרי החייב עם גופים אחרים הנחשבים כבעייתיים וכו'.

חברת דירוג - חברה הקובעת דירוגי אשראי לממשלות, לחברות ולחובות המונפקים על ידם. בישראל פועלות שתי חברות דירוג - "מעלות" ו"מדרוג".

חוב בעייתי - חוב בהשגחה מיוחדת, חוב בסיווג נחות, או חוב בסיווג פגום, לרבות חוב שאורגן מחדש. חוב בפיגור - פיגור של חוב נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. החוב נמצא בפיגור אם כולו או חלקו לא נפרע תוך 30 יום מהמועד שנקבע לפרעונו. לעניין זה, חוב בחשבון עובר ושב ייחשב כחלק של חוב בפיגור, אם חריגות ממסגרות אשראי מאושרות לא תיפרענה תוך 30 יום ממועד היווצרותן או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה שתגדיר הנהלת התאגיד הבנקאי.

חוב שאורגן מחדש - הסדר שלפיו תאגיד בנקאי - משיקולים כלכליים או משפטיים הקשורים במצבו הפיננסי של הלווה - מעניק ללווה, לפי הסכם או על פי דין, תנאים מיוחדים שלא היו ניתנים בנסיבות אחרות ואשר מכוונים לאפשר ללקוח לעמוד בהחזר החוב בתנאים החדשים, למעט הסדר לשינוי בתנאי חוב שבעיקרו משקף תמורות בתנאי האשראי במשק.

חובת נזילות - לפי חוק בנק ישראל מוטלת על הבנקים חובה להחזיק היקף נכסים נזילים בהתאם להוראות הנזילות.

חוזה **SWAP** - סדרת חוזים עתידיים או סדרת חוזי אקדמה למספר תקופות ידוע מראש אשר בהם שני הצדדים מסכימים להחליף זרמי תשלומים על קרן מושגית.

חוזה אקדמה (**FORWARD**) - חוזה בין שני צדדים למכירת כמות מסויימת של נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החוזה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חוזה זה אינו חוזה סטנדרטי ואינו נסחר בשווקי הון מאורגנים אלא נעשה לפי צורכי הלקוח.

חוזה עתידי (**FUTURE**) - חוזה בין שני צדדים למכירת כמות מסויימת של נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החוזה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חוזה עתידי זה הוא חוזה סטנדרטי הנסחר בשווקי הון מאורגנים.

	<p>חוזי אופציה - מתחלקים לחוזי רכש (CALL) ולחוזי מכר (PUT). חוזה רכש הוא הזכות לקנות כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית)/ב (אירופאית) תאריך מסוים. חוזה מכר הוא הזכות למכור כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית)/ב (אירופאית) תאריך מסוים. חשבונות חוזרים דביטוריים (חח"ד) - חשבונות עו"ש שלגביהם קיימות מסגרות אשראי מאושרות מראש החייבות בעמלת הקצאה.</p>
י	<p>יחס הלימות ההון - יחס בין ההון הרגולטורי הכשיר שברשות הבנק לבין נכסים משוקללים בסיכון בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי אשר חושבו בהתאם להוראות בנק ישראל ומשקפים את הסיכון הנשקף מהחשיפות בהם נוקט הבנק במהלך הפעילות. יחס כיסוי נזילות (LCR) - יחס כיסוי הנזילות הינו יחס הבוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצורכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה. יחס מינוף - מוגדר כמדידת ההון (המונה) מחולק במדידת החשיפה (המכנה), כאשר היחס מבוסס באחוזים.</p>
כ	<p>כושר החזר - היכולת של לווה לעמוד בתשלומים שנקבעו להחזר הלוואה. כשל תוך שנה מיום הדרוג בתקופה נתונה PD (Probability of Default) - מונח המתאר את הסבירות הפיננסית לכשל אשראי בתוך תקופת זמן נתונה. המונח מספק הערכה של הסבירות שלוה לא יוכל לעמוד בהתחייבויות שלו. כתבי התחייבות נדחים - כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבויות אחרים מאותו סוג.</p>
ל	<p>לווה - בעל חבות מאזנית או חוץ מאזנית בבנק. לווה עשוי להיות נוטל התחייבות למתן אשראי, ערבות או אשראי בבנק וגם המנפיק של ניירות ערך בהם השקיע הבנק. לצורך בחינת החשיפת הבנק הלווה מוגדר כ"אדם בעל חבות, לרבות בן זוגו וכן מספר לוויים, כאשר ההחזר הצפוי של החבות מתבסס בעיקרו על אותו מקור החזר, ולאף אחד מהם אין מקור משמעותי נוסף להחזר החבות".</p>
מ	<p>מדיניות מוניטרית - מדיניות המנהלת על ידי הבנק המרכזי. תפקידה להשיג את מטרות הבנק באמצעות קביעת הרבית לטווח קצר וכלים מוניטריים נוספים. מדיניות פסיקלית - מדיניות הממשלה בנושאי תקציב המדינה, הכנסותיה והוצאותיה, גביית המסים וגודל החוב הציבורי. על תכנון וביצוע מדיניות זו מופקד משרד האוצר. מס"ב - מרכז הסליקה הבנקאי בע"מ - חברה בבעלות חמשת הבנקים הגדולים, המנהלת מערכת אוטומטית לסליקה נטו של חיובים וזיכויים אלקטרוניים. מערכת זה"ב RTGS - מערכת תשלומים לסליקה מיידית וסופית של תנועות כספיות בין בנקים לבין גורמים עסקיים נוספים.</p>
	<p>מק"מ - מלווה קצר מועד - נייר ערך ממשלתי המונפק על ידי בנק ישראל, והוא משמש כאחד הכלים המוניטריים שמפעיל בנק ישראל. המק"מ מונפק בכיוון לטווח של עד שנה, אינו צמוד ואינו נושא רבית. משך חיים ממוצע (מח"מ) - הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הרבית של האיגרת.</p>
נ	<p>נגזר אשראי - חוזה המעביר סיכון אשראי מקונה למוכר. נגזרי אשראי יכולים ללבוש צורות שונות כמו: אופציות להגנה על כשל אשראי, שטר לכיסוי חלקי של סיכון האשראי, SWAP לכיסוי מלא של הסיכון. נגזר מגדר (Hedge) - נגזר שהנהלת הבנק מייעדת אותו כמגדר ובתנאי שהוא כשיר לכך. זאת כאשר אופי החשיפה לסיכונים של המגדר זהה לאלה של המגודר. הפריט המגודר צריך להיות מזוהה ספציפית. בתחילת הגידור קיים תיעוד פורמלי של יחס הגידור ושל המטרה והאסטרטגיה של ניהול הסיכונים של התאגיד הבנקאי ביצירת הגידור, לרבות זיהוי המכשיר המגדר, הפריט המגודר, מהות הסיכון המגודר ואופן הערכת האפקטיביות של המכשיר המגדר בקיזוז החשיפה לשינויים בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שניתן ליחס אותה לסיכון המגודר. נדרש בסיס סביר לאופן בו התאגיד הבנקאי מתכנן להעריך את אפקטיביות המכשיר המגדר. ניירות ערך זמינים למכירה - ניירות ערך שלא סווגו כניירות ערך המוחזקים לפדיון או כניירות ערך למסחר.</p>

ניירות ערך למסחר (**Trading securities**) - ניירות ערך שנרכשו ומוחזקים במטרה למכרם בקרוב (לכן הם מוחזקים לתקופות קצרות). פעילות למסחר מתבטאת בדרך כלל בפעילות ערה של קניות ומכירות ומטרתה בדרך כלל להפיק רווחים ממסחר - הפרשים בין מחירי ASK ו-BID, הפרשים בין מחירי wholesale ו-retail, שינויים קצרי מועד במחיר וכו'.

סיכון אשראי - הסיכון שצד בעסקה לא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו במלואן.

סיכון אשראי חוץ-מאזני - כפי שחושב לצורך המגבלה על חבות של לוה, כמוגדר להלן: סך כל הסכומים האלה:

1. ערבות, קבול שטרות, ניכיון משנה של שטרות, אשראי תעודות והתחייבות לשלם כסף על חשבון הזולת.

2. עסקה עתידית - סך כל הסכומים האלה:

10% מיתרת עסקה עתידית.

א. "עסקה עתידית" - כל אחת מאלה, הן כשהתאגיד הבנקאי צד לה והן כשהוא ערב לה:

(1) עסקה מסוג Forward או Future, במטבע שהוא הילך חוקי או בסל המטבעות, בטובין, בניירות

ערך או בזכויות; אלא אם כן קיימת עם אותו לקוח עסקה עתידית מאותו סוג שתקוזז כנגד העסקה הראשונה במועד פירעונה;

(2) עסקת חליפין ברבית או בתשואות אחרות, לרבות בהפרשי הצמדה או בהפרשי שער;

(3) הסכם מסוג Forward rate agreement או Future rate agreement.

(4) רכישה אופציה על ידי התאגיד הבנקאי לקנות או למכור את אחד הנכסים האמורים בפסקה זו. למעט:

עסקה בחוזה הנסחר בבורסה, שמסלקת הבורסה אחראית כלפי הלקוח למימושו וקיימות דרישות להתאמה יומית של ה"מרג'ין";

יתרת עסקה עתידית עם לקוח שהוא מהסוג המפורט בפסקה 2(א)(1) לעיל, אשר תקוזז במועד פירעונה כנגד עסקה עתידית הפוכה מאותו סוג ועם אותו לקוח - בסכום שחייב במועד הלקוח לאחר הקיזוז.

סכום ההתחייבויות של התאגיד הבנקאי למסלקת מעו"ף, בגין סכום הבטוחות שבו מתחייב לקוח לפי התרחישים כמפורט בחוקי העזר של מסלקת מעו"ף.

3. התחייבויות (לרבות מותנות) של התאגיד הבנקאי למתן אשראי או להוצאת ערבות, למעט התחייבות כאמור, שמימושה מותנה בקבלת בטחונות המשמשים כניכויים - בגובה סכום האשראי או הערבות.

4. האמור לעיל כפוף להוראות האלה:

א. אם התחייבות למתן אשראי או להוצאת ערבות מותנית בפירעון אשראי אחר או ערבות אחרת, סכום החבות לא יעלה על סכום החבות המירבית מביניהם, ובלבד שהתאגיד הבנקאי וידא, כי לא ניתן לממש את ההתחייבות ללא הקטנת האשראי, או הערבות, הקיימים, באותו סכום.

ב. התחייבות למתן אשראי לא תשוקלל בשיעור גבוה יותר מהחבות הסופית עצמה, אם תמומש.

ג. התחייבות למתן אשראי, או להוצאת ערבות, אשר נקבע במפורש בהסכם עם הלווה, כי תמומש רק אם לא תביא לחריגה ממגבלות לוה או קבוצת לוויים בהתאמה, לא תיחשב כ"חבות", ובלבד שהתאגיד הבנקאי וידא, כי לא ניתן לממש את ההתחייבות אם תביא לחריגה ממגבלות לוה או קבוצת לוויים בהתאמה, באותו סכום.

סיכון אשראי מאזני - אשראי לציבור באחריות התאגיד הבנקאי בניכוי הפרשה פרטנית להפסדי אשראי ובתוספת השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור.

	<p>סיכון משפטי - סיכון הנובע מאי קיומן של הוראות דין לרבות הוראות רגולטוריות, סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי משפטי/ייעוץ משפטי מול לקוחות, ספקים ו/או צדדים נוספים, סיכונים הכרוכים בהליכים משפטיים וכל סיכון אחר העלול לחשוף את הבנק לדרישה או תביעה משפטית וכן לקנסות ועיצומים.</p> <p>סיכון נזילות - סיכון שהבנק לא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו למפקידים, עקב התפתחויות לא צפויות, ויאלץ לבצע פעולות מהירות למימוש נכסים במחירי הפסד. במובנו הרחב יותר, סיכון נזילות מתייחס לכל גוף, לאו דווקא בנק, שיש לו התחייבויות, ועלול להגיע למצב של חדלות פרעון עקב אי יכולת לממש את נכסיו במועד הפרעון.</p> <p>סיכון רבית - סיכון להפסד או לירידת ערך כתוצאה משינויים בשיעורי הרבית במטבעות השונים.</p> <p>סיכון שוק - סיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוץ מאזניות הנובע משינוי בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי השוק (שינוי ברמת מחירים בשווקים שונים, שיעורי רבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות).</p> <p>סיכון תפעולי - הסיכון שליקויים במערכות או בסביבתן יביאו לאובדן בלתי צפוי. בסיכון זה נכללות טעויות אנוש או קריסת רכיבי חומרה, תוכנה או מערכת תקשורת שיש להם חשיבות חיונית לסליקה.</p> <p>סליקה - תהליך פיננסי של חיוב וזיכוי לקוחות.</p>
<p>ע</p> <p>ערביות להבטחת אשראי - התחייבויות על חשבון לקוחות מהסוגים הבאים:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ערבות, כתב שיפוי או התחייבות אחרת לנותן האשראי או למי שערב למילוי התחייבותו של מקבל האשראי, לרבות ערבויות ליתרות חוב הנובעות מעסקאות בכרטיסי אשראי; 2. ניכיון משנה שלא על ידי בנק ישראל, כאשר לקונה זכות חזרה אל התאגיד הבנקאי המוכר; 3. ערבות לטובת ספק שירותים או סחורות להבטחת תשלומים בעד השירותים או הסחורות שהוא מספק. 4. ערבות לטובת משכיר ציוד להבטחת תשלומים של שוכר הציוד. <p>ערבות בנקאית - התחייבות של הבנק הערב לשלם לצד ג' את הסכום הנקוב בכתב הערבות בעת דרישתו. הערבות הבנקאית מונפקת על פי בקשתו של לקוח הבנק.</p> <p>ערבות חוק מכר - ערבות הניתנת על ידי בנק לרוכש דירת מגורים ממוכר דירה חדשה, המבטיחה לקונה את החזרת הכספים ששילם למוכר תמורת הדירה במקרה שהמוכר לא יוכל להעביר לקונה את הזכויות בנכס, כמוסכם בהסכם המכר ומחמת העילות שנקבעו בחוק.</p>	
<p>פ</p> <p>פח"ק - פקדון חוזר קרדיטורי - פקדון חוזר קרדיטורי הינו פקדון שתנאיו הם:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. אסור כי החשבון יימצא ביתרת חובה. 2. אין לשלם מהחשבון בהמחאה. 3. אין להעביר מהחשבון למוטב אחר או לחשבון אחר, למעט חשבון העו"ש של אותו לקוח באותו תאגיד בנקאי. 4. הפקדון אינו צמוד. <p>פקדון קצר מועד (פק"מ) - כסף המופקד בבנק לתקופה קצרה - עד שנה - הנושא רבית שקלית, קבועה מראש לכל התקופה או משתנה בהתאם לשינויים בברית בנק ישראל.</p> <p>פקדונות לזמן קצוב - פקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים מיום ההפקדה.</p> <p>פקדונות לפי דרישה - פקדון שאינו פקדון לזמן קצוב.</p>	
<p>ק</p> <p>קבוצת לוויים - הלווה, אדם השולט בו וכל מי שנשלט על ידי אלה, למעט בנקים; כאשר תאגיד נשלט על ידי יותר מאדם אחד, יש לכלול בקבוצת לוויים אחת את אותם שולטים שהתאגיד הנשלט הוא מהותי עבורם (כגון: מבחינה הונית), לרבות התאגיד הנשלט וכל מי שנשלט על ידם. כמו כן, כאשר תאגיד מוחזק על ידי יותר מאדם אחד, מחזיק שאין לו שליטה, שהתאגיד המוחזק הוא מהותי עבורו (כגון: מבחינה הונית), יחד עם התאגיד המוחזק וכן כל מי שנשלט על ידם בקבוצת לוויים אחת.</p> <p>קונסורציום - עסקת אשראי במסגרתה מתאגדים מספר גופים פיננסיים ומעניקים יחד הלוואה ללווה.</p> <p>קרן נאמנות - קרן המנוהלת על ידי גוף שהוא הנאמן שלה - כגון בנק, חברת ביטוח, או חברה להשקעות בניירות ערך - על פי הסכם נאמנות שאישרה הרשות לניירות ערך, ולאחר פנייה לציבור באמצעות תשקיף. קרן נאמנות מאפשרת למשקיעים לפזר השקעות על ידי השקעה בסל מגוון של ניירות ערך.</p>	

<p>רווח בסיסי למניה - הרווח הבסיסי למניה יחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד, המיוחס לבעלי מניות רגילות של החברה האם (המונה), בממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות הקיימות במחזור (המכנה) במהלך התקופה.</p>	<p>ר</p>
<p>רביית בנק ישראל - רביית בה בנק ישראל מלווה או לווה כספים/למאת התאגידים הבנקאים. רביית פריים - רביית הנקבעת בכל בנק על בסיס רביית בנק ישראל.</p>	
<p>שווי הוגן - ערך המשקף את המחיר שלפיו ניתן לממש את הנכס הפיננסי או להעביר את ההתחייבות הפיננסי בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון. שווי זה נקבע בהתאם להיררכיית השווי ההוגן שנקבעה בתקינה החשבונאית:</p>	<p>ש</p>
<p>רמה 1 - שווי שנקבע בהתאם למחירים הנצפים בשוק; רמה 2 - שווי שמוערך תוך שימוש בנתונים נצפים; רמה 3 - שווי המוערך תוך שימוש טכניקות הערכה שכוללות גם נתונים לא נצפים.</p>	
<p>שווי הוגן ברוטו חיובי - הסכום הכולל של השווי ההוגן של חוזים שחייב לבנק הצד הנגדי לו, מבלי שמביאים בחשבון את הקיזוזים.</p>	
<p>שווי הוגן ברוטו שלילי - הסכום הכולל של השווי ההוגן של חוזים, כאשר הבנק חייב כסף לצד הנגדי, מבלי שמביאים בחשבון את הקיזוזים.</p>	
<p>שוק המעו"ף - שוק של מכשירים פיננסיים נגזרים הנסחרים בבורסה לניירות ערך בתל אביב.</p>	
<p>שיעור המימון (LTV) - שיעור המימון הינו המימון של הבנק בעסקת הרכישה ביחס לשווי הנכס הנרכש. שיעור המימון משקף את מידת סיכון ההלוואה, כאשר אחוז המימון גבוה ומחירי הדיור יורדים, לווים עלולים למצוא את עצמם במצב של הון שלילי, בו הם חייבים יותר מערך הבית שבידיהם.</p>	
<p>שיעור התשואה הפנימי (ש"פ) - מדד לבחינת כדאיות ביצוע השקעות. המדד מצביע על יעילותה ואיכותה של השקעה ספציפית לעומת ערך נוכחי נקי המצביע על ערכה וגודלה. שיעור התשואה הפנימי הינו שיעור הרבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים מהמכשיר הפיננסי אל היתרה המאזנית בדוח הכספי.</p>	
<p>שיעור התשואה להון - התשואה להון הינה הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מחולק בהון הממוצע המיוחס לבעלי מניות הבנק.</p>	
<p>שירותים בנקאיים אוטומטיים - חברה בע"מ שהוקמה בשנת 1978 על ידי חמשת הבנקים הגדולים בישראל כדי לנהל עסק של מתן שירותים למוסדות פיננסיים שונים (בנקים, מוסדות כספיים, חברות לכרטיסי אשראי, קופות גמל וכד'). חברת שב"א פועלת בארבעה תחומים עיקריים:</p>	
<p>(1) ניהול רשת התקשורת בין מסופי כרטיסי האשראי שבבתי העסק להלן (POS) לחברות לכרטיסי אשראי. (2) ניהול רשת הכספומטים שאינם מוצבים בסניפי הבנק. (3) ניהול רשת התקשורת של הכספומטים המוצבים בבנקים. (4) מתן שירותי תקשורת לחברות לכרטיסי אשראי מול מס"ב ולתאגידים הבנקאיים המשתתפים במכרזים המוניטריים מול בנק ישראל.</p>	
<p>תהליך הסקירה הפיקוחי (Supervisory Review Process) SREP - התהליך נועד להבטיח, כי התאגידים הבנקאיים יקצו הון הולם על מנת לתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכמו כן לעודד את התאגידים הבנקאיים לפתח להשתמש בטכניקות משופרות לניהול סיכונים לצורך ניטור וניהול סיכונים.</p>	<p>ת</p>
<p>תוצר מקומי גולמי (תמ"ג) - סך הסחורות והשירותים שיוצרו בתוך מדינה מסוימת במהלך תקופה נתונה, במונחים כספיים. התוצר שווה גם לסך תשלומי השכר ורווחי הפירמות.</p>	
<p>תעודת סל - נייר ערך המקנה למחזיק בו תשואה על פי מדד כלשהו. מנפיק התעודה מבטיח לקונה להחזיר לו את כספו בתום תקופה מסוימת בתוספת שיעור העלייה של המדד שהתעודה צמודה אליו.</p>	
<p>תשואה לפדיון - התשואה שתקבל מאיגרת חוב (או מכל מכשיר חוב אחר) אם היא תוחזק עד לפדיונה הסופי, ואם כל התקבולים ממנה (קרן ורביית) יישאו אותו שיעור תשואה. ידועה גם כתשואה הפנימית של איגרת חוב ומוצגת בדרך כלל במונחים של רבית שנתית אפקטיבית.</p>	

אינדקס

64	אומדנים חשבונאיים קריטיים	א
10	אסטרטגיה עסקית	
23,145	באזל	ב
69	בקרחת	
98,154	גידור	ג
79	דוח רווח והפסד	ד
80	דוח על הרווח הכולל	
82	דוח על השינויים בהון	
84	דוח תזרים מזומנים	
75	דוח רואי החשבון המבקרים	
143	דיבידנדים ומדיניות חלוקת רווח	
23,145	הון והלימות הון	ה
24,146	הון עצמי רובד 1	
24,146	הון רובד 2	
58,252	הלבנת הון	
19,96	הלוואות לדיור	
	הסדרי חוב וארגון מחדש של חובות בעייתיים	
35,94		
15,119	הפרשה למסים על הרווח	
14,92,129,177	הפרשה להפסדי אשראי	
19,64,177,	חובות בעייתיים	ח
35,36,64,92,93,17		
7	חובות פגומים	
7,24,146	יחסי הון	י
23,145	יעד הון	
30,161,174	לקוחות עסקיים	ל
29,161,174	לקוחות קמעונאיים	
81	מאזן	מ
26,161	מגזרי פעילות פיקוחיים	
174	מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה	
245	מדד המחירים לצרכן	
39	מדינות זרות	
64,87	מדיניות חשבונאית	
9,31	מדיניות ניהול סיכונים	
35	מוסדות פיננסים זרים	
83,125	מזומנים ושווי מזומנים	
41	מימון ממונף	
25,149	מינוף	
251	מיסוי	
18,187	מסגרות אשראי	
67,98,154	נגזרים	נ
55,56,60,150	נזילות	
20,68,98,126	ניירות ערך	

32,43	ניתוח תרחישי קיצון	
23,146	נכסי סיכון	
33,59	סיכון אשראי	0
55,60	סיכון מימון	
55,60	סיכון נזילות	
42,59	סיכון רבית	
42,59	סיכון שוק	
14,118,248	עמלות	ע
37	ענפי משק	
42	ערך בסיכון (VAR)	
21,28,132	פקדונות הציבור	פ
109,123	רווח למניה	ר
44,67,195	שווי הוגן	ש
33,42,43,54,55,57	תיאבון לסיכון	ת
20,126	תיק למסחר	
7	תשואה להון	